

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων και Πολιτισμού

Μεταπτυχιακό πρόγραμμα Πολιτιστική Διαχείριση

Μεταπτυχιακή Εργασία με τίτλο :

Η πολιτιστική επικοινωνία της πόλης της Λάρισας: Πολιτισμός και καθημερινή ζωή

Της φοιτήτριας Άννας Γεωργούλη (Α. Μ. (Α.Μ. 4109Μ014)

Επιβλέπουσα καθηγήτρια : Τσακαρέστου Μπέττυ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2011

Τίτλος: Η πολιτιστική επικοινωνία της πόλης της Λάρισας: Πολιτισμός και καθημερινή ζωή

Επιβλέπουσα: Μπέττυ Τσακαρέστου

Βασική υπόθεση εργασίας : Ποιος ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινή ζωή και στην πολιτιστική δράση των πολιτών στην πόλη της Λάρισας;

Τα ερωτήματα :

1. Πως βλέπουν οι πολίτες τον δημόσιο χώρο και ποια θεωρούν ότι είναι η σχέση τους μαζί του;
2. Ποιος ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινή ζωή της πόλης;
3. Ποια η αξιοποίηση του δημόσιου χώρου ως πεδίο πολιτισμού από τους αρμόδιους φορείς;

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ :

ΜΕΡΟΣ Α΄ : Αποσαφήνιση ορισμών και εννοιών

1. Οι έννοιες του πολιτισμού και της κουλτούρας..... 1
  - α) Η εννοιολογική διαφορά της έννοιας κουλτούρας και πολιτισμός
  - β) Ο πολιτισμός της καθημερινότητας
2. Η έννοια της πόλης και του αστικού πολιτισμού 14
  - α) Η πόλη και ο πολιτισμός όπως αναπτύχθηκε στα πλαίσια αυτής
  - β) Η έννοια της δημιουργικής πόλης και πολίτη
3. Η έννοια του δημόσιου χώρου ως πολιτιστικού αγαθού 23
  - α) Συμβολή στον «πολιτισμό της καθημερινότητας»
  - β) Η τέχνη και ο δημόσιος χώρος

ΜΕΡΟΣ Β΄ : Ο δημόσιος χώρος στη πόλη της Λάρισας

1. Η πόλη της Λάρισας 31
2. Μεθοδολογία και έρευνα : Ερευνητικά συστήματα που χρησιμοποιήθηκαν και αιτιολόγηση 36
3. Αποτελέσματα έρευνας : 39
  - α) Αποτελέσματα ποσοτικής ανάλυσης
  - β) Αποτελέσματα ποιοτικής ανάλυσης
4. Πίνακας ανάλυσης SWOT 64

ΜΕΡΟΣ Γ΄ : Συμπεράσματα και προτάσεις

1. Συμπεράσματα για την πόλη της Λάρισας 66
2. Σχετικές προτάσεις 71

Επίλογος 78

Βιβλιογραφία 80

Παράρτημα

Εισαγωγικό σημείωμα

Τα τελευταία χρόνια, με την ανάδειξη της «δημιουργικής πόλης», οι πόλεις φαίνεται να αποκτούν άλλη δυναμική ως οντότητες. Οι άλλοτε βιομηχανικές πόλεις μεταμορφώνονται και ξεχωρίζουν όσο ποτέ ως χώροι τουριστικής αλλά και πολιτιστικής ανάπτυξης και δημιουργίας¹. Τα κράτη φαίνεται σταδιακά να υποχωρούν και να παραχωρούν τη θέση τους στις πόλεις που αναπτύσσουν τη δική τους πολιτιστική ταυτότητα και σημασία (city branding), ένα χαρακτηριστικό και ίσως το πιο πετυχημένο παράδειγμα είναι το Βερολίνο, που βρήκε το δικό του χαρακτήρα και αξιοποίησε στο έπακρον κάθε δυνατότητα της πόλης μετατρέποντας παράλληλα τις αδυναμίες της πόλης σε ευκαιρίες. Σε μια τέτοια «νέου τύπου» πόλη πως ορίζεται και τι σημασία έχει ο δημόσιος χώρος; Ο οποίος μάλιστα είναι μια έννοια με μεταβλητό περιεχόμενο και σημασία, με τη δική του ξεχωριστή εξέλιξη στο χώρο της πόλης.²

Το παραπάνω ερώτημα θα αποτελέσει και το βασικό ερώτημα της παρούσας έρευνας, η οποία όμως δεν αφορά ένα ήδη αναπτυγμένο και γνωστό αστικό κέντρο, όπως το Βερολίνο που αναφέρθηκε, αλλά μια πολύ μικρότερη επαρχιακή πόλη της Ελλάδας, τη Λάρισα. Για αυτό το λόγο και είναι απαραίτητο παράλληλα να δούμε το «προφίλ» της πόλης αλλά και να ερευνήσουμε τις υπάρχουσες δυναμικές και δυνατότητές της.

Αναλυτικότερα, η παρούσα εργασία θα ασχοληθεί με την πόλη της Λάρισας με σκοπό να ερευνήσει την καθημερινή ζωή της πόλης σε σχέση με έννοιες όπως ο «πολιτισμός της καθημερινότητας» ή αυτός της «δημιουργικής πόλης» και του δημιουργικού πολίτη. Πιο συγκεκριμένα στόχος της ερευνάς μας είναι να δούμε ποια είναι η σχέση της πόλης, των πολιτών δηλαδή στην καθημερινότητά τους, με τον δημόσιο χώρο και αν παρουσιάζει διαφορές με το ποια συνήθιζε να είναι στο παρελθόν. Επίσης ένα από τα βασικά στοιχεία που θα εξετάσουμε είναι πως αντιμετωπίζεται, πως ορίζεται και πως αξιοποιείται ο δημόσιος χώρος από την τοπική αυτοδιοίκηση.

Στα πλαίσια, λοιπόν της εργασίας και προκειμένου να είμαστε σε θέση να δώσουμε μια σωστή περιγραφή της πόλης θα πραγματοποιήσουμε έρευνα για να δούμε τόσο την γνώμη των αρμόδιων φορέων της αστικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης, όσο και των ίδιων των πολιτών. Με αυτόν τον τρόπο

¹ Βλ. σχετικά www.charleslandry.com

² Βλ σχετικά Richard Sennett, *Η τυραννία της οικειότητας, ο Δημόσιος και ο Ιδιωτικός χώρος στον Δυτικό πολιτισμό*, εκδ. Νεφέλη, Αθήνα 1999

μπορούμε να δούμε κατά πόσο συμφωνούν οι απόψεις των αρμοδίων με τις απόψεις των πολιτών, αν έχουν δηλαδή την ίδια εικόνα για την πόλη και την ανάπτυξη της. Παράλληλα μας δίνεται η ευκαιρία να δούμε πως βιώνουν οι ίδιοι οι πολίτες τον δημόσιο χώρο, όπως επίσης το πόσο ώριμοι³ είναι ως πολίτες και κατά πόσο αποτελούν αυτό που συνηθίζεται να ονομάζουμε «δημιουργικό κεφάλαιο».

Για να απαντήσουμε βέβαια αυτό το τελευταίο ερώτημα θα πρέπει πρώτα να δούμε αν η ίδια η Λάρισα είναι μια «δημιουργική πόλη». Μια άλλη λοιπόν πλευρά που θα μας απασχολήσει είναι η πολιτιστική και καλλιτεχνική ανάπτυξη της πόλης καθώς και η σχέση της τέχνης με τον δημόσιο χώρο. Στο παρελθόν ο δημόσιος χώρος συχνά παρομοιαζόταν με θεατρική σκηνή, καθώς σε αυτόν εξελισσόταν η «δημόσια», η κοινωνική ζωή των πολιτών με τρόπο ανάλογο ενός θεατρικού ρόλου⁴. Σήμερα όμως ποιος είναι ο ρόλος της τέχνης στην ανάπτυξη και την εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου; Ένα ακόμα ερώτημα που ευελπιστούμε να είμαστε σε θέση να απαντήσουμε στο τέλος της εργασίας.

Ωστόσο, πριν από την πραγματοποίηση και παρουσίαση της έρευνας είναι απαραίτητο να προσδιορίσουμε τις έννοιες που πρόκειται να συναντήσουμε κατά τη διάρκεια της έρευνας, να ορίσουμε τα εννοιολογικά εργαλεία της εργασίας. Για αυτόν το λόγο στο πρώτο μέρος (Α΄ Μέρος) της εργασίας θα προσπαθήσουμε να δώσουμε ορισμούς σε έννοιες όπως «πολιτισμός» και «κουλτούρα». Καθώς αν και ως όρους τους χρησιμοποιούμε συχνά, ωστόσο δεν τους αποδίδουμε όλοι το ίδιο περιεχόμενο, με αποτέλεσμα να δημιουργείται σύγχυση σχετικά με το νόημα τους. Ενώ παράλληλα με την ανάπτυξη των πόλεων, όπως την παρουσιάσαμε παραπάνω, με βάση αυτές τις δυο βασικές έννοιες δημιουργούνται νέοι όροι που σχετίζονται άμεσα με την πόλη και την εξέλιξη του αστικού πολιτισμού. Επίσης στο Α΄ Μέρος θα επιχειρήσουμε να προσδιορίσουμε την έννοια του δημόσιου χώρου ως πολιτιστικό αγαθό, δικαιολογώντας και το γιατί αποτελεί ο τελευταίος το βασικό πεδίο έρευνας.

Στο τρίτο μέρος (Γ΄ Μέρος) θα παραθέσουμε τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έρευνα, η οποία θα παρουσιαστεί εκτενώς στο δεύτερο μέρος

---

³ Οι σχετικές ερωτήσεις που θα μας βοηθήσουν να δούμε την «ωριμότητα» των πολιτών είναι οι 3) Ποιους θεωρείτε αρμόδιους για την «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

18) Σας ενδιαφέρει η συμμετοχή σας στην ανάδειξη του δημόσιου χώρου ως χώρου πολιτιστικής δραστηριότητας

20) Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε κάποιο μέσο μετακίνησης εκτός του αυτοκινήτου (πχ. ποδήλατο) εντός της πόλης;

Η 3^η μας βοηθά να δούμε το αίσθημα της ευθύνης που έχουν ή όχι οι πολίτες, η 18^η την ύπαρξη συμμετοχικής κουλτούρας και η 20^η το ανεπτυγμένο ή όχι οικολογικό αίσθημα αλλά και την «ενεργητικότητα» των πολιτών. Όλα τα παραπάνω είναι στοιχεία που χαρακτηρίζουν έναν ώριμο πολίτη σε μια «δημιουργική» πόλη.

⁴ Richard Sennett, ο. π.

(Β' Μέρος). Επίσης στο Β' Μέρος θα παρουσιάσουμε και τις σχετικές προτάσεις σχετικά με την πόλη της Λάρισας και το πώς μπορεί να βελτιώσει, εφόσον χρειάζεται βελτίωση, την εκμετάλλευση και αξιοποίηση του δημόσιου χώρου. Όπως επίσης και πως μπορεί ως πόλη να προβάλλει τα ιδιαίτερα στοιχεία της με σκοπό την ανάδειξη της πολιτιστικής της ταυτότητα.

Τέλος, στο τέταρτο μέρος (Δ' Μέρος) θα δούμε την μεθοδολογία και τις ερευνητικές μεθόδους που θα χρησιμοποιηθούν ώστε να πραγματοποιηθεί επιτυχώς η έρευνα. Ενώ το οπτικοακουστικό που θα συνοδεύει την έρευνα θα μπορεί να το βρει ο αναγνώστης στο παράρτημα στο τέλος της εργασίας.

Συνηθίζουμε να λέμε πως ο πολιτισμός είναι η «βαριά βιομηχανία» της Ελλάδας, για ποιο πολιτισμό όμως μιλάμε; Τον πολιτισμό που βρίσκεται κάπου στα ερείπια των αρχαίων προγόνων ή τον πολιτισμό των μουσείων και των θεάτρων; Για να συνεχίσουμε να μιλάμε για ελληνικό πολιτισμό θα πρέπει να στραφούμε στον πολιτισμό όπως των βιώνουμε στην καθημερινότητά μας, στο επίπεδο ζωής που προσφέρει μια πόλη στους πολίτες της, στις συμμετοχικές διαδικασίες, στην ελευθερία της έκφρασης και της δημιουργικότητας στους δημόσιους χώρους. Έχουν αυτά τα χαρακτηριστικά ελληνικές πόλεις; Είναι η Λάρισα μια από τις πόλεις που στην καθημερινότητά της παράγει πολιτισμό, μια πόλη σύγχρονη με σεβασμό στους πολίτες και το περιβάλλον, με «ανοιχτούς χώρους»⁵ και συμμετοχικές διαδικασίες; Στο τέλος της εργασίας ευελπιστούμε πως θα είμαστε σε θέση να δώσουμε απαντήσεις σε τέτοιου είδους ερωτήματα.

---

⁵ Με τον όρο «ελεύθεροι χώροι» εννοούμε τις εκτάσεις χωρίς κτήρια όπως είναι οι δρόμοι, οι πεζόδρομοι, οι πλατείες, οι παιδικές χαρές, οι παραλίες για τις παραθαλάσσιες πόλεις, τα ποτάμια και τα ρέματα μέσα στις πόλεις, όπως επίσης τα πάρκα, τα άλση, οι κήποι (χώροι που χαρακτηρίζονται από πολύ πράσινο), οι ανοιχτές, χωρίς κτήρια δηλαδή, αθλητικές εγκαταστάσεις, ακόμα και οι ανοικτοί αρχαιολογικοί χώροι. Πρόκειται για πράσινους, ανοιχτούς χώρους, που κατά κανόνα είναι δημόσιοι και η πρόσβαση των πολιτών είναι αβίαστη και ελεύθερη.

Βλ. σχετικά Νίκος Μπελαβίλας, Φωτεινή Βαταβάλη, *Πράσινο και ελεύθεροι χώροι στην πόλη*, WWF Ελλάς, Αθήνα 2009, σελ.16 - 19

ΜΕΡΟΣ Α΄ : Αποσαφήνιση ορισμών και εννοιών

1. Οι έννοιες πολιτισμός και κουλτούρα

α) Η εννοιολογική διαφορά των εννοιών κουλτούρα και πολιτισμός

Συχνά στην καθημερινότητά μας χρησιμοποιούμε λέξεις που ενώ μας είναι οικείοι ωστόσο δυσκολευόμαστε να τους δώσουμε συγκεκριμένους ορισμούς, τέτοιες λέξεις είναι και οι έννοιες «κουλτούρα» και «πολιτισμός» που θα εξετάσουμε στο παρόν κεφάλαιό. Οι δύο αυτές έννοιες είναι γνωστές σε όλους, το περιεχόμενό τους όμως δεν είναι σαφές και ξεκάθαρο. Πράγμα που καθιστά δύσκολο όχι μόνο τον ορισμό τους αλλά και τον διαχωρισμό του, αφού δεν είναι λίγες οι φορές που οι όροι αυτοί χρησιμοποιούνται ως εναλλάξιμοι. Ωστόσο, δε θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε την εργασία αν δεν αποσαφηνίσουμε τις δύο αυτές έννοιες, καθώς πρόκειται για δύο από τα βασικά εννοιολογικά μας εργαλεία.

Βέβαια θα πρέπει να σημειώσουμε πως κανένας ορισμός που αφορά έννοιες με μεταβαλλόμενο περιεχόμενο στο διάβα των χρόνων, δε μπορεί να είναι σταθερός και απόλυτος. Η ιστορική τους πορεία άλλωστε το επαληθεύει. Πορεία ιδιαίτερα σημαντική και χρήσιμη προκειμένου να κατανοήσουμε πλήρως τις δυο έννοιες, ώστε και να μπορέσουμε να μπορέσουμε να ξεκαθαρίσουμε τις έννοιες με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Η γέννηση και η εξέλιξη των δύο αυτών εννοιών είναι που θα μας οδηγήσει στην αποσαφήνιση και τον ορισμό τους.

Η έννοια «κουλτούρα»⁶ φαίνεται πως προέρχεται από το λατινικό «cultura» που σημαίνει την φροντίδα για τους αγρούς ή τα ζώα⁷. Μέχρι τον 13^ο αιώνα δηλώνει τμήμα καλλιεργημένης γης, ενώ τον 16^ο αιώνα η έννοια δε δηλώνει πια κατάσταση αλλά πράξη, δηλώνει το καλλιεργείν. Η εξέλιξη της έννοιας της κουλτούρας δεν σχετιζόταν άμεσα με το κίνημα των ιδεών ως και τον 18^ο αιώνα. Η μεταφορική έννοια (η καλλιέργεια μιας ικανότητας) αναπτύχθηκε σταδιακά και τον 18^ο αιώνα αρχίζει να επιβάλλεται, καθώς με το νόημα αυτό εισάγεται στο Λεξικό της Γαλλικής Ακαδημίας (έκδοση 1718)⁸.

⁶ Πρόκειται για το γαλλικό culture, το αγγλικό culture και το γερμανικό kultur , ο όρος διατηρήθηκε και στα ελληνικά ως κουλτούρα χωρίς να αποδοθεί με την αντίστοιχη ελληνική λέξη της καλλιέργειας. Βλ. Ευγενία Π. Μπιτσάνη, *Πολιτισμική Διαχείριση και Περιφερική Ανάπτυξη. Σχεδιασμός Πολιτιστικής Πολιτικής και πολιτιστικού Προϊόντος*, εκδ. Διόνικος, Αθήνα 2004, σελ. 29 - 30

⁷ Denys Cuche, Μαίρη Λεοντσίνη (επιμ.), *Έννοια της Κουλτούρας στις Κοινωνικές Επιστήμες*, μετφ. Φώτης Σιάτστας, εκδ. τυπωθήτω, Αθήνα 2001, σελ. 18 -19

⁸ Ο. π.

Παράλληλα με την έννοια της κουλτούρας αναπτύσσεται στην Γαλλική γραμματεία και η έννοια του Πολιτισμού⁹, η οποία τον 18^ο αιώνα είναι παραπλήσια της λέξης κουλτούρα, και οι δύο ανήκουν στο ίδιο σημασιολογικό πεδίο. Ωστόσο, ενώ η «κουλτούρα» δηλώνει κυρίως ατομικές προόδους, ο «πολιτισμός» δηλώνει συλλογικές προόδους. Στην πορεία η έννοια του πολιτισμού θα σημαίνει την εκλέπτυνση των ηθών και την διαδικασία που οδηγεί την ανθρωπότητα από το σκοτάδι της άγνοιας και του ανορθολογισμού στο φως της γνώσης και του ορθού λόγου¹⁰. Ο ορθός λόγος και η γνώση είναι η βάση της αστικής διακυβέρνησης της κοινωνίας όπως εκφράζεται και επικρατεί τελικά από τους αστούς μεταρρυθμιστές, κατ' επέκταση και ο πολιτισμός τοποθετείται στη βάση αυτού του οικοδομήματος διακυβέρνησης. Έτσι λοιπόν, ο πολιτισμός συνδέεται άμεσα με τους θεσμούς, τη νομοθεσία αλλά και την εκπαίδευση και πιο συγκεκριμένα ορίζεται ως η διαδικασία που συμβάλει στην βελτίωση αυτών¹¹. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο δηλώνει το «συλλογικό» της προόδου, όπως ήδη αναφέραμε, είναι η έννοια που επηρεάζει συνολικά την κοινωνία, αρχής γενομένης από το κράτος.

Και οι δύο έννοιες όπως της είδαμε ως τώρα (18^{ος} αιώνας) μετέχουν στις διαδικασίες του διαφωτισμού που οδηγεί σε μια νέα σύλληψη της ιστορίας. Με βάση την τελευταία η ιστορία απομακρύνεται πλέον από την «θεολογία»¹², ο άνθρωπος και ο ορθός λόγος τοποθετούνται στο κέντρο της διανόησης ενώ οι νέες έννοιες, όπως αυτή της «κουλτούρας» και του «πολιτισμού», επικοινωνούν ένα νέο μήνυμα αισιοδοξίας και προόδου.

Οι έννοιες αυτές ωστόσο δεν είχαν την ίδια εξέλιξη στην Γερμανική γραμματεία. Αν και το μεταφορικό περιεχόμενο της γερμανικής λέξης kultur μοιάζει να είναι ακριβής απόδοση της γαλλικής έννοιας, ωστόσο θα πρέπει να τονίσουμε ότι τα γαλλικά γλωσσικά δάνεια της εποχής ήταν αποτέλεσμα του γαλλικού θαυμασμού των ανώτερων τάξεων της Γερμανίας, οι οποίες και έχουν επηρεαστεί σημαντικά από τις ιδέες του Διαφωτισμού. Αυτός είναι και ο λόγος που η kultur θα έχει διαφορετική εξέλιξη από τη γαλλική culture, οι δύο έννοιες άλλωστε θα αποτελέσουν για πολλά χρόνια αντικείμενο μιας ιδιότυπης γαλλογερμανικής συζήτησης.

Η κουλτούρα έτσι όπως αναπτύχθηκε στη Γερμανία, σύμφωνα με τα παραπάνω, δεν σχετίζεται απλά με το έθνος αλλά αποτελεί συστατικό του κομμάτι. Συνιστά κατά κάποιο τρόπο αυτό που ονομάζουμε κληρονομιά, δηλαδή τις καλλιτεχνικές, διανοητικές ή ηθικές κατακτήσεις, οι οποίες

⁹ Ο όρος προέρχεται από τη μετάφραση τόσο του γαλλικού όρου civilisation και του αγγλικού civilization αλλά και του Γερμανικού zivilisation. Βλ σχετικά . Ευγενία Π. Μπιτσάνη, ο. π. σελ. 30 - 31

¹⁰ Denys Cuche , ο. π. σελ. 20 -21

¹¹ Ο. π.

¹² Πρόκειται για την θεολογία της ιστορίας, καθώς μέχρι την επικράτηση του ορθού λόγου που έφερε ο Διαφωτισμός, η θρησκεία ήταν η βάση της κοινωνίας, της διανόησης και φυσικά της ιστορικής μελέτης.

συμβάλλουν στην δημιουργία κοινής συνείδησης και που συνδέουν ένα έθνος. Έτσι, η έννοια της κουλτούρας στη Γερμανία του 19^{ου} αιώνα τείνει να είναι έννοια καθαρά διανοητική που αποτελεί έκφραση της ψυχής, ενώ η έννοια του πολιτισμού φαίνεται να συνδέεται περισσότερο με την πρόοδο της ύλης, θα λέγαμε πως εκφράζει την τεχνική και οικονομική ανάπτυξη.

Βέβαια και η Γαλλία του 19^{ου} αιώνα δε μένει ανεπηρέαστη από τις εξελίξεις της γερμανικής διανόησης γύρω από τις έννοιες «κουλτούρα» και «πολιτισμός»¹³. Η έννοια της «κουλτούρας» φαίνεται πως κερδίζει το χαμένο έδαφος έναντι της έννοιας του πολιτισμού, καθώς η χρήση της είναι όλο και πιο διευρυμένη.

Η Γαλλογερμανική συζήτηση περί κουλτούρας και πολιτισμού οδήγησε επί της ουσίας στην ανάδειξη μιας επιμεριστικής (Γερμανική) και μιας οικουμενικής (Γαλλική) αντίληψης της έννοιας της κουλτούρας. Η διαμάχη των εννοιών «κουλτούρας» και «πολιτισμού» γέννησε τις δυο βασικές θεωρίες που επηρέασαν τον τρόπο ορισμού των δυο εννοιών στην κοινωνικές επιστήμες¹⁴.

Κάθε μετέπειτα ορισμός κινήθηκε στα πλαίσια που τέθηκαν από την παραπάνω διαμάχη. Έτσι ο πολιτισμός στην κοινωνιολογία είναι σημείο αναφοράς της συλλογικής ταυτότητας, ενώ παράλληλα ασκεί σημαντική πίεση στα μέλη του κοινωνικού συνόλου, μέσω των τριών βασικών λειτουργιών που επιτελεί α) αναγνώριση β) ένταξη γ) συμμετοχή¹⁵. Σε μια κοινωνία ο καθένας αναγνωρίζει τον άλλον ως μέλος μέσω του πολιτισμού και έτσι μπορούν και εντάσσονται στο κοινωνικό σύνολο, μέσα από τον πολιτισμό αποκτούν προσωπική ταυτότητα, μέσω της οποίας συμμετέχουν στην κοινωνική ζωή. «Ακολουθούν τον πολιτισμό του συνόλου από φόβο μην εκβληθούν από το σύνολο ως ξένοι ή εξωμότες. Πιέζουν τους άλλους να συμμορφωθούν από φόβο μήπως αλλάξει η ιδιομορφία του συνόλου και συνακόλουθα και η δική τους σχέση μέσα σε αυτό».¹⁶

Όπως φαίνεται και η κουλτούρα και ο πολιτισμός αποδίδουν στην έννοια της «κοινωνικής κληρονομιάς». Ενώ, ο Άλφρεντ Βέμπερ, πατώντας μάλλον την γερμανική παράδοση, ορίζει τον «πολιτισμό» ως έννοια που ορίζει τον υλικό πολιτισμό ενώ η κουλτούρα τον υλικό πολιτισμό (ιδέες, πεποιθήσεις κ. α.)¹⁷.

¹³ Οι γαλλικοί καλλιτεχνικοί κύκλοι της εποχής φαίνετε πως τρέφουν θαυμασμό για την γερμανική διανόηση, το φιλοσοφικό και λογοτεχνικό έργο που παρουσιάζει. Αυτό μπορεί να εξηγήσει και την σχετική επιρροή στο θέμα της κουλτούρας και του πολιτισμού. Βλ. σχετικά Ο. π.

¹⁴ Ευγενία Π. Μπιτσάνη, ο. π. σελ 32

¹⁵ Ο. π.

¹⁶ Δ. Τσαούσης, *Η κοινωνία του ανθρώπου, Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1983, σελ. 117

¹⁷ Ευγενία Π. Μπιτσάνη, ο. π. σελ. 33, όπως επίσης

Δ. Τσαούση., *Χρηστικό Λεξικό Κοινωνιολογίας. Κοινωνιολογική Βιβλιοθήκη.*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1984, σελ. 221 αλλά και

www.elinera.org «Πολιτισμός και Πολιτισμική Ταυτότητα», Ελένη Κουκουμίκη, καλοκαίρι 2005,

Ωστόσο, κλασικός ορισμός της έννοιας «κουλτούρα» θεωρείται, τόσο από την κοινωνιολογία όσο και από την κοινωνική ανθρωπολογία, αυτός που έδωσε ο Edward Burnett Tylor κουλτούρα είναι «το σύνθετο εκείνο σύνολο που περιλαμβάνει, γνώσεις, πεποιθήσεις, τέχνες, ήθη, δίκαιο, έθιμα και κάθε άλλη ικανότητα και συνήθεια που αποκτά ο άνθρωπος ως μέλος της κοινωνίας.»¹⁸.

Αν και όπως είπαμε ο ορισμός του Tylor θεωρείται κλασικός, ωστόσο δε συμφωνούν όλοι με την έμφαση που δίνει στα πνευματικά στοιχεία της κοινωνικής κληρονομιάς. Έτσι οι Κρόμπερ και Κλούκχον περιλαμβάνουν στον ορισμό τους τις κατασκευές και τα εργαλεία «Η κουλτούρα αποτελείται από ρητά ή νοούμενα πρότυπα συμπεριφοράς, που προσλαμβάνονται και μεταδίδονται με σύμβολα και που συνιστούν τα ιδιαίτερα επιτεύγματα των ανθρωπίνων ομάδων, ... Ο βασικός πυρήνας της κουλτούρας συνίσταται σε παραδοσιακές (...) ιδέες και ιδιαίτερα σε αξίες που προσαρτώνται στις ιδέες αυτές.»¹⁹.

Στην πιο σύγχρονη βιβλιογραφία ο διαχωρισμός των δύο εννοιών φαίνεται να είναι πιο απλός. Οι δύο έννοιες διαφοροποιούνται στο ότι η κουλτούρα ορίζεται ως ιδιαίτερο και αμεταβίβαστο χαρακτηριστικό ενός κοινωνικού συνόλου, ενώ ο πολιτισμός ως μεταβιβάσιμος από το ένα κοινωνικό σύνολο στο άλλο²⁰. Η κουλτούρα θεωρείται πως έχει ποικίλες όψεις και έχει μεταβλητό χαρακτήρα, σε αντίθεση με τον πολιτισμό που θεωρείται μη αναστρέψιμος.²¹

Μέχρι τώρα είδαμε την καταγωγή και την εξέλιξη των εννοιών της κουλτούρας και του πολιτισμού στην διεθνή βιβλιογραφία. Στη συνέχεια θα προσπαθήσουμε να αποσαφηνίσουμε τον όρο πολιτισμό όπως ερμηνεύεται και χρησιμοποιείται στο χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η έννοια του «πολιτισμού» φαίνεται να έχει ευρύ περιεχόμενο και στον τομέα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ο πολιτισμός στην τοπική αυτοδιοίκηση σχετίζεται άμεσα με το καθημερινό, με την ζωή στην πόλη, θα μπορούσαμε να πούμε πως πρόκειται για μια δυναμική λειτουργία που συμβάλει στην δημιουργία μιας δημιουργικής ατμόσφαιρας και του ανάλογου κλίματος. Το παραπάνω εκφράζεται σε θεωρητικό επίπεδο ενώ σε πρακτικό πολιτισμός φαίνεται να είναι οι διάφορες πολιτιστικές δραστηριότητες (θεατρικές και μουσικές παραστάσεις, εκθέσεις κ. α.). Ωστόσο, οι τελευταίες, αν και σημαντικό κομμάτι της έννοιας, δεν αποτελούν παρά μόνο ένα μέρος αυτού που ονομάζουμε «πολιτισμός». Αν δίναμε έναν ορισμό για την έννοια θα λέγαμε πως πολιτισμός θεωρείται «... η μεγάλη ροή ανθρώπων, πραγμάτων και λέξεων διαχρονικά, μέσα στην ιστορία της ανθρωπότητας... Τα συμπλέγματα των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων, των προϊόντων τους, των ανθρώπινων σκέψεων,

¹⁸ Δ. Τσαούσης, *Η κοινωνία του ανθρώπου ...*, ο. π., σελ. 119, όπως και Denys Cuche, ο. π., σελ. 33-36

¹⁹ ο. π.

²⁰ Ευγενία Π. Μπιτσάνη, ο. π.

²¹ Δ. Τσαούσης, ο. π.

των ανθρώπινων κατακτήσεων, σε μια πολύ μεγάλη διαχρονική διάρκεια, σε ένα πολύ μεγάλο χωρικό επίπεδο.»²²

Ενώ η κουλτούρα ως έννοια χρησιμοποιείτε για τον καλλιεργημένο τύπο ανθρώπου ο οποίος μετέχει στις υψηλές αξίες της πνευματικής παράδοσης μια κοινωνίας ή μιας κοινωνικής ομάδας. Επίσης στην έννοια της κουλτούρας εμπεριέχονται αντικείμενα, εργαλεία, θεσμοί, συμπεριφορές ανεξάρτητες μεταξύ τους οι οποίες εφοδιάζουν τον άνθρωπο προκειμένου να αντιμετωπίσει ειδικά προβλήματα που συναντά μέσα από την κοινωνική δράση.²³ Με τον τρόπο αυτό βέβαια η κουλτούρα σχετίζεται με ένα ευρύ αντικείμενο μελέτης, το οποίο περιλαμβάνει τις συνθήκες του τρόπου ζωής, τους οικονομικούς, πολιτικούς, κοινωνικούς, εκπαιδευτικούς, νομικούς, θρησκευτικούς αλλά και καλλιτεχνικούς θεσμούς. Βάσει των παραπάνω, η έννοια της «κουλτούρας» αποκτά διττή σημασία. Καθώς από τη μια σχετίζεται με αυτό που αρχαίοι Έλληνες αποκαλούσαν «παιδεία», δηλαδή την ατομική πνευματική πρόοδο και διαμόρφωση της προσωπικότητας των ανθρώπων και από τη άλλη σχετίζεται με όλα όσα επιστρατεύει ο άνθρωπος προκειμένου να κυριαρχήσει στη φύση, δηλαδή με την γνώση, τον ορθό λόγο του Διαφωτισμού. Ως συνέπεια η «κουλτούρα» αποτελεί στενότερη έννοια από αυτή του «πολιτισμού».

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειώσουμε πως εξ αιτίας της ευρύτητας του περιεχομένου που αποδίδεται στον πολιτισμό, συχνά προτιμάτε η χρήση του όρου «πολιτιστικό».²⁴ Ο τελευταίος διευκολύνει και ως προς την κοινωνική εξέλιξη, καθώς χρησιμοποιείται για να πετύχουμε μια πιο συγχρονική προσέγγιση μιας κατάστασης. Δεν μας ενδιαφέρει τόσο η μεγάλης διάρκειας προοπτική, όσο το να εξακριβώσουμε αν η δυναμική της συμβάλει στην εύρυθμη λειτουργία των κοινωνιών²⁵, να καθορίσουμε δηλαδή τι είναι δυνατό και τι όχι σε μια κοινωνία.

Εν κατακλείδι, τη λέξη «κουλτούρα» την χρησιμοποιούμε για να αναφερθούμε στο νόημα που αποδίδουν οι άνθρωποι στις δράσεις τους, στο πως οργανώνεται η ζωή τους, για το πως αυτοπροσδιορίζονται μέσα από σχέσεις και κανόνες για να λειτουργήσει μια ομάδα ή μια κοινωνία. Ενώ, το «πολιτιστικό» για να αναφερθούμε σε μια συλλογική προσπάθεια να περιγράψουμε το εφικτό και αδύνατο, το φυσιολογικό και το μη φυσιολογικό σε μια σε μια κοινωνία.

²² Ευγενία Π. Μπιτσάνη, ο. π. σελ. 34

²³ Ο. π.

²⁴ Ο όρος «πολιτισμός» είναι ετυμολογικά – παραγωγικά εύπλαστος, σε αντίθεση με τον όρο κουλτούρα που στερείτε παράγωγων. Βλ. σχετικά Ο. π. σελ. 19 -20

²⁵ Ο. π. σελ. 34 - 35

β) Ο πολιτισμός της καθημερινότητας

Έχοντας αναλύσει, όσο πιο απλά και περιεκτικά γίνεται, την έννοια του πολιτισμού στο παραπάνω υποκεφάλαιο, στο παρόν θα προσπαθήσουμε να προσδιορίσουμε το περιεχόμενο του «πολιτισμού της καθημερινότητας». Ο τελευταίος ως έννοια εμπεριέχεται στον ευρύ όρο του πολιτισμού²⁶. Είναι μέρος του καθώς για μια πόλη ο πολιτισμός φαίνεται σε κάθε έκφανση της καθημερινής ζωής, είναι αυτό που επηρεάζει την καθημερινή ζωή των πολιτών αλλά και επηρεάζεται ή πιο σωστά προσδιορίζεται από τις συνήθειες των πολιτών και της ίδιας της πόλης.

Ο πολιτισμός της καθημερινότητας ή ο πολιτισμός στην καθημερινότητά μας, αν προτιμάτε, σχετίζεται άμεσα με αυτό που ονομάζουμε κοινωνική συμπεριφορά. Οι άνθρωποι εντάσσονται στην κοινωνία μέσω του πολιτισμού, των λειτουργιών και των διαδικασιών που αναπτύσσονται στα πλαίσια του, μέσα στα ίδια πλαίσια ως κοινωνικά δρώντες οι άνθρωποι δημιουργούν σχέσεις, συνεργάζονται, συναλλάσσονται και οικοδομούν κοινές και μη συνήθειες. Μέσα από αυτές τις διεργασίες συνθέτεται οι κοινωνική συμπεριφορά των πολιτών, η οποία και εξελίσσεται σε αλληλεπίδραση με τον πολιτισμό της καθημερινότητας. Πρόκειται για έννοιες που αλληλοεπηρεάζονται και συνθέτουν η μία την άλλη.

Μπορούμε να δούμε τον πολιτισμό της καθημερινότητας μέσα από την κοινωνική συμπεριφορά των πολιτών μιας πόλης, από τις καθημερινές συνήθειες των ανθρώπων στις μεταξύ τους σχέσεις αλλά και σε σχέση με το περιβάλλον, τους δημόσιους χώρους, την ίδια την πόλη.

Για παράδειγμα, οι καταναλωτικές συνήθειες των πολιτών αλλά και το που και πως επιλέγουν να καταναλώσουν τα διάφορα πολιτιστικά και μη αγαθά, συμπεριλαμβανομένου και του ελεύθερου χρόνου αλλά και του δημόσιου χώρου, είναι μέρος του πολιτισμού της καθημερινότητας. Η μετατόπιση από την υπαίθρια αγορά του παρελθόντος, προς την πιο οργανωμένη αγορά της πόλης και τελικά στην ύπαρξη των πολυκαταστημάτων και των mall, είναι μετατόπιση που αφορά άμεσα την ζωή της πόλης και έχει να πει πολλά για τον πολιτισμό στην καθημερινότητά της. Δηλώνει την απαλλοτρίωση με τους φυσικούς χώρους, την αύξηση του καταναλωτισμού σε συνδυασμό με την δημιουργία συγκεκριμένων προτύπων lifestyle. Επίσης, οι συνήθειες των πολιτών ως προς το περιβάλλον, όπως η συνήθεια της ανακύκλωσης, η οικονομία της ενέργειας,

²⁶ «Πολιτισμός τελικά νοείται το σύνολο της καθημερινής ζωής, η ποιότητά της, οι συνθήκες του περιβάλλοντος της εργασίας, η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου κ. λ. π.» . Ευγενία Π. Μπιτσάνη, *Πολιτισμική Διαχείριση και Περιφερική Ανάπτυξη. Σχεδιασμός Πολιτιστικής Πολιτικής και πολιτιστικού Προϊόντος*, εκδ. Διόνικος, Αθήνα 2004, σελ. 34

η υιοθέτηση χρήσης μεταφορικών μέσων φιλικών προς το περιβάλλον, της διατήρησης της καθαριότητας του δημόσιου χώρου και γενικά η ύπαρξη περιβαλλοντολογικής συνείδησης είναι ένας δείκτης πολιτισμού της καθημερινότητας. Μελετώντας κανείς τα παραπάνω μπορεί να δει τον καθημερινό πολιτισμό μιας πόλης, όπως και το επίπεδο ζωής που μπορεί να προσφέρει αυτή στους πολίτες της.

Βέβαια, εύκολα διακρίνει κανείς το βασικό ρόλο που έχουν οι πολίτες στην ανάπτυξη του πολιτισμού της καθημερινότητας. Πάντα οι πολίτες καλούνταν να συμμετέχουν στις κοινωνικές δραστηριότητες και να δραστηριοποιούνται κοινωνικά σύμφωνα με τις επιταγές της κοινωνίας.²⁷ Ωστόσο, ο πολίτης της σύγχρονης πόλης, δηλαδή της πόλης της συμμετοχικής κουλτούρας, που επιτρέπει στους πολίτες της να είναι ενεργά μέρη της, να συμμετέχουν στις κοινωνικές διεργασίες, να είναι δημιουργικοί και όχι πολίτες – θεατές.

Οι κοινωνικές δράσεις των πολιτών πλέον είναι απαραίτητες για την λειτουργία της πόλης. Ο πολίτης που νοιάζεται για την πόλη του, για τον κόσμο στον οποίο ζει, ενεργοποιείται για να τον κάνει καλύτερο, να συμβάλει στην επίλυση των προβλημάτων που δημιουργούνται. Ο πολίτης δεν καταναλώνει απλώς τα αγαθά²⁸ που του προσφέρει η πόλη αλλά πρέπει να είναι και σε θέση να συμβάλει στην διατήρησή τους. Οι πολίτες που οργανώνονται σε ομάδες και δραστηριοποιούνται γύρω από θέματα της καθημερινότητας όπως για παράδειγμα αυτά που αφορούν το περιβάλλον, την πόλη γενικότερα και συμβάλλουν ενεργά στην βελτίωση της καθημερινής ζωής. Με αυτόν τον τρόπο ο πολίτης ως συστατικό στοιχείο του πολιτισμού της καθημερινότητας δεν καταναλώνει απλά πολιτισμό αλλά και παράγει πολιτισμό, καθώς ο πολιτισμός μιας πόλης σχετίζεται και με την βιωσιμότητα της πόλης, το επίπεδο ζωής που εκείνη προσφέρει.²⁹

Με βάση τα παραπάνω βλέπουμε πως ο πολιτισμός της καθημερινότητας προϋποθέτει την έννοια της «παιδείας» με την κλασική έννοια του όρου. Με την έννοια που τη συναντάμε στην αρχαία ελληνική γραμματεία, της προσωπικής πνευματικής προόδου, και όπως είπαμε παραπάνω³⁰ περιέχεται στην διττή έννοια της κουλτούρας, όπως αυτή νοείται συχνά στην τοπική αυτοδιοίκηση. Με άλλα λόγια, βλέπουμε πως ο πολιτισμός της καθημερινότητας συνδέεται με

²⁷ Μιλήσαμε παραπάνω για τους κοινωνικούς ρόλους που αναπτύσσουν οι πολίτες μέσα στις κοινωνίες και τη σημασία αυτών, οι ρόλοι αυτοί δεν είναι φαινόμενο της σύγχρονης ζωής. Υπήρχαν ήδη από Βικτωριανή εποχή, ενώ η σημασία τους τότε ήταν πολύ μεγαλύτερη από σήμερα. Ο Sennett χαρακτηριστικά αναφέρει πως τον 18^ο αιώνα «ο δημόσιος χώρος μετατρέπεται σε σκηνή θεάτρου με ένα ακροατήριο πρόθυμο να απολαύσει, έστω και κάπως κυνικά, την υποκριτική και τα προσχήματα της καθημερινότητας.» ο. π. σελ. 55

²⁸ Με τον όρο αγαθά εννοούμε τόσο τις υποδομές, όσο και τα «πνευματικά» αγαθά όπως είναι η εκπαίδευση ή ακόμα και η ψυχαγωγία.

²⁹ Αυτές τις έννοιες θα τις δούμε αναλυτικότερα τόσο στα επόμενα κεφάλαια όσο και στην ανάλυση των αποτελεσμάτων των ερωτηματολογίων.

³⁰ Βλ. σχετικά Α' Μέρος, 1 α, της παρούσας εργασίας

την κουλτούρα της κάθε κοινωνίας και δεδομένου πως ο πρώτος αποτελεί μέρος του ευρύτερου πολιτισμού συμπεραίνουμε πως κουλτούρα και πολιτισμός παρά τις εννοιολογικές τους διαφορές συνδέονται, τουλάχιστον σε πρακτικό επίπεδο.

Ο πολιτισμός της καθημερινότητας αφορά την τοπική αυτοδιοίκηση εξίσου με τον πολιτισμό στην ευρύτερη έννοια του. Η τοπική αυτοδιοίκηση είναι υπεύθυνη για την ενθάρρυνση της πολιτιστικής δράσης, είναι αυτή που θέτει τα πλαίσια, τους κανόνες αλλά και τους πόρους, ενώ πρωταρχικό μέλημα θα πρέπει να είναι η ενεργοποίηση και η συμμετοχή του πολίτη.³¹

Ο πολιτισμός είναι μια έννοια ζωντανή, δεν αφορά μόνο αρχαία μνημεία και έργα τέχνης, πρώτα από όλα αφορά τον άνθρωπο και την ίδια την ζωή. Στην αναγέννηση ο άνθρωπος έγινε το κέντρο του κόσμου, της επιστήμης, της ιστορίας, της τέχνης ακόμα και σήμερα συνεχίζει να είναι κέντρο του πολιτισμού. Ως συστατικό μέρος μιας κοινωνίας δε μπορεί παρά να είναι και συστατικό μέρος του πολιτισμού, αυτός ακριβώς είναι και ο πολιτισμός της καθημερινότητας. Η πλευρά εκείνη του πολιτισμού που μας αφορά όλους. Δεν είναι ανάγκη να είναι κάποιος φιλόσοφος ή φιλότεχνος για να συμμετέχει αλλά και να παράγει πολιτισμό.

---

³¹ Βλ. σχετικά Ευγενία Π. Μπιτσάνη, ο. π. σελ. 21

2. Η έννοια της πόλης και του αστικού πολιτισμού

α) Η πόλη και ο πολιτισμός όπως αναπτύχθηκε στα πλαίσια αυτής

Η «πόλη» είναι μια έννοια λίγο πολύ γνωστή σε όλους, είναι ο χώρος που κατοικεί το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού και κατά συνέπεια οι περισσότεροι έχουμε μια προσωπική εμπειρία από την πόλη. Ωστόσο πόσοι από εμάς είναι σε θέση να δώσουν έναν ορισμό στην έννοια αυτή; Παρά το οικείο της λέξης, το να ορίσουμε το τι είναι πόλη εν είναι εύκολο, αν δεν ξέρουμε την πορεία της, αλλά και τις αλλαγές που υπέστη στο πέρασμα των χρόνων. Αυτό θα προσπαθήσουμε να κάνουμε στο παρόν κεφάλαιο, να παρουσιάσουμε, όσο πιο σύντομα αλλά και περιεκτικά γίνεται, την ιστορική εξέλιξη της πόλης αλλά και του «αστικού πολιτισμού». Θα δούμε την αρχή της αστικοποίησης³², την βιομηχανοποιημένη πόλη και τέλος την σύγχρονη πόλη.

Στις αρχές του 19^{ου} οι πόλεις φαίνεται να αναπτύσσονται και να αυξάνονται σε σχέση με τις λειτουργίες που τις χαρακτηρίζουν³³. Οι σχέσεις αυτές είναι πιο δυσδιάκριτες από εκείνες που υπάρχουν ανάμεσα στο μέγεθος και στο ρυθμό ανάπτυξης τους³⁴. Γενικά θα μπορούσαμε να πούμε πως η αστικοποίηση αυξάνεται όσο αυξάνονται και οι λειτουργίες που εκτελούν οι πόλεις, πρόκειται κυρίως για 3 τύπους λειτουργιών, α) τις βιομηχανικές και εξορυκτικές β) λιμενικές ή σιδηροδρομικές γ) εμπορικές ή σχετικές με τις υπηρεσίες. Οι πόλεις που συνδυάζουν τις τρεις αυτές λειτουργίες, σε διαφορετική ένταση και βαθμό, βέβαια, είναι αυτές που θα ονομάσουμε «μητροπόλεις» και θα αποτελέσουν πρόδρομο των μετέπειτα μεγάλων αστικών κέντρων.

Οι «μητροπόλεις» αναπτύσσονται ταχύτατα και συνεχώς, κάνοντας αντιληπτή την άμεση σχέση μεταξύ της εκβιομηχάνισης και της αστικοποίησης,

---

³² Με τον όρο «αστικοποίηση» εννοούμε τη διαδικασία εκείνη της αστικής επέκτασης η οποία μεταβάλλει τη σχέση της αναλογίας του πληθυσμού που ζει στη ύπαιθρο και αυτού που ζει στην πόλη. Βλ. Debra Stevenson, *Πόλεις και αστικοί πολιτισμοί*, επιστ. Επιμέλεια Γιάννης Γιαννισότης, εκδ. Κρητική, Αθήνα 2007, σελ. 217

³³ Πόλεις μπορούμε να δούμε να σχηματίζονται και να αναπτύσσονται ακόμα και από την αρχαιότητα, πχ οι πόλεις κράτη ή οι πόλεις στο Μεσαίωνα αλλά και οι Βυζαντινές πόλεις. Δεν υπάρχει έναν ορισμός που να μπορεί να περικλείει και να περιγράφει όλα τα είδη των πόλεων. Γι' αυτό το λόγο και στην παρούσα εργασία επιλέξαμε να περιγράψουμε την πόλη από τον 19^ο και μετά, αναφερόμαστε δηλαδή στις πιο «σύγχρονες» πόλεις που αποτελούν κατά κάποιον τρόπο τον πρόγονο της σημερινής πόλης.

³⁴ Ο. π. , σελ. 50

καθώς οι πόλεις αυτές συνδυάζουν πολλές λειτουργίες οι οποίες και αποτελούν συστατικό του βιομηχανικού κόσμου.³⁵ Στον αντίποδα των μητροπόλεων αναπτύσσονται οι «πόλεις – θέρετρα», πρόκειται για πόλεις που εξυπηρετούν την καλή κοινωνία και διαφέρουν ριζικά από την βιομηχανική πόλη, δημιουργώντας μια νέα μορφή αστικής ζωής. Αυτές οι πόλεις είναι πολύ πιο καθαρές, με μεγάλες λεωφόρους περιπάτου, ενώ τα σπίτια είναι συνεχόμενα στην ίδια οικοδομική ευθεία.³⁶ Ωστόσο η καρδιά του αστικού κόσμου και πολιτισμού θα συνεχίσει να χτυπά στις «μητροπόλεις» που εξελίσσονται συνεχώς.

Στα επόμενα χρόνια η αστικοποίηση αυξάνεται αδιάκοπα και κατά συνέπεια η βιομηχανική πόλη έρχεται αντιμέτωπη με το πρόβλημα του εκφυλισμού του αστικού πληθυσμού. Το πρόβλημα του συνωστισμού μεγάλου αριθμού ατόμων στις πόλεις, σε συνδυασμό με την έλλειψη υποδομών και κυρίως καθαριότητας, ήταν και η αιτία για φόβους αρχικά υγειονομικού χαρακτήρα³⁷ και στη συνέχεια ηθικής φύσης. Οι τελευταίοι εκφράστηκαν έντονα από την αγγλικανική εκκλησία, καθώς στη Βρετανία η αστικοποίηση εξακολουθούσε να αναπτύσσεται σε ταχύτατους ρυθμούς. Γι' αυτή η πόλη είναι η πηγή κάθε κακού, σημαίνει την απομάκρυνση από τον φυσικό τρόπο ζωής και κατά συνέπεια από τον Θεό, στην πόλη κυριαρχεί η ηθική κατάπτωση και το έγκλημα. Τους ηθικούς φόβους βέβαια ενίσχυε τόσο η φτώχεια, όσο και η έλλειψη «ομορφιάς» που παραπέμπει στην «ηθική διαφθορά»³⁸.

Αυτός ο εκφυλισμός των αστικών πληθυσμών μεταφέρθηκε και στην λογοτεχνία καθώς πολλοί συγγραφείς της, κατά κύριο λόγο Βρετανοί, περιέγραψαν την πόλη με ζοφερά χρώματα και εξέφρασαν ανησυχίες για την ηθικότητα της αστικής ζωής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι Thomas Carlle και Charls Dickens. Βέβαια θα πρέπει να πούμε πως για τους περισσότερους συγγραφείς οι πόλεις προκαλούν ανάμεικτα συναισθήματα, για τον Dickens παραδείγματος χάρη το Λονδίνο είναι μια πόλη που του προκαλεί το αίσθημα της αποστροφής ενώ ταυτοχρόνως ασκεί μια γοητεία πάνω του.

Πιο θετική εικόνα για την αστική ζωή φαίνεται να έχουν οι «υπερασπιστές» της βιομηχανικής πόλης. Οι «φιλελεύθεροι» εξυμνούν την πόλη και το αστικό τρόπο ζωής, καθώς η πόλη είναι ο χώρος που τους παρέχει ελευθερία και ευκαιρίες για να δημιουργήσουν μια καλύτερη ζωή από την ύπαιθρο. Για παράδειγμα, ο Robert Vaufham (Βρετανός κογκρεσιονιστής πάστορας) υποστήριζε ότι «... η πόλη ευνοεί τις επαφές μεταξύ των ατόμων, διεγείρει την ευφυΐα των ανθρώπων και ενθαρρύνει

³⁵ Βλ. σχετικά ο. π. σελ. 57 - 58

³⁶ Ο. π.

³⁷ Πρόκειται για ανησυχίες που καταλάγιασαν σταδιακά όσο αναπτύσσονταν η ιατρική επιστήμη αλλά και βελτιώνονταν οι συνθήκες ζωής στα αστικά κέντρα, όπως και οι υποδομές.

³⁸ Jean – Luc Pinol, ο. π. , σελ. 70

την καλλιτεχνική δεινότητα.»³⁹. Έτσι, λοιπόν, η πόλη παρουσιάζεται εκτός από κέντρο βιομηχανικών λειτουργιών και ως κέντρο καλλιτεχνικής και πνευματικής ανάπτυξης. Δεν είναι λίγοι αυτοί που συμφωνούν με τον Robert Vaufham και βλέπουν την πόλη ως ένα τόπο που τους δίνει την δυνατότητα να αναπτύξουν το ταλέντο τους και τις ικανότητες τους ενώ παράλληλα δεν πιστεύουν πως εμποδίζει την επικοινωνία τους με τον Θεό. Το θετικό, λοιπόν, πρόσωπο της πόλης είναι αυτό που σχετίζεται με την ανάδειξη της σε «χώρο πολιτισμού». Σε αυτό συνηγορεί η ύπαρξη μεγάλου λογοτεχνικού έργου, στο οποίο ακόμα και αν περιγράφονται τα αρνητικά σημεία της πόλης, ωστόσο η πόλη δε παύει να αποτελεί πηγή έμπνευσης και καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να πούμε πως δεν βίωσαν όλες οι πόλεις το φαινόμενο της αστικοποίησης με τον ίδιο τρόπο ή την ίδια ένταση. Στην Βρετανία, όπως έχουμε ήδη πει, το φαινόμενο ήταν πολύ έντονο εξαιτίας και την έντονης βιομηχανοποίησης. Στη Γαλλία το φαινόμενο πήρε μεγάλες διαστάσεις αλλά δεν ήταν τόσο έντονο όσο στις Βρετανικές πόλεις. Στη Γερμανία, αντίθετα, τα θέματα της αστικοποίησης δεν ήταν κυρίαρχα, ενώ και στην πνευματική ζωή κατείχαν μικρή θέση⁴⁰. Η κυρίαρχη τάση στην Γερμανία είναι η υπεράσπιση των μικρών πόλεων έναντι των μεγάλων αστικών κέντρων (Λονδίνο, Παρίσι κ. α.), χωρίς αυτό να σημαίνει και υπεράσπιση του τρόπου ζωής της υπαίθρου⁴¹. Ενώ στις Η. Π. Α. το θέμα φαίνεται να απασχολεί κυρίως σε θεωρητικό επίπεδο που αφορά περισσότερο τις ευρωπαϊκές πόλεις, ενώ από την αρχή φαίνεται να τίθεται ξεκάθαρα το δίλημμα μεταξύ πόλης και υπαίθρου⁴². Ωστόσο σταδιακά και σε συνδυασμό με την συνεχώς αυξανόμενη μετανάστευση η αστικοποίηση φαίνεται να λαμβάνει χώρα και στις αμερικανικές πόλεις, ενώ οι ελπίδες για μια καλύτερη ζωή δένονται όλο και περισσότερο με την αστικοποίηση και την ανάπτυξη των πόλεων, το λεγόμενο «Αμερικανικό όνειρό». Με αυτόν τον τρόπο η αστικοποίηση έπαιξε σημαντικό ρόλο και στην «λαϊκή λογοτεχνία» που αναπτύχθηκε στην αμερικανική γραμματεία.⁴³

Μπορεί το δίλημμα πόλη – ύπαιθρος να τέθηκε ξεκάθαρα στην Αμερική, ωστόσο υποβόσκει στη ευρωπαϊκή πραγματικότητα από τις απαρχές της βιομηχανικής πόλης. Στις αρχές της βιομηχανικής εποχής η πόλη, όπως είδαμε και παραπάνω, αντιμετώπιζε πολλά προβλήματα και όπως ήταν φυσικό η σύγκριση με την ύπαιθρο δεν την ευνοούσε. Η ζωή στην ύπαιθρο θεωρούνταν πιο «φυσική», πιο

³⁹ Ο. π.

⁴⁰ Ο. π., σελ. 74

⁴¹ Η ζωή στην ύπαιθρο στην Γερμανία είναι ακόμα ταυτισμένη με τα κατάλοιπα του Φεουδαρχικού τρόπου ζωής, αντίθετα η γερμανική πόλη παρέχει τις ελευθερίες που χρειάζονται για να αποτελούν προπύργιο τόσο κατά της φεουδαρχίας όσο και της αναρχίας. Βλ. σχετικά, ο. π., σελ. 74 - 75

⁴² Ο. π. σελ. 76

⁴³ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την αστικοποίηση των αμερικανικών πόλεων Βλ. Ο. π., σελ 76 - 78

«υγιής», σε αντίθεση με την ζωή στην πόλη η οποία έπασχε τόσο σε πρακτικά θέματα όσο και σε ηθικά. Έτσι, η αγροτική ζωή εξιδανικεύτηκε, ενώ η αστική ζωή είχε γίνει ταυτόσημο της διαφθοράς και του «αφύσικου».

Ωστόσο, τη δεκαετία 1870 – 1880 τα πράγματα για τις πόλεις φαίνεται να αλλάζουν και επικρατεί η αισιόδοξη άποψη για το μέλλον τους. Καθώς οι συγκοινωνίες έχουν πια αναπτυχθεί σημαντικά ενώ και οι μορφολογία και η πολεοδομία των περισσότερων πόλεων έχει βελτιωθεί σε μεγάλο βαθμό. Άλλωστε έχει προηγηθεί και το κίνημα της «Μνημειακής πόλης», ένα κίνημα αστικού σχεδιασμού που μπορεί να έλαβε χώρα τον 19^ο αιώνα, όμως επηρέασε άμεσα ή έμμεσα όλο τον κόσμο και εξέφρασε ιδέες και πρακτικές για τον σχεδιασμό αστικών κέντρων ακόμα και στον 20^ο αιώνα⁴⁴, και είναι υπεύθυνο για την αναδιαμόρφωση ευρωπαϊκών πόλεων όπως η Βιέννη ή το Παρίσι. Κυρίαρχα χαρακτηριστικά του η κατασκευή δρόμων, νεοκλασικών δημόσιων κτηρίων και η κατασκευή πάρκων και άλλων χώρων δημόσιων τελετών .

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της «Μνημειακής πόλης» είναι επέμβαση του George Haussmann⁴⁵ στο Παρίσι. Ο τελευταίος προχώρησε στην χάραξη ενός δικτύου μεγάλων λεωφόρων, αλλά και στη συνεχή οικοδόμηση απομονωμένων κτηρίων, στα μέτωπα των δρόμων. Επίσης οι αστικές κατοικίες του George Haussmann περιβάλλονται και απομονώνονται, κατά κάποιο τρόπο, από κήπους, προνόμιο μέχρι τότε μόνο των ανακτόρων.⁴⁶ Αυτές οι τακτικές ομορφαίνουν και φυσικά διευκολύνουν την ζωή στην πόλη, ενώ είναι πολύ σημαντικό ότι οι χώροι που δημιουργούνται ανήκουν στη σφαίρα του δημοσίου. Ωστόσο, θα πρέπει να πούμε πως η βελτίωση της αστικής ζωής μάλλον δεν ήταν ο κύριος στόχος του George Haussmann, οποίος και ενεργούσε εκ μέρους του αυτοκράτορα Λουδοβίκου Ναπολέοντα Γ', έχοντας σκοπό να ελέγξει «.. αστικές εξεγέρσεις και αναταραχές και να διευκολύνει τη μετακίνηση αγαθών προς και από την πόλη και να δημιουργήσει χώρους για την επίδειξη της αυτοκρατορικής εξουσίας...»⁴⁷. Άλλωστε μέρος του έργου του Haussmann, ήταν και η «καταστροφή» των αρχαίων κέντρων⁴⁸. Επομένως, η Μνημειακή πόλη αποτέλεσε ένα «όργανο», ας μας επιτραπεί η έκφραση, για να επιβάλουν οι ανώτερες κοινωνικά τάξεις την εξουσία τους, να εξασφαλίσουν με άλλα λόγια την κυριαρχία τους στις πόλεις. Διευκολύνουν κάπως

⁴⁴ Βλ. Debora Stevenson, σελ.198

⁴⁵ Ο ίδιος χαρακτήριζε τον εαυτό του ως «επαγγελματία νομάρχη», υπήρξε νομάρχης της Σιένας και του Παρισιού στα 1853 – 1861, βλ. σχετικά Zeonardo Benevolo, *Η Πόλη στην Ευρώπη*, μτφ. Άννα Παπασταύρου, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997, σελ. 273 - 275

⁴⁶ Ο. π. , σελ. 277

⁴⁷ Debora Stevenson, ο. π. , σελ 146

⁴⁸ « Από την καταστροφή αποκλείονται τα κτίρια που η ιστορία τέχνης τα χαρακτηρίζει ως ιστορικά ντοκουμέντα και πρότυπα ρυθμών που χρησίμευσαν αναδρομικά στη νέα οικιστική, και έτσι και αλλιώς η ιστορική συνείδηση θεωρεί απαραίτητα στο χαρακτηρισμό των χώρων.», βλ. Zeonardo Benevolo, ο. π.

την ζωή στην πόλη, με απώτερο σκοπό να προλάβουν τις εξεγέρσεις που πιθανών να γεννούσε η εξαθλίωση.

Όλη αυτή η ανάπτυξη και η πίστη για το μέλλον των πόλεων οδηγεί και στην ανάπτυξη νέων θεωριών σχετικά με το μέλλον των πόλεων. Κάποιες από αυτές ήταν και η θεωρία της «αστικής ουτοπίας»⁴⁹, όπως για παράδειγμα η «κηπούπολη». Η τελευταία αποτελεί κίνημα αστικής αναμόρφωσης που εμφανίστηκε τον 19^ο και τον πρώιμο 20^ο αιώνα. Κύριος στόχος του κινήματος ήταν η αναδόμηση των πόλεων σύμφωνα με το πρότυπο της υπαίθρου⁵⁰. Η «αστική ουτοπία» δε ζητά πια την «καταστροφή» της πόλης και τη δημιουργία ενός νέου μορφώματος αλλά την αναδόμηση της, ώστε να είναι πιο «φιλική» και πιο «φυσική».

Η πόλη, λοιπόν, στις αρχές του 20^{ου} αιώνα έχει πια βελτιώσει το επίπεδο ζωής της, δεν συνδέεται με την ηθική παρακμή αλλά μάλλον με τον πολιτισμό, χαρακτηριστικό είναι άλλωστε πως τα θέατρα, οι αίθουσες όπερας και συναυλιών, τα μουσεία, οι βιβλιοθήκες αλλά και τα πανεπιστήμια έχουν αυξηθεί σημαντικά στις πόλεις⁵¹ και χαρίζουν επιπλέον αίγλη. Πλέον οι πόλεις βιώνουν την «περηφάνια» της ύπαρξης τους και οι πολίτες τους μπορούν και εκείνοι πια να βιώνουν όχι μόνο προβλήματα αλλά και πλεονεκτήματα έναντι των κατοίκων της υπαίθρου. Άλλωστε οι πόλεις πια τροφοδοτούνται από τα πολιτιστικά και κοινωνικά επιτεύγματα των δημοτικών αρχών. Αποτέλεσμα αυτής της «περηφάνιας» είναι και η κατασκευή μνημείων (π.χ. πύργος του Άιφελ) ή η διοργάνωση παγκοσμίων εκθέσεων, όπως αυτή του Παρισιού το 1989 ή του Σικάγο το 1893.

Ξεκινά, λοιπόν, μια νέα εποχή για τις πόλεις, ο τρόπος που τις αντιμετωπίζεται πλέον έχει αλλάξει, δεν επιθυμούν πια να μοιάσουν στην υπαίθρο. Οι νέες πολιτιστικές προσεγγίσεις είναι αντιουτοπικές, πλέον αρθρώνονται γύρω από τις θετικές έννοιες τους «αστικού χάους» και τις διαφορές⁵², προωθούν την πόλη την όπως είναι και όχι όπως θα μπορούσε να είναι. Παιδί αυτής της εποχής είναι και ο «Μοντερνισμός». Ένα αισθητικό – πολιτιστικό κίνημα που συνδέεται με την νεωτερικότητα κ τις βασικές αξίες του διαφωτισμού. Δηλαδή ως βάση του είχε την πίστη στον ορθό λόγο και την βεβαιότητα της αλήθειας, όπως επίσης και την πίστη στην κυριαρχία του ανθρώπου πάνω στην φύση. Σε πρακτικό επίπεδο, όσον αφορά τον αστικό σχεδιασμό και την αρχιτεκτονική το κίνημα του μεταμοντερνισμού συνδύασε τον ορθό λόγο με την τεχνολογία, κατασκευάζοντας ουρανοξύστες, και προχωρώντας σε πρακτικές σχεδιασμού η οργάνωση των οποίων

⁴⁹ Βλ. σχετικά ο. π. σελ. 42 - 57 και 62

⁵⁰ Κύριος εκφραστής της ήταν ο Ebenezer Howard, του οποίου ιδεώδες ήταν η « κατασκευή αποκεντρωμένων αστικών χωριών που θα περιβάλλονταν από κήπους και καλλιεργημένες εκτάσεις.» Debora Stevenson, ο. π., σελ. 218

⁵¹ Jean – Luc Pinol, ο. π., σελ. 90

⁵² Debora Stevenson, ο. π., σελ. 95

προέρχονταν «από τα πάνω»⁵³, όπως για παράδειγμα η μαζική κατεδάφιση φτωχογειτονιών. Το κίνημα αυτό συνδέεται με την ιδέα περί «αστικής ζωής» και «ιδανικής πόλης»⁵⁴, παραλείποντας την λειτουργία της γειτονιάς και του δρόμου ως χώρου ανάπτυξης κοινωνικών σχέσεων και δραστηριοτήτων.

Μετά την δεκαετία του 1960 και κυρίως την δεκαετία του 1970, γίνεται διεύρυνση του τρόπου αλλά και του λεξιλογίου που βιώνεται η πόλη, δίνεται έμφαση στην βίωση της πόλης και απορρίπτεται η ορθολογικότητα του «μοντερνισμού», ο οποίος και δίνει πλέον την θέση του στον «Μεταμοντερνισμό». Ένα κίνημα που δίνει έμφαση όχι στον ορθό λόγο αλλά στην εμπλοκή της πόλης με την ιστορία και τα ιδιώματα συγκεκριμένων τόπων. Πρόκειται για μια αρχιτεκτονική λιγότερο ψυχρή και λειτουργική του «υψηλού μοντερνισμού», την αποτυχία του οποίου και δηλώνει με την παρουσία του⁵⁵. Χρησιμοποιεί κυρίως τον συμβολισμό και την διακόσμηση, προσπαθώντας να εξυμνήσει και όχι να κυριαρχήσει στην πόλη, ενώ παράλληλα συνδυάζει τα επιμέρους στοιχεία και τις αξίες του κάθε τόπου με τον σχεδιασμό και την κατασκευή. Με άλλα λόγια προσπαθεί να ταιριάζει το μοντέρνο με κάτι άλλο, με την ιδιαιτερότητα κάθε τόπου, δίνει δηλαδή έμφαση στην κοινότητα.⁵⁶

Η πόλη ως κοινωνικό μόρφωμα πέρασε από πολλά στάδια και δέχθηκε την επιρροή πολλών κινήματων, μισήθηκε πολύ και αγαπήθηκε πολύ αποκτώντας φανατικούς υποστηρικτές. Σήμερα βιώνουμε την εποχή μετά τον «μεταμοντερνισμό», μια πόλη πιο ενισχυμένη από ποτέ που συνδέεται με αυτό που ο King ονόμασε «παγκόσμια πόλη». Πλέον τα όρια μεταξύ των κρατών έχουν εξασθενήσει, ενώ οι πόλεις αρχίζουν να φαίνονται πολύ πιο έντονα και να προσελκύουν κόσμο ως πόλεις και όχι ως μέρος ενός κράτους. Το όνομα που χτίζει κάθε πόλη, η ταυτότητά που προβάλλει είναι πολύ πιο σημαντική από το όνομα του κράτους στο οποίο ανήκει, σε μια παγκοσμιοποιημένη κοινωνία η πόλεις αναδεικνύονται ως μονάδες και τόποι τουριστικοί, οικονομικά κέντρα αλλά και τόποι παραγωγής πολιτισμού. Πρόκειται για την εποχή που γέννησε το City Marketing και το Brand name των πόλεων.⁵⁷

⁵³ Ο. π. , σελ 218 –219, αλλά και σελ. 129

⁵⁴ Ο. π. , σελ 138

⁵⁵ Ο. π. , σελ. 142

⁵⁶ Ο. π. ,σελ 218

⁵⁷ Βλ. σχετικά Charles Landry, *The Art of City making*, 2006, πρόλογος

β) Η έννοια της δημιουργικής πόλης και πολίτη

Είδαμε πως η πόλη έκανε μεγάλο ταξίδι μέσα στο πέραμα των χρόνων και πως άλλαξε πολλές φορές ύφος αλλά και λειτουργία, υπήρξε βιομηχανική, νεωτερική και μοντέρνα, αλλά είδαμε και την μεταμοντέρνα πόλη. Στην αυγή του 21^{ου} αιώνα οι πόλεις έχουν αρχίσει να δείχνουν ένα άλλο πρόσωπο όμως. Καταλύτης στην λειτουργία αλλά και την επιτυχία τόσο σε τουριστικό επίπεδο, όσο και σε καθημερινό μοιάζει να είναι η έννοια της δημιουργικότητας και του πολιτισμού. Πλέον μιλάμε για «δημιουργικές πόλεις». Σε αυτό το κεφάλαιο θα προσπαθήσουμε να ορίσουμε ή καλύτερα να προσδιορίσουμε, να γνωρίσουμε την «δημιουργική πόλη».

Για να το κάνουμε αυτό θα στηριχθούμε κυρίως στην θεωρία του Charles Landry περί δημιουργικότητας και δημιουργικής πόλης, ενώ θα δανειστούμε κάποιους όρους του Richard Florida, όπως αυτή του «δημιουργικού κεφαλαίου», χωρίς όμως να αναλύσουμε περαιτέρω την θεωρία του περί «δημιουργικής οικονομίας», καθώς η παρούσα εργασία δεν έχει ως στόχο την οικονομική ανάπτυξη και την δημιουργικότητα των πόλεων, αλλά την δημιουργικότητα με την ευρεία έννοια που την χρησιμοποιεί ο Landry.

Πρώτα από όλα, πριν προχωρήσουμε στο να περιγράψουμε την «δημιουργική πόλη» θα πρέπει να δούμε τις έννοιες της δημιουργικότητας έτσι όπως αναπτύχθηκαν και σχετίστηκαν με την πόλη.

Όπως είδαμε, η πόλη από πολύ νωρίς αποτέλεσε τόπο προσέλκυσης καθώς εξυπηρετούσε κάποιους κυρίως οικονομικούς αλλά και κοινωνικούς σκοπούς, μπορούσε δηλαδή να δώσει την ευκαιρία στον άνθρωπο να αναπτυχθεί οικονομικά αλλά και κοινωνικά σε ένα διαφορετικό επίπεδο από την ύπαιθρο. Αυτό μπορούσε να το πετύχει χάρη σε έναν «ιδιόρρυθμο ρόλο δημιουργικότητας»⁵⁸ που ανέπτυξε. Δηλαδή, είχε την ικανότητα να συνδυάζει τους υπάρχοντες οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες και να οδηγεί στην δημιουργία νέων διαδικασιών και προτύπων στο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό επίπεδο. Αυτές οι νέες διαδικασίες ήταν που αποτέλεσαν την βάση για την δημιουργία των σχέσεων εξουσίας μέσα στα όρια της πόλης.⁵⁹ Σήμερα η έννοια της «δημιουργικότητας» είναι και πάλι στο προσκήνιο για τις πόλεις, μόνο που αυτή την φορά δεν δημιουργεί η πόλη όπως στο παρελθόν, αλλά η πόλη είναι αποτέλεσμα «δημιουργικών διαδικασιών» με σκοπό την βελτίωση της οικονομίας αλλά και γενικότερα της πόλης. Με την έννοια⁶⁰ που την επικαλείται ο R. Florida⁶¹ η

⁵⁸ Κ. Π. Μπίθας, *Βιώσιμες Πόλεις, Θεωρία και Πολιτική*, εκδ. Τυπωθήτω, Αθήνα 2001, σελ. 42

⁵⁹ Ο. π.

⁶⁰ Δηλαδή ως ένα μέσο για προβολή και κυρίως για οικονομική ανάπτυξη της πόλης.

⁶¹ Βλ. σχετικά και www.elsevier.com, Jeffrey Zimmerman, "From brew town to cool town : Neoliberalism and the creative city development strategy of Milwaukee", 15 July 2008. p. 230 - 231

δημιουργία συνδέεται εν μέρει με την δημιουργικότητα όπως την είχε αναπτύξει η πρώτη βιομηχανική πόλη, καθώς την θεωρεί βασικό χαρακτηριστικό της οικονομίας. Με άλλα λόγια η δημιουργικότητα με μια πολυδιάστατη έννοια μπορεί να αναφέρεται στην οικονομία, τη τεχνολογία, σε ένα γενικά θετικό και οργανωτικό πλαίσιο. Για τον C. Landry ωστόσο, η δημιουργικότητα είναι σημαντική για όλους τους τομείς της πόλης, είναι η ραχοκοκαλιά των πόλεων⁶², αλλά με μια έννοια της δημιουργικής ενέργειας, αν μπορούμε να το πούμε έτσι. Με άλλα λόγια, η δημιουργικότητα σε άμεση σχέση με τον πολιτισμό μπορεί να αποτελέσει την βάση για την δημιουργία μιας «στρατηγικής» για τον σχεδιασμό και την λειτουργία της πόλης, οι άνθρωποι μπορούν και πρέπει να δρουν δημιουργικά μέσα στα πλαίσια μιας πόλης.⁶³

Σε αυτή την τελευταία την λειτουργία της δημιουργικότητας, δηλαδή, στην δυνατότητα της να αποτελέσει μια σταθερά ανάπτυξης και αξιοποίησης της πόλης, βασίζεται η «δημιουργική πόλη». Οι πόλεις πλέον ως τον πιο βασικό τους πόρο έχουν τον άνθρωπο και τον πολιτισμό. Δημιουργική λοιπόν θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι η πόλη που η ανθρώπινη ευφυΐα, οι επιθυμίες, οι δραστηριότητες, η φαντασία και η δημιουργικότητα αντικαθιστούν τους μέχρι τώρα κυρίαρχους αστικούς παράγοντες δηλαδή την χωροθέτηση, τους πόρους, την πρόσβαση σε αγορές.⁶⁴ Όπως λέει ο C. Landry «think creatively – plan creatively – act creatively»⁶⁵, αυτή είναι η βάση μια πόλης που θέτει την δημιουργικότητα των κατοίκων ως βάση για το μέλλον της, που θα λειτουργήσει ως μια «τράπεζα ιδεών»⁶⁶ με απώτερο σκοπό μια σειρά από καινοτομίες.

Μια «δημιουργική πόλη» απαιτεί βέβαια και το ανάλογο περιβάλλον, που επιτρέπει στους ανθρώπους της πόλης να είναι δημιουργικοί, ένα δηλαδή «δημιουργικό περιβάλλον». Ως τέτοιο ορίζουμε ένα τόπο, στη δική μας περίπτωση μια πόλη, που εμπεριέχει όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις και την υποδομή⁶⁷ για να αναπτυχθούν νέες ιδέες, άρα και καινοτομία. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον οι δημιουργικοί άνθρωποι μπορούν να έρθουν σε επαφή, να συνεργασθούν και να συμβάλουν στην δημιουργική λύση των προβλημάτων. Γιατί ουσιαστικά η δημιουργική πόλη αυτό έχει ως στόχο της, να εκμεταλλευτεί τους δημιουργικούς πόρους – ανθρώπους της ώστε να βρει λύσεις στα προβλήματα που την απασχολούν σε επίπεδο καθημερινότητας, οικονομίας και πολιτισμού.

⁶² Βλ. Σχετικά Charles Landry, *The Art of City making*, 2006, εισαγωγή

⁶³ Βλ. σχετικά www.charleslandry.com

⁶⁴ Ο. π.

⁶⁵ Ο. π.

⁶⁶ Ο. π.

⁶⁷ Hard και soft υποδομές, δηλαδή κτίρια, ινστιτούτα και εξοπλισμός και δίκτυα συνεργασιών, κοινωνικά δίκτυα, ανθρώπινες συνεργασίες και συνεργασίες οργανισμών, βλ. Σχετικά Charles Landry, *The Art of City making*, 2006

Αυτοί οι στόχοι, μπορούν να πραγματοποιηθούν μόνο μέσα από συγκεκριμένες στρατηγικές και μεθόδους. Εννοούμε στρατηγικές που να βασίζονται στις αρχές της «δημιουργικής πόλης», δε θα ορίσουμε εδώ ποιες είναι αυτές οι στρατηγικές, ωστόσο θα πούμε ποιες στρατηγικές δεν θεωρούνται δημιουργικές⁶⁸. Στις μη – δημιουργικές στρατηγικές εντάσσουμε το τμηματικό ενδιαφέρον και τον στραγγαλισμό της ταυτότητας της πόλης, την κακή διαχείριση και τον σχεδιασμό του αστικού χώρου και των αστικών λειτουργιών, την αγνόηση του “Genius Loci”⁶⁹ και επιλεκτική αποσιώπηση της ιστορικής μνήμης ενός τόπου και τέλος τα ανεξερεύνητα πλεονεκτήματα μιας πόλης.⁷⁰ Ενώ, τα αίτια αυτών των μη – δημιουργικών στρατηγικών συνήθων βρίσκονται στη δύναμη αλλά και πολιτική θέληση που διαθέτουν οι τοπικοί θεσμοί, στην δράση εκ των υστέρων και όχι εκ των προτέρων, στις κοντόφθαλμες στρατηγικές που εξυπηρετούν μια επιφανειακή ανάγκη για “glamour”, στην ανεπαρκή εκπαίδευση, στην έλλειψη ολοκληρωμένων στρατηγικών και φυσικά στον εγκλωβισμό σε στερεότυπα. . Ως στερεότυπα θεωρούμε τις «γενικευμένες αξιολογικές κρίσεις για ομάδες και κοινότητες, μη ενδεχομένως εμπειρικής τεκμηρίωσης και ορθολογικές επεξεργασίας»⁷¹.

Για να αποκαλείται μια πόλη «δημιουργική» θα πρέπει, λοιπόν, να πολεμήσει τα παραπάνω χαρακτηριστικά που αποτελούν τις βασικές αιτίες των μη – δημιουργικών στρατηγικών. Παράλληλα θα πρέπει να αναπτύσσει δράσεις – στρατηγικές που να εναρμονίζονται με το πνεύμα της δημιουργικότητας. Ως τέτοια θεωρούμε μια στρατηγική μέθοδο η οποία ακολουθεί 5 βασικά βήματα :

1. Προετοιμασία και σχεδιασμός
2. Εντοπισμός δυνατών και αδύνατων σημείων
3. Μέτρηση (δείκτες) των επιτυχιών και αποτυχιών
4. Εφαρμογή
5. Προβολή αποτελεσμάτων

Αυτά τα 5 βήματα ο C. Landry τα ονομάζει «κύκλο της αστικής δημιουργικότητας», ένα σημαντικό στοιχείο στην επιτυχία και την βιωσιμότητα μιας δημιουργικής πόλης, καθώς εξασφαλίζει την διατήρηση της δημιουργικότητας της.⁷² Αυτά τα βήματα σε συνδυασμό με την ορθή εκμετάλλευση των δημιουργικών πόρων συνθέτουν τα βασικά στοιχεία μιας στρατηγικής μεθόδου που επιλύει τα προβλήματα και ικανοποιεί τις ανάγκες μιας δημιουργικής πόλης.

⁶⁸ Επιλέγουμε αυτήν την «αντίστροφη» περιγραφή, παρουσιάζοντας της μη – δημιουργικές στρατηγικές, γιατί θεωρούμε πως αυτά τα στοιχεία είναι πιο εύκολο να εντοπιστούν και να αναγνωριστούν σε μια πόλη.

⁶⁹ Δηλαδή, την χαρακτηριστική ατμόσφαιρα, το πνεύμα που διαπνέει έναν τόπο, βλ. σχετικά http://en.wikipedia.org/wiki/Genius_loci

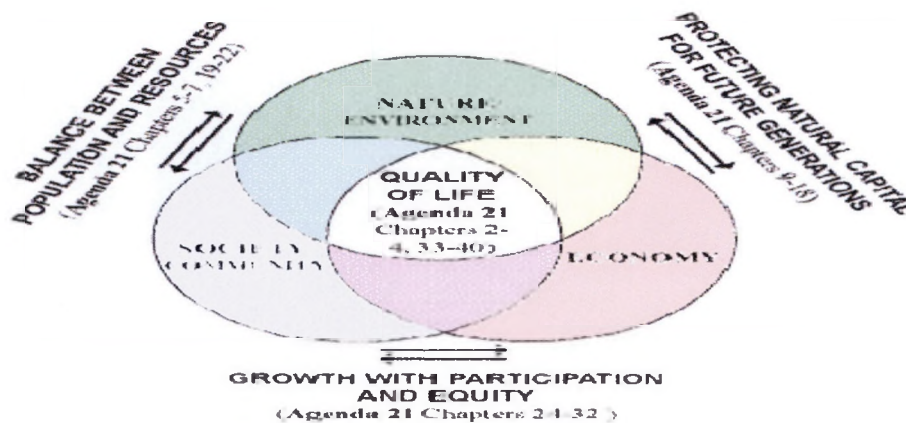
⁷⁰ Charles Landry, *The Art of City making*, 2006

⁷¹ www.citybranding.gr, «Ζεφύρι: οικοδομώντας μια βιώσιμη πόλη. Ανατρέποντας τα στερεότυπα», Πέμπτη 14 Οκτωβρίου 2010

⁷² Charles Landry, ο. π.

Αυτοί οι δημιουργικοί πόροι, οι «δημιουργικές μάζες» είναι αυτό που θα ονομάσουμε «δημιουργικό κεφάλαιο». Για τον R. Florida το κεφάλαιο αυτό είναι η «δημιουργική τάξη»⁷³ δηλαδή άνθρωποι που εργάζονται σε τομείς του πολιτισμού, όπως καλλιτέχνες, συγγραφείς, μουσικοί κ. α. , αλλά και οι knowledge workers ή information workers, δηλαδή οι προγραμματιστές, οι μηχανικοί, οι ακαδημαϊκοί κ. α. . Ωστόσο εμείς όταν χρησιμοποιούμε τον όρο θα τον χρησιμοποιούμε με μια πιο ευρεία έννοια πέρα από αυτή της «δημιουργικής τάξης». Εννοούμε δηλαδή τους δημιουργικούς ανθρώπους στο σύνολό τους, με την έννοια της δημιουργικότητας όπως την ορίζει ο C. Landry. Μιλάμε για εκείνους τους πολίτες, που σκέφτονται, σχεδιάζουν και δρουν με βάση την δημιουργικότητα και που συμμετέχουν ενεργά στην διαμόρφωση της πόλης αλλά και στις διαδικασίες των πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Ο πολιτισμός που αποτελεί βασικό στοιχείο της «δημιουργική πόλης», αφού είναι μαζί με τον τουρισμό οι δυο μεγαλύτερες επιχειρήσεις της.

Ο πολιτισμός, λοιπόν, κατά τον C. Landry είναι βασικό χαρακτηριστικό της «δημιουργικής πόλης», καθώς είναι ο «τέταρτος πόλος» στους τρεις πυλώνες της αέναης ανάπτυξης, τα τρία βασικά επίπεδα : το οικονομικό – αναπτυξιακό, το κοινωνικό και το περιβαλλοντικό και κατά τον C. Landry το πολιτιστικό. Ο συνδυασμός αυτών των επιπέδων είναι που μας δίνει την ποιότητα ζωής της πόλης⁷⁴, αυτό δηλαδή που ονομάζουμε «καλό επίπεδο ζωής».

Sustainable Development Issues in Agenda 21

75

Παράλληλα με την «δημιουργική πόλη» τέθηκε και το θέμα της ιδιαίτερης ταυτότητας μιας πόλης, η οποία και αποτελεί το πιο ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα σε πολιτιστικό, τουριστικό και οικονομικό επίπεδο. Ο νέος στόχος των

⁷³ Αυτόν τον όρο θα πρέπει να πούμε πως τον συναντάμε και στην θεωρία του C. Landry αλλά μόνο ως μέρος του οικονομικού επιπέδου της δημιουργικότητας, καθώς αυτό είναι ένα από τα επιμέρους στοιχεία της «δημιουργικής» πόλης.

⁷⁴ www.charleslandry.com

⁷⁵ Charles Landry, *The Art of City making*, 2006

πολεοδόμων και των θεσμικών οργάνων της πόλης είναι να ανακαλύψουν, να αναγνωρίσουν και να ενδυναμώσουν την πολιτιστική ταυτότητα της πόλης τους.⁷⁶ Αυτή η ταυτότητα, το brand name της πόλης, γεννάται μέσα από δημιουργικές διαδικασίες αλλά και συγκεκριμένες πολιτικές. Η κάθε πόλη χρησιμοποιεί τις δημιουργικές της δυνάμεις προκειμένου να ανακαλύψει και να προβάλλει τα θετικά της σενάρια, να ανατρέψει δηλαδή τα στερεότυπα. Και αυτό μπορεί να το πετύχει μέσα από μέσα από σκέψεις και στρατηγικές που δημιουργούνται σε ένα «δημιουργικό» αστικό περιβάλλον.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να πούμε πως η δημιουργική πόλη δεν προϋποθέτει μόνο ένα «δημιουργικό περιβάλλον», όπως αυτό ορίστηκε παραπάνω, αλλά σχετίζεται άμεσα με το πώς βιώνει ο πολίτης την καθημερινότητα της πόλης. Με αυτό που ονομάζουμε επίπεδο ζωής μια πόλης. Η τελευταία είναι μια έννοια σύνθετη και με ευρύ περιεχόμενο, πρόκειται για το βιοτικό επίπεδο⁷⁷ μιας πόλης το οποίο και ορίζεται με ποιοτικά χαρακτηριστικά που έχουν να κάνουν με τα αγαθά όπως η εκπαίδευση, η ελεύθερη και ανεμπόδιστη μετακίνηση, η πρόνοια, η εργασία, το «υγείες» περιβάλλον κ. α. Πιο απλά θα λέγαμε είναι όλα εκείνα τα στοιχεία που κάνουν έναν θελκτικό σε νέους κατοίκους, μια πόλη που οι κάτοικοι της είναι ευχαριστημένοι που ζουν σε αυτή.

Έτσι μπορούμε να πούμε πως στα πλαίσια της δημιουργικής πόλης αναπτύσσεται και η έννοια της βιώσιμης πόλης, με τον χαρακτηρισμό «βιώσιμη» να μην εξαρτάται από οικονομικά κριτήρια αλλά από ποιοτικά. Τέτοια κριτήρια είναι για παράδειγμα η ανεκτικότητα – ενσωμάτωση – ασφάλεια, πρόσβαση και καλή λειτουργία των δημόσιων μεταφορών, η κοινωνία της πληροφορίας, κατάλληλες και προσβάσιμες υπηρεσίες (δημόσιες και ιδιωτικές), η κοινωνική πρόνοια, η σωστή οργάνωση και καλή λειτουργία της πόλης κ. α.⁷⁸ Επίσης, ένας από τους πολλούς δείκτες βάσει των οποίων θεωρείται μια πόλη βιώσιμη είναι και ο τομέας των μετακινήσεων.⁷⁹ Γενικά θα λέγαμε, πως βιωσιμότητα, με την έννοια που την περιλαμβάνει η δημιουργική πόλη, είναι η ευρυθμία και το κλίμα που είναι σε θέση να προσφέρει μια πόλη, ο τρόπος ζωής εν τέλει των πολιτών, αφορά την

⁷⁶ www.charleslandry.com

⁷⁷ “standard of living” βλ. σχετικά, Eugene J. Mccam, “Inequality and Politics in the Creative City – Region : Questions of Livability and State Strategy”, International Journal and Regional Research, vol. 31.1, March 2007, p. 190

⁷⁸ Βλ. σχετικά www.citybanding.gr, «Ζεφύρι: οικοδομώντας μια βιώσιμη πόλη. Ανατρέποντας τα στερεότυπα», Πέμπτη 14 Οκτωβρίου 2010

⁷⁹ Ένας τομέας που αποτελεί, γι’ αυτόν ακριβώς τον ρόλο του, βασικό στοιχείο της έρευνάς μας και θα μας απασχολήσει ιδιαίτερα στην συνέχεια, ειδικά όσον αφορά την χρήση των «εναλλακτικών μέσων μεταφοράς».

Βλ. επίσης σχετικά www.citybanding.gr, «ο ρόλος του ποδηλάτου στην αξιολόγηση της πόλης», Τρίτη 6 Απριλίου 2010, www.works.bepress.com, Theodoros Zachariadis, “Social costs from the use of cars in Cypriot cities”. January 2009

«διαμόρφωση ζωής μια πόλης»⁸⁰. Με αυτήν την έννοια λοιπόν η δημιουργική πόλη θα μπορούσαμε να πούμε πως δεν σχετίζεται απλά αλλά αποτελεί και «στόχος» της η «βιώσιμη πόλη», αφού η δημιουργική πόλη έχει ως στόχο την επίλυση των προβλημάτων των πόλεων ώστε να είναι ένα καλύτερο περιβάλλον για τους κατοίκους τους, με βάση πάντα την δημιουργικότητα των ίδιων των πολιτών, των νέων «πόρων» των πόλεων.

Γενικά, όπως είδαμε «δημιουργική πόλη» είναι αυτή η οποία έχει τον άνθρωπο αλλά και τον πολιτισμό ως βασικούς της πόρους, ενώ η δημιουργικότητα είναι η βάση της καινοτομίας και της επίλυσης των προβλημάτων μιας σύγχρονης πόλης. Ενώ απαραίτητο συστατικό της είναι ο δημιουργικός και ενεργός πολίτης, δηλαδή ο πολίτης που συμμετέχει ενεργά στις κοινωνικές και πολιτιστικές δράσεις της πόλης και συμβάλει στην ανάπτυξη της «τράπεζας ιδεών» με σκοπό την εύρεση καινοτόμων λύσεων των θεμάτων της πόλης.

---

⁸⁰ Βλ. www.citybanding.gr, «Με ποια κριτήρια δημιουργούνται οι λίστες κατάταξης των πόλεων», Τετάρτη 20 Οκτωβρίου 2010

3. Η έννοια του δημόσιου χώρου ως πολιτιστικό αγαθό

α) Η συμβολή στον πολιτισμό της καθημερινότητας

Πρώτα από όλα πριν πούμε για την συμβολή του δημόσιου χώρου στον πολιτισμό της καθημερινότητας, θα πρέπει να ορίσουμε τι είναι ο δημόσιος χώρος. Και τι εννοούμε με τις έννοιες «δημόσιο» και «ιδιωτικό», πως διαμορφώθηκαν και εξελίχθηκαν.

Δε θα πρέπει να ξεχνάμε πως οι έννοιες αυτές αναπτύχθηκαν⁸¹ μέσα στα όρια της πόλης και πως σχετίζονται με τον σταθερό άξονα σχέσεων της βιομηχανικής πόλης, η οποία έχει αρνηθεί πια τη σχέση με την φύση και έχει τοποθετήσει στη βάση της την σχέση ανθρώπου - ανθρώπου⁸². Στα πλαίσια αυτά σχηματίζονται δύο έννοιες τόσο κοινωνικά όσο και σε χωροταξικά η έννοια του ιδιωτικού και του δημόσιου. Τον 17^ο αιώνα με την έννοια του «δημόσιου» εννοούσαν τον ανοιχτό χώρο στον οποίο το άτομο εκτίθεται στην εξουχιστική εξέταση του καθένα, ενώ «ιδιωτικό» ήταν η προστατευμένη περιοχή της ζωής, αυτή που οριζόταν από την οικογένεια και τους φίλους.⁸³ Σύντομα η έννοια του «δημόσιο» κατέληξε να ορίζει κατά κύριο λόγο, τον δημόσιο βίο, ο οποίος και τον 19^ο αιώνα υποβαθμίζεται και θεωρείται χώρος ηθικά κατώτερος⁸⁴. Παράλληλη και ανάλογη πορεία έχει η έννοια και σε χωροταξικό επίπεδο, όπως είδαμε και προηγούμενο κεφάλαιο⁸⁵, ο δημόσιος χώρος ήταν για χρόνια εγκαταλειμμένος, ειδικά στην βιομηχανική πόλη, σε αντίθεση με τον ιδιωτικό, δηλαδή, το σπίτι, το χώρο όπου βρίσκετε η οικογένεια. Κοινό χαρακτηριστικό και στα δύο επίπεδα είναι η έννοια της ασφάλειας που χαρακτηρίζει τον ιδιωτικό, ενώ αντίθετα ο δημόσιος χώρος περιέχει ως έννοια κάτι το ριψοκίνδυνο, το στοιχείο της έκθεσης, αλλά και του κινδύνου με την έννοια ότι είναι ένας χώρος τον οποίο και δεν ελέγχεις.

---

⁸¹ Αναφερόμαστε στην έννοια του χώρου όπως αναπτύχθηκε στην σύγχρονη πόλη και όχι στις έννοιες ιδιωτικού – δημοσίου όπως εμφανίστηκαν σε άλλες εποχές και άλλου τύπου πόλεις, όπως για παράδειγμα στον αρχαίο ελληνικό Δήμο. Ο τελευταίος άλλωστε σχετίζεται με περισσότερο με την έννοια του δημοσίου βίου και όχι του δημοσίου με την γεωγραφική έννοια που θα μας απασχολήσει εδώ.

⁸² Κ. Π. Μπίθας, *Βιώσιμες πόλεις, ΘΕΩΡΙΑ – ΠΟΛΙΤΙΚΗ*, εκδ. Τυπωθήτω, Αθήνα 2001, σελ. 41

⁸³ Ο. π., σελ. 31 - 32

⁸⁴ «ηθικά κατώτερος» με την έννοια ότι ο δημόσιος χώρος είναι χώρος συχνά όπου αναπτύσσονται μη «ηθικές» πράξεις όπως είναι το παράνομο εμπόριο, η πορνεία κ. α.

⁸⁵ Βλ. Μέρος Α', 2. Α της παρούσας εργασίας.

Ωστόσο, αν θέλουμε να προσδιορίσουμε την έννοια του δημόσιου χώρου, θα πρέπει να ανατρέξουμε στην προέλευση της, δηλαδή το λατινικό “publicus”, το οποίο προσδιορίζει αυτό που αφορά όλους⁸⁶, με άλλα λόγια τον «κοινό χώρο», αυτόν που είναι προσιτός σε όλους. Δηλαδή ο δημόσιος χώρος είναι ένας χώρος προσβάσιμος σε όλους, ένα χώρος συμβολικός που για σχηματιστεί χρειάζεται χρόνο, κοινές αξίες και αμοιβαία αναγνώριση νομιμότητας, χωρίζεται με αυστηρά όρια από τον ιδιωτικό και συνδέεται με στενά με την πόλη.

Σήμερα ωστόσο τα όρια με το ιδιωτικό μοιάζει να έχουν υποχωρήσει, να μην είναι τόσο αυστηρά, ενώ η οικειότητα με τον χώρο είναι μεγαλύτερη από ότι στο παρελθόν. Η βασική δε διαφορά του δημόσιου χώρου σήμερα με το παρελθόν είναι, ότι αν και συνεχίζει να είναι άμεσα συνδεδεμένος με την πόλη, ωστόσο αναζητά τον προσδιορισμό του και εκτός πόλης. Δηλαδή επιθυμεί να είναι πιο «φυσικός», πιο «πράσινος». Άλλωστε δεν είναι τυχαίο πως το φυσικό περιβάλλον μιας πόλης και η κατάλληλη εκμετάλλευσή του είναι μέρος αυτού που ονομάσαμε ποιότητα ζωής⁸⁷, φαίνεται, λοιπόν, πως ο δημόσιος χώρος είναι μέρος της δημιουργικής πόλης.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να πούμε πως στους δημόσιους χώρους συγκαταλέγονται και οι πράσινοι, ελεύθεροι χώροι. Ελεύθεροι χώροι, χαρακτηρίζονται όλοι οι χώροι χωρίς κτήρια, όπως οι δρόμοι, οι πεζόδρομοι, οι πλατείες, αλλά και τα πάρκα, τα άλση, οι παιδικές χαρές, τα ρέματα – ποτάμια που μπορεί να έχει μια πόλη, αλλά και το περιαστικό πράσινο.⁸⁸ Το πράσινο στους ελεύθερους χώρους, σήμερα θεωρείται πολύ σημαντικό και μάλιστα σε πυκνοκατοικημένες πόλεις. Η ύπαρξη τέτοιων πράσινων χώρων, με κριτήριο τόσο την ποσότητα όσο και την ποιότητα, θεωρείται βασικός δείκτης για τον επίπεδο ζωής της πόλης. Καθώς εκτός από την οικολογική τους σημασία, δηλαδή ότι βελτιώνουν την ποιότητα του αέρα, συμβάλλουν στην μείωση της θερμοκρασίας, μειώνουν τον κίνδυνο πλημμύρας και είναι καταφύγια βιοποικιλότητας, επιπροσθέτως αποτελούν χώρους αναψυχής και χαλάρωσης, χώρους άθλησης και γενικά κοινωνικής συναναστροφής, παράλληλα τέτοιοι χώροι είναι χώροι που ενισχύουν τους κοινωνικούς δεσμούς και αναβαθμίζουν την έννοια της γειτονιάς.⁸⁹

⁸⁶ www.reconstruction.gr, Δημόσιες Στιγμές : Ο Δημόσιος χώρος ως ιδιωτικός

⁸⁷ Βλ. Μέρος Α' 2. β, ένα από τα τέσσερα επίπεδα που κατά τον C. Landry συνθέτουν την ποιότητα, το καλό επίπεδο ζωής είναι και το περιβαλλοντικό, το οποίο αφορά και τους δημόσιους χώρους και συγκεκριμένα τους πράσινους και ανοιχτούς δημόσιους χώρους.

⁸⁸ Στους ανοιχτούς χώρους ανήκουν επίσης αστικοί χώροι ειδικών ρυθμίσεων όπως οι αρχαιολογικοί χώροι, αλλά και τα στρατόπεδα. Βλ. σχετικά Νίκος Μπελαβίλας, Φερενίκη Βαταβάλη, *Πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη*, εκδ. WWF, Αθήνα 2009, σελ. 17 -20 και 36

⁸⁹ Ο. π., σελ. 18 - 19

Στην έννοια του καθημερινού ο πολιτισμός κρύβεται μέσα σε απλές και καθημερινές συμπεριφορές και σχέσεις που αναπτύσσουν οι πολίτες τόσο μεταξύ τους όσο και με τους χώρους όπου κινούνται. Ο δημόσιος χώρος λοιπόν είναι ένας χώρος που όχι μόνο κινούνται οι πολίτες αλλά επίσης επικοινωνούν, ανταλλάσσουν απόψεις, είναι, λοιπόν, και χώρος πολιτισμού και χώρος δημοκρατίας. Χώρος δημοκρατίας τόσο γιατί είναι χώρος δημόσιου διαλόγου, αλλά επίσης γιατί μπορεί να συμβάλει στην συγκρότηση συλλογικότητας, αφού επιτρέπει την ελεύθερη συμμετοχή και την αυθόρμητη επικοινωνία⁹⁰. Δηλαδή, προϋπόθεση της δημιουργίας συλλογικότητας είναι ο «δημιουργικός πολίτης», ο πολίτης που συμμετέχει ενεργά, δραστηριοποιείται και εκφράζει την δημιουργικότητα του μέσα στον δημόσιο χώρο.

Ο δημόσιος χώρος λοιπόν αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι τόσο του πολιτισμού μιας πόλης αλλά και κομμάτι ενεργό της «δημιουργικής πόλης». Άλλωστε όπως ήδη αναφέραμε οι πράσινοι ελεύθεροι χώροι συμβάλουν στην ποιότητα ζωής μια πόλης και αυτή με την σειρά της είναι μέρος αυτού που ονομάσαμε «δημιουργικό περιβάλλον», το οποίο προσελκύει τον ενεργό πολίτη, αλλά και επιτρέπει την έκφραση της δημιουργικότητάς του, με άλλα λόγια συμβάλλει στην ανάδειξη του «δημιουργικού κεφαλαίου» μιας πόλης.

Η κατάσταση και η συμπεριφορά του πολίτη προς τον δημόσιο χώρο είναι δείκτης για τον πολιτισμό της καθημερινότητας μιας πόλης. Ένας δημόσιος χώρος που απλά διασχίζει ο πολίτης για να πάει στον προορισμό του, ένας χώρος όπου δεν ενεργοποιείται ο πολίτης, αλλά μάλλον είναι χώρος «κατανάλωσης» αγαθών και όχι παραγωγής, δεν έχει θέση σε μια «δημιουργική πόλη», ενώ είναι χαρακτηριστικό του χαμηλού επιπέδου του πολιτισμού της καθημερινότητας της πόλης. Ωστόσο, οι φροντισμένοι και πράσινοι δημόσιοι χώροι, που προβλέπεται η χρήση τους για συμμετοχικές δραστηριότητες και ευνοούν την προσωπική επαφή των πολιτών, αυτοί δείχνουν την ύπαρξη κοινωνικής, πολιτικής αλλά και οικολογικής ευαισθησίας, ενώ προϋποθέτουν και την ύπαρξη δημιουργικών πολιτών. Άλλωστε, θα πρέπει να πούμε, πως τάση της δημιουργικής πόλης είναι η διατήρηση των δημοσίων χώρων, ως χώρων δημοκρατίας, σε αντιδιαστολή με την τάση για ιδιωτικοποίηση του δημοσίου χώρου, όπως η κατασκευή υπεραγορών, mall.⁹¹

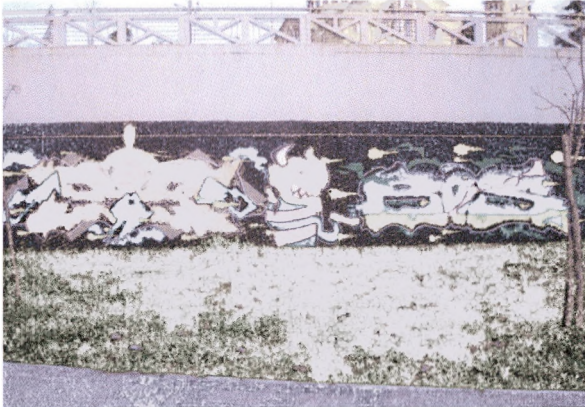
Οι δημόσιοι χώροι, λοιπόν, δεν συμμετέχουν απλά στον πολιτισμό της καθημερινότητας, αλλά η ποιότητα τους αποτελεί δείκτη του επιπέδου του πολιτισμού και της δημιουργικότητας μιας πόλης.

β) Η τέχνη και ο δημόσιος χώρος

⁹⁰ Βλ. σχετικά www.ntua.gr, «ο Δημόσιος χώρος»

⁹¹ Βλ. www.charleslandry.com

Ο δημόσιος χώρος, πέρα από την συμβολή του στον πολιτισμό της καθημερινότητας, είναι ένας χώρος που μπορεί να σχετιστεί και πολλές φορές σχετίζεται άμεσα με την τέχνη⁹². Η πιο συνηθισμένη μορφή τέχνης, αυτή δηλαδή που συνήθως σχετίζουμε περισσότερο με τον δημόσιο χώρο είναι η λεγόμενη τέχνη του δρόμου (street art). Πρόκειται για μια μορφή τέχνης που άργησε να θεωρηθεί τέχνη και ξεκίνησε ως έκφραση περιθωριακών στοιχείων. Ως τέχνη περιλαμβάνει πολλές τεχνικές, με πιο γνωστή στο ευρύ κοινό εκείνη του graffiti.

Η λέξη graffiti εμφανίστηκε πρώτη φορά ως όρος τον 19^ο αιώνα και προέρχεται από την ιταλική λέξη “graffiato”, δηλαδή ο γρατσουνισμένος.⁹³ Χρησιμοποιήθηκε αρχικά από τους αρχαιολόγους ως μέθοδος για την ανακάλυψη επιγραφών, και μόλις το 1972 έγινε η πρώτη προσπάθεια αναγνώρισης του ως τέχνη από έναν φοιτητή κοινωνιολογίας τον Hugo Martinez,⁹⁴ χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία. Η αναγνώριση, όμως φαίνεται να αρχίζει λίγα χρόνια αργότερα όταν κάποιες gallery και ορισμένοι συλλέκτες αποφάσισαν να αγοράσουν έναν πολύ μικρό αριθμό τέτοιων έργων.

⁹² Κυρίως εννοούνται οι εικαστικές τέχνες, αλλά μπορεί να συνδεθεί με όλες τις μορφές τέχνης, τη μουσική, ανοιχτές συναυλίες, ακόμα και το θέατρο, χαρακτηριστικό παράδειγμα το θέατρο δρόμου.

⁹³ www.βιοπια.gr «Η Τέχνη του δρόμου», Γιώργος Δρακάκης, Ιανουάριος 2011.

⁹⁴ Ο. π.

Ωστόσο, θα πρέπει να πούμε πως ένα από τα βασικότερα στοιχεία του graffiti είναι αυτό της απόλυτης ελευθερίας και την έκθεσης στον δημόσιο χώρο. Άλλωστε αυτό ήταν και χαρακτηριστικό εκείνο που έκανε τη συγκεκριμένη μορφή

τέχνη να συνδεθεί σε πολλές περιπτώσεις με τις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες μιας περιόδου,⁹⁵ ενώ δεν είναι τυχαίο ότι είναι πολύ δημοφιλές σε κατώτερα, πολλές φορές, στρώματα.

Το graffiti, λοιπόν είναι μια μορφή τέχνης που συνδέεται κατά κύριο λόγο με την ελευθερία του δημόσιου χώρου και την ελεύθερη πρόσβαση τόσο στον χώρο όσο και στην τέχνη. Ενώ παράλληλα αποτελεί και κατεξοχήν παράδειγμα αυθόρμητης έκφρασης της δημιουργικότητας, στοιχεία δηλαδή, που πρέπει να εμπεριέχει η έννοια του δημοσίου χώρου. Το 1980 ήταν οι δεκαετία που αναγνώρισε όλα αυτά τα στοιχεία και άρχισε από «πρόβλημα» να αντιμετωπίζεται ως τέχνη. Εξαιτίας αυτής της ελευθερίας που χαρακτηρίζει το graffiti, ελευθερία τόσο στην έκθεση, όσο και στην έκφραση, πολλοί νεαροί καλλιτέχνες είδαν την πόλη ως μια απέραντη gallery που μπορεί ο καθένας να εκθέσει την τέχνη του και μάλιστα σε ένα ευρύ κοινό, χωρίς να χρειάζεται να είναι γίνουν μέρος του συστήματος.

Κάπως έτσι γεννήθηκε αυτό που σήμερα ονομάζουμε ως “street art”, η οποία, βέβαια δεν είναι βέβαια μόνο το graffiti, το οποίο είναι μόνο μια τεχνική ανάμεσα σε πολλές άλλες, όπως το Wheat Pasting, το Stenciling, το Stickers κ. α. Επίσης θα πρέπει να πούμε πως η “street art” είναι ένας γενικευμένος όρος που απορροφά την παραβατικότητα του graffiti και οι εκπρόσωποι της δέχονται παραγγελίες για να δημιουργήσουν⁹⁶. Δηλαδή θα λέγαμε πως η νομιμοποίηση της πράξης είναι αυτή που σημαίνει και αναγνώριση της ως τέχνη, η άδεια που δίνεται ή η παραγγελία, αν προτιμάτε, είναι αυτό που διαφοροποιεί την “street art” από το graffiti. Η τεχνική παραμένει η ίδια ωστόσο η παραβατικότητα του συνοδεύει το δεύτερο τελικά του αλλάζει «ορισμό».⁹⁷

Όπως είδαμε στην περίπτωση της “street art” ο δημόσιος χώρος μπορεί να λειτουργήσει ως χώρος καλλιτεχνικής παραγωγής αλλά και έκθεσης μέσα από ιδανικές, θα τολμούσαμε να πούμε, συνθήκες, καθώς προσφέρουν την απόλυτη

⁹⁵ Χαρακτηριστικό παράδειγμα η σύνδεση του με τη δεκαετία του 1960 με την «επανάσταση» των μαθητών, κυρίαρχο σύνθημα το «The Wall Will have their Say», βλ. σχετικά ο. π.

⁹⁶ Ο. π.

⁹⁷ Ο. π.

ελευθερία στον καλλιτέχνη αλλά και ενισχύουν και τον δημοκρατικό και δημιουργικό διάλογο με το κοινό. Θα μπορούσε να λειτουργήσει με ανάλογο τρόπο ο δημόσιος χώρος και στην περίπτωση άλλων μορφών τέχνης, που τις έχουμε συνηθίσει να σχετίζονται με πιο συμβατικούς χώρους;

Το παραπάνω ερώτημα τίθεται τελευταία πολύ συχνά και όλο και περισσότεροι φορείς πειραματίζονται πάνω στο θέμα αυτό προσπαθώντας να δώσουν μια απάντηση για το αν πρέπει να βγάλουμε την τέχνη από τα μουσεία και τις gallery και να αφήσουμε τα έργα εκτεθειμένα μέσα στο αστικό τοπίο. Η συζήτηση γύρω από αυτό το θέμα είναι μεγάλη και σε πολλά σημεία πολύπλοκη, εδώ θα προσπαθήσουμε να αναφέρουμε, κάπως συνοπτικά είναι η αλήθεια, τις βασικές θεματικές του ζητήματος, προσπαθώντας να καταλάβουμε την δυναμική αλλά και τον ενεργό ρόλο που μπορεί να έχει ο δημόσιος χώρος στον χώρο της τέχνης.

Ας αρχίσουμε με το ερώτημα γιατί να κάνουμε κάτι τέτοιο, γιατί να βγάλουμε την τέχνη από το παραδοσιακό της τόπο, δηλαδή τα μουσεία ή τις gallery; Ένα από τα προσδοκώμενα του να εκθέσεις ένα έργο σε δημόσιο χώρο είναι η δυνατότητα του να κάνεις κάτι διαφορετικό και να προσφέρεις μια ποικιλία δράσης σε συλλογικό επίπεδο, πράγμα που ενεργοποιεί την δημοκρατική δυναμική ενός διαλόγου που αναπτύσσεται ανάμεσα στον έργο και τον θεατή. Είναι λοιπόν μια κίνηση που δίνει τη δυνατότητα στον καλλιτέχνη να «σπάσει τη δημόσια σιωπή και να προκαλέσει δημόσιο διάλογο, διαφωνίες και συζήτηση»⁹⁸. Ένας διάλογος που βασίζεται στην αμεσότητα, καθώς πια τίποτα δεν χωρίζει τον θεατή από το έργο, δεν υπάρχει ο φύλακας και η απόσταση θέασης – υποδοχής – πρόσληψης μειώνεται⁹⁹, όταν βγαίνει το έργο από το μουσείο και μπαίνει στην καθημερινότητα της πόλης, στην γειτονιά του θεατή. Με αυτόν τρόπο όχι μόνο επεμβαίνεις στην γειτονιά του, αλλά και τον αναγκάζεις να συμμετέχει στον διάλογο που έθεσες με την τοποθέτηση του έργου σε έναν δημόσιο χώρο.

Η “εισβολή” στη γειτονιά και στην καθημερινότητα ουσιαστικά του θεατή, αλλά και ο διάλογος που αναγκαστικά συμμετέχει, έχουν ουσιαστικά ως αποτέλεσμα την διαφορετική ανάγνωση τόσο του έργου, όσο και της ίδιας της πόλης. Το κοινό έχει την ευκαιρία να ανακαλύψει εκ νέου την πόλη μέσα από το έργο που εκτίθεται. Δηλαδή ουσιαστικά μέσα από τα μάτια του ίδιου του καλλιτέχνη, αλλά και ξεπερνώντας την ματιά αυτή, καθώς πραγματοποιεί συνδέσεις του έργου τόσο με το αστικό όσο και με το ιστορικό περιβάλλον, έτσι μέσα από αυτές τις συσχετίσεις να γίνει «η πόλη μας (..), ένας φυσικός τόπος υποδοχής της σύγχρονης τέχνης».¹⁰⁰

⁹⁸ www.intelectum.org, «Σύγχρονη Τέχνη και Δημόσιος Χώρος», Μαρία Κεσανίδου, Μάιος 2008

⁹⁹ Ο. π.

¹⁰⁰ Ο. π.

Φυσικά, δε μπορούμε να μην δούμε και το θέμα του βανδαλισμού που μπορεί να υποστεί ένα έργο σε που εκτίθεται σε δημόσιο χώρο. Το έργο εκτίθεται με αμεσότητα στο κοινό αλλά παράλληλα είναι ευάλωτο σε πράξεις βανδαλισμού, αυτό είναι ένα ρίσκο θα λέγαμε που εκούσια ή ακούσια παίρνει ο καλλιτέχνης. Ωστόσο, θα πρέπει να τονίσουμε πως ο βανδαλισμός δεν χτυπά μόνο το έργο ή την εγκατάσταση, αλλά στην ουσία χτυπά τον διάλογο¹⁰¹ που περιγράψαμε παραπάνω και την δημοκρατικότητα τόσο του διαλόγου, όσο και των σχέσεων που αναπτύσσονται ανάμεσα σε κοινό και έργο.

Ενώ ένα άλλο σημαντικό επίσης θέμα είναι η έννοια της ιδιοκτησίας, η οποία δε μπορεί παρά να πλήττεται με την δημόσια έκθεση ενός έργου. Το έργο εκτίθεται σε έναν δημόσιο χώρο και όπως αυτός ο χώρος δεν ανήκει σε κανέναν και παράλληλα ανήκει σε όλους. Αυτή η ιδιομορφία δεν φαίνεται να είναι πρόβλημα, αντίθετα είναι συνυφασμένη σε μορφές τέχνης όπως είναι το graffiti¹⁰², τι ισχύει όμως σε μορφές τέχνης που μέχρι χθες ήταν υπό το «καθεστώς κλειστού χώρου»; Φαίνεται πως και σε αυτή την περίπτωση η ιδιοκτησία δεν φαίνεται να παίζει ρόλο, ο καλλιτέχνης εκθέτει συνειδητά το έργο του σε δημόσιο χώρο, ξέροντας πως θα μετατραπεί και εκείνο σε «δημόσια τέχνη». Από την στιγμή που θα εκτεθεί το έργο σε έναν δημόσιο χώρο, τότε δεν ανήκει πια στον δημιουργό του, αλλά μάλλον εντάσσεται, συνδέεται περισσότερο με τον ιστορικό, αστικό και κοινωνικό ιστό της πόλης.¹⁰³ Αυτή η τελευταία σύνδεση είναι και το στοιχείο εκείνο, που θα λέγαμε ότι δίνει στην πράξη της έκθεσης στον δημόσιο χώρο και πολιτικό περιεχόμενο και μας επιτρέπει να την ονομάσουμε «πολιτική πράξη».

Ο πολιτικός χαρακτήρας της έκθεσης έχει να κάνει και με την έλλειψη μια πολιτιστικής πολιτικής που έχει την δυνατότητα να αφουγκράζεται και να ακολουθεί τις νέες ανάγκες στον χώρο του πολιτισμού και της τέχνης. Η τέχνη βιώνει μια εποχή με χορηγούς και προσφορές, όπου μάλλον οδηγούν στον εκφυλισμό της¹⁰⁴ και ο κόσμος της τείνει να μετατραπεί απλά σε μια αγορά, τέτοιες κινήσεις δείχνουν τον δρόμο σε μια πιο ειλικρινή και φιλική τέχνη. Τέτοιες κινήσεις θα πρέπει να ενισχύονται και από τους ανάλογους φορείς, προκειμένου να ανανεωθεί τόσο η τέχνη, όσο και ο ίδιος ο αστικός χώρος, ο οποίος αποτελεί βασικό συστατικό της ζωής της πόλης, αλλά και των πολιτών.

Σύμφωνα με τα παραπάνω ο δημόσιος χώρος όχι απλά συνδέεται άμεσα με την τέχνη, αλλά είναι ιδανικός χώρος φιλοξενίας. Δεν είναι μόνο ότι δίνει την ευκαιρία για ουσιαστικά άμεσο διάλογο με το κοινό, αλλά ενώνεται, συνδέεται με τον δημόσιο χώρο. Να σημειώσουμε εδώ πως ο διάλογος αυτός, που αναλύσαμε παραπάνω, δεν αφορά μόνο έργα εικαστικά που ως φυσικό χώρο έχουν κάποιο

¹⁰¹ Βλ, σχετικά ο. π.

¹⁰² www.kathimerini.gr «Graffiti, Η τέχνη του δρόμου», επιμ. Κωστής Λιόντης

¹⁰³ www.intelectum.org, ο. π.

¹⁰⁴ Ο. π.

μουσείο ή gallery, αλλά και για τις παραστατικές τέχνες, όπως για παράδειγμα είναι το θέατρο δρόμου ή οι ανοιχτές προβολές. Σε αυτές μάλιστα είναι πιο έντονη η ταύτιση με τον αστικό χώρο, καθώς ο χώρος γίνεται μέρος της καλλιτεχνικής δημιουργίας, δεν είναι απλά τόπος παραγωγής του έργου, αλλά και συστατικό του στοιχείο.

Ο δημόσιος χώρος δεν είναι απλά ένας αστικός χώρος, αλλά είναι και ο τόπος όπου συνενώνει το παρελθόν με το παρόν, «το νέο ενσωματώνεται στο παλιό, ανακατασκευάζοντας και επαναπροσδιορίζοντας το δημόσιο χώρο που εμπεριέχει το χρόνο : παρόν – παρελθόν – μέλλον, είναι το πραγματικό σημείο συνάντησης»¹⁰⁵. Είναι, λοιπόν, το διαχρονικό εκείνο σημείο, όπου συνενώνονται διαφορετικές δράσεις, εκφράσεις αλλά και διλήματα σχετικά με τον πολιτισμό, την πολιτική αλλά και της ποιότητας ζωής. Είναι συστατικός χώρος της δημιουργικής πόλης και του πολιτισμού της, δε μπορεί παρά να είναι και συστατικό στοιχείο της τέχνης και της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

---

¹⁰⁵ Ο. π.

Μέρος Β΄ : Η πολιτιστική ανάδειξη του δημοσίου χώρου στην Λάρισα

1. Η πόλη της Λάρισας

Η Λάρισα είναι μια πόλη της Κεντρικής Ελλάδας, πρωτεύουσα της Θεσσαλίας και του νομού Λαρίσης. Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 ο πληθυσμός της είναι 124.786 κάτοικοι, ενώ μετά τον «Καλλικράτη» υπολογίζεται πως οι κάτοικοι έχουν φτάσει τους 139.408¹⁰⁶. Είναι μια μεγάλη πόλη, με έκταση 19.000 στρέμματα, σύγχρονη και ζωντανή, αλλά και με ιστορία όμως που μετρά περίπου 4.000 χρόνια.

Το όνομα της φαίνεται πως είναι πελασγικής καταγωγής και μάλλον το πήρε από τον ιδρυτή της Λάρισσο. Ωστόσο σύμφωνα με άλλον μύθο η νύμφη Λάρισα, γυναίκα του Ποσειδώνα και μητέρα του Αχαιού, του Φθία και του Πελασγού, παίζοντας με το τόπι της γλίστρησε και έπεσε στον Πηνειό ποταμό και πνίγηκε. Προς τιμήν της έδωσαν το όνομά της στην πόλη που κτίστηκε παραποτάμια του Πηνειού.¹⁰⁷

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει, να πούμε πως ο Πηνειός εξαρχής ήταν ταυτισμένος με την πόλη, άλλωστε αυτό το βλέπουμε και από τον παραπάνω μύθο. Ο Πηνειός είναι συνδεδεμένος τόσο με την ιστορία όσο και με την μυθολογία των Λαρισαίων αλλά και γενικά των πρώτων Θεσσαλών¹⁰⁸, ενώ και σήμερα καλείται να παίξει έναν ζωτικό και πάλι ρόλο για την πόλη. Κατά τον μύθο ο Πηνειός ήταν παραποτάμιος Θεός, γιός του Ωκεανού και σύζυγος της Κρέουσας, κόρης του Ουρανού και της γης. Κατά τους μύθους δημιουργήθηκε από τα δάκρυα που έχυσαν για τον χωρισμό τους η Πίνδος και ο Λίγκας. Οι Θεοί τους ανάγκασαν να χωρίσουν και το ζευγάρι τόσο έκλαψε που δημιουργήθηκε ο Πηνειός. Η ετοιμολογία του ονόματος του φαίνεται να είναι άγνωστη, ωστόσο κατά μία εκδοχή φαίνεται να σημαίνει «ποτάμι με πάπιες». Βέβαια, πολλές φορές ο Πηνειός αναφέρεται με ως «Αράξης», αυτός δηλαδή που πλημμυρίζει.¹⁰⁹ Ο Πηνειός ήταν και ο βασικότερος λόγος που χτίστηκε η πόλη στη συγκεκριμένη τοποθεσία, το νερό του κάποτε υδροδοτούσε και στην

¹⁰⁶ Βλ. σχετικά <https://el.wikipedia.org/wiki/Λάρισα>

¹⁰⁷ Για παραπάνω λεπτομέρειες βλ. ο. π. αλλά και www.larissa-dimos.gr

¹⁰⁸ Βλ. σχετικά Σύλλογος Φίλων Πηνειού και Παραποτάμιου Πολιτισμού, ΠΗΝΕΙΟΣ: Χθες, Σήμερα, Αύριο, Λάρισα 2002, σελ.3 - 7

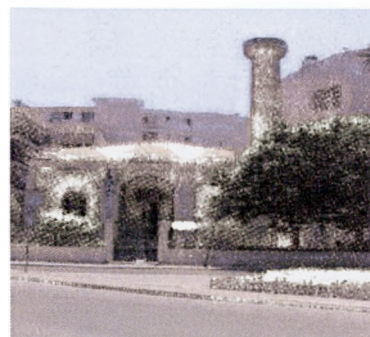
¹⁰⁹ Βλ. ο. π. , σελ. 3

ουσία έδινε ζωή στην πόλη, σήμερα στις όχθες του μπορεί κανείς να ηρεμίσει, να κάνει μια βόλτα, να γυμναστεί κλπ. Είναι καταφύγιο πρασίνου για τους πολίτες της Λάρισας, αλλά είναι επίσης μια από τις πιο αξιόλογες παραποτάμιες περιοχές της χώρας (παρά την οικολογική καταστροφή που υπέστη στα νεότερα χρόνια ¹¹⁰.

Ο Πηνειός είναι σίγουρα σημαντικό κομμάτι της πόλης, αλλά ας επιστρέψουμε τώρα στην ίδια την πόλη. Όπως είπαμε μετράει ιστορία πολλών χρόνων, υπάρχει ήδη από την προϊστορική εποχή, και την πορεία αυτή μπορεί κανείς να την δει και στα αρχαιολογικά ευρήματα τόσο στην ευρύτερη περιοχή, όσο και στο κέντρο της πόλης. Στα αρχαιολογικά μνημεία περιλαμβάνονται τα δυο αρχαία θέατρα, το πρώτο πιστεύεται πως είναι του 3^{ου} αιώνα π. Χ. και το δεύτερο της ρωμαϊκής περιόδου, καθώς οι Ρωμαίοι μετέτρεψαν το πρώτο σε αρένα και κατασκεύασαν το δεύτερο για να φιλοξενεί τα θεατρικά δρώμενα της πόλης¹¹¹. Επίσης το φρούριο (εικόνα δίπλα) της αρχαίας πόλης, σημερινός λόφος του φρουρίου, αλλά και το μνημείο(τάφος) του Ιπποκράτη.

Στα νεότερα μνημεία της πόλης συγκαταλέγονται το ιστορικό κέντρο, ο λόφος δηλαδή του φρουρίου και ο Άγιος Αχίλλειος, ο Μύλος του Παπά (1883), όπου λειτουργεί σήμερα το Θεσσαλικό θέατρο, το κουκλοθέατρο «Τιριτόμπας», η σχολή χορού, αλλά και η φιλαρμονική του δήμου. Επίσης, είναι η Αβερώνφειος Γεωργική Σχολή, ένα νεοκλασικό συγκρότημα κτηρίων πλησίον των ΤΕΙ. Χαρακτηριστικά είναι και τα μνημεία της πόλης από την οθωμανική περίοδο, όπως είναι το Μεγάλο Χαμάμ και Μπαϊρακλί Τζαμί, χρονολογείται από τον 16^ο αιώνα και βρίσκεται στη σημερινή οδό Βενιζέλου και Φιλελλήνων, περιφερικά του λόφου του φρουρίου δηλαδή. Επίσης είναι και το Γενί Τζαμί (βλέπε φωτογραφία), όπου σήμερα στεγάζεται, προσωρινά, το αρχαιολογικό μουσείο, είναι κτήριο του 19^{ου} αιώνα και πιθανολογείται να ήταν δώρο της βασίλισσας Όλγας στους εναπομείναντες μουσουλμάνους της περιοχής. Τέλος στα σύγχρονα μνημεία κατατάσσεται και η πυριτιδαποθήκη ή παλιές φυλακές, κτήριο του 18^{ου} αιώνα που βρίσκεται στον προαύλιο χώρο του 5^{ου} Γυμνασίου / Λυκείου Λάρισας και αποτελεί ίσως μοναδικό δείγμα πυριτιδαποθήκης με δίδυμη αίθουσα.¹¹²

¹¹⁰ Βλ. Ο. π. , σελ. 10 - 13

¹¹¹ <http://el.wikisource.org/wiki/Λάρισα>

¹¹² Για περισσότερες λεπτομέρειες για τα μνημεία της πόλης βλ. ο. π. και www.larissa-dimos.gr

Η Λάρισα όμως, δεν έχει μόνο ιστορία αλλά όπως είπαμε είναι μια σύγχρονη πόλη, η οποία είναι ιδιαίτερα γνωστή για τους πολλούς πεζόδρομους στο κέντρο της

αλλά και τις πολλές πλατείες της. (πάνω η πλατεία Λαού, όπου οι ανασκαφές έφεραν στην επιφάνεια το Ιουστινιάνειο τείχος της πόλης). Οι πιο γνωστές πλατείες αριθμούνται σε 24, από τις οποίες οι περισσότερες είναι στο κέντρο της πόλης, όπως η Κεντρική πλατεία (Πλατεία Σάπκα), η Ταχυδρομείου (Πλατεία Εθνάρχου Μακαρίου), η Πλατεία Λαού (Αγαμέμνονα Μπλάνα), Πλατεία Αγίου Βησσαρίωνος, Πλατεία Εβραίων, κ. α.

Πλατεία Ταχυδρομείου

Κεντρική πλατεία

Πλατεία Εβραίων (δίπλα)

Κεντρική πλατεία (κάτω)

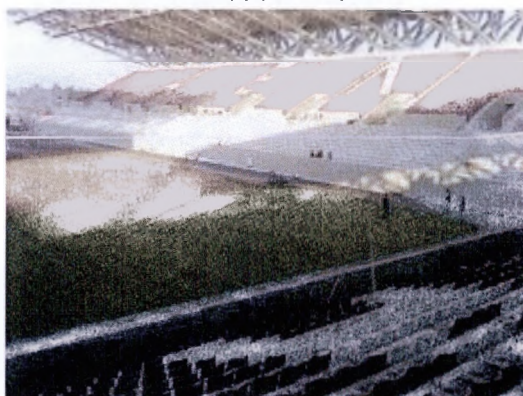

Η πόλη ιδιαίτερα ζωντανή νυχτερινή ζωή, και και η ύπαρξη φοιτητών, καθώς η Ιατρική Σχολή Θεσσαλίας, όπως Βιοχημείας – Βιοτεχνολογίας, επίσης είναι τα ΤΕΙ Λάρισας, τα τρίτα μεγαλύτερα στην Ελλάδα. Η ύπαρξη των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στην πόλη της δίνει άλλη δυναμική.

επίσης είναι και με έντονη σε αυτό συμβάλει μεγάλου αριθμού στην πόλη εδρεύει Πανεπιστημίου και το τμήμα

Επίσης στην πόλη υπάρχει έντονη αθλητική δραστηριότητα και φυσικά και οι ανάλογες εγκαταστάσεις, όπως το γήπεδο στίβου του Αλκαζάρ, αλλά και το κλειστό γυμναστήριο και κολυμβητήριο του Αλκαζάρ, το αθλητικό μέλαθρον Λάρισας (κλειστό Νεάπολης) και φυσικά το νέο γήπεδο της Α. Ε. Λάρισας το AEL FC Arena.

AEL FC Arena

Εκτός από τον Πηνειό που αναφέραμε παραπάνω, ένας άλλος σημαντικός πνεύμονας πρασίνου είναι το Πάρκο του Αλκαζάρ και το αισθητικό άλσος. Πρόκειται για το μεγαλύτερο πάρκο της πόλης με ελάχιστες κατασκευές, ένα μόνο αναψυκτήριο και το κηποθέατρο, που χρησιμοποιείται κυρίως για πολιτιστικούς λόγους – εκδηλώσεις, όπως συναυλίες, παραστάσεις κ. α. Το πάρκο βρίσκεται δίπλα στις όχθες του Πηνειού, οι οποίες και αξιοποιηθεί ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, δίνοντας πάντα έμφαση στο πράσινο. Οι δύο χώροι μοιάζουν να είναι ενοποιημένοι και χαρίζουν έτσι ένα μεγάλο πράσινο ελεύθερο χώρο, κατάλληλο για να αναπτύξουν ελεύθερα οι πολίτες τις διάφορες δραστηριότητές τους.

Φυσικά η πόλη έχει και όλες τις σύγχρονες υποδομές, αλλά και υπηρεσίες, έχει για παράδειγμα τρία νοσοκομεία (Γενικό, Πανεπιστημιακό και στρατιωτικό), αλλά και τους πολιτιστικούς εκείνους φορείς που επιτρέπουν την ανάπτυξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Τέτοιοι φορείς είναι ο Πολιτιστικός Δημοτικός Οργανισμός Λάρισας, η Δημοτική Πινακοθήκη: Μουσείο Κατσίγρα, το Δημοτικό Ωδείο, το Αρχαιολογικό Μουσείο, το Λαογραφικό Ιστορικό Μουσείο και φυσικά το Θεσσαλικό θέατρο (ΔΗΠΕΘΕ Λάρισας).¹¹³

Αυτή είναι μια σύντομη περιγραφή της πόλης της Λάρισας, μιας σύγχρονης και σύνθετης πόλης. Ευελπιστούμε πως μέσα από τα επόμενα κεφάλαια θα γνωρίσουμε καλύτερα την πόλη και τις ιδιαιτερότητες της.

---

¹¹³ Δεν αναφερόμαστε αναλυτικά στους πολιτιστικούς φορείς καθώς στην συνέχεια θα ασχοληθούμε εκτενώς με αυτούς και τις δραστηριότητες τους.

2.Μεθοδολογία και έρευνα

α) Οι στόχοι της έρευνας

Η παρούσα έρευνα έχει ως αντικείμενο μελέτης την πόλη της Λάρισας και την πολιτιστική δράση και αξιοποίηση στην καθημερινότητα της πόλης. Πιο συγκεκριμένα η έρευνα εστιάζει στον ρόλο που έχει ο δημόσιος χώρος σε μια πόλη, ως πολιτιστικό αγαθό.

Έτσι μέσω της έρευνας αποσκοπούμε να δούμε πρώτα από όλα ποιος είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην λειτουργία της πόλης, αλλά και πως τον βλέπουν οι πολίτες, δηλαδή ποια σχέση αναπτύσσουν μαζί του.

Επίσης σημαντικό πεδίο της έρευνας είναι το πόσο αξιοποιείται ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό. Σχετίζεται η πολιτιστική ανάπτυξη με την ανάπτυξη και εκμετάλλευση του δημοσίου χώρου; Και αν όντως σχετίζεται πως εκφράζεται στην πράξη αυτό, πως αξιοποιεί πολιτιστικά η πόλη τον δημόσιο χώρο;

Επίσης τι ρόλο παίζει η τοπική αυτοδιοίκηση, αλλά και οι μη δημοτικοί φορείς¹¹⁴ στην πολιτιστική αξιοποίηση του δημοσίου χώρου; Με απώτερο στόχο να ανακαλύψουμε την γενικότερη εικόνα της πόλης, όσον αφορά τον πολιτισμό της καθημερινότητας¹¹⁵.

Τέλος προσπαθούμε να δούμε αν η εικόνα αυτή “βγαίνει” και έξω από τα όρια της πόλης, δηλαδή αν υπάρχει ένα “brand name” , αλλά και ποιο χαρακτηριστικό της θα μπορούσε να λειτουργήσει ως τέτοιο.

β) Μεθοδολογία : ερευνητικά εργαλεία

Για να απαντήσουμε στα παραπάνω ερωτήματα, χρησιμοποιήσαμε την μέθοδο του ημιδομημένου ερωτηματολογίου αλλά και της συνέντευξης. Το ερωτηματολόγιο προκειμένου να εξετάσουμε τις απόψεις των πολιτών και την

¹¹⁴ Αναφερόμαστε σε συλλόγους που έχουν δημιουργήσει οι πολίτες, όπως ο Σύλλογος Φίλων Πηνειού και Παραποτάμιου Πολιτισμού, ο Σύλλογος Μαραθωνοδρόμων Λάρισας ή του Αθλητικού Ποδηλατικού Συλλόγου Λάρισας

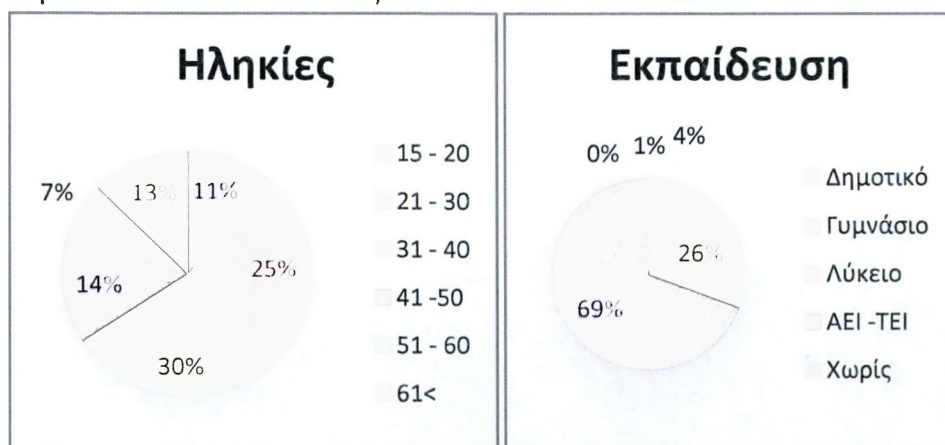
¹¹⁵ Όπως τον ορίσαμε στο πρώτο της εργασίας, βλ. Α' Μέρος 1,β.

συνέντευξη για την συλλογή πληροφοριών από τους φορείς της πόλης, δημοτικούς και μη, και στην περίπτωση των ερωτηματολογίων έγινε ποσοτική ανάλυση ενώ στις συνεντεύξεις ποιοτική ανάλυση.

Επιλέξαμε τον συνδυασμό των δύο αυτών μεθόδων, καθώς θεωρούμε πως αν και διαφορετικές μέθοδοι μας ωστόσο είναι αλληλένδετες και ο συνδυασμός τους επιτρέπει την σε βάθος έρευνα του θέματος και την επαλήθευση των υποθέσεων που προκύπτουν από την θεωρία μας. Τα ερωτηματολόγια μας επιτρέπουν να εξετάσουμε τις σχέσεις των μεταβλητών σε μεγάλο δείγμα και η ποσοτική ανάλυση των ερωτηματολογίων μας δίνει την δυνατότητα της γενίκευσης των αποτελεσμάτων στο σύνολο του πληθυσμού. Από την άλλη οι συνεντεύξεις μας δίνουν την ευκαιρία της επιτόπιας έρευνας και το πλεονέκτημα της προσωπικής επαφής και της κατά πρόσωπο επικοινωνίας¹¹⁶. Επίσης στην συνέντευξη ο ερευνητής έχει την δυνατότητα να εξηγήσει σε βάθος τα ερωτήματα του και να πάρει ανάλογες απαντήσεις, ενώ η ποιοτική ανάλυση έρχεται να οργανώσει αυτό που δεν μπορεί να ποσοτικοποιήσει η ποσοτική, τις εμπειρίες και τα βιώματα του αντικειμένου.

Στην ποσοτική έρευνα προσπαθήσαμε να έχουμε ένα όσο πιο αντιπροσωπευτικό δείγμα ήταν δυνατόν. Η συλλογή των ερωτηματολογίων έγινε με προσωπική επαφή σε πλατείες(κυρίως του κέντρου) , πάρκα (κυρίως του Αλκαζάρ και στην κοίτη του Πηνειού), αλλά και σε εμπορικά καταστήματα αλλά καφετέριες – εστιατόρια. Η επιλογή των χώρων έγινε σε σχέση με το αντικείμενο μελέτης που είναι ο δημόσιος χώρος και η σχέση, οι δράσεις που αναπτύσσουν οι πολίτες στον δημόσιο χώρο. Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν σε 111 πολίτες, άνδρες και γυναίκες¹¹⁷, από τους οποίους το 91 % είναι μόνιμοι κάτοικοι Λάρισας Και οι ηλικίες κυμαίνονται από 15 έως 61< . Ενώ ποικίλει και το επίπεδο μόρφωσης.

¹¹⁶ Βλ. σχετικά Ν. Μαντάς, Αν. Στάνος, *Μεθοδολογία Εκπόνησης Πτυχιακών Εργασιών*, Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 1993, σελ. 39 – 40

¹¹⁷ Το 58,6% είναι γυναίκες και το 41,4% άνδρες, βλ. Παράρτημα.

Το ερωτηματολόγιο έγινε, όπως ήδη είπαμε, με σκοπό την κατανόηση των απόψεων των πολιτών σχετικά με την πόλη, των δημόσιο χώρο και τις δραστηριότητες που αναπτύσσουν σε αυτόν, αλλά και τις απόψεις του σχετικά με τον δήμο, την φροντίδα αλλά και την αξιοποίηση του δημοσίου χώρου.

Έτσι θα λέγαμε πως οι ερωτήσεις χωρίζονται σε τέσσερις θεματικές κατηγορίες. Η πρώτη έχει ως αντικείμενο την γνώμη που έχουν οι πολίτες σχετικά με την πόλη και περιλαμβάνει τις ερωτήσεις 1, 2, 15, 21, 23 και 24.¹¹⁸ Η δεύτερη κατηγορία αφορά την γνώμη που έχουν σχηματίσει οι πολίτες σχετικά με την δράση του Δήμου Λαρισαίων γύρω από θέματα που αφορούν τόσο τον πολιτισμό όσο και τον δημόσιο χώρο. Οι ερωτήσεις που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία είναι οι 16, 17, 22.¹¹⁹ Η τρίτη κατηγορία αφορά ερωτήσεις με θέμα την σχέση αλλά και τις δραστηριότητες που έχουν οι πολίτες στον δημόσιο χώρο. Τέτοιες ερωτήσεις είναι οι 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 18, 19 και 20.¹²⁰ Στην τελευταία κατηγορία ανήκουν ερωτήσεις που έχουν ως θέμα το πως αντιλαμβάνονται οι πολίτες έννοιες που σχετίζονται με την πόλη και τον δημόσιο χώρο αλλά και με τον πολιτισμό. Πρόκειται κυρίως για ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, όπως οι 3, 13,14, αλλά και κλειστού όπως η 12.¹²¹

Σε επίπεδο συνεντεύξεων προσπαθήσαμε να καλύψουμε το σύνολο των φορέων δημοτικών και μη, που έχουν να κάνουν με την πολιτιστική δραστηριότητα αλλά και γενικότερα με την καθημερινότητα της πόλης, όπως επίσης και με τα τοπικά ΜΜΕ. Τελικά καταφέραμε να μιλήσουμε με ένα μεγάλο μέρος των δημοτικών αντιπροσώπων αλλά και επιχειρήσεων, όπως οι αντιδήμαρχοι Ανάπτυξης, Υποδομών και Καθημερινότητας, Πολιτισμού, Νεολαίας και Κοινωνικών Πολιτικών, Πρασίνου αλλά και Διοικητικών Μέτρων¹²², ενώ χρήσιμες ήταν και οι συνεντεύξεις με την προϊσταμένη της Γεωτεχνικής Εταιρίας, τον διευθυντή Πρασίνου, αλλά και η επαφή με τον Πολιτιστικό Οργανισμό Λάρισας. Επίσης, επεκταθήκαμε και σε άλλους φορείς πολιτιστικής δραστηριότητας που ανήκουν έμμεσα στον δήμο αλλά έχουν ωστόσο αυτονομία, αναφερόμαστε στο Δημοτικό

¹¹⁸ Βλ. το ερωτηματολόγιο στο παράρτημα. Η σειρά των ερωτήσεων δεν είναι ανάλογα την κατηγορία στην οποία ανήκουν, αλλά μπήκαν με τρόπο τέτοιο ώστε η μία να αποτελεί λογική συνέχεια της άλλης, με σκοπό να διευκολύνουμε τον ερωτώμενο.

¹¹⁹ Βλ. παράρτημα.

¹²⁰ Ο. π.

¹²¹ Ο. π.

¹²² Αν και φαινομενικά δε φαίνεται να έχει άμεση σχέση με το θέμα που ερευνούμε, έχει επαφή με την καθημερινότητα της πόλης αλλά και με την συμπεριφορά των πολιτών στο δημόσιο χώρο, επίσης η ίδια η αντιδήμαρχος έχει σεβαστή πορεία στον χώρο του πολιτισμού τα προηγούμενα χρόνια, καθώς έχει υπάρξει πρόεδρος του Πολιτιστικού Οργανισμού Λάρισας αλλά και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Θεσσαλικού Θεάτρου (ΔΗΠΕΘΕ Λάρισας).

Ωδείο, στην Δημοτική Πινακοθήκη – Μουσείο Γ Ι Κατσίγρα, όπως επίσης και με το Ιστορικό Λαογραφικό Μουσείο.¹²³

Σημαντική ήταν η επαφή με μη δημοτικούς συλλόγους, Σύλλογος Φίλων Πηνειού και Παραποτάμιου πολιτισμού, Σύλλογος Μαραθωνοδρόμων Λάρισας, Αθλητικός και Ποδηλατικός Σύλλογος Λάρισας και η Ένωση Γυναικών Λάρισας.¹²⁴ Ενώ στην προσπάθεια μας να αποκτήσουμε μια ολοκληρωμένη άποψη για την πόλη μιλήσαμε και με δημοτικούς συμβούλους από όλους τους συνδυασμούς στο δημοτικό συμβούλιο. Τέλος καλύψαμε μια σημαντική μερίδα του τοπικού τύπου, καθώς ήρθαμε σε επαφή με την υπεύθυνη επί των πολιτιστικών θεμάτων της εφημερίδας «Ελευθερία»¹²⁵, όπως επίσης και δημοσιογράφο του free press Kosmos αλλά και με δημοσιογράφο του ΘεσσαλίαTV που εδρεύει στην πόλη της Λάρισας.

Θα τα δούμε όμως όλα αυτά αναλυτικά στη συνέχεια.

---

¹²³ Ήρθα σε επαφή και με το Διαχρονικό Μουσείο αλλά και με το Θεσσαλικό θέατρο, αλλά δυστυχώς λόγω ανωτέρας βίας δε μπορέσαμε να πραγματοποιήσουμε την συνέντευξη.

¹²⁴ Οι σύλλογοι και οι οργανώσεις στην Λάρισας είναι πάρα πολλές σε αριθμό και δε θα μπορούσε να γίνουν συνεντεύξεις με όλους μιλήσαμε με αυτούς που ήταν πρόθυμοι να συνεργαστούν και αυτούς που το αντικείμενό τους έχει πιο άμεση σχέση με το αντικείμενο της έρευνας.

¹²⁵ Πρόκειται για την παλαιότερη και μεγαλύτερη σε κυκλοφορία εφημερίδα της Λάρισας, με σταθερή πορεία και αναγνωστικό κοινό εδώ και δεκαετίες.

3. Αποτελέσματα της έρευνας

α) Αποτελέσματα ποσοτικής ανάλυσης

Όπως ήδη ειπώθηκε και παραπάνω, για να ερευνήσουμε τις απόψεις αλλά και τις σχέσεις των πολιτών με τον δημόσιο χώρο αλλά και γενικότερα με την πολιτιστική δραστηριότητα στην πόλη της Λάρισα, χρησιμοποιήσαμε την μέθοδο του ερωτηματολογίου για την συλλογή πληροφοριών. Παρακάτω παρατίθεται ένας συγκεντρωτικός πίνακας των αποτελεσμάτων της έρευνας, ενώ στο παράρτημα μπορεί να βρει κανείς το ίδιο το ερωτηματολόγιο όπως μοιράστηκε αλλά και τους πίνακες των αποτελεσμάτων αναλυτικά.

Ο συγκεντρωτικός πίνακας μας επιτρέπει στην παρούσα φάση, να δούμε πως διαμορφώθηκαν τα αποτελέσματα στο σύνολο τους και ποια είναι λοιπόν η σχέση των πολιτών με τον δημόσιο χώρο, πόσο ικανοποιημένοι είναι από τον δήμο όσον αφορά την φροντίδα αλλά και την αξιοποίηση του, όπως επίσης και πόσο “ενεργοί πολίτες” είναι οι ίδιοι οι κάτοικοι της Λάρισας¹²⁶.

Βέβαια θα πρέπει να πούμε πως για την εξασφάλιση καλύτερων αποτελεσμάτων, το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήσαμε ήταν ημιδομημένης μορφής, δηλαδή περιείχε ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου. Στον πίνακα υπάρχουν μόνο οι απαντήσεις στις “κλειστές” ερωτήσεις ωστόσο στην ανάλυση του περιεχομένου του πίνακα θα αναφερθούμε και στις απαντήσεις των ανοιχτών ερωτήσεων¹²⁷, καθώς μόνο έτσι θα έχουμε ολοκληρωμένη εικόνα και θα μπορέσουμε να καταλήξουμε σε συμπεράσματα. Άλλωστε το ερωτηματολόγιο αναλύεται στο σύνολο του.

¹²⁶ Βλ. στο παράρτημα ερωτήσεις 3, 28 και 20.

¹²⁷ Για απαντήσεις των ανοιχτών ερωτήσεων μπορείτε να τις δείτε αναλυτικά στο παράρτημα της εργασίας.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Α/Α	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΚΑΘΟΛΟΥ		ΕΛΑΧΙΣΤΑ		ΜΕΤΡΙΑ		ΠΟΛΥ		ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
		N		N		N		N		N	
4	Δραστηριοποίηση στον δημόσιο χώρο	21		29		27		18		16	
5	Άθληση στον δημόσιο χώρο	38		28		24		14		7	
6	Περίπατος στον δημόσιο χώρο	9		25		27		21		21	
7	Για καφέ στον δημόσιο χώρο	12		26		20		28		25	
8	Συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις	20		31		30		21		9	
9	Συμμετοχή σε εκδηλώσεις διαμόρφωσης&καλλωπισμού δημόσιου χώρου	76		14		8		11		2	
10	Άλλη δραστηριότητα στον δημόσιο χώρο	90		5		5		4		7	
11	Πόσο «δικός σου χώρος» είναι ο δημόσιος χώρος	16		15		22		32		26	
12	Η σχέση δημ. χώρου-πολιτών είναι μέρος του πολιτισμού της πόλης	1		9		8		41		52	
15	Πόσο υψηλό είναι το επίπεδο ζωής της Λάρισας	10		23		47		26		5	
16	Πόσο ικανοποιητική είναι η φροντίδα του δήμου προς τον δημ. χώρο	15		34		46		13		3	
17.α	Πράσινη ανάπτυξη	9		40		38		19		5	
17.β	Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης	14		42		40		14		1	
17.γ	Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοιχτούς χώρους	3		30		53		22		3	
17.δ	Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοιχτούς χώρους	4		33		38		33		3	
17.ε	Άλλη μορφή αξιοποίησης	89		10		10		1		1	
18	Συμμετοχή στην ανάδειξη του δημ. χώρου	18		17		24		32		20	
20	Χρήση εναλλακτικών μέσων	35		17		17		21		21	
21	Καταλληλότητα της πόλης για χρήση εναλλακτικών μέσων	13		31		27		20		20	
22.α	Αποτελεσματικότητα δικτύου ποδηλατοδρόμων	11		25		21		29		25	
22.β	Αποτελεσματικότητα επέκτασης δικτύου πεζοδρόμων	2		8		24		37		40	
22.γ	Οι πολλές πλατείες	2		13		26		35		35	
22.δ	Αποτελεσματικότητα της ανάπτυξης κοίτης Πηνειού	0		5		18		40		48	
22.ε	Αποτελεσματικότητα άλλου έργου	89		2		12		2		6	
23	Επιρροή οικονομικής κατάστασης της χώρας στην πόλη	3		9		25		46		28	
24	Πόσο βιώσιμη&δημιουργική είναι η Λάρισα	7		14		39		40		11	

Όπως βλέπουμε, στην πρώτη ερώτηση, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (26 %) θεωρεί πως ελάχιστα δραστηριοποιείται στον δημόσιο χώρο, ένα 24,3 % θεωρεί πως είναι σε ένα μέτριο επίπεδο. Στη συνέχεια παρουσιάζουμε μια σειρά από δραστηριότητες και καλούμε τον ερωτώμενο να απαντήσει πόσο συχνά κάνει αυτές τις δράσεις και με βάση τον πίνακα παρατηρούμε πως ελάχιστα δραστηριοποιούνται η Λαρισαίοι σε δράσεις όπως η άθληση σε δημόσιο χώρο (αφού το 34 % δεν αθλείται καθόλου, ενώ μόλις το 13,8 % αθλείται πολύ έως πάρα πολύ συχνά), ενώ σπάνια συμμετέχει σε εκδηλώσεις που αφορούν την διαμόρφωση ή τον καλλωπισμό δημόσιων χώρων (μόνο το 10, 7 % απάντησε πολύ έως πάρα πολύ συχνά). Ενώ το ποσοστό συμμετοχής αρχίζει να αυξάνεται σταδιακά για εκδηλώσεις όπως ο περίπατος ή η συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις ¹²⁸. Στην ερώτηση 10, που αφορά αν κάνετε κάποια άλλη δραστηριότητα ζητήσαμε να μας πούνε ποια δραστηριότητα και πόσο συχνά, στους 111 ερωτηθέντες απάντησαν θετικά, δηλαδή ότι δραστηριοποιούνται με κάποιο άλλο τρόπο, μόνο 21. Από αυτούς τους οι περισσότεροι απάντησαν πως κάνουν συχνά έως πολύ συχνά ποδήλατο, αμέσως επόμενο σε συχνότητα ήταν οι βόλτες στην αγορά, ενώ κάποιοι δήλωσαν πως κάνουν δραστηριότητες όπως skate ή ασχολούνται με την φωτογραφία.

Σε γενικές γραμμές λοιπόν βλέπουμε πως η συμμετοχή των πολιτών σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τον δημόσιο χώρο δεν είναι πολύ μεγάλη, ωστόσο πολύ έως πάρα πολύ σε ποσοστό 52,2% οι πολίτες θεωρούν πολύ «δικό τους», με την έννοια του οικείου, τον δημόσιο χώρο. Ενώ ακόμα πιο υψηλό είναι το ποσοστό (83,7 %) που πιστεύει πως η σχέση που αναπτύσσουν οι πολίτες με τον δημόσιο χώρο σχετίζεται πολύ έως πάρα πολύ με τον πολιτισμό της πόλης, ότι είναι δηλαδή μέρος αυτού. Από την στιγμή που δεν δραστηριοποιείται αρκετά σε έναν χώρο, πως θεωρείς πως σου είναι αυτό ο χώρος τόσο οικείος και μάλιστα αναπτύσσει σχέση μαζί του, η οποία είναι οργανικό στοιχείο του πολιτισμού της πόλης;

Οι πλειοψηφία όρισε τον δημόσιο χώρο, εκτός από χώρο που ανήκει σε όλους και όλοι έχουν το δικαίωμα να δρουν ανεμπόδιστα σε αυτόν, ως χώρο επικοινωνίας των πολιτών, χώρο συναναστροφής και συνδιαλλαγής. Ως χώρο που

¹²⁸ Εδώ πρέπει να επισημάνουμε ότι αναφερόμαστε σε εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα σε ανοιχτούς, ελεύθερους χώρους και όχι σε εκδηλώσεις σε κλειστούς χώρους, όπως θέατρα, πολιτιστικά κέντρα, ωδεία και άλλους πολιτιστικούς χώρους.

μπορεί ο καθένας να δράσει ελεύθερα αρκεί να τηρεί τους κανόνες, και να σέβεται τόσο τον χώρο όσο και τον συμπολίτη του, ο οποίος έχει τα ίδια δικαιώματα αλλά και τις ίδιες υποχρεώσεις απέναντι στον δημόσιο χώρο. Εν ολίγοις είναι χώρος κοινής δράσης και αλληλεπίδρασης των πολιτών, χώρος διάδρασης για την συντήρηση, την καθαριότητα και την φροντίδα του οποίου είμαστε όλοι υπεύθυνοι. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει ωστόσο να σημειώσουμε πως μπορεί η πλειοψηφία να θεωρεί πως για την φροντίδα των δημόσιων χώρων είναι υπεύθυνοι όλοι, ωστόσο όσον αφορά τη «αξιοποίηση» των χώρων αυτών οι απόψεις ποικίλουν. Οι 39 στους 111 θεωρούν πως υπεύθυνοι για την «αξιοποίηση» του δημοσίου χώρου είναι ο δήμος/τοπική αυτοδιοίκηση, 17 τον δήμο/τοπική αυτοδιοίκηση και το κράτος/πολιτεία, οι 26 τον δήμο και τους πολίτες και 14 τον δήμο/τοπική αυτοδιοίκηση, το κράτος/πολιτεία και τους πολίτες. Κάποιοι άλλη απάντησαν μόνο τους πολίτες ή συγκεκριμένα τις οργανωμένες συλλογικότητες των πολιτών, κάποιος συμπεριέλαβε στους υπεύθυνους για την αξιοποίηση και την αστυνομία.¹²⁹

Παράλληλα, ζητήσαμε από τους πολίτες να μας πουν ποια θεωρούν ότι είναι τα βασικά χαρακτηριστικά, που συνθέτουν την έννοια αυτού, που ονομάζουμε «καλό επίπεδο ζωής»¹³⁰. Οι απαντήσεις που λάβαμε μπορούμε να πούμε πως χωρίζονται σε τέσσερις κυρίως κατηγορίες¹³¹.

Η πρώτη, όπως την ορίσαμε αφορά χαρακτηριστικά, όπως είναι η ασφάλεια, η καθαριότητα, οι αρμονικές σχέσεις μεταξύ των κατοίκων, το δικαίωμα στην μόρφωση, στην εργασία, την ήσυχη ατμόσφαιρα, την ύπαρξη πρασίνου. Επίσης στην ίδια κατηγορία συγκαταλέγονται το δικαίωμα όλων των πολιτών να έχει μια αξιοπρεπή ζωή, η ευημερία των πολιτών, αλλά και το αίσθημα της ευθύνης των κατοίκων μιας πόλης προς την ίδια την πόλη. Γενικά σε αυτή την κατηγορία συντάσσονται ποιοτικά χαρακτηριστικά που συνθέτουν το προφίλ μιας ανθρώπινης πόλης.

Στη δεύτερη κατηγορία οργανώσαμε θέματα που αφορούν την πολιτική και την οργάνωση μιας πόλης. Τέτοια θέματα είναι η ρύθμιση του κυκλοφοριακού, η σωστή διαχείριση των πόρων από τις τοπικές αρχές και η οργάνωση, η εύκολη μετακίνηση με το ποδήλατο στην πόλη αλλά και η ύπαρξη καλής συγκοινωνίας (ΜΜΜ), αλλά και η ασφάλεια των πολιτών. Ενώ εξίσου σημαντικό είναι και η

¹²⁹ Μπορείτε να δείτε αναλυτικά τις απαντήσεις και στο παράρτημα, Ερ. 3

¹³⁰ Βλ. παράρτημα Ερ. 13 .

¹³¹ Τις κατηγορίες τις ορίσαμε εμείς προκειμένου να είναι δυνατή η επεξεργασία των απαντήσεων, στο παράρτημα έχει κανείς την δυνατότητα να δει συγκεντρωμένες όλες τις επιμέρους απαντήσεις που δόθηκαν.

ρύθμιση της γραφειοκρατίας με σκοπό την εύκολη και γρήγορη εξυπηρέτηση των πολιτών¹³². Επίσης εδώ εντάσσεται και η κοινωνική πολιτική που αναπτύσσει μια πόλη και αφορά τόσο τις παροχές (γηροκομεία, πτωχοκομεία, νοσοκομεία κ. α.¹³³) όσο και όσο καθ δράσεις όπως συσσίτια ή η φροντίδα των αδέσποτων για να μην αποτελούν κίνδυνο. Εκτός από την κοινωνική πολιτική στην ίδια κατηγορία ανήκει η εκπαιδευτική πολιτική, εκπαιδευτικά προγράμματα ή οι δημοτικοί παιδικοί σταθμοί., όπως και η οικολογική πολιτική που αναπτύσσεται με απώτερο σκοπό την δημιουργία μια συνολικής οικολογικής συνείδησης της πόλης.

Η τρίτη κατηγορία αφορά τις δραστηριότητες που αναπτύσσει μια πόλη, τόσο στον τομέα του πολιτισμού όσο και της ψυχαγωγίας, διασκέδασης, Εδώ οι περισσότεροι τόνισαν το θέμα των επιλογών στην παρακολούθηση ποικιλίας πολιτιστικών εκδηλώσεων αλλά και της διασκέδασης, θέλουν περισσότερες δραστηριότητες στην καθημερινότητα της πόλης και θεωρούν το ποδήλατο έναν δείκτη πολιτισμού της καθημερινότητας. Επίσης η καλή νυχτερινή ζωή αποτελεί σημαντικό θέμα και τίθεται ως κριτήριο όχι μόνο ο αριθμός των κέντρων διασκέδασης αλλά και η ύπαρξης τέτοιων κέντρων με ιδιαίτερη ταυτότητα. Ενώ ένα άλλο θέμα που τέθηκε ως δράση είναι η φροντίδα των μνημείων, ιστορικών και φυσικών (πχ. για την Λάρισα ο Πηνειός).

Τέλος η τέταρτη κατηγορία αφορά την δομή αλλά και τις υποδομές που διαθέτει μια πόλη. Δηλαδή, αφορά την ύπαρξη καλού οδικού δικτύου, την ύπαρξη ποδηλατοδρόμων αλλά και τις πλατείες, τα πάρκα και του πεζόδρομους και γενικά χώρους κατάλληλους για αναψυχή. Επίσης, συμπεριλαμβάνει υποδομές κατάλληλες για άθληση, όπως είναι τα δημοτικά γυμναστήρια αλλά και τα γήπεδα ή η ύπαρξη πισίνας.

Σε γενικές γραμμές αυτά είναι τα χαρακτηριστικά¹³⁴ που θεωρούν οι πολίτες πως αποτελούν τα βασικότερα στοιχεία του «καλού επιπέδου ζωής» σε μια πόλη. Σε ποσοστό 42,3% απάντησαν ότι μέτρια το επίπεδο ζωής της πόλης της Λάρισας είναι υψηλό. Ενώ στα ίδια, περίπου, ποσοστά 44,1% είναι καθόλου έως ελάχιστα ικανοποιημένοι από την φροντίδα του δήμου προς τον δημόσιο χώρο.

Και όσον αφορά και το θέμα της αξιοποίησης του δημόσιου χώρου ως

¹³² Στο επίπεδο που επιτρέπεται στη τοπική αυτοδιοίκηση να διευθετήσει τέτοια θέματα.

¹³³ Για ορισμένες από αυτές τις παροχές δεν είναι υπεύθυνη μόνο η τοπική αυτοδιοίκηση αλλά και η κεντρική κυβέρνηση μέσω του αρμόδιου υπουργείου.

¹³⁴ Τα ίδια περίπου χαρακτηριστικά δίνουν ως απάντηση και στην Ερ. 14, δίνοντας όμως περισσότερη έμφαση στα θέματα οργάνωσης, διοίκησης αλλά και δομής της πόλης, βλ. αναλυτικά τις απαντήσεις στο παράρτημα.

πολιτιστικό αγαθό. Πιο αναλυτικά όσον αφορά τις πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοιχτούς δημόσιους χώρους το 47, 7 % πιστεύει πως γίνεται μέτρια αξιοποίηση του δημόσιου χώρου. Στο ίδιο επίπεδο πραγματοποιούνται και μουσικές εκδηλώσεις σε τέτοιους χώρους, όπως πιστεύει το 34, 2 % . Ενώ σε πολύ χαμηλότερο επίπεδο φαίνεται ότι πιστεύουν οι περισσότεροι πως έχει αξιοποιηθεί ο χώρος όσον αφορά την πράσινη ανάπτυξη , καθώς το 44, 1 % θεωρεί πως έχει γίνει ελάχιστα έως καθόλου, ενώ το 50, 4 % θεωρεί πως η οικολογική συνείδηση των πολιτών ενισχύεται μέσα από δράσεις στους δημόσιους χώρους, ελάχιστα ή καθόλου. Ενώ θα πρέπει να πούμε πως στην ερώτηση 17. ε οι πολίτες έδωσαν ως άλλη μορφή αξιοποίησης τον αθλητισμό, τονίζοντας την θετική του δράση, αλλά και την ύπαρξη θερινών σινεμά. Η τελευταία αυτή μορφή ήταν περισσότερο μια πρόταση από την πλευρά του ερωτώμενου, παρά υπαρκτή αξιοποίηση, καθώς τονίζει την έλλειψη θερινών σινεμά σε μια πόλη που το παρελθόν είχε μεγάλο για το μέγεθός της αριθμό, ενώ τώρα λειτουργεί μόνο στον πολυχώρο του Μύλου, υπό την αιγίδα του Πολιτιστικού Οργανισμού του δήμου.

Ωστόσο το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (46 %) δηλώνει ότι θέλει πολύ έως πάρα πολύ να συμμετέχει σε δράσεις που αφορούν την αξιοποίηση και την ανάδειξη του δημοσίου χώρου σε χώρο πολιτισμού. Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε πως η συγκεκριμένη ερώτηση αφορά όχι το τι ισχύει, πόσο συχνά δηλαδή συμμετέχουν οι πολίτες τις Λάρισας σε τέτοιες δραστηριότητες αλλά μετράει την διάθεση, την προθυμία να συμμετάσχουν σε αυτές. Οι περισσότεροι δεν δήλωσαν συγκεκριμένη δράση αλλά εξέφρασαν την επιθυμία τους να συμμετέχουν σε τέτοιες διαδικασίες, να βοηθήσουν όσο μπορούν και με όποιο τρόπο μπορούν. Ωστόσο 12 από τους 111 δήλωσαν συγκεκριμένη δράση, οι περισσότεροι ασχολούνται με την μουσική, (είναι σε κάποιο μουσικό γκρουπ, παίζουν κάποιο μουσικό όργανο κ. α.). Ενώ 2 από αυτούς ασχολούνται με το θέατρο, «είμαι ζογκλέρ και μάλιστα στο παρελθόν είχα συμμετάσχει σε εκδήλωση σε ανοιχτό χώρο εδώ στην Λάρισα», ήταν μια από τις απαντήσεις. Μια άλλη κατηγορία δράσεων των πολιτών αφορά τις εικαστικές παρεμβάσεις στον χώρο και εννοούμε από graffiti μέχρι ψηφιδωτό, «ασχολούμαι χρόνια με το ψηφιδωτό και μάλιστα μέσα από τις Πολιτιστικές Λέσχες¹³⁵ είχαμε συμμετάσχει στην διαμόρφωση της πλατείας Ταχυδρομείου καλλωπίζοντας τα παγκάκια με ψηφιδωτά.». Άλλες δράσεις αφορούν πρωτοβουλίες πολιτών αλλά και εκδηλώσεις και δράσεις του συλλόγου Φίλων Πηνειού και Παραποτάμιου Πολιτισμού.¹³⁶

Οι δύο επόμενες ερωτήσεις αφορούν την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταφοράς, και εννοούμε τα ΜΜΜ, το ποδήλατο ή ακόμα και το ηλεκτρικό αυτοκίνητο. Η 20 ερώτηση αφορά κατά πόσο γίνεται χρήση τέτοιων μέσων από

¹³⁵ Λέσχες που λειτουργούν από τον δήμο μέσω του Πολιτιστικού Οργανισμού, και υπάρχει μια σε κάθε συνοικία της πόλης και περιλαμβάνει μαθήματα σε διάφορες τέχνες για όλες τις ηλικίες.

¹³⁶ Βλ. αναλυτικά τις απαντήσεις στο παράρτημα, Ερ. 19.

τους πολίτες της Λάρισας, ενώ η 21 αφορά την καταλληλότητα της πόλης, δηλαδή πόσο ευνοεί η Λάρισα την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταφοράς. Όσον αφορά το πρώτο ερώτημα το 46, 8 % χρησιμοποιεί ελάχιστα έως καθόλου τέτοια μέσα, ωστόσο δεν είναι ασήμαντο και το ποσοστό που δηλώνει πως χρησιμοποιεί τέτοια μέσα (και κυρίως το ποδήλατο) πολύ έως πάρα πολύ, πρόκειται για ένα 37, 8 %. Το 46 % δηλώνει πως η πόλη είναι κατάλληλη για την χρήση τέτοιων μέσων, ενώ το 39, 6 θεωρεί πως η καταλληλότητα κυμαίνεται από ελάχιστα έως καθόλου. Δηλαδή, με βάση τα ποσοστά που είδαμε, ενώ η πόλη θεωρείται από τους περισσότερους κατάλληλη για την χρήση του ποδηλάτου, καθώς είναι επίπεδη ή για τη χρήση των MMM καθώς οι αποστάσεις δεν είναι μεγάλες, ωστόσο η χρήση των μέσων αυτών δεν είναι τόσο μεγάλη. Είναι θέμα νοοτροπίας ή είναι πιο σύνθετο το θέμα και έχει να κάνει και με τις υποδομές στην πόλη; Σε αυτό το ερώτημα θα επιστρέψουμε και στη συνέχεια της εργασίας καθώς θα επιχειρήσουμε να το απαντήσουμε και με βάση την ανάλυση των συνεντεύξεων.

Στη 22 ερώτηση¹³⁷ παραθέτουμε κάποια από τα έργα που έχουν γίνει από τον δήμο και αφορούν τον δημόσιο χώρο και την λειτουργία του στην καθημερινότητα της πόλης και ζητάμε από τους πολίτες να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητά τους. Εδώ τα αποτελέσματα μας εκπλήσσουν σε σχέση με τις προηγούμενες απαντήσεις, καθώς τα ποσοστά συμφωνίας είναι πάρα πολύ μεγάλα και κρίνουν όλα τα έργα από πολύ έως πάρα πολύ αποτελεσματικά. Ας τα δούμε όμως πιο αναλυτικά. Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του δικτύου των ποδηλατοδρόμων το 48, 6 % το κρίνει πολύ έως πάρα πολύ αποτελεσματικό έργο, ενώ 69, 3 % θεωρεί πολύ έως πάρα πολύ αποτελεσματικό το δίκτυο των πεζόδρομων που έχει αναπτυχθεί στην πόλη και συνεχίζουμε στο ίδιο κλίμα με το 63 % να θεωρεί πως οι πολλές πλατείες της πόλης είναι ένα πολύ έως πάρα πολύ σημαντικό και αποτελεσματικό έργο του δήμου, ενώ το 79, 2 % αξιολογεί την ανάπτυξη της κοίτης του Πηνειού ως πολύ έως πάρα πολύ σημαντικό για την πόλη.

Στη ίδια ερώτηση ζητήσαμε από τους ερωτηθέντες να μας πουν αν γνωρίζουν κάποιο άλλο έργο του δήμου που θα ήθελαν να αξιολογήσουν και εδώ οι απαντήσεις είναι ενδιαφέρουσες. Για την καλύτερη ανάλυση των απαντήσεων, τις χωρίσαμε πάλι σε κατηγορίες, αυτή τη φορά σε τρεις. Η πρώτη αφορά αυτές που σχετίζονται με την ανάπτυξη και αύξηση του πράσινου στην πόλη και αφορά συγκεκριμένα τις δεντροφυτεύσεις στο Μεζούρλο. Ένα χώρο που πρόσφατα έγιναν

---

¹³⁷ Βλ. παράρτημα

δενδροφυτεύσεις προκειμένου να αυξηθεί η ήδη πράσινη περιοχή με σκοπό να αποτελέσει έναν ακόμα πνεύμονα πρασίνου για την πόλη, αλλά και να δοθεί για αξιοποίηση, είτε ως παρατηρητήριο για ζώα/ πτηνά, ή για υπασία κ. α. , ακόμα δεν έχει αποφασισθεί ή ανακοινωθεί κάτι επίσημα. Στη ίδια κατηγορία έχουμε μια μάλλον πρόταση για παραπάνω αξιοποίηση παρά αξιολόγηση έργου, καθώς προτείνει την περαιτέρω αξιοποίηση του Πηνειού με σκοπό την ανάδειξη του παραποτάμιου χώρου ως οικότοπου.

Η δεύτερη κατηγορία αφορά τις υποδομές και αναφέρονται η δημιουργία υπόγειων διαβάσεων, σε κεντρικές λεωφόρους (π. χ. η Ηρώων Πολυτεχνείου) και βοήθησε σημαντικά την κίνηση των πεζών εκεί, αλλά και την εγκατάσταση μόνιμων κατασκευών στο χώρο που κάθε χρόνο γίνεται το παζάρι ¹³⁸ , οι οποίες έλυσαν πολλά προβλήματα αλλά και χρησιμοποιούνται και ως εκθεσιακοί χώροι.

Η τρίτη αφορά έργα για την ρύθμιση του κυκλοφοριακού προβλήματος. Ένα πρόβλημα σημαντικό για την Λάρισα, το οποίο και η τοπική αυτοδιοίκηση προσπαθεί να ρυθμιστεί με την τοποθέτηση κορυμών με σκοπό την διευκόλυνση της κίνησης αλλά και με διαμορφώσεις δρόμων και κυρίως μονοδρομήσεις.

Στη συνέχεια του ερωτηματολογίου ρωτήσαμε του πολίτες αν πιστεύουν πως έχει επηρεαστεί η πόλη της Λάρισας από την οικονομική κατάσταση της χώρας γενικότερα. Η απάντηση σε αυτήν την ερώτηση είναι ξεκάθαρη, καθώς το 66, 6 % θεωρεί πως η πόλη έχει επηρεαστεί πολύ έως πάρα πολύ, ενώ μόνο το 10, 8 % πιστεύει πως έχει μείνει ανεπηρέαστη.

Ωστόσο, παρά τις δυσκολίες σε οικονομικό επίπεδο το 45, 9 % των πολιτών πιστεύει πως η Λάρισα είναι μια βιώσιμη και δημιουργική πόλη σε πολύ έως πάρα πολύ μεγάλο βαθμό, ενώ το 35, 1 % την τοποθετεί σε ένα μέτριο επίπεδο με βάση αυτά τα δυο χαρακτηριστικά. Αν δούμε τις απαντήσεις αυτές σε συνδυασμό με αυτές της προηγούμενης ερώτησης τότε συμπεραίνουμε πως οι Λαρισαίοι δεν συνδέουν σε μεγάλο βαθμό την οικονομική κατάσταση της πόλης με την βιωσιμότητα ή την δημιουργικότητα. Αλλά τα βλέπουν ως δυο καθαρά ποιοτικά χαρακτηριστικά, τα οποία μπορεί, βέβαια να σχετίζονται με θέματα όπως οι δομές και τα έργα, θέματα δηλαδή και οικονομικής φύσεως, ωστόσο δίνουν έμφαση στις δράσεις, στις συμπεριφορές και γενικά στον ανθρώπινο παράγοντα που μπορεί να κάνει μια πόλη βιώσιμη, αλλά και δημιουργική.

¹³⁸ Πρόκειται για το ετήσιο παζάρι που γίνεται κάθε Σεπτέμβριο, είναι παράδοση στη Λάρισα που έρχεται μέσα από το διάβα των χρόνων. Παλαιότερα ήταν κορυφαίο εμπορικό γεγονός, αλλά ακόμα και σήμερα συνεχίζει να είναι μια σημαντική εκδήλωση, μια παράδοση για την πόλη.

Έχοντας λοιπόν δει και αναλύσει τα αποτελέσματα της ποσοτικής ανάλυσης, παρακάτω προχωράμε στα αποτελέσματα της ποιοτικής ανάλυσης, πιστεύοντας πως έτσι θα αποκτήσουμε μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα και θα είμαστε σε θέση να απαντήσουμε στα αρχικά ερωτήματα της έρευνας μας.

β) Αποτελέσματα της ποιοτικής ανάλυσης

Στις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν εξετάστηκαν τρεις βασικές θεματικές, προσπαθήσαμε να δούμε ποια είναι η σχέση του δήμου με την πολιτιστική δραστηριότητα της πόλης αλλά και πως λειτουργεί απέναντι στο δημόσιο χώρο, δηλαδή αν τον αντιμετωπίζει ως μέρος της πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης. Παράλληλα βλέπουμε πόσο οικολογικά ευαισθητοποιημένος είναι τόσο ο δήμος όσο και η πόλη στο σύνολό της. Τελικά ποια είναι η εικόνα της πόλη, ο πολιτισμός στην καθημερινή ζωή της¹³⁹; Τέλος, προσπαθήσαμε να δούμε αν η εικόνα αυτή την κοινωνεί η πόλη πέρα από τα όρια της, με άλλα λόγια αν υπάρχει ένα “brand name” της πόλης, αλλά και ποιο χαρακτηριστικό της θα μπορούσε να λειτουργήσει ως τέτοια ταυτότητα. Αυτά τα θέματα αποτέλεσαν τους βασικούς άξονες των συνεντεύξεων που παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Στην ερώτηση που αφορά τον βαθμό που σχετίζεται ο δήμος με τον πολιτισμό στο σύνολο της πόλης(βλ. σχετικά το παράρτημα), το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε πως σχετίζεται και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό, με την έννοια της πραγματοποίησης εκδηλώσεων, της ύπαρξης ευαισθητοποίησης στο θέμα, αλλά και του ότι οι περισσότερες πολιτιστικές δράσεις ξεκινούν από τον δήμο ή από κάποιον από τους επιμέρους φορεί του όπως, ο Πολιτιστικός Οργανισμός Λάρισας (Π.Ο.Λ) με τις Πολιτιστικές Λέσχες, το ΔΗΠΕΘΕ, δηλαδή το Θεσσαλικό θέατρο ή τη Δημοτική Πινακοθήκη : Μουσείο Κατσίγρα αλλά και το δημοτικό Ωδείο. Επίσης σε πολιτιστικές δράσεις συμμετέχει και η Γεωτεχνική Εταιρία, όπως μας είπε η Προϊσταμένη της Γεωτεχνικής Εταιρίας, μέσα από δράσεις όπως η συμμετοχή της με κηποτεχνικό περίπτερο στο Φεστιβάλ Πηνειού αλλά και μέσα από δράσεις που οργανώνει η ίδια η Εταιρία, όπως η ανθοκομική έκθεση ή η βράβευση της πιο

¹³⁹¹³⁹ Όπως τον ορίσαμε στο πρώτο μέρος της εργασίας, βλ. Α' Μέρος, 1.β, περιλαμβάνοντας δηλαδή την έννοια της κοινωνικής συμπεριφοράς, την ύπαρξη ή μη της οικολογικής συνείδησης και γενικά το σύνολο των συμπεριφορών και στάσεων της πόλης και των πολιτών στην καθημερινότητα της πόλης.

πράσινης βεράντας. Πολλοί όμως ήταν και εκείνοι που έσπευσαν να τονίσουν τις οικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο δήμος και δεν μπορεί να λειτουργήσει όπως θα έπρεπε, «είναι εγκλωβισμένος από τις περικοπές» δήλωσε χαρακτηριστικά η πρόεδρος της Ένωσης Γυναικών και δημοτική σύμβουλος. Ενώ αρνητική προς την πολιτιστική δραστηριότητα του δήμου φαίνεται να είναι η πρόεδρος του Συλλόγου φίλοι Πηνειού και παραποτάμιου πολιτισμού, η οποία και εστιάζει στην έλλειψη πολιτικών που να ανοίγουν τις πολιτικές δράσεις του δήμου στην κοινωνία.

Ως συνέπεια της έλλειψης αυτής φαίνεται να είναι και η χαμηλή η ανταπόκριση των πολιτών στην πολιτιστική πολιτική του δήμου, σύμφωνα πάντα με την πρόεδρο του Συλλόγου Φίλων Πηνειού και Παραποτάμιου Πολιτισμού. Τη στιγμή που το μεγαλύτερο των συνεντευξιαζόμενων θεωρεί την ανταπόκριση των πολιτών από μέτρια έως μεγάλη, στηρίζοντας την άποψη αυτή στην μεγάλη συμμετοχή που έχουν εκδηλώσεις όπως το Φ. Πηνειού, στο οποίο συμμετέχουν πολλοί φορείς, δημοτικοί και μη. Ανάμεσα σε αυτούς είναι και η πινακοθήκη, η οποία συμμετέχει με projects ενεργής συμμετοχής και υπάρχει πράγματι ανταπόκριση, όπως μας είπε και η Προϊσταμένη διοίκησης της Δημ. Πινακοθήκης. Ενώ ένα μέρος των ερωτηθέντων θεωρεί την ανταπόκριση πιο μέτρια και πιστεύει πως εξαρτάται τόσο από το είδος της εκδήλωσης όσο και από τον φορέα, ενώ σημαντικό ρόλο παίζει και το μορφωτικό επίπεδο των πολιτών.

Σε αυτό το σημείο ας θυμηθούμε τι απάντησαν οι πολίτες όταν σε σχετική ερώτηση¹⁴⁰ με την συμμετοχή τους σε πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοιχτούς δημόσιους χώρους, όπου τον 45, 9 % απάντησε πως συμμετέχει από ελάχιστα έως καθόλου. Όμως βλέπουμε πως, κατά κοινή ομολογία των συνεντευξιαζόμενων, το Φεστιβάλ Πηνειού έχει μεγάλο ποσοστό συμμετοχής, αυτό μας επιτρέπει να συμπεράνουμε πως οι πολίτες δεν συμμετέχουν συχνά σε τέτοιες εκδηλώσεις, όχι γιατί δεν ενδιαφέρονται ή γιατί επιθυμούν την συμμετοχή τους, αλλά γιατί δεν πραγματοποιούνται συχνά τέτοιες εκδηλώσεις στην πόλη της Λάρισας.

Μέχρι τώρα είδαμε πως ο δήμος αναμφισβήτητα, βάσει των απαντήσεων, είναι φορέας πολιτισμού για την πόλη, πραγματοποιεί πολιτιστικές δράσεις και αναπτύσσει, περισσότερο ή λιγότερο πετυχημένα, ανάλογες πολιτικές, στις οποίες ο κόσμος έχει μια κάποια ανταπόκριση, όμως πως αντιμετωπίζει τον δημόσιο χώρο; Τι ρόλο παίζει ο τελευταίος για τον δήμο;

Σε αυτό το σημείο οι απόψεις φαίνεται να ποικίλουν. Γενικά οι ερωτηθέντες που είναι άμεσα σχετιζόμενοι με τον δήμο πιστεύουν πως ο δήμος βλέπει πολύ σοβαρά το θέμα του δημόσιου χώρου και πως δίνει μεγάλη έμφαση στην χρήση των χώρων αυτών. Επίσης ένα μεγάλο μέρος των συνεντευξιαζόμενων, τόσο φορέων

¹⁴⁰ Βλ. παράρτημα, ερωτηματολόγιο ερώτηση 8.

του δήμου (όπως η προϊσταμένη Γεωτεχνικής Εταιρίας, ο διευθυντής πρασίνου, η εκπρόσωπος του Π.Ο.Λ. ή ο αντιδήμαρχος Πολιτισμού, Νεολαίας και Κοινωνικών πολιτικών) αλλά και ανεξάρτητων φορέων (όπως η υπεύθυνη πολιτιστικών θεμάτων της τοπικής εφημερίδας Ελευθερία ή ο εκπρόσωπος του Συλλόγου Μαραθωνοδρόμων Λάρισας), θεωρεί πως ο δήμος βλέπει τον δημόσιο χώρο ως χώρο επικοινωνίας, συνδιαλλαγής των πολιτών, όπως και χώρο δημοκρατίας και πολιτισμού. Μάλιστα κάποιοι αναφέρουν και συγκεκριμένες δράσεις οι οποίες και δείχνουν το ενδιαφέρον του δήμου προς τον δημόσιο χώρο, όπως είναι η ανάπλαση πλατειών, η αξιοποίηση ή βελτίωση των δημόσιων χώρων, όπως για παράδειγμα η πεζοδρόμηση της οδού Βενιζέλου, η οποία για πολλούς έβαλε τον Α' αρχαίο θέατρο στην καθημερινότητα μας.

Αυτά βέβαια έρχονται σε αντίθεση με την πλειοψηφία των πολιτών που σε σχετική ερώτηση δήλωσε πως είναι δεν είναι πολύ ικανοποιημένος από την φροντίδα του δήμου προς τους δημόσιους χώρους, και την τοποθετεί σε ένα μέσο επίπεδο. Αυτό μας δείχνει ότι οι πολίτες έχουν υψηλές απαιτήσεις, τουλάχιστον σε ότι αφορά τους δημόσιους χώρους, από τον δήμο και θεωρούν πως θα μπορούσε να κάνει περισσότερα πράγματα για την φροντίδα αλλά και την αξιοποίηση του.

Ωστόσο, αυτό το τελευταίο φαίνεται να αποτελεί κοινή συνιστώσα τόσο στους φορείς όσο και στους πολίτες. Γιατί μπορεί να μην οι περισσότεροι από τους φορείς να θεωρούν πως ο δήμος ενδιαφέρεται και φροντίζει τον δημόσιο χώρο, αλλά σχεδόν όλοι καταλήγουν στο ότι θα μπορούσε να κάνει παραπάνω πράγματα. Σε αυτό το σημείο ίσως πρέπει να μιλήσουμε και για τα λάθη του παρελθόντος, όπως χαρακτηριστικά ανέφερε και ο διευθυντής του δημοτικού Ωδείου, «Οι προσπάθειες ανάδειξη των χώρων από τον δήμο είναι καλές, αλλά πρέπει να λάβουμε υπ' όψιν και τις επιλογές του παρελθόντος που δεν μπορούμε να αλλάξουμε.»¹⁴¹. Οι χώροι, οι ελεύθεροι χώροι στο κέντρο είναι περιορισμένη ακριβώς εξαιτίας της πυκνής δόμησης της πόλης.

Στην ίδια ερώτηση, δηλαδή πως αντιμετωπίζει ο δήμος τον δημόσιο χώρο, υπάρχουν και οι απόψεις που θεωρούν πως ο δήμος βλέπει πάνω από όλα του χώρους αυτούς σας «οικόπεδο», σαν χώρο δηλαδή από όπου μπορεί να πάρει κάποιο οικονομικό όφελος. Στο κλίμα αυτό ήταν και η απάντηση του δημοσιογράφου του free press Kosmos, οποίος αν και θεωρεί πως ο δήμος αντιμετωπίζει σοβαρά τον δημόσιο χώρο, τονίζει «αρκεί να μην τον βλέπει μόνο σαν χώρο για καφετέριες, σαν χώρο κέρδους.» και συμπληρώνει αργότερα «πρέπει να δημιουργηθεί μια “κουλτούρα δημοσίου χώρου” , πέρα από την οικονομική αξιοποίηση να δημιουργηθεί μια παράλληλη αξιοποίηση του δημοσίου χώρου, σε

¹⁴¹ Αναφέρεται στην περίοδο δόμησης της πόλης, η οποία, όπως και στις περισσότερες ελληνικές πόλεις, έγινε χωρίς οργανωμένο σχέδιο, και ειδικά στην δεκαετία του 1970, την οποία σε άλλο σημείο της συνέντευξης την χαρακτηρίζει ως «η δεκαετία της αντιπαροχής».

άλλο επίπεδο που ίσως κάνει και τους πολίτες πιο ενεργούς». Δεν θα μπορούσε να τεθεί καλύτερα το θέμα.

Σε άμεση σχέση με το προηγούμενο θέμα είναι και η ερώτηση του τέθηκε όσον αφορά την αξιοποίηση του δημοσίου χώρου ως πολιτιστικού αγαθού. Οι απαντήσεις εδώ είναι ανάλογες με τις προηγούμενες, το μεγαλύτερο μέρος θεωρεί πως αξιοποιείται ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό, με ένα σημαντικό ποσοστό να τονίζει πως χρειάζεται μεγαλύτερη προσπάθεια και από τον δήμο αλλά και από τους πολίτες. Ωστόσο πάντα υπάρχουν και οι αντίθετες φωνές, εκείνες που βλέπουν και τα κακώς κείμενα, όπως η πρόεδρος του Συλλόγου Φίλων Πηνειού και Παραποτάμιο Πολιτισμού, που τονίζει πως ακόμα και αν γίνεται κάποια αξιοποίηση αυτή είναι αποσπασματική, χωρίς καμία κεντρική οργάνωση και άρα συμπεραίνουμε πως δε θα μπορεί να είναι και αποτελεσματική.

Στο θέμα της αξιοποίησης δε θα μπορούσαμε να μην λάβουμε υπ' όψιν μας τα αρχαία ευρήματα στο κέντρο της πόλης, αφού είναι στον αστικό ιστό της πόλης και αναμφισβήτητα αποτελούν μέρος του δημοσίου χώρου της Λάρισας. Θα πρέπει επίσης να τονίσουμε πως οι περισσότερες απαντήσεις που λάβαμε αφορούν το αρχαίο θέατρο, το πρώτο και μεγαλύτερο της πόλης, της ελληνιστικής περιόδου (3^{ος} αιώνας π. Χ.), μόνο κάποιες αφορούν και το μικρότερο, το δεύτερο αρχαίο θέατρο της ρωμαϊκής περιόδου (1^ο αιώνας π. Χ.). Ελάχιστες αναφορές γίνονται για τα υπόλοιπα ευρήματα¹⁴². Η έλλειψη αναφορών σε αυτά μας επιτρέπει να συμπεράνουμε πως δεν έχει γίνει κάποια αξιοποίηση άξια λόγου σε αυτά.

Οι εργαζόμενοι και οι άμεσα συνεργαζόμενοι με τον δήμο στην συγκεκριμένη ερώτηση απάντησαν θετικά, τονίζοντας όμως πως η αξιοποίηση που έχει γίνει αφορά κυρίως τα δύο αρχαία θέατρα και είναι ημιτελής, πράγμα για το οποίο δεν ευθύνεται αποκλειστικά ο δήμος καθώς είναι κυρίως θέμα του Υπουργείου Πολιτισμού. Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα για περαιτέρω αξιοποίηση του αρχαίου θεάτρου θίγει η αντιδήμαρχος Αστικών υποδομών και Καθημερινότητας, η οποία και τονίζει πως για να γίνει κάτι ολοκληρωμένα, χρειάζονται χρήματα, προκειμένου να γίνουν απαλλοτριώσεις και να μπορέσει να αποκαλυφθεί ολοκληρωμένα. Δεν είναι όμως λίγοι αυτοί που υποστηρίζουν πως παρά τις δυσκολίες θα μπορούσαν να γίνουν περισσότερα πράγματα. Βέβαια υπήρξαν και αρνητικές απαντήσεις όσον αφορά την αξιοποίηση των μνημείων της πόλης, στις οποίες βασικός ανασταλτικός παράγοντας, στις αρνητικές, φαίνεται να είναι οι λίγοι πόροι και οι αυξημένες οικονομικές ανάγκες των χώρων αυτών.

¹⁴² Μιλάμε, εκτός από τα δύο θέατρα, για το μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buyuk Hamam) 17^{ος} αιώνας μ. Χ., Μπαϊρακλί Τζαμί 16^{ος} αιώνας μ. Χ., Γενί Τζαμί 19^{ος} αιώνας, Μπεζεστένι (σκεπαστή αγορά τέλη 15^{ου} με αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ., παλαιοχριστιανική Βασιλική του Αγίου Αχιλλείου 6^{ος} αιώνας μ. Χ., παλαιοχριστιανικά Λουτρά 6^{ος} αιώνας μ. Χ. (η πλατεία Λαού σήμερα), Βυζαντινός ναός και νεκροταφεία (11 – 12 αιώνας μ. Χ., και τέλος τα παλαιοχριστιανικά Λουτρά του 5^{ου} αιώνα μ. Χ. .

Όπως είδαμε, σχεδόν όλοι έθεσαν θέμα χρημάτων και πολλοί συμπλήρωσαν πως τώρα είναι πιο δύσκολο από ποτέ να εξασφαλίσεις χρηματοδότηση. Με αυτά τα δεδομένα δε θα μπορούσαμε να μην ρωτήσουμε αν είναι διατεθειμένος ο δήμος να συνεχίσει την αξιοποίηση του δημοσίου χώρου. Γενικά η πρόθεση για συνέχεια του έργου υπάρχει και σε αυτό συμφώνησαν σχεδόν όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι. Μάλιστα «είναι αγώνας αυτό για τον δήμο!», ανέφερε χαρακτηριστικά η εκπρόσωπος του Π. Ο. Λ. , ενώ η προϊσταμένη της Γεωτεχνικής Εταιρίας, έφερε ως παράδειγμα ή πιο σωστά παρέθεσε ως απόδειξη των προθέσεων του δήμου, τον Βοτανικό κήπο που κατασκευάζεται τώρα στο Αλκαζάρ, «αν και είναι μικρός, ωστόσο είναι σημαντικό έργο και με εκπαιδευτικό χαρακτήρα». Ωστόσο η πρόεδρος του συλλόγου Φίλων Πηνείου και Παραποτάμιου Πολιτισμού τόνισε πως το θέμα δεν είναι αν θα συνεχίσει την αξιοποίηση αλλά προς ποια κατεύθυνση, καθώς αυτή που έχει τώρα φαίνεται να μην είναι η σωστή. Προς τεκμηρίωση της άποψης αυτής αναφέρθηκε και το παράδειγμα που αφορά την σύγκρουση δήμου και πολιτών όσων αφορά την περίπτωση άδειας να γίνουν καφετέριες ή εστιατόρια στην πλημμυρική ζώνη του Πηνείου. Η στάση άλλωστε της πλειοψηφίας των πολιτών ανιχνεύεται και στις απαντήσεις που είδαμε παραπάνω, καθώς στην ερώτηση που αφορούσε την αξιολόγηση των έργων του δήμο ως πιο αποτελεσματικό έργο φαίνεται να θεωρούν την ανάπτυξη της κοίτης του Πηνείου, ενώ και οι αναφορές στις δενδροφυτεύσεις είναι χαρακτηριστικό της επιθυμίας των πολιτών για περισσότερους πράσινους και ελεύθερους χώρους.

Ένα άλλο σημαντικό θέμα, άμεσα σχετιζόμενο με το θέμα της ανάπτυξης είναι η διάθεση του δήμου να προχωρήσει σε ανάπτυξη του δημοσίου χώρου σε συνεργασία με τους πολίτες. Στο θέμα αυτό το σύνολο των φορέων που σχετίζονται άμεσα με τον δήμο, θεωρούν πως ο δήμος έχει τη διάθεση να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες, αυτό μάλιστα, θεωρούν το αποδεικνύει και με τις εκδηλώσεις που κάνει, και το σύνολο των δράσεων του, όπου και καλεί τους πολίτες να συμμετέχουν. Βέβαια πρέπει να μπουν και κάποια πλαίσια, τόνισε η αντιδήμαρχος Ανάπτυξης Υποδομών και Καθημερινότητας. Ωστόσο δεν είναι λίγοι αυτοί που θεωρούν πως η συνεργασία δήμου και πολιτών δεν υφίσταται και μόνο ρητορικά την υποστηρίζει ο δήμος, ως επιχείρημα φέρνουν την κατάργηση των συνοικιακών συμβουλίων που ήταν ένας τρόπος επικοινωνίας και συνεργασίας δήμου και πολιτών. Ωστόσο ακόμα και στα πλαίσια του «Καλλικράτη», όπου και επιβάλλονται σχετικές διαβουλεύσεις, οι περισσότεροι τις χαρακτηρίζουν ως ανούσιο διάλογο. Κάποιοι βέβαια, αναγνωρίζουν την πρόθεση στον δήμο αλλά δεν βλέπουν πρακτικά αυτό να προχωράει, έτσι συμπεραίνουμε πως είναι και θέμα οργάνωσης και πολιτικής.

Μέρος όμως του πολιτισμού μια πόλης είναι και η οικολογική ευαισθησία, συνείδηση που αναπτύσσει η πόλη. Πόσο απασχολούν θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης τον Δήμο Λαρισαίων; Στο ερώτημα

αυτό το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων απάντησε πως τον απασχολούν τον δήμο τέτοια θέματα από πολύ έως πάρα πολύ. Σχεδόν το σύνολο των συνεντευξιαζόμενων αναγνωρίζουν πως ο δήμος καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες στο θέμα της ανακύκλωσης. Ενώ άλλα χαρακτηριστικά παραδείγματα της οικολογικής δράσης του δήμου είναι η πράσινη ανάπτυξη με την οποία ασχολείται, την εξοικονόμηση ενέργειας, ενώ Προσπαθεί να αναπτύξει και τα φωτοβολταϊκά συστήματα. Παράλληλα αναφορά έγινε και στην παραγωγή βιοαερίου και τον βιολογικό καθαρισμό που γίνεται από την ΔΕΥΑΛ ¹⁴³. Δραστήρια στο θέμα της οικολογίας είναι και η Γεωτεχνική Εταιρία, η οποία, σύμφωνα με την προϊσταμένη, δεν χρησιμοποιεί ποτέ γεωργικά φάρμακα, ούτε λιπάσματα, αλλά μόνο οργανικά, ενώ κάνει και κομποστοποίηση, δεν καίγονται δηλαδή τα υπολείμματα. Δεν είχαμε μόνο θετικές απαντήσεις για την δράση του δήμου σε θέματα οικολογίας, Στα πλαίσια των συνεντεύξεων πολλοί ήταν εκείνοι που έθιξαν το πρόβλημα της ατμοσφαιρική μόλυνσης και μάλιστα το θέμα του αεροδρομίου ¹⁴⁴, το οποίο βρίσκεται απαράδεκτα κοντά στην πόλη.

Στο θέμα της ανακύκλωσης στάθηκε περισσότερο η πρόεδρος του Συλλόγου Φίλων Πηνείου και Παραποτάμιου Πολιτισμού, λέγοντας πως ναι μεν ο δήμος έκανε τις βασικές υποδομές για την ανακύκλωση, αλλά όχι δεν έκανε και την σωστή ενημέρωση. Ο Σύλλογος θέλησε να βοηθήσει στον τομέα αυτόν αλλά η προσφορά δεν έγινε δεκτή, σύμφωνα με τη πρόεδρο. Έτσι παράλληλα με το φυλλάδιο του δήμου, τύπωσε και ο σύλλογος ένα δικό άλλο δικό του φυλλάδιο, πιο απλό και εύκολα κατανοητό για τον αναγνώστη, ανεξαρτήτου ηλικίας ¹⁴⁵.

Σε διάλογο με την προηγούμενη ερώτηση τέθηκε και το ερώτημα αν ο δήμος στηρίζει τα εναλλακτικά μέσα μεταφοράς. Και σε αυτή την ερώτηση η πλειοψηφία των συνεντευξιαζόμενων ήταν θετική, τονίζοντας πως κάνει πολλές προσπάθειες αλλά πρέπει να δουλέψει περισσότερο. Χαρακτηριστική είναι η απάντηση του εκπροσώπου του Ποδηλατικού Αθλητικού Συλλόγου Λάρισας, «Έχουν γίνει κάποιες προσπάθειες, είναι καλύτερα από το παρελθόν, αλλά σίγουρα μπορούμε καλύτερα, έχουν γίνει κάποιοι ποδηλατόδρομοι, αλλά χρειαζόμαστε μια πιο οργανωμένη προσπάθεια». Εκτός από τους ποδηλατοδρόμους γίνεται προσπάθεια να δοθούν παραπάνω κίνητρα με την ενοικίαση ποδηλάτων από το δήμο με χαμηλό αντίτιμο, σε συνδυασμό με την ανακατασκευή δρόμων, πεζοδρόμων κ. λ .π . Αντίθετη ωστόσο

¹⁴³ Πρόκειται για την Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Λάρισας.

¹⁴⁴ Πρόκειται για στρατιωτικό αεροδρόμιο καθώς στη Λάρισα είναι το Αρχηγείο της Τακτικής Αεροπορίας (Α. Τ. Α.), το οποίο βρίσκεται πολύ κοντά σε κατοικημένες περιοχές.

¹⁴⁵ Ο Σύλλογος φίλων Πηνείου και παραποτάμιου πολιτισμού κάνει σημαντικές προσπάθειες στον τομέα της οικολογικής δράσης. «Έχουμε 700 μέλη, δε θα πω και τα 700 είναι ενεργά, αλλά τα 200 είναι, με την βοήθεια των μελλών μας αγωνιζόμαστε από πέρσι, έχουμε κρατήσει και 100 ενδιαφερόμενους, να βάλουμε κάδους κομποστοποίησης σε 100 μπαλκόνια. Ενώ από φέτος αρχίζουμε να μετράμε την ποιότητα νερού του ποταμού. Πρόκειται για ένα μίνι παρατηρητήριο σε τρία σημεία του ποταμού, θα το κάνουμε για τρία χρόνια προκειμένου να καταλήξουμε σε κάποια συμπεράσματα».

άποψη έχει ένας σημαντικός αριθμός από τους ερωτηθέντες, οι οποίοι εστιάζουν στο ότι οι προσπάθειες του δήμου είναι ανεπαρκής καθώς δεν αρκεί η δημιουργία ποδηλατοδρόμων, αλλά πρέπει να είναι οργανωμένοι αυτοί οι ποδηλάτοδρομοί. Ενώ το δίκτυο στην πόλη είναι αποσπασματικό και όπως αναφέρθηκε από τον δημοσιογράφο της Kosmos, χρειάζεται οργάνωση και συζήτηση με ειδικούς συγκοινωνιολόγους. Στον αντίποδα, η αντιδήμαρχος Ανάπτυξης Υποδομών και Καθημερινότητας εξηγεί, πως «είναι έτσι ο χώρος διαμορφωμένος στο κέντρο που δεν μπορεί να γίνει μια πιο δραστική παρέμβαση, οι δρόμοι είναι στενοί και δεν υπάρχει χώρος, κάνουμε ότι μπορούμε και όπου μπορούμε».

Βέβαια εδώ να σημειώσουμε πως οι πολίτες δείχνουν να είναι λιγότερο αυστηροί με το έργο των ποδηλατοδρόμων, καθώς το 69,3% θεωρεί πως πρόκειται για ένα πολύ έως πολύ αποτελεσματικό έργο. Βέβαια να πούμε πως έχει το μικρότερο ποσοστό σε σχέση με τα άλλα έργα που αξιολογήθηκαν από τους πολίτες¹⁴⁶. Επίσης θα πρέπει να λάβουμε υπ' όψιν μας πως ένα μέρος των πολιτών απάντησε με βάση και την καλή πρόθεση και βαθμολόγησε την σημαντικότητα του έργου περισσότερο παρά την αποτελεσματικότητα. Το δίκτυο ποδηλατοδρόμων υπάρχει και εξυπηρετεί πολλούς, αλλά απέχει από το να είναι ένα ουσιαστικό και οργανωμένο έργο που θα είχε ευεργετικά αποτελέσματα για την πόλη.

Γενικότερα ωστόσο όλοι συμφωνούν στη μεγάλη σημασία που έχει η χρήση των εναλλακτικών μέσων για μια πόλη και ειδικά για την Λάρισα που εδώ και χρόνια έχει κυκλοφοριακό πρόβλημα ειδικά στο κέντρο. Ενώ φαίνεται πως η χρήση τους δεν είναι απλά απαραίτητη για την πόλη, αλλά πως η ίδια η πόλη είναι αυτή που ευνοεί την χρήση τους, καθώς δεν έχει μεγάλες αποστάσεις και είναι επίπεδη. Άποψη που δεν φαίνεται όμως να συμμερίζονται οι πολίτες, καθώς σύμφωνα με την ερώτηση 21¹⁴⁷, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί την πόλη ελάχιστα έως καθόλου κατάλληλη. Βέβαια να σημειώσουμε, πως αφορά όχι μόνο την δομή της πόλης αλλά και την οδική συμπεριφορά των πολιτών, όπως επίσης και με θέματα που έχουν να κάνουν με τα ΜΜΜ, το εισιτήριο, το ωράριο τους κ. α. .

Ωστόσο, η μικρές αποστάσεις και το γεγονός πως η πόλη είναι επίπεδη φαίνεται να είναι και ένας από τους λόγους, που όπως φαίνεται χρησιμοποιείται το ποδήλατο στην πόλη της Λάρισας. Αν και ένα σημαντικό μέρος των ερωτηθέντων θεωρεί πως δεν γίνεται αρκετή χρήση του ποδηλάτου στην πόλη, όχι όση θα έπρεπε. Ενώ και εκείνοι που θεωρούν πως γίνεται ικανοποιητική χρήση του ποδηλάτου στη πόλη θεωρούν πως μπορεί να γίνει περισσότερη. Ωστόσο όπως ισχυρίζεται ο εκπρόσωπος του Αθλητικού Ποδηλατικού Συλλόγου Λάρισας η χρήση του ποδηλάτου δεν έχει αυξηθεί σε σχέση με παλαιότερα, « Γενικά υπάρχει μια αύξηση της χρήσης του στην Λάρισα και πιστεύω πως η τάση αυτή έχει και

¹⁴⁶ Βλ. παράρτημα, πίνακες και ερωτηματολόγιο, Ερ. 22

¹⁴⁷ Βλ. παράρτημα

πολιτιστικό ενδιαφέρον». Επίσης ο δημοσιογράφος του free press Kosmos, δίνει τη δική του ερμηνεία στο τι σημαίνει η αυξητική τάση των τελευταίων ετών «η αύξηση του σημαίνει ότι ο κόσμος αναζητά εναλλακτική μεταφορά , δηλαδή λιγότερα αυτοκίνητα και περισσότερο χώρο.» Ωστόσο παρά το γεγονός της αύξησης των ποδηλάτων δεν μειώνεται σημαντικά ο αριθμός των αυτοκινήτων στο κέντρο και αυτό είναι προβληματικό. Μπορούμε όμως να καταλάβουμε γιατί στο σύνολο των συνεντευξιαζόμενων η περισσότερη χρήση του ποδήλατου θα σήμαινε μείωση του κυκλοφοριακού, άρα και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, εξασφαλίζοντας ένα περισσότερο καθαρό περιβάλλον, μείωση του φαινομένου του θερμοκηπίου, αλλά και μια πόλη πιο δραστήρια και σίγουρα την πιο ευχάριστη μεταφορά, των πολιτών μέσα από πράσινους παράδρομους, όπως αυτοί δίπλα στο ποτάμι και μπορεί να χρησιμοποιήσει κανείς για στην πόλη, όπως τόνισε και η εκπρόσωπος του Π. Ο. Λ. . Ενώ ο εκπρόσωπος του ποδηλατικού συλλόγου δίνει άλλη διάσταση στο θέμα βλέποντας το σε επίπεδο επικοινωνίας, «βοηθά περισσότερο και την επικοινωνία των πολιτών, έκτος από την υγεία, καθώς μπορείς να σταματήσεις και να χαιρετήσεις, να έρθεις σε επαφή με κόσμο περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο μέσο μεταφοράς!», στοιχεία δηλαδή που συνθέτουν το προφίλ μια φιλικής και ανθρώπινης πόλης

Τελικά πόσο σχετίζεται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημοσίου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη; Το σίγουρο είναι ότι σχετίζονται, αυτό τουλάχιστον συμπεραίνεται από τις απαντήσεις των συνεντευξιαζόμενων, είναι ένα θέμα στο οποίο λιγότερο ή περισσότερο συμφωνούν όλοι. Πως εννοούμε όμως την συσχέτιση αυτή; Η αρχαιολόγος - επιμελήτρια του Λαογραφικού μουσείου, τονίζει για παράδειγμα τη σημασία των πολιτιστικών δραστηριοτήτων σε δημόσιους χώρους, μαζί της συμφωνεί και η προϊσταμένη διοίκησης της Δημοτικής Πινακοθήκης, άλλωστε και οι δύο αυτοί φορείς έχουν κάνει προσπάθειες να μεταφέρουν τις δράσεις εκτός των «τειχών». Ενώ ο διευθυντής του δημοτικού Ωδείου μιλά σε μια γενικότερη βάση, τονίζοντας ότι η σχέση τους είναι ξεκάθαρη και πως η εμφάνιση της πόλης αντανακλά και τον πολιτισμό της.

Η συσχέτιση του δημοσίου χώρου και της πολιτιστικής ανάπτυξης βάσει των παραπάνω είναι έκδηλη, ποιος είναι ωστόσο ο ρόλος του δημοσίου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης; Και σε αυτό το ερώτημα παρατηρείται σύμπτωση απόψεων ανάμεσα στους φορείς, με μικρές ίσως διαφορές. Γενικά με βάση τις απαντήσεις που πήραμε θα λέγαμε ότι ο δημόσιος χώρος είναι αναμφισβήτητα χώρος ζωτικός για την πόλη, χώρος επικοινωνίας, συνδιαλλαγής , ψυχαγωγίας και ανάπτυξης δραστηριοτήτων των πολιτών, είναι σημαντικό συστατικό της εικόνας της πόλης, κομμάτι βασικό του περιβάλλοντος μια πόλης. Ενώ κάθετη στη σημασία του δημόσιου χώρου είναι η πρόεδρος του Συλλόγου Φίλων Πηνειού και Παραποτάμιου Πολιτισμού, τονίζοντας «Πρέπει να είναι κυρίαρχος πρώτα έρχεται ο δημόσιος χώρος και μετά ο ιδιωτικός και αυτό είναι στοιχείο πολιτισμού.».

Ως τέτοιος χώρος, ο δημόσιος χώρος δεν μπορεί παρά να είναι αντικείμενο πολιτιστικής αξιοποίησης, το είδαμε άλλωστε και παραπάνω αυτό. Πως ορίζουμε όμως την πολιτιστική αξιοποίηση; Όλες οι απαντήσεις που λάβαμε είχαν ένα κοινό, σε κάθε έννοια αξιοποίησης περιλαμβάνονταν και ο πολίτης με τις δράσεις του, τη συμπεριφορά του αλλά και τη συμμετοχή του. Πρώτο στη λίστα για το πώς ορίζουμε την πολιτιστική αξιοποίηση είναι οι ανάπτυξη δράσεων πολιτιστικών και δραστηριοτήτων και έπειτα μέσα από εκδηλώσεις, εκδηλώσεις που καλούν τον κόσμο να συμμετέχει. Ενώ η αντιδήμαρχος Ανάπτυξης Υποδομών και Καθημερινότητας αναφέρει ένα άλλο παράδειγμα αξιοποίησης «με αύξηση πρασίνου αλλά και με εκδηλώσεις, όπως το κουκλοθέατρο που γίνεται σε πολλές πλατείες της πόλη μας». Εκτός λοιπόν από τις δραστηριότητες και τις εκδηλώσεις σημαντικό φαίνεται να είναι η ανάπτυξη, η αύξηση του πρασίνου στην πόλη και αυτό το υποστηρίζει και η προϊσταμένη της Γεωτεχνικής Εταιρίας, Ενώ σημαντικό φαίνεται να είναι και η διαμόρφωση των χώρων, ειδικά γύρω από ιστορικά μνημεία, τα οποία και αναδεικνύονται. Οι υποδομές λοιπόν παίζουν το δικό τους σημαντικό ρόλο, ωστόσο είναι και θέμα ανθρώπων. Ενώ ο διευθυντής πρασίνου ξεκινά από τελείως διαφορετική βάση, τονίζοντας πως σημαντικότερο όλων είναι η «κοινωνική συνύπαρξη», αν δεν υπάρχει αυτό, ο σεβασμό στον συμπολίτη και η συνείδηση του κοινού συμφέροντος τότε δε μπορεί να γίνει και να πετύχει καμία αξιοποίηση..Επίσης σημαντικό στοιχείο για την αξιοποίηση ενός τόπου είναι βεβαίως η ιστορία του, πρέπει να έχει θεμέλια στο παρελθόν του αλλά να κοιτάει μπροστά με στόχο την ανάπτυξη και το μέλλον.

Αφού ορίσαμε την πολιτιστική αξιοποίηση και αφού είδαμε ότι σχεδόν όλοι ξεκινάν από μια κοινή βάση αξιοποίησης δε θα μπορούσαμε παρά να ρωτήσουμε πως θα πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση. Και εδώ οι εκδηλώσεις και οι πολιτιστικές δράσεις φαίνεται να είναι τα βασικότερα μέσα για να πετύχει μια πόλη σωστή και αξιόλογη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημοσίου χώρου της. Ενώ σημαντικό ρόλο φαίνεται να παίζει και η ενημέρωση των πολιτών σχετικά με θέματα που αφορούν τόσο το περιβάλλον γενικότερα όσο και την ίδια την πόλη. Άλλωστε όπως αναφέραμε και παραπάνω, η συμμετοχή του πολίτη είναι βασικό συστατικό της αξιοποίησης και άρα και της εκμετάλλευσης του δημοσίου χώρου. Τη σημασία της φυσικά έχει και η διαμόρφωση, η ανάπλαση του δημοσίου χώρου με στόχο πάντα την αύξηση του πράσινου, κάτι που τονίζει και ο διευθυντής πρασίνου αλλά και η προϊσταμένη τμήματος προσόδων. Θα πρέπει ωστόσο να δώσουμε μεγάλη βάση και στην οργάνωση, όπως ορθώς τόνισε ο δημ «Μπορούμε να το εξειδικεύσουμε στο να υπάρχει σταθερή, μόνιμη, οργανωμένη και σχεδιασμένη παρέμβαση και ενοποίηση πολιτισμική όλων των χώρων που έχει η Λάρισα προς πολιτιστική δραστηριότητα, εντάσσοντας μέσα και τις γειτονίες.» .

Όταν όμως μιλάμε για πολιτιστική αξιοποίηση και εκμετάλλευση του δημοσίου χώρου δε θα μπορούσαμε να μην μιλήσουμε και για τα μνημεία της

πόλης. Ήδη σε προηγούμενη ερώτηση τέθηκε το θέμα της αξιοποίησης των αρχαιολογικών ευρημάτων στο κέντρο της πόλης, έχει όμως καταφέρει αυτή η αξιοποίηση, μικρή ή μεγάλη, ολοκληρωμένη ή όχι, να εντάξει τα μνημεία αυτά στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου; Ας μη ξεχνάμε πως είναι κομμάτια άλλων εποχών και πολιτισμών, πως λειτουργούν λοιπόν αυτά μέσα στον ιστό μιας σύγχρονης αστικής πόλης; Ένα μεγάλο μέρος των ερωτηθέντων θεωρεί πως το έχει πετύχει αυτό η αξιοποίηση¹⁴⁸ και ότι πλέον έχει γίνει μέρος της πόλης και της καθημερινότητας των πολιτών. Συγκεκριμένα αναφέρθηκε ότι υπάρχει μια ζώνη χώρων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος που την έχει φτιάξει και την έχει αναδείξει ο δήμος, υπάρχει μια σύνδεση την οποία μπορεί ο καθένας πολύ εύκολα να ακολουθήσει, σύμφωνα όπως μας εξήγησε ο αντιδήμαρχος πρασίνου. Ωστόσο οι περισσότεροι τονίζουν πως για να ενταχθούν πλήρως θα πρέπει πρώτα να ολοκληρωθεί η αξιοποίηση τους. Στον αντίποδα σαν αρνητικό παράδειγμα, μια σημαντική μερίδα που δεν πιστεύει πως έχει επιτευχτεί, αναφέρθηκε η πεζοδρόμηση της οδού Βενιζέλου. Η οποία μπορεί να ανέδειξε προσωρινά τον χώρο αλλά δεν βοήθησε ουσιαστικά, αλλά μάλλον είναι μια πρόχειρη λύση καθώς ο πεζόδρομος καλύπτει μέρος του θεάτρου.

Ποια είναι ωστόσο η γενικότερη εικόνα της πόλης; Πόσο καλό είναι το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα; Για να μπορέσουμε να δώσουμε απάντηση σε αυτό θα πρέπει πρώτα να ορίσουμε το τι εννοούμε "καλό επίπεδο ζωής". Αυτό ζητήσαμε να κάνουν και οι συνεντευξιαζόμενοι, όπως ακριβώς ζητήσαμε από τους πολίτες. Από τις απαντήσεις τους γενικά θα λέγαμε πως καλό επίπεδο ζωής έχει μια πόλη όταν την χαρακτηρίζει η καθαριότητα, όταν έχει χώρους πολιτισμού και επιλογές σε πολιτιστικές δράσεις, όταν η πρόσβαση στο κέντρο και γενικά στους χώρους της είναι εύκολη, όταν έχει καλό κυκλοφοριακό, ικανοποιητικό βαθμό πράσινων αλλά και ελεύθερων χώρων, χώρους άθλησης και ψυχαγωγίας (ανοιχτούς και κλειστούς), όταν αναπτύσσει οικολογική πολιτική, όταν την χαρακτηρίζει η ασφάλεια και ο χαμηλός βαθμός εγκληματικότητας, οι επιλογές στην διασκέδαση αλλά και στην μόρφωση και στην εργασία, όταν είναι σε θέση να εκτιμά το παρελθόν της και να συντηρεί και αξιοποιεί σωστά τα μνημεία της¹⁴⁹. Γενικά μια πόλη δραστήρια, με σεβασμό στον πολιτισμό, στην ιστορία αλλά και τον πολίτη. Πρόκειται για στοιχεία που σε μεγάλο βαθμό ταυτίζονται με τα στοιχεία που έδωσαν οι πολίτες ως βασικά χαρακτηριστικά του «καλού επιπέδου ζωής». Άρα πολίτες και φορείς αντιλαμβάνονται με τον ίδιο τρόπο την έννοια, η οποία λοιπόν συζήτηση γύρω από το θέμα γίνεται με κοινή αφετηρία.

¹⁴⁸ Θα πρέπει να σημειώσουμε σε αυτό το σημείο πως και πάλι οι απαντήσεις αφορούν τα δύο αρχαία θέατρα και κυρίως το Α'.

¹⁴⁹ Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά αναφερθήκαν στις συνεντεύξεις στο σύνολο τους και παραθέτονται κατά σειρά της συχνότητας που αναφέρονταν, ξεκινώντας από το πιο συχνά ειπωμένο στο λιγότερο.

Σε αυτά τα χαρακτηριστικά φαίνεται πως η Λάρισα ανταποκρίνεται σε ικανοποιητικό βαθμό, τουλάχιστον για τους περισσότερους από τους ερωτηθέντες. Καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών απάντησε πως το επίπεδο ζωής της Λάρισας είναι καλό έως αρκετά καλό, ένα μικρότερο το θεωρεί μέτριο, ένα πιο μικρό το θεωρεί πολύ καλό αλλά πάντα με περιθώρια βελτίωσης, ενώ κανένας δεν πιστεύει πως είναι κάτω του μετρίου. Ενώ, όπως είδαμε το 42, 3 % των πολιτών θεωρεί μέτριο το επίπεδο ζωής που προσφέρει η πόλη. Οι συνεργαζόμενοι με τον δήμο φορείς απάντησαν στην ερώτηση θεωρώντας πως η πόλη έχει το καλύτερο επίπεδο ζωής που θα μπορούσε να έχει δεδομένου των υφισταμένων προβλημάτων, άλλωστε οι περισσότεροι τόνισαν πως πάντα υπάρχει κάτι καλύτερο και πως η προσπάθεια δεν σταματά ποτέ. Οι πολίτες όμως απάντησαν με βάση αποκλειστικά τα κριτήρια που έθεσαν ορίζοντας το καλό επίπεδο ζωής, και τις απαιτήσεις τους από την πόλη. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να δώσουμε έμφαση στην οργάνωση και στην σύνθεση ενός σχεδίου ανάπτυξης, ώστε να είναι σε θέση να προσφέρει ένα καλό επίπεδο ζωής και σε 10 και σε 20 χρόνια.

Τι σημαίνει όμως αυτό, το καλό επίπεδο ζωής, για την πόλη όσον αφορά την τέχνη και την πολιτιστική της ανάπτυξη; Όπως μας είπαν οι περισσότεροι από τους συνεντευξιαζόμενους ο πολιτισμός εμπεριέχεται σαν έννοια στο “καλό επίπεδο ζωής”, ευνοείται όμως από αυτό; Εδώ οι απόψεις συμπύκνουν σχεδόν απόλυτα, για τους περισσότερους είναι απαραίτητο, είναι αλληλένδετα ενώ και η καλή ποιότητα ζωής προϋποθέτει τον πολιτισμό. Αντίθετη όμως άποψη φαίνεται να έχει ο διευθυντής του δημοτικού Ωδείου, «Συνδέονται αλλά όχι απόλυτα, δεν είναι προϋπόθεση, πολλές φορές συμβαίνει και το αντίθετο, ένας καλλιτέχνης μπορεί να λειτουργεί καλύτερα, να εμπνέεται από μια πόλη που δεν έχει υψηλό επίπεδο ζωής και να μην λαμβάνει ερεθίσματα από μια πόλη που λειτουργεί καλά.». όπως μας είπε.

Πολλές από τις απαντήσεις-που πήραμε σχετικά με το καλό επίπεδο ζωής ανέφεραν ως σημαντικό στοιχείο την ύπαρξη πράσινων χώρων, ωστόσο δεν το ανέφεραν όλοι, θεωρώ πως το ποσοστό πρασίνου είναι ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο για μια πόλη, και ειδικά για μια πόλη σαν τη Λάρισα που οι ακραίες κλιματολογικές συνθήκες το καθιστούν τόσο δύσκολο όσο και απαραίτητο. Και από τη στιγμή που ο Δήμος Λαρισαίων υποστηρίζει πως η Λάρισα είναι «πράσινη» πόλη και ότι το πράσινο είναι προτεραιότητα του, δεν θα μπορούσαμε να μην κάνουμε ξεχωριστή μνεία στο θέμα. Πόσο σημαντικοί είναι, λουπόν, οι πράσινοι χώροι για την λειτουργία μιας πόλης, για το επίπεδο ζωής της; Και τελικά πόσο ικανοποιητικό είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στη Λάρισα;

Στο πρώτο από τα παραπάνω ερωτήματα η απαντήσεις ήταν ομόφωνα προς μια κατεύθυνση, είναι πολύ βασικό για μια πόλη, είναι απαραίτητο, είναι καθοριστικό, «Το πράσινο είναι πολιτισμός, τέλος!» όπως είπε χαρακτηριστικά ο

δημοτικός σύμβουλος Τσιαούσης. Οι απόψεις όμως ποικίλουν όσον αφορά το ποσοστό ύπαρξης πράσινων ανοιχτών χώρων στην πόλη. Οι περισσότερες απόψεις πιστεύουν πως η πόλη από άποψη πρασίνου βρίσκεται σε ένα μέσο επίπεδο, καθώς οι ανάγκες της είναι πολύ μεγάλες και το κέντρο υποφέρει από έλλειψη τέτοιων χώρων, άλλωστε έχει ξαναειπωθεί πως το κέντρο πληρώνει τα λάθη του παρελθόντος, αφού η πυκνή οικοδόμηση δεν αφήνει πολλά περιθώρια για ουσιαστική παρέμβαση. Η πόλη ωστόσο, έχει πράσινους και ελεύθερους χώρους, τους οποίου μάλιστα τους διπλασίασε από την δεκαετία του 1980, «ακλουθώντας μια πρωτοποριακή πολιτική»¹⁵⁰. Τέτοιοι χώροι είναι το ποτάμι, είναι το Αλκαζάρ, ο χώρος του Μεζούρλου, τα οποία είναι σημαντικός πνεύμονας, αλλά χρειαζόμαστε δουλειά σε επίπεδο πάρκων, στα οποία και υστερεί η πόλη ειδικά στο κέντρο. Ωστόσο ένα επίσης σημαντικό ποσοστό πιστεύει πως το ποσοστό πρασίνου στην πόλη είναι αρκετά έως πολύ καλό, όπως ο αντιδήμαρχος Πρασίνου ή προϊσταμένη της Γεωτεχνικής Εταιρίας του δήμου, η οποία διευκρίνισε η οποία τόνισε ότι το επίπεδο πρασίνου είναι σε καλό επίπεδο για τα δεδομένα της Ελλάδας, όχι όμως και για τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Μαζί της φαίνεται να συμφωνούν και η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ακόμα και το μικρό ποσοστό που υποστηρίζει πως δεν είναι καθόλου ικανοποιητικό το ποσοστό πρασίνου στην πόλη, συμφωνεί μαζί της όσον αφορά τους λόγους και τις δυσκολίες.

Οι πολίτες ωστόσο, είναι και πάλι πιο αυστηροί όσον αφορά το επίπεδο πρασίνου αλλά και την δραστηριότητα του δήμου συγκεκριμένα πάνω στο θέμα. Αφού σε ανάλογη ερώτηση¹⁵¹, που αφορά το πόσο έχει αξιοποιηθεί ο δημόσιος χώρος με βάση την πράσινη ανάπτυξη, η πλειοψηφία (44, 1 %) πιστεύει πως έχει γίνει ελάχιστα έως καθόλου. Η πόλη έχει ανάγκη από το πράσινο και αυτό το αντιλαμβάνονται και οι πολίτες, έτσι παρά τις προσπάθειες του δήμου το πράσινο δεν καλύπτει τις ανάγκες των πολιτών. Επιπλέον να μην ξεχνάμε πως μιλάμε κυρίως για περιαστικό πράσινο, όπως άλλωστε έχει ειπωθεί πολλές φορές ως τώρα.

Οι ανοιχτοί ωστόσο πράσινοι χώροι, εκτός από την προσφορά τους στο περιβάλλον και την «συμβολή τους στην ψυχική τους υγεία», όπως χαρακτηριστικά ανέφερε ο διευθυντής πρασίνου, μπορούν να συνδεθούν άμεσα με την τέχνη; Οι περισσότεροι από τους συνεντευξιαζόμενους, σχεδόν όλοι πιστεύουν πως ναι μπορεί να γίνει! Αρκετοί βέβαια από αυτούς έθεσαν κάποιες προϋποθέσεις, όπως το να υπάρχει συνείδηση και σεβασμός προς τον χώρο από τον πολίτη κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης, το οποίο βέβαια σχετίζεται και με την οργάνωση του χώρου αλλά και με την συντήρηση ή να γίνονται εφόσον δεν επηρεάζεται η ροή της πόλης και εφόσον είναι κατάλληλοι για τέτοια λειτουργία οι ίδιοι οι χώροι. Επίσης

¹⁵⁰ Νικόλαος Μπελαβίλας, Φερενίκη Βαταβάλη, *Πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη*, εκδ. WWF, Αθήνα 2009, σελ. 53

¹⁵¹ Βλ. παράρτημα ερώτηση 17. α.

μια άλλη προϋπόθεση, όπως τέθηκε από την αντιδήμαρχο Ανάπτυξης Υποδομών και καθημερινότητας, είναι να γίνονται σε εποχές που ενδείκνυται η χρήση ανοιχτών χώρων, όπως η άνοιξη ή τα καλοκαίρι, ώστε να μη χρειάζεται να τοποθετηθεί κάποιο στέγαστρο ή κάτι ανάλογο, με αποτέλεσμα να πνίγεται ο χώρος.

Σήμερα όμως στην πόλη της Λάρισα, πόσο σχετίζονται οι πράσινοι χώροι με την τέχνη, και αν όντως σχετίζονται με ποιο τρόπο; Γενικά το σύνολο των συνεντευξιαζόμενων, θεωρεί πως γίνονται τέτοιες εκδηλώσεις και μάλιστα η συμμετοχή του κόσμου είναι πολύ σε πολύ υψηλά επίπεδα. Καθώς, όπως ανέφερε και η εκπρόσωπος του Π. Ο. Λ. , αυτές οι εκδηλώσεις εξαιτίας και του ότι δεν έχουν, συνήθως, εισιτήριο είναι προσιτές σε όλες τις μερίδες του πληθυσμού, ενώ παράλληλα επιτρέπουν, διευκολύνουν καλύτερα τον πολίτη να μην είναι απλά θεατής αλλά ενεργό μέλος. Αντίθετα η πρόεδρος του Συλλόγου Φίλων Πηνειού και Παραποτάμιου Πολιτισμού, υποστηρίζει ότι «ακόμα και οι υποδομές που ήδη υπάρχουν δεν αξιοποιούνται, ιδιωτικές πρωτοβουλίες βεβαίως και υπάρχουν και ειδικά από νέους ανθρώπους, αλλά δεν υπάρχει μια πολιτική να τις στηρίξει ή και να τις οργανώσει». Ενώ δεν είναι λίγοι και εκείνοι που αν και αναγνωρίζουν τις προσπάθειες που γίνονται, ωστόσο θέλουν περισσότερες δράσεις, όπως εκθέσεις, θεατρικά δρώμενα, εκπαιδευτικά προγράμματα και γενικότερα περισσότερες διαδραστικές εκδηλώσεις στην πόλη.

Τελικά πόσο βιώσιμη και δημιουργική είναι η πόλη της Λάρισα; Οι περισσότεροι πιστεύουν πως είναι σε αρκετά καλό επίπεδο, τουλάχιστον όσον αφορά το βιώσιμη, συμφωνούν και αυτοί που πιστεύουν πως η πόλη ανταποκρίνεται στους παραπάνω χαρακτηρισμούς σε ένα μέσο επίπεδο. Το βιώσιμη είναι αναμφισβήτητο χαρακτηριστικό για τους περισσότερους, ενώ όλοι αναγνωρίζουν τις προσπάθειες της πόλης στο κομμάτι της δημιουργικότητας. Θα πρέπει σε αυτό το σημείο να υπενθυμίσουμε πως την ίδια άποψη για την πόλη έχουν και οι πολίτες¹⁵². Μπορούμε λοιπόν να συμπεράνουμε ότι, αφού οι απόψεις των φορέων και των πολιτών ταυτίζονται τότε θα πρέπει όντως η πόλη να έχει κάποια από τα χαρακτηριστικά που συνθέτουν το προφίλ μιας βιώσιμης και δημιουργικής πόλης, έχει δηλαδή την πρώτη ύλη.

Οι πολίτες της Λάρισα γενικά θεωρούνται δραστήριοι, αφού οι περισσότεροι είναι οργανωμένοι σε κάποιο σύλλογο, ενώ υπάρχει και εθελοντισμός, ωστόσο στο κομμάτι αυτό πολλοί είναι εκείνοι οι οποίοι πιστεύουν πως πρέπει να υπάρξει μια οργάνωση, ένα σύστημα που να παροτρύνει τους πολίτες να είναι περισσότερο δραστήριοι. Καθώς οι περισσότεροι δίνουν έμφαση στο ανθρώπινο δυναμικό. Η διάθεση και οι άνθρωποι φαίνεται πως υπάρχουν, υπάρχουν, οι πόροι είναι ένα γενικότερο πρόβλημα, ενώ αυτό που φαίνεται να επείγει είναι η οργάνωση.

¹⁵² Βλ. ερώτηση 24 στο παράρτημα.

Παραπάνω είδαμε την πόλη της Λάρισας μέσα από τα μάτια των φορέων, δημοτικών και μη της πόλης, αλλά και την εικόνα που έδωσαν οι πολίτες. Αποκτήσαμε, λοιπόν, μια γνώμη για την πόλη και την τοπική αυτοδιοίκηση, βάσει των απαντήσεων που δόθηκαν, όμως ποια είναι η χαρακτηριστική ταυτότητα της πόλης; Δηλαδή έχει σήμερα η Λάρισα ένα brand name, ένα χαρακτηριστικό στοιχείο που να προβάλλει εκτός των ορίων της πόλης; Αυτή την ερώτηση κλήθηκαν να απαντήσουν οι συνεντευξιαζόμενοι και ομολογουμένως δυσκόλεψε αρκετούς. Γενικά οι περισσότεροι θεωρούν πως δεν υπάρχει ένα σταθερό και οργανωμένο brand name, μπορεί να συνοδεύουν κάποιοι χαρακτηρισμοί την πόλη, κυρίως γύρω από την διασκέδαση, ή τον αγροτικό χαρακτήρα της περιοχής ή και ότι είναι “πόλη του καφέ”, αλλά οργανωμένη ταυτότητα που να είναι αποτέλεσμα πολιτικής του δήμου ελάχιστοι θεωρούν ότι υπάρχει. Σε αυτούς ανήκουν οι προϊσταμένη του τμήματος προσόδων «έχουμε πετύχει η Λάρισα να θεωρείται συνεδριακό και εμπορικό κέντρο, να είναι κόμβος», όπως και η αντιδήμαρχος Ανάπτυξης, Υποδομών και Καθημερινότητας, «το ότι είναι μια πόλη ζωντανή, με νυχτερινή ζωή, αλλά και πολιτιστική δράση.», «Είναι στο κέντρο της Ελλάδας, είναι γνωστή για τους πολλούς πεζόδρομους, έχει σύγχρονες υποδομές και πράσινο, ενώ είναι κοντά σε πολλούς τουριστικούς οργανισμούς.», συμπληρώνει η αντιδήμαρχος διοικητικών μέτρων.

Ωστόσο, η πλειοψηφία που δεν θεωρεί πως η πόλη έχει σήμερα μια σταθερή και οργανωμένη ταυτότητα, θεωρεί πως έχει πολλά χαρακτηριστικά που θα μπορούσε να προβάλλει προς τα έξω, δημιουργώντας ένα δυνατό brand name. Αυτά τα χαρακτηριστικά είναι ο πολιτισμός της, τόσο στο παρελθόν όσο και η σύγχρονες δράσεις και προσπάθειες των φορέων της πόλης όπως για παράδειγμα η Δημοτική Πινακοθήκη – Μουσείο Κατσίγρα ή το Θεσσαλικό θέατρο που έχει ιστορία 32 χρόνων και μετρά πολλές επιτυχίες. Επίσης σημαντικό θεωρείται το Α΄ αρχαίο θέατρο το οποίο και είναι από τα μεγαλύτερα της Ελλάδας και έχει τη μοναδικότητα το ότι βρίσκεται μέσα στο κέντρο της πόλης¹⁵³. Ενώ, ο Πηνειός, που κάποτε έδωσε ζωή σε αυτήν την πόλη, μπορεί να γίνει το σήμα κατατεθέν της πόλης μέσα από την σωστή αξιοποίηση και ανάπτυξη του χώρου. Όπως για παράδειγμα η συνέχεια της πράσινης ανάπτυξης της κοίτης, αλλά και με εκδηλώσεις όπου αυτό είναι δυνατό. Σημαντικό επίσης θεωρείται πως είναι κοντά σε πολλούς τουριστικούς προορισμούς (πχ το Πήλιο, η λίμνη πλαστήρα, τα Αμπελάκια, τα Μετέωρα ή ο Όλυμπος), αλλά θα μπορούσε να είναι και η ίδια τουριστικός προορισμός καθώς έχει όλες τις υποδομές μιας σύγχρονης πόλης αλλά και την ιστορία, τα πολιτιστικά και μη μνημεία που μπορούν να προκαλέσουν το τουριστικό ενδιαφέρον.

¹⁵³ Γενικά παραδοχή όσον αφορά το θέατρο είναι ότι για να μπορέσει να παίξει έναν τέτοιο ρόλο θα πρέπει να ολοκληρωθεί η αποκαλύψη και η αξιοποίηση του.

Βλέποντας, λοιπόν, συνολικά το προφίλ της Λάρισας, τόσο μέσα από της συνεντεύξεις, όσο και μέσα από τις απαντήσεις που έδωσαν οι πολίτες, η Λάρισα είναι μια πόλη δραστήρια, αρκετά μεγάλη, με σύγχρονες υποδομές αλλά και σύγχρονα προβλήματα. Αυτά τα προβλήματα όμως πως μπορεί να τα διαχειριστεί, είναι σε θέση να βρει ρεαλιστικές και δημιουργικές λύσεις που να της επιτρέψουν στο μέλλον να μια πόλη δημιουργική και πραγματικά βιώσιμη; Αυτά τα ερωτήματα θα μας απασχολήσουν στο επόμενο κεφάλαιο.

4.Ανάλυση SWOT

Πίνακας Ανάλυσης SWOT

Δυνάμεις	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> • Αθλητικές εγκαταστάσεις • Ύπαρξη ανώτερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΑΕΙ και ΤΕΙ) • Νυχτερινή ζωή • Ιστορία – πολιτισμός • Αρχαιολογικά μνημεία κ αξιοθέατα στο κέντρο της πόλης • Θέατρα – Μουσεία – Σινεμά • Δημοτικός Πολιτιστικός οργανισμός : διαδραστικές Λέσχες Πολιτισμού για τους Πολίτες • Ικανοποιητικό ποσοστό πρασίνου εντός της πόλης και ύπαρξη πολλών πεζοδρόμων • Μεγάλο δίκτυο πεζόδρομων • Οργανωμένος τοπικός τύπος και ύπαρξη free press (πολιτιστικού κ μη περιεχομένου) • Καθαριότητα • Ασφάλεια • Ξενοδοχεία	<ul style="list-style-type: none"> • Χαμηλή χρηματοδότηση • Έλλειψη πολιτικού αεροδρομίου • Έλλειψη brand name • Έλλειψη τουριστικού σχεδιασμού • Έλλειψη κεντρικής οργάνωσης με κοινό στόχο • Κακή ρυμοτομία • Κυκλοφοριακό πρόβλημα στο κέντρο της πόλης • Έλλειψη πάρκινγκ • Αδυναμία ύπαρξης ολοκληρωμένου δικτύου ποδηλατόδρων • Μη ολοκληρωμένη αξιοποίηση των μνημείων της πόλης, λόγω έλλειψης χρηματοδότησης • Μεγάλος αριθμός τραπεζοκαθησμάτων στους ανοιχτούς δημόσιους χώρους

Ευκαιρίες

- Υψηλή επιχειρηματική δραστηριότητα
- Ανταγωνιστική και δυναμική αγορά
- Οικολογικές δραστηριότητες
- Υποστήριξη εναλλακτικών μέσων μεταφοράς π. χ. Ποδήλατο, ύπαρξη ποδηλατόδρομων
- Υποστήριξη χρήσης εναλλακτικών πηγών ενέργειας
- Οργάνωση επέκτασης των έργων πρασίνου (Δάσος Μεζούρλου, Βοτανικός κήπος, επέκταση της ανάπλασης του Πηνειού)
- Ύπαρξη νεανικών φεστιβαλ
- Χρήση νέων τεχνολογιών (π. χ. Δημοτικό internet, Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δ. Λαρισαίων
- Ανάληψη οργανώσεων π. χ. Μεσογειακοί Αγώνες 2013 (Βόλος – Λάρισα)
- Προσπάθεια ανάδειξης των μνημείων
- Δραστήριοι πολίτες: ύπαρξη πολλών συλλόγων ποικίλων δραστηριοτήτων
- Φεστιβάλ που οργανώνονται σε συνεργασία με τους πολίτες

Απειλές

- Ακραία καιρικά φαινόμενα
- Ανταγωνισμός με γειτονικές πόλεις
- Μη ευρεία ενημέρωση σχετικά με τις οικολογικές δραστηριότητες στην πόλη
- Μη δυνατότητα ανάπτυξης φιλικότερων ΜΜΜ (πχ. τραμ)
- Ατμοσφαιρική ρύπανση
- Μολυσμένα τα ύδατα του Πηνειού
- Παλαιότερη φήμη της πόλης (κυρίως ως αγροτική πόλη)
- Λάθη του παρελθόντων που είχαν ως αποτέλεσμα την καταστροφή ακόμα και μνημείων πχ. ο ξενώνας «Ξένιας» του αρχιτέκτονα Άρη Κωνσταντινίδη
- Προβλήματα σχετικά με απαλλοτριώσεις απαραίτητων για την αξιοποίηση ανοιχτών δημόσιων χώρων και αρχ. Μνημείων
- Πιέσεις προς των Δήμο για ύπαρξη τραπεζοκαθησμάτων και στους νέους χώρους πρασίνου
- Περιορισμένη συνεργασία πολιτών και Δήμου
-

Μέρος Γ΄ Συμπεράσματα και αποτελέσματα

1.Συμπεράσματα

Έχοντας δει και αναλύσει τα αποτελέσματα της έρευνας είμαστε πια σε θέση να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα σχετικά με την πόλη της Λάρισας και φυσικά σε αντιστοιχία με τα ερωτήματα που θέσαμε στην αρχή της ερευνάς μας.

Γενικά θα λέγαμε πως η πόλη της Λάρισας είναι μια ζωντανή πόλη, που ζει σε αρκετά έντονους ρυθμούς, παράγει πολιτιστικό έργο και έχει πολίτες που νοιάζονται για την πόλη και αναπτύσσουν δεσμούς ουσίας με τους ελεύθερους δημόσιους χώρους της. Ωστόσο, ένα ακόμα συμπέρασμα στο οποίο καταλήξαμε μέσα από την έρευνα μας είναι πως πρόκειται για μια πόλη δύο ταχυτήτων και επιπέδων. Ερχόμενοι σε επαφή με τους φορείς της πόλης, δημοτικούς και μη, ανακαλύψαμε δύο είδη ανθρώπων. Εκείνους που ανατράφηκαν και συνεχίζουν να προπαγανδίζουν ξεπερασμένες πια απόψεις και κλισέ όπως το «για να κάνεις πολιτισμό χρειάζεσαι λεφτά, όλα τα άλλα έρχονται», αλλά είδαμε και εκείνους που αφουγκράζονται τις νέες εποχές και αν και αναγνωρίζουν τα προβλήματα της εποχής που ζούμε, είτε οικονομικά είτε και κοινωνικά, ωστόσο πιστεύουν στην αξία της δημιουργικότητας και της έμπνευσης, στοιχεία που μπορούν να δώσουν λύση στα προβλήματα και να αποτελέσουν την βάση για το αύριο.

Αναμφισβήτητα η πόλη βιώνει τις συνέπειες από τραγικά λάθη που έγιναν στο παρελθόν. Είναι μια πόλη που χτίστηκε και επεκτάθηκε χωρίς σχέδιο, με αποτέλεσμα την άναρχη ρυμοτομία της πόλης, την έλλειψη πολλών ελεύθερων χώρων στο κέντρο (πάρκα, παιδικές χαρές κ. α.), αλλά και την έλλειψη χώρων παρκινγκ. Πρόκειται για πράγματα που δεν μπορεί να διορθώσει, το μόνο που μπορεί να κάνει πάνω σε αυτά είναι να συμφιλιωθεί με το παρελθόν και προσπαθήσει την βελτίωση της εικόνας του κέντρου, αλλά να μάθει από τα λάθη του χθες προκειμένου να υπάρχει ένα καλύτερο αύριο. Στο πρώτο γίνονται πολλές προσπάθειες και αρκετές από αυτές είναι αξιόλογες, όπως η πεζοδρόμηση μεγάλου μέρους του κέντρου που επέτρεψε την άνετη κίνηση των πεζών στο κέντρο της πόλης ενώ, θεωρητικά τουλάχιστον, αποθάρρυνε τα αυτοκίνητα. Το δεύτερο πρέπει να το αποδείξει στην πράξη, η πόλη συνεχίζει να αναπτύσσεται και να επεκτείνεται συνεχώς, είδαμε τα ολέθρια αποτελέσματα που μπορεί να έχει η άναρχη ανοικοδόμηση, ας μην αφήσουμε τις νέες συνοικίες στον έλεος μιας ανάπτυξης με «αυτόματο πιλότο», ας δώσουμε την ευκαιρία σε αυτές τις συνοικίες να είναι καλά

οργανωμένες, με μεγάλους δρόμους, οργανωμένο δίκτυο ποδηλατοδρόμων, αλλά και ελεύθερους χώρους για τους πολίτες.

Ωστόσο, παρά τα προβλήματα που μπορεί να κληροδοτήθηκαν στην πόλη, η Λάρισα είναι μια σύγχρονη πόλη και με τις ανάλογες υποδομές. Έχει τις υπηρεσίες και τους οργανισμούς που μπορεί να έχει μια σύγχρονη και δραστήρια πόλη, πολιτιστικού επιπέδου, ανάπτυξης και σχετικά με το πράσινο και την βελτίωση των δημοσίων χώρων¹⁵⁴. Έγινε ένα πρώτο βήμα όσον αφορά τους ποδηλατοδρόμους, σίγουρα δεν επαρκεί τον έργο και όχι μόνο γιατί δεν είναι πολλά τα χιλιόμετρα, αλλά και για τι δεν είναι οργανωμένο δίκτυο. Η επέμβαση έγινε και το κέντρο σήμερα έχει ποδηλατοδρόμους και στις νέες συνοικίες γίνονται ανάλογοι χώροι, ωστόσο πόσο ενιαίο είναι αυτό το δίκτυο; Το κύριο πρόβλημα είναι αυτό ακριβώς πως δεν επικοινωνούν οι ποδηλατόδρομοι με τρόπο που να προσφέρουν μια οργανωμένη και ασφαλή πορεία, που να μην διακόπτεται.¹⁵⁵

Ανάλογες προσπάθειες έχουν γίνει και για την αύξηση του πρασίνου στην πόλη. Η Λάρισα αναπτύχθηκε έχοντας στο κέντρο της ελάχιστους χώρους πράσινο, ωστόσο τα τελευταία 20 χρόνια έγινε μια μεγάλη προσπάθεια να αναπτυχθεί το πράσινο περιαιστικά, αφού στο κέντρο της δεν μπορούσε να γίνει παρέμβαση. Έτσι αναπτύχθηκε το πάρκο του Αλκαζάρ, το αισθητικό άλσος και η πρόσφατη ανάπλαση της κοίτης του Πηνειού, η οποία, όπως δήλωσε ο δήμος, και θα συνεχιστεί. Στους χώρους αυτούς οι κατασκευές είναι ελάχιστες¹⁵⁶ και κυρίως πρόκειται για πράσινους χώρους που προορίζονται για ελεύθερη χρήση από τους πολίτες με σκοπό την αναψυχή αλλά και την ανάπτυξη δραστηριοτήτων. Είναι ένας χώρος που μπορείς να κάνεις την βόλτα σου, να καθίσεις στο παγκάκι και να πιεις έναν καφέ, να πάρεις το ποδήλατο σου και να διασχίσεις το πάρκο ή και να αθληθείς (δίπλα στο ποτάμι υπάρχουν εξάλλου και μηχανήματα γυμναστικής όπως πάγκοι για ασκήσεις ή μηχανήματα με βάρη, διευκολύνοντας την άθληση). Αναπλάσεις τέτοιου τύπου γίνονται και σε άλλους χώρους, όπως είναι το κτήμα Χατζηχαλαρά ή η περιοχή του Μεζούρλου, μια ήδη πράσινη περιοχή, καθώς από τα 500 στρέμματα τα 150 ήταν από παλιά ενώ το 2000 – 01 έγινε μια επιπλέον δενδροφύτευση 13.000 στρεμμάτων.¹⁵⁷ Η αξιοποίηση των οποίων δεν έχει ανακοινωθεί επίσημα αλλά πρόκειται να είναι δραστηριότητες που αφορούν ανοιχτούς χώρους χωρίς οικιστική ανάπτυξη.

¹⁵⁴ Μάλιστα όπως είδαμε δεν είναι μόνο οι δημοτικοί οργανισμοί που ασχολούνται με αυτά

¹⁵⁵ Με μια πρώτη ματιά αυτά τα στοιχεία δεν έχουν άμεση σχέση με την δημιουργική πόλη. Ωστόσο, είναι στοιχεία που σχετίζονται άμεσα με την καθημερινότητα της πόλης και αφορούν το επίπεδο ζωής που αυτή προσφέρει στους πολίτες της. Και όπως είδαμε και στο Α΄ Μέρος, κφ. 3^α, το επίπεδο ζωής της πόλης σχετίζεται άμεσα με αυτό που ονομάσαμε βιώσιμη και δημιουργική πόλη.

¹⁵⁶ Πρόκειται κυρίως για χώρους του Αλκαζάρ, όπως το αναψυκτήριο, μια μικρή εγκατάσταση για γκολφ, όπως και το κηποθέατρο που χρησιμοποιείται για παραστάσεις, συναυλίες και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

¹⁵⁷ Βλ. Παράρτημα , συνέντευξη με Προϊσταμένη Γεωτεχνικής Εταιρίας .

Ο δημόσιος χώρος φαίνεται να παίρνει άλλη διάσταση για τους πολίτες, δεν είναι πια «χώρος του δήμου», ένας χώρος που απλά περνάμε για να πάμε στην δουλειά μας, στην αγορά κ. α. Πλέον ακόμα και ο πολίτης της πόλης θέλει να έρχεται σε επαφή με το πράσινο στην καθημερινότητά του, θέλει ένα πιο φυσικό περιβάλλον στην πόλη του και το απαιτεί. Ο κόσμος της Λάρισας, φαίνεται να αναπτύσσει μια σχέση με τον δημόσιο χώρο σε μια βάση πιο δημιουργική και ουσιαστική. Είναι ο χώρος στον οποίο έρχεται σε επικοινωνία με τον συμπολίτη του, συνδιαλέγεται και ανταλλάσει ιδέες, διασκεδάζει, ενώ παράλληλα αναπτύσσει δράσεις που δεν ανέπτυξε στον παρελθόν. Ο Λαρισαίος πλέον αντιλαμβάνεται τις ευθύνες του απέναντι στον δημόσιο χώρο, είναι χώρος που τον ενδιαφέρει και είναι απαιτητικός με την φροντίδα και την αξιοποίηση του, της οποίας και θέλει να είναι ενεργό μέρος.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να πούμε πως οι πολίτες της Λάρισας, φαίνεται είναι δυο κατηγοριών, όπως άλλωστε είδαμε πως γίνεται και σε επίπεδων φορέων, είναι δηλαδή εικόνα που αφορά το σύνολο της πόλης. Από την μια, έχουμε λοιπόν τον κόσμο της «καφετέριας», τον παθητικό θεατή των γεγονότων ενώ από την άλλη είναι ο κόσμος της συμμετοχικής κουλτούρας, αυτός που δε θέλει να παρατηρεί αλλά να είναι ενεργό μέρος των πραγμάτων, των εκδηλώσεων, των δραστηριοτήτων κλπ. Οι είναι δυο τάσεις που συνυπάρχουν, η μία έρχεται από το παρελθόν και η άλλη είναι το στοιχείο αυτό που δείχνει πως κάτι αλλάζει στην πόλη της Λάρισας.

Όπως πολλές φορές αναφέραμε μέχρι τώρα, μέρος του πολιτισμού της καθημερινότητας είναι και η οικολογική συνείδηση μια πόλης, η οικολογική πολιτική που αναπτύσσει αυτή η πόλη. Δεν είναι εύκολο να απαντήσουμε σε ποιο επίπεδο βρίσκεται η Λάρισα από την άποψη της οικολογικής ευαισθησίας αλλά και της ανάλογης πολιτικής, καθώς το θέμα με πρώτη ματιά φαίνεται να απασχολεί πολύ τόσο τους πολίτες όσο και τον δήμο. Ο δήμος έχει αναπτύξει την ανακύκλωση και οι πολίτες ανταποκρίθηκαν με επιτυχία στο κάλεσμα του, ενώ παράλληλα γίνονται και εκπαιδευτικά προγράμματα στα σχολεία αλλά και σε άλλους φορείς, π. χ. η Δημοτική Πινακοθήκη, με σκοπό την ευαισθητοποίηση μικρών και μεγάλων σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση φαίνεται λοιπόν να ασχολείται και να αναπτύσσει οικολογική πολιτική, ωστόσο μπορείς να το πεις αυτό σε μια πόλη που υποφέρει από ατμοσφαιρική ρύπανση σε υψηλά επίπεδα για το μέγεθος της πόλης, ενώ και το ποτάμι της έχει πρόβλημα μολυσμένων υδάτων; Ναι ο δήμος κάνει μελέτες για την εξοικονόμηση ενέργειας, για τα φωτοβολταϊκά, ενώ σύμφωνα με ανακοίνωση του δημάρχου ¹⁵⁸ το νέο δημαρχείο που πρόκειται να γίνει θα είναι το πρώτο εξ' ολοκλήρου «πράσινο» δημόσιο κτήριο., έχει γίνει η κατάλληλη μελέτη, έχει βρεθεί και το οικόπεδο αλλά δεν υπάρχει ακόμα το κεφάλαιο. Ωστόσο, αν και σημαντικές αυτές οι κινήσεις δεν καλύπτουν τα προβλήματα που αναφέραμε και είναι ζωτικής σημασίας για την πόλη, και αν δεν

¹⁵⁸ Το ανακοίνωσε ο ίδιος ο δήμαρχος στο φετινό «Μαθητικό Συμβούλιο» το οποίο και μεταδιδόταν ζωντανά από τοπικό τηλεοπτικό δίκτυο.

αντιμετωπίζουμε τα προβλήματα στο σύνολο τους δε μπορούμε να μιλάμε για οργανωμένη οικολογική πολιτική.

Η πολιτιστική πολιτική, ωστόσο, του δήμου φαίνεται να είναι πιο οργανωμένη και αποτελεσματική. Σε πολιτιστικό επίπεδο υπάρχουν οι φορείς εκείνοι που πραγματοποιούν εκδηλώσεις, φεστιβάλ, εκθέσεις, παραστάσεις, συναυλίες και όποτε είναι δυνατό "βγαίνουν" από τις αίθουσες και δραστηριοποιούνται στους ανοιχτούς χώρους που διαθέτει η πόλη. Ενώ παράλληλα γίνονται κινήσεις και έξω από πρωτοβουλίες πολιτών, στην πόλη αυτή την στιγμή δραστηριοποιούνται ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες, γίνονται μουσικές εκδηλώσεις από ανεξάρτητα γκρουπ (κυρίως νέων, μαθητών – φοιτητών) αλλά και μαθητικές κινήσεις – προγράμματα (π. χ. περιβαντολογικές ομάδες, Ομάδες αγωγής υγείας κ. α.) που πραγματοποιούν διάφορες δράσεις.

Επίσης, είναι πολύ θετικό πως και οι φορεί (π. χ. Λαογραφικό Ιστορικό Μουσείο, Δημοτική Πινακοθήκη – Μουσείο Γ. Κατσιόγρα, Πολιτιστικός Οργανισμός του δήμου κ. α.) υποστηρίζουν την πραγματοποίηση εκδηλώσεων και δράσεων έξω από τους «τοίχους». Υποστήριξη που δείχνουν έμπρακτα με την συμμετοχή τους στο Φεστιβάλ Πηνειού. Το οποίο είναι γενικά μια κίνηση με μεγάλη συμμετοχή, τόσο των πολιτών όσο και το σύνολο των φορέων (συμμετέχουν ακόμα και φορείς όπως η Γεωτεχνική Εταιρία όπως είδαμε και κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων)¹⁵⁹, ωστόσο δεν είναι παρά μόνο το πρώτο βήμα για εκδηλώσεις συμμετοχικού χαρακτήρα. Είναι ενθαρρυντικό ότι έχει γίνει αυτό το βήμα και έχει καθιερωθεί ως ετήσιο γεγονός της πόλης, αλλά θα πρέπει να εξελίσσεται ως θεσμός με στόχο να προσελκύει όλο και περισσότερους νέους, αλλά και να βρει μια «ταυτότητα» ώστε να προβάλλεται και εκτός των ορίων της πόλης.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα παραπάνω, μπορούμε να συμπεράνουμε πως η Λάρισα έχει την «πρώτη ύλη» ώστε στο μέλλον να είναι αυτό που ονομάζουμε δημιουργική πόλη. Με άλλα λόγια έχει το «δημιουργικό κεφάλαιο»¹⁶⁰ στο οποίο μπορεί να επενδύσει και να οικοδομήσει ένα δημιουργικό αύριο. Θα πρέπει, λοιπόν, να αφήσει πίσω τις ξεπερασμένες πολιτικές του παρελθόντος και να προσπαθήσει να εκμεταλλευτεί την δημιουργικότητα των πολιτών και ειδικά των νέων ανθρώπων.

Το τελευταίο αυτό θέμα είναι βέβαια άμεσα σχετιζόμενο με την προθυμία του δήμου να συνεργαστεί με τους πολίτες σε θέματα που αφορούν την πόλη και την αξιοποίηση της. Μέσα από την έρευνα είδαμε ότι ενώ ο δήμος θεωρεί ότι είναι ανοιχτός (μέσα σε κάποια πλαίσια βέβαια), ωστόσο οι πολίτες και οι μη δημοτικοί φορείς δεν έχουν την ίδια γνώμη. Βλέποντας πιο προσεκτικά τις απαντήσεις, θα

¹⁵⁹ Βλ. Παράρτημα συνέντευξη με Προϊσταμένη της Γεωτεχνικής Εταιρίας

¹⁶⁰ Όπως το ορίσαμε στο Α' Μέρος, κφ. 3^ο. Να σημειώσουμε εδώ, πως θεωρούμε πως όταν λέμε ότι η Λάρισα έχει το «δημιουργικό κεφάλαιο» το λέμε με την έννοια της πρώτης ύλης που αναφέραμε νωρίτερα. Δηλαδή υπάρχει το υλικό αλλά αυτό δεν έχει ακόμα οργανωθεί ή αξιοποιηθεί. Υπάρχουν δημιουργικοί άνθρωποι και οργανισμοί (πχ. Σύλλογος Φίλων Πηνειού και Παραποτάμιου Πολιτισμού κ. α.) αλλά δεν υπάρχει η συνείδηση των «δημιουργικών μαζών» (βλ. Α' Μέρος 3α).

δούμε πως το πρόβλημα ξεκινά καταρχήν από το τι εννοεί κανείς λέγοντας «συνεργασία». Από την πλευρά των δημοτικών εκπροσώπων εντάσσουν την έννοια σε επίπεδο διαβουλεύσεων αλλά και εθελοντισμού, ίσως και την στήριξη που πράγματι παρέχει ο δήμος σε ΜΚΟ. Ενώ κάποιοι στην έννοια της συνεργασίας εντάσσουν την οικονομική υποστήριξη των «εύπορων» πολιτών προς τον δήμο και τις δωρεές τύπου Κατσίγρα (βλ. Δημοτική πινακοθήκη, έγινε μετά από την δωρεά τις ιδιωτικής του συλλογής), έννοιες που παραπέμπουν όχι σε μορφές συνεργασίας, αλλά μάλλον «ευεργετησμού». Από την άλλη οι πολίτες με τις διάφορες συλλογικότητες τους, αλλά και μεμονωμένα, επιθυμούν έναν επί της ουσίας διάλογο μέσα από συγκεκριμένες διαδικασίες όπου θα ακούγεται και η δική τους φωνή, θα έχουν λόγο και θα καταθέτουν προς συζήτηση και τις δικές τους προτάσεις, οι οποίες και θα λαμβάνονται σοβαρά υπ' όψιν από τον δήμο.

Ο δήμος, γενικά, θα λέγαμε συνεχίζει να βλέπει τον εαυτό του σαν τον μόνο που μπορεί να οργανώσει κάτι, ίσως και κάποιο συγκεκριμένοι άλλοι φορείς, και ο πολίτης έρχεται να συμμετάσχει εκ των υστέρων. Δεν έχει αναπτυχθεί στους δημοτικούς φορείς η κουλτούρα του «συνδιοργανωτή», ότι μπορείς να καλέσεις τους πολίτες σου να δημιουργήσουν projects, events κ. α. Ακόμα και για την επίλυση σοβαρών θεμάτων, μια δημιουργική πόλη οφείλει να καλεί τους πολίτες της να καταθέσουν τις απόψεις τους και τις προτάσεις τους για κάθε θέμα, έτσι μπορεί να δημιουργηθεί η «τράπεζα ιδεών»¹⁶¹, μπορεί η κάθε πρόταση μεμονωμένα να μην καινοτομεί, αλλά ο συνδυασμός κάποιων απόψεων – προτάσεων μπορεί να βοηθήσει στην καινοτόμο λύση κάποιου προβλήματος. Αυτές του τύπου οι διαδικασίες συνεισφέρουν στην εξασφάλιση μιας δημοκρατικής και διαφανής διακυβέρνησης της πόλης.¹⁶² Αναμφισβήτητα στον τομέα αυτό πρέπει ο δήμος της Λάρισας φαίνεται να είναι αρκετά πίσω, στο πως δηλαδή αντιλαμβάνεται τον ρόλο του και την συνεργασία με τους πολίτες.

Εν κατακλείδι, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, μπορούμε να πούμε πως η Λάρισα είναι σε γενικές γραμμές μια βιώσιμη, ανθρώπινη και φιλική πόλη. Βέβαια έχει σημαντικά προβλήματα αλλά έχει και την διάθεση να προσπαθήσει και να τα λύσει. Μπορεί το «επίπεδο ζωής»¹⁶³ να είναι σχετικά καλό και όχι πολύ καλό, όπως προκύπτει από την έρευνα, αλλά η πόλη διαθέτει νέους ανθρώπους με όραμα, ανθρώπους που πραγματικά ενδιαφέρονται για την πόλη τους και δεν συμβιβάζονται με την «μετριότητα».

¹⁶¹ Βλ. σχετικά Α' Μέρος, 3α

¹⁶² Χαρακτηριστικό παράδειγμα επιτυχίας μιας πόλης μέσα από την υιοθέτηση του μοντέλου της συμμετοχής των πολιτών και της διαφάνειας σε το τοπικό επίπεδο είναι η πόλη Curitiba της Βραζιλίας. Η οποία πριν 50 χρόνια ήταν μια τυπική πόλη μεσαίου μεγέθους και σήμερα έχει αποκτήσει διεθνή φήμη για τον τρόπο που αντιμετωπίζει θέματα σχεδιασμού και περιβάλλοντος, δείχνοντας πως το μέγεθος δεν έχει πάντα τη μεγαλύτερη σημασία.

Βλ. σχετικά www.citybranding.gr, «Curitiba η πόλη πρότυπο», Σάββατο 26 Μαΐου

¹⁶³ Όπως το ορίσαμε στο Μέρος Α', ορισμός βασισμένος σε εκείνον του Charles Landry, αλλά όπως το όρισαν πολίτες και φορείς στο Μέρος Β' της παρούσας εργασίας.

Τέλος, να πούμε πως αυτές τις δυναμικές και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, η Λάρισα θα πρέπει να βρει τρόπους, εκμεταλλευόμενη ότι μέσο έχει, για να τα προβάλλει εκτός των ορίων της πόλης, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα την ιδιαίτερη ταυτότητα της. Καθώς είναι σίγουρο πως στην παρούσα φάση δεν διαθέτει ένα οργανωμένο «όνομα», μια χαρακτηριστική ταυτότητα την οποία και να προβάλλει και όπως προέκυψε και από την έρευνα, δεν φαίνεται η έλλειψη αυτή να απασχολεί ιδιαίτερα τον δήμο, ίσως μόνο σε επίπεδο ρητορείας, αφού δεν έχει καν αποφασίσει προς ποια κατεύθυνση θα προσχωρήσει, πιο δηλαδή είναι το χαρακτηριστικό εκείνο της πόλης πάνω στο οποίο θα θεμελιώσει το «όνομα» της. Μέχρι στιγμής η πόλη φαίνεται να έχει διάφορες συγκεχυμένες ταυτότητες, χωρίς να μπορεί να αναπτύξει μια κεντρική.

2. Προτάσεις

Όπως είδαμε νωρίτερα στα συμπεράσματα η Λάρισα προσφέρει ένα μέσο «επίπεδο ζωής» και αυτό έχει να κάνει με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει στην καθημερινότητα της (ρύπανση, κυκλοφοριακό κ. α.) , στοιχεία δηλαδή αυτού που ονομάσαμε πολιτισμό της καθημερινότητας. Επίσης είδαμε πως αδυναμία της πόλης είναι να προβάλλει τα θετικά της στοιχεία και δημιουργήσει ένα brand name, ώστε να ωφεληθεί οικονομικά – τουριστικά από αυτό. Επίσης, ενώ σε γενικές γραμμές είδαμε πως έχει τις δυναμικές της δημιουργικής πόλης, είδαμε ακόμα πως δεν καταφέρνει να τις αξιοποιήσει ώστε να μπορούμε να μπορούμε να χαρακτηρίσουμε την Λάρισα ως δημιουργική πόλη. Στο παρόν κεφάλαιο θα παραθέσουμε κάποιες προτάσεις σχετικά με αυτά τα θέματα, δηλαδή τις αδυναμίες της πόλης όπως προέκυψαν μέσα από την έρευνα. Προτάσεις, που θα πρέπει να πούμε πως βασίζονται στα αποτελέσματα της έρευνας, καθώς λαμβάνουμε υπ' όψιν τόσο τις δυνατότητες της πόλης, όσο και κάποιες από τις προτάσεις αλλά και τα σχόλια των συνεντευξιαζόμενων. Ενώ βασικότερος στόχος μας είναι οι προτάσεις μας να είναι απλές, πρακτικές, υλοποιήσιμες και φυσικά αποτελεσματικές.

Τα πρώτα θέματα με τα οποία θα ασχοληθούμε έχουν να κάνουν με θέματα της καθημερινής ζωής της πόλης, προβλήματα δηλαδή που έχουν να κάνουν με τον πολιτισμό της καθημερινότητας. Τέτοια πρακτικά προβλήματα, που επισκιάζουν όμως τα θετικά σημεία της πόλης, είναι δύο εξαρτημένοι μεταξύ τους παράγοντες, το κυκλοφοριακό και η ατμοσφαιρική ρύπανση. Όπως προέκυψε από την ποικιλή έρευνα¹⁶⁴, η Λάρισα έχει, ειδικά στο κέντρο της, κυκλοφοριακό πρόβλημα που παρά την αύξηση της χρήσης των ποδηλάτων δεν έχει βελτιωθεί σημαντικά. Αυτό το θέμα αν και φαινομενικά δείχνει να μην σχετίζεται άμεσα με το πολιτιστικό προφίλ της πόλης, ωστόσο είναι μεγάλο πρόβλημα για την καθημερινή κίνηση των πολιτών¹⁶⁵ και σχετίζεται με τον πολιτισμό στην καθημερινότητα της πόλης. Ενώ δεν χρειάζεται να αναλύσουμε περισσότερο την σημαντικότητα του προβλήματος της ρύπανσης της ατμόσφαιρας, καθώς αυτό είναι βασικό χαρακτηριστικό μιας βιώσιμης πόλης.

Όσον αφορά το πρώτο πρόβλημα, να πούμε πρώτα από όλα ότι οι κινήσεις που έχουν γίνει μέχρι τώρα από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, όπως για παράδειγμα οι πεζοδρομήσεις και οι μονοδρομήσεις είναι στη σωστή βάση. Επίσης, θετικό είναι η

¹⁶⁴ Σχεδόν όλοι οι ερωτηθέντες, εκπρόσωποι δημοτικών και μη φορέων, ανέφεραν τα θέματα αυτά ως βασικά προβλήματα της πόλης, βλ. σχετικά τις συνεντεύξεις στο παράρτημα, αλλά και το Β' Μέρος, 3β, της παρούσας ερασίας.

¹⁶⁵ Στοιχείο που αποτελεί μέρος του πολιτισμού της καθημερινότητας και είναι σημαντικό για το επίπεδο ζωής μιας πόλης, αρκεί να θυμηθούμε τις απαντήσεις που πήραμε από φορείς και πολίτες σχετικά με το καλό επίπεδο ζωής αλλά και με τους ορισμούς για τον δημόσιο χώρο και την εύκολη πρόσβαση σε αυτούς.

αύξηση της χρήσης των ποδηλάτων, και η όσο καλύτερη στήριξη της από τους φορείς.¹⁶⁶ Ωστόσο επίσης αποτελεσματικό θεωρώ πως θα ήταν η κατασκευή παρκινγκ, όχι στο κέντρο της πόλης όπως έχει γίνει μέχρι τώρα (π. χ. το υπόγειο δημοτικό παρκινγκ στην πλατεία Λαού ή το νέο παρκινγκ στο υπόγειο του Θεάτρου του ΟΥΙΛ¹⁶⁷), αλλά περιφερικά. Δηλαδή σε εισόδους του κέντρου, έτσι ώστε εξυπηρετούνται οι πολίτες που μένουν μακριά και δεν εξυπηρετούνται από τα ΜΜΜ, όπως επίσης και επισκέπτες από τα γύρω χωριά, και όχι μόνο, που επισκέπτονται τη Λάρισα χρησιμοποιώντας το προσωπικό τους αυτοκίνητο. Έτσι, η κίνηση αυτή και το κέντρο κρατά «καθαρό» από τον μεγάλο αριθμό των αυτοκινήτων αλλά και συμβάλει στην εξυπηρέτηση των πολιτών. Επίσης χρήσιμη θα ήταν η υιοθέτηση μέτρων όπως ο δακτύλιος, η οποία σε συνδυασμό με το παραπάνω μέτρο θα είχε ευεργετικές επιδράσεις για την πόλη σε επίπεδο κυκλοφοριακού.

Το κυκλοφοριακό είναι εν μέρει και ένας παράγοντας της ατμοσφαιρικής ρύπανσης οπότε και η ρύθμιση του πρώτου θα συμβάλει και στην βελτίωση του δεύτερου. Ωστόσο να πούμε πως το πρόβλημα είναι σύνθετο και η λύση του δεν είναι εύκολη. Ήδη αναφέρθηκε το θέμα του αεροδρομίου, το οποίο είναι πολύ κοντά στην πόλη, θέμα το οποίοι ξεπερνά τις αρμοδιότητες του δήμου αφού πρόκειται για στρατιωτικό αεροδρόμιο. Επίσης θα πρέπει να πούμε πως κύριες αιτίες είναι η θέση της πόλης ως συγκοινωνιακού κόμβου σημαντικών οδικών αρτηριών, όπως και η έντονη γεωργική δραστηριότητα στη ευρύτερη περιοχή. Καταλαβαίνουμε λοιπόν, το πρόβλημα είναι πολύ δύσκολο να λυθεί, ωστόσο το να κάνεις πως δεν υπάρχει δεν είναι λύση, θα πρέπει να γίνονται μετρήσεις και να υιοθετούνται μέτρα με σκοπό την βελτίωση της κατάστασης.

Ωστόσο, αυτά τα θέματα, αν και σημαντικά, είναι μόνο ένα μέρος του πολιτισμού της καθημερινότητας. Όπως είπαμε και στα συμπεράσματα η Λάρισα φαίνεται πως έχει αυτό που ονομάζουμε δημιουργικό κεφάλαιο, αλλά όπως προέκυψε από την έρευνα δεν γίνεται εκμετάλλευση αυτού, καθώς υπάρχει θέμα αδυναμίας στην επικοινωνία και στην συνεργασία των πολιτών με τον δήμο. Αυτό νομίζουμε πως είναι και το βασικότερο πρόβλημα της πόλης που την εμποδίζει να αξιοποιήσει την «πρώτη ύλη» της και να γίνει μια δημιουργική πόλη. Καθώς δημιουργική δεν είναι μια πόλη που δεν έχει προβλήματα αλλά μια πόλη που χρησιμοποιεί την δημιουργικότητα και τον πολιτισμό για να βελτιώσει την εικόνα της και να λύσει τα όποια προβλήματα¹⁶⁸.

¹⁶⁶ Θέματα που αποτέλεσαν κομμάτια της έρευνας και αναλύθηκαν στο Μέρος Β' της παρούσας εργασίας.

¹⁶⁷ Το ίδιο το θέατρο δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα, έχει δοθεί στο κοινό μόνο η ισόγεια αίθουσα η οποία λειτουργεί ως εκθεσιακός χώρος, πχ. η έκθεση «Θεατρικού ενδύματος» που έλαβε χώρα τους προηγούμενους μήνες και έγινε με την επιμέλεια του Θεσσαλικού Θεάτρου.

¹⁶⁸ Βλ. σχετικά Μέρος Α' 2β.

Το σημαντικότερο λοιπόν πρόβλημα της πόλης σε αυτό το επίπεδο είναι η οργάνωση και η ουσιαστική επικοινωνία με τους πολίτες. Για αυτό και προτείνουμε την υιοθέτηση μιας «φόρμας επικοινωνίας», η οποία είναι σταθερή και θα ικανοποιεί και τον δήμο και τους πολίτες και θα υποχρεώνει και τους δυο σε ουσιαστικό διάλογο, ανταλλαγή δηλαδή απόψεων και προτάσεων, αλλά και την από κοινού απόφαση για τα θέματα που τίθενται προς συζήτηση. Αυτή η φόρμα θα οδηγήσει στην ουσιαστική επικοινωνία των φορέων και των πολιτών και θα έχει ως αποτέλεσμα την ανάδειξη των προβλημάτων, αλλά και θα επιτρέψει τους πολίτες να είναι πιο ενεργοί και υπεύθυνοι, καθώς όντως θα έχουν λόγο για την πόλη τους. Για να λειτουργήσει βέβαια αυτή η φόρμα, παράλληλα με την χρήση της θα πρέπει να καλλιεργηθεί η ανάλογη πολιτική κουλτούρα¹⁶⁹, ώστε να γίνεται σωστή χρήση της από την εκάστοτε δημοτική αρχή, αλλά και τους πολίτες.

Ωστόσο για να είναι αποτελεσματικό το παραπάνω μέτρο θα πρέπει παράλληλα με την υιοθέτηση της «φόρμας επικοινωνίας» να υιοθετηθεί και μια «πλατφόρμα συνεργασίας». Η ουσιαστική συζήτηση, όπως είπαμε, συμβάλλει στην ανάδειξη των προβλημάτων, ωστόσο, μόνο μέσα από την συνεργασία πολιτών και δήμου θα μπορέσουμε να έχουμε μια σωστή επίλυση αυτών. Οι πολίτες δε θα πρέπει να συμβάλλουν μόνο σε θεωρητικό επίπεδο, επίπεδο δηλαδή διαβούλευσης αλλά και σε πρακτικό. Βάσει αυτής της πλατφόρμας κάθε ιδιωτικός φορέας, σύλλογος ή και μεμονωμένος πολίτης, που έχει μια πρόταση – ιδέα, θα μπορεί να έρχεται σε επαφή με τον δήμο και να προσχωρούν σε συνεργασία με κοινό σκοπό την ανάδειξη της πόλης. Έτσι, με αυτόν τον τρόπο αξιοποιούμε τους δημιουργικούς ανθρώπους και τις ιδέες τους (το δημιουργικό κεφάλαιο δηλαδή της πόλης), είτε σε επίπεδο οικονομικό – επιχειρηματικό, είτε σε πολιτιστικό – οικολογικό επίπεδο. Άλλωστε δε θα πρέπει να βλέπουμε τα επίπεδα αυτά ανεξάρτητα, ο πολιτισμός θα πρέπει να είναι κομμάτι της οικονομικής ζώνης της πόλης, καθώς μπορεί να αποφέρει κέρδη και φυσικά να οδηγήσει στην ανάδειξη αλλά και τουριστικής ανάπτυξης της πόλης. Αντίθετα, η επιχειρηματική δραστηριότητα μπορεί να είναι ακόμα και επιζήμια για την πόλη, όταν δεν σέβεται την ιστορία της, τον πολιτισμό της, την αισθητική της, την γενικότερη ταυτότητά της.

Αποτέλεσμα του συνδυασμού αυτών των δύο είναι η καλύτερη ανάδειξη και αξιοποίηση της πόλης, Μέσα από μια βελτιωμένη σχέση πολίτη δημιουργούνται περισσότερες δράσεις και εκδηλώσεις, που οπωσδήποτε δεν έχουν τον πολίτη ως θεατή. Ενώ, παράλληλα μπορεί να αξιοποιηθεί περισσότερο ο δημόσιος χώρος, ως μη ξεχνάμε, άλλωστε, πως το σύνολο των πολιτών επιθυμεί να συμμετέχει σε δράσεις που αφορούν την αξιοποίηση ή τον καλλωπισμό των δημόσιων χώρων¹⁷⁰. Με αυτόν τον τρόπο τους δίνεται, λοιπόν, η ευκαιρία της συμμετοχής, μπορούν να

¹⁶⁹ «Σχεδιασμός χωρίς τους πολίτες δε γίνεται», βλ. www.citybranding.gr, «Curitiba η πόλη πρότυπο», Σάββατο 26 Μαΐου

¹⁷⁰ Βλ. Μέρος Β' 3. α, αλλά και παράρτημα.

αναπτύξουν δράσεις, όπως συναυλίες, παραστάσεις, αθλητικές δραστηριότητες κ. α. την συνδρομή (όχι απαραίτητα οικονομική, αλλά μπορεί να είναι σε επίπεδο οργάνωσης, καθαριότητας του χώρου ή οτιδήποτε άλλο) . Και με αυτόν τον τρόπο πετυχαίνουμε την ανάπτυξη μιας πολιτικής που βασίζεται στην πρωτοβουλία της βάσης.

Θα πρέπει ωστόσο, να πούμε πως όπως είδαμε κατά την διεξαγωγή της έρευνας εκδηλώσεις που προέρχονται από ιδιωτική πρωτοβουλία γίνονται. Όμως η παραπάνω πρόταση αφορά την διευκόλυνσή τους, αλλά και την ένταξή τους σε μια «πλατφόρμα» ώστε να μην γίνονται τυχαία, αλλά στα πλαίσια μιας πολιτικής που έχει στόχο την ανάδειξη της πόλης, για να μπορούμε να μιλάμε για οργανωμένη και όχι αποσπασματική αξιοποίηση των δημόσιων χώρων.

Βέβαια, εκτός από την οργάνωση, που είναι και το βασικότερο, και τις δράσεις, σημαντικό ρόλο παίζει και η προβολή των όσων γίνονται σε μια πόλη. Η Λάρισα στο επίπεδο της προβολής και της ενημέρωσης είναι σε αρκετά καλό τελικά επίπεδο. Οι δραστηριότητες της πόλης προβάλλονται σε μεγάλο βαθμό από τα τοπικά μέσα, ωστόσο τι γίνεται με τον κόσμο εκτός της πόλης; Και δεν είναι μόνο το θέμα της ενημέρωσης σχετικά με εκδηλώσεις, αλλά και σχετικά με θέματα που αφορούν την ιστορία και τον πολιτισμό της πόλης γενικότερα, πόσοι για παράδειγμα γνωρίζουν για τα δυο αρχαία θέατρα της πόλης; Χρειάζεται ίσως, όπως πολλοί μας απάντησαν, η σύνδεση τους με κάποιο φεστιβάλ ή άλλη δράση, για να αξιοποιηθούν και να γίνουν γνωστά, ωστόσο θεωρώ πως θα μπορούσαμε να τα προβάλλουμε περισσότερο και χωρίς αυτήν τη μορφή αξιοποίησης. Θα μπορούσαμε να εκμεταλλευτούμε ίσως περισσότερο τις νέες τεχνολογίες και ειδικά το internet.

Η Λάρισα ήδη κάνει χρήση του internet, ο δήμος έχει τη δική του σελίδα, μια αρκετά καλά οργανωμένη σελίδα, όπως επίσης και την «ψηφιακή πύλη πολιτισμού», ενώ παρέχει και ασύρματο internet στις πλατείες (Κεντρική, Ταχυδρομείου και Εβραίων). Μέσα από τις σελίδες του δήμου μπορείς να ενημερωθείς για την πόλη, την ιστορία και τον πολιτισμό της, αλλά και τις εκδηλώσεις και τις δραστηριότητες της. Ωστόσο, οι σελίδες αυτές είναι κάπως «στατικές», δεν είναι καθόλου ζωντανές καθώς δεν υπάρχουν καθόλου βίντεο τόσο από την πόλη όσο και από τις διάφορες δραστηριότητες. Όπως για παράδειγμα το μαθητικό συμβούλιο, το οποίο γίνεται κάθε χρόνο, συμμετέχουν μαθητές από όλα τα σχολεία της πόλης και αναπτύσσουν ο καθένας μια πρόταση σχετικά με το περιβάλλον και τις πολιτικές που μπορεί να αναπτύξει η πόλη, η συζήτηση γίνεται στο δημαρχείο παρουσία του δημάρχου και είναι ανοιχτή στο κοινό, πρόκειται για μια ενδιαφέρουσα εκδήλωση η οποία αναφέρεται ως ανακοίνωση στη σελίδα του δήμου, αλλά δεν υπήρξε όχι μόνο βίντεο, αλλά ούτε καν φωτογραφικό υλικό. Οι σελίδες του δήμου θα πρέπει να έχουν λοιπόν περισσότερα βίντεο, καθώς οι

σκόρπιες φωτογραφίες της πόλης είναι πλέον ξεπερασμένες σε ένα διαδικτυακό τόπο προώθησης, και δεν μπορούν να μεταφέρουν το κλίμα και την δυναμική μιας πόλης. Επίσης θα πρέπει να πούμε πως προβολές ανάλογων βίντεο μπορούν να γίνουν και σε άλλους διαδικτυακούς τόπους, όπως για παράδειγμα είναι το YouTube, όπου τα βίντεο σχετικά με την Λάρισα είναι ελάχιστα, εκτός και αν ενδιαφέρεστε για τη Αθλητική Ένωση Λάρισας (την ποδοσφαιρική της ομάδα ΑΕΛ).

Φυσικά εκτός από τις επίσημες σελίδες σημαντικό ρόλο παίζουν και τα social media, τα οποία και χρησιμοποιούνται κατά κόρων για την προώθηση εκδηλώσεων από πολλούς ανεξάρτητους φορείς. Για παράδειγμα τα διάφορα groups και οι ηλεκτρονικές προσκλήσεις για διάφορες εκδηλώσεις του facebook, το οποίο και λειτούργησε για τους οργανωτές του Zip Zap festival, ένα φεστιβάλ σχετικά με κόμικς, μουσική και κινηματογράφο που έγινε από τρία νέα παιδιά, πρώτη φορά στην Λάρισα αυτή την χρονιά και γνώρισε μεγάλη επιτυχία, κάτι που δίνει την ώθηση για να δημιουργηθεί ένας νέος θεσμός στην πόλη, όπως είναι για παράδειγμα το artfools festival που έχει αντικείμενο τον κινηματογράφο. Είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα ιδιωτικών πρωτοβουλιών, επιτυχημένης χρήσης των social media. Βέβαια θα πρέπει να πούμε πως ο δήμος έχει προφίλ στο facebook και έχει twitter, ωστόσο ισχύει το ίδιο που είπαμε και για την σελίδα του θα πρέπει να κάνει καλύτερη χρήση τους. Στο προφίλ του για παράδειγμα δεν έχει παρά μόνο μια φωτογραφία σχετικά για την πόλη, ενώ ο τοίχος έχει μόνο ανακοινώσεις για τον δήμο, πρέπει να είναι πιο ελκυστικό και να δίνει χώρο και στους πολίτες. Ενώ δεν έχει πάλι καμία ενημέρωση, ούτε βίντεο για προηγούμενες εκδηλώσεις ή αυτές που πρόκειται να γίνουν. Ενώ το φεστιβάλ Πηνειού αναφέρεται ως δημόσια εκδήλωση από ένα φορέα που συμμετέχει και όχι από τον βασικό οργανωτή.¹⁷¹

Με αυτές τις κινήσεις γίνεται προβολή της πόλης και έξω από τα όρια από τα όρια της πόλης αλλά και καλύτερη ενημέρωση των ίδιων των κατοίκων της Λάρισας, καθώς δεν διαβάζουν όλοι τοπικές εφημερίδες ή δεν παρακολουθούν τοπικά τηλεοπτικά δίκτυα και ειδικά οι νέοι άνθρωποι, για τους οποίους το internet είναι βασική πηγή πληροφόρησης. Άρα η χρήση του internet ως μέσο προβολής και πληροφόρησης, είναι καθοριστικής σημασίας και για τον ίδιο τον Λαρισαίο.

Όσον αφορά το θέμα της «ταυτότητας» της πόλης, στα συμπεράσματα είπαμε πως έχει πολλές συγκεχυμένες χωρίς να προβάλλει μια συγκεκριμένη και οργανωμένη, ωστόσο τυχαία φαίνεται πως προκύπτει ένα όνομα σχετικά με την νυχτερινή ζωή και την διασκέδαση. Το οποίο είναι τυχαίο καθώς δεν έγινε οργανωμένα αφού σε ένα βαθμό είναι και λανθασμένο, καθώς για τους περισσότερους το όνομα είναι συνδεδεμένο με τις λαϊκές πίστες, ενώ αυτή την στιγμή στην πόλη κυρίαρχα είναι τα μπαρ, τα κλαμπάκια αλλά και μουσικές σκηνές, ενώ πολλά είναι και τα ταβερνάκια με ιδιαίτερο χαρακτήρα αλλά και

¹⁷¹ Ένα ακόμα στοιχείο που δείχνει ότι η δημιουργικότητα και η δυναμική τις ιδιωτικής πρωτοβουλίας είναι πολύ σημαντική και άρα η καλύτερη και περισσότερη συνεργασία με τους πολίτες είναι πολύ σημαντική!

γευστικούς συνδυασμούς. Τυχαία λοιπόν δεν λειτουργεί τίποτα σωστά, για άλλη μια φορά θα πούμε ότι χρειάζεται οργάνωση.

Η δική μας πρόταση στο θέμα της ταυτότητας της πόλης δεν έχει να κάνει με την νυχτερινή ζωή ή κάτι τέτοιο, έχει να κάνει με το σύνολο της πόλης και τις ιδιαιτερότητες της. Βέβαια αυτό είναι κάπως γενικό και αφηρημένο, για να προβάλλει μια ταυτότητα χρειάζεσαι ένα συγκεκριμένο χαρακτηριστικό, ένα «όνομα» και αυτό για μας είναι το ποτάμι της Λάρισας, ο Πηνειός. Κάτω από αυτό το όνομα μπορεί η πόλη να στεγάσει το νέο της προφίλ.

Καταρχήν πρέπει να πούμε πως πρόκειται για ένα πολύ γνωστό ποτάμι, το οποίο έχει ταυτίσει το όνομά του με την πόλη της Λάρισας τόσο στην σύγχρονη πραγματικότητα, όσο και στην αρχαιότητα. Έπειτα, όπως είπαμε η όχθη του ποταμού τα τελευταία χρόνια αξιοποιήθηκε σημαντικά και μετατράπηκε σε σύγχρονο χώρο αναψυχής και δραστηριοτήτων, ενώ η αξιοποίηση πρόκειται να συνεχιστεί σε όλο το μήκος της παραποτάμιας περιοχής εντός της πόλης. Μια αξιοποίηση, που σύμφωνα με τις ανακοινώσεις του δήμου, θα είναι στο ίδιο «κλίμα» και ακόμα πιο πράσινη, καθώς θα έχει χωμάτινους δρόμους αντί για τσιμέντο. Σημαντικό βέβαια είναι να συνεχιστεί η «πράσινη» ανάπτυξη και να κρατηθεί μακριά η οικιστική ανάπτυξη (εστιατόρια , καφετέριες κ. α.), καθώς η Λάρισα είναι αναπτυσσόμενη από αυτήν την άποψη υπέρ του δέοντος. Επίσης θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην οικολογική του σημασία, να αντιμετωπίσουμε στο πρόβλημα των μολυσμένων υδάτων του ποταμού, με συχνές μετρήσεις και τα ανάλογα μέτρα, για την προστασία της βιοποικιλότητας και την ανάδειξη του ποταμού ως βιότοπου. Σε αυτό σημαντική μπορεί να είναι η συνεργασία με τον Σύλλογο Φίλων του Πηνειού και Παραποτάμιου Πολιτισμού, καθώς είναι ένας δραστήριος και ενεργός σύλλογος με ανάλογα ενδιαφέροντα.

Το ποτάμι μπορεί να γίνει το μέσο για να αναδείξει η Λάρισα το προφίλ μια πόλης σύγχρονης με ευαισθησίες και σεβασμό στο περιβάλλον και τον δημόσιο χώρο. Ενώ δε θα πρέπει να ξεχνάμε πως ο Πηνειός είναι συνδεδεμένος με τους μύθους και τις παραδόσεις της πόλης. Αναμφισβήτητα είναι στοιχείο πολιτισμού, που δένει τη πόλη της Λάρισας με το παρελθόν της αλλά και το μέλλον της.

Ωστόσο, παράλληλα θα μπορούσε να καλλιεργήσει, σε μια πιο οργανωμένη βάση, την δυναμική της και ως «συνεδριακό κέντρο». Η πόλη έχει τις υποδομές , όπως τα ξενοδοχεία, τις συνεδριακές αίθουσες και τα αμφιθέατρα (π. χ. το αμφιθέατρο στο Μουσείο Κατοίγρα ή το Χατζηγιάννειο Πνευματικό Κέντρο), αλλά επίσης και τους ανάλογους φορείς, τον Πολιτιστικό Οργανισμό, την Ιατρική Σχολή αλλά και τα ΤΕΙ. Επίσης, η γεωγραφική της θέση είναι ευνοϊκή, καθώς είναι στο κέντρο της Ελλάδας, ενώ είναι και συγκοινωνιακός κόμβος. Μέσα από την ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού, η πόλη θα μπορέσει παράλληλα να προβάλλει και την ιστορία της, τα μνημεία της (καθώς το σύνολο τους βρίσκете στο κέντρο της πόλης), αλλά και την καθημερινότητα της, γενικά την δυναμική της σαν πόλη, ειδικά αν γίνει σε συνδυασμό με την αξιοποίηση του Πηνειού ποταμού, όπως την αναφέραμε παραπάνω.

Ωστόσο το σημαντικότερο είναι να μπει στους στόχους της πόλης η δημιουργία ενός “brand name” , να υπάρξει μια συγκεκριμένη κατεύθυνση. Πρώτα από όλα η ίδια η πόλη θα πρέπει να απαντήσει στα ερωτήματα «τι είμαι, τι με κάνει ξεχωριστό;» και «σε ποίον απευθύνομαι». ¹⁷² Έπειτα θα πρέπει να επιλέξει την κατάλληλη για αυτήν στρατηγική ¹⁷³, η οποία και θα επιτρέψει να αναδείξει η πόλη την ιδιαίτερη ταυτότητα της. Ωστόσο, για να γίνει αυτό με επιτυχία θα πρέπει να δημιουργηθεί μια μόνιμη ομάδα με σκοπό την ανάδειξη της ταυτότητας της πόλης, μια ας πούμε «Τεχνική επιτροπή» ¹⁷⁴, ή ίσως και μια «Συμβουλευτική επιτροπή» που μπορεί να συμβάλλει στην υλοποίηση της στρατηγικής μέσα από παρατηρήσεις πάνω στις απαιτούμενες μελέτες, στις επιλογές δράσεων κατάλληλων για την ανάδειξη της πόλης κ. α. ¹⁷⁵ Γενικά, αυτό που χρειάζεται είναι ένας «συνολικός σχεδιασμός», με συντονισμένη και συνδυαστική μελέτη που να καλύπτει διάφορους τομείς δράσης, με απώτερο στόχο τόσο την ανάδειξη της ιδιαίτερης ταυτότητας της πόλης, όσο και την προβολή της.

Πεποίθηση μας είναι πως αν οι παραπάνω προτάσεις γίνουν συνδυαστικά, τότε η Λάρισα θα έχει την δυνατότητα να αναδείξει όλα αυτά τα χαρακτηριστικά που μπορούν να την κάνουν μια σύγχρονη και δημιουργική πόλη.

Συνοπτική αναφορά των προτάσεων :

- Ρύθμιση του κυκλοφοριακού με περιφερειακά παρκινγκ και μέτρα όπως ο δακτύλιος
- Έμφαση στο θέμα τις ατμοσφαιρικής ρύπανσης και σε συνδυασμό με το κυκλοφοριακό
- Υιοθέτηση μιας «φόρμα επικοινωνίας» με τους πολίτες σε συνδυασμό με μια «πλατφόρμα συνεργασίας» δήμου – πολιτών
- Καλύτερη και περισσότερη χρήση των νέων τεχνολογιών (internet & social media)
- Ανάδειξη του ποταμού Πηνειού σε σύμβολο της πόλης μέσα από την αξιοποίηση του ως χώρου αναψυχής αλλά και βιότοπου
- Παράλληλη καλλιέργεια της δυναμικής της πόλης για την ανάπτυξη «συνεδριακού τουρισμού»

¹⁷² Βλ. σχετικά www.citybranding.gr «Μια μεθοδολογία σχεδιασμού του Brand και του Branding των πόλεων», Παρασκευή 23 Ιουλίου 2010

¹⁷³ Στρατηγική που θα πρέπει να είναι ανάλογη των στρατηγικών της δημιουργικής πόλης, όπως τις είδαμε στο Α΄ Μέρος, 3α, της παρούσας εργασίας

¹⁷⁴ www.citybranding.gr, ο. π.

¹⁷⁵ Ο. π.

Επίλογος

Στην παρούσα εργασία είδαμε την πόλη της Λάρισας και μέσα από την έρευνα που πραγματοποιήσαμε βρήκαμε τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία της πόλης, τις δυνατότητες που έχει αλλά και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει. Τέλος, εξετάσαμε την πόλη με βάση τις αρχικές υποθέσεις και τα ερωτήματα που θέσαμε και στην εισαγωγή. Σκοπό μας ήταν να δούμε αν είναι η Λάρισα μια «δημιουργική πόλη», σύμφωνα και με όσα κριτήρια θέσαμε στο Α΄ Μέρος της εργασίας, αλλά και αν έχει τις δυνατότητες εκείνες που θα τις επιτρέψουν στο μέλλον να γίνει μια «δημιουργική πόλη», όπως επίσης αν έχει και προβάλλει μια ιδιαίτερη ταυτότητα, ένα «brand name» ως πόλη. Επίσης, θεμελιώδες ερώτημα της εργασίας ήταν ποια είναι η σχέση τόσο των πολιτών όσο και του δήμου με τον δημόσιο χώρο.

Ο δημόσιος χώρος, έτσι όπως ορίστηκε από τους ίδιους τους πολίτες κατά τη διάρκεια της έρευνας, αποτελεί συστατικό μέρος τόσο της πόλης, όσο και των πολιτιστικών και δημοκρατικών διαδικασιών. Όπως πολλές φορές είπαμε είναι χώρος επικοινωνίας και συνδιαλλαγής των πολιτών και σίγουρα δε θα μπορούσε να μην παίζει, ως τέτοιος τόπος, σημαντικό ρόλο στην λειτουργία μια «δημιουργικής πόλης»¹⁷⁶. Είδαμε πως ο δημόσιος χώρος στην Λάρισα είναι ζωτικής σημασίας και αντιμετωπίζεται με σοβαρότητα τόσο από τον δήμο, όσο και από τους πολίτες που δείχνουν να ενδιαφέρονται για την αξιοποίηση του, αλλά και να επιθυμούν την συμμετοχή τους σε διεργασίες που αφορούν την αξιοποίηση και την διαμόρφωση του δημοσίου χώρου.

Ωστόσο, θα πρέπει να πούμε πως γενικότερα στη χώρα μας, ο δημόσιος χώρος επαναπροσδιορίζεται και ο κόσμος επιστρέφει στις πλατείες όπου και δραστηριοποιείται σε πολλά και διαφορετικά επίπεδα. Η «κρίση» έβγαλε τους πολίτες και πάλι στο δρόμο τόσο για να διαμαρτυρηθούν, αλλά και για να αναζητήσουν πιο οικονομικούς τρόπους διασκέδασης, αξιοποιώντας όσο καλύτερα γίνεται τις δυνατότητες που μπορεί να παρέχει ένας δημόσιος χώρος. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο πως όλες οι κεντρικές πλατείες της χώρας μας φιλοξενούν τις τελευταίες μέρες ένα από τα πιο μαζικά κινήματα των τελευταίων ετών, αυτό των «αγανακτισμένων», εκφράζοντας με τον καλύτερο τρόπο την δημοκρατική λειτουργία των δημόσιων χώρων ως χώροι επικοινωνίας, ελεύθερης διαβούλευσης αλλά και τόπος συμμετοχικών διαδικασιών.

---

¹⁷⁶ Είναι θέμα άλλωστε που το είδαμε αναλυτικά στο Μέρος Α΄ 3. της παρούσας εργασίας.

Ελπίζουμε πως απαντήσαμε στα ερωτήματα που τέθηκαν παραπάνω,¹⁷⁷ ικανοποιώντας τον αναγνώστη. Επίσης, αναπτύξαμε και προτάσεις που, βάσει και των αποτελεσμάτων της έρευνας, θεωρούμε πως θα βελτιώσουν την εικόνα, αλλά και την καθημερινή ζωή της πόλης της Λάρισας, συμβάλλοντας παράλληλα στην ανάδειξη της Λάρισας ως μια σύγχρονη και «δημιουργική πόλη»¹⁷⁸.

Στο παράρτημα που ακολουθεί έχει κανείς τη δυνατότητα να δει λεπτομέρειες από την διαδικασία της έρευνας, όπως πίνακες αποτελεσμάτων, τις συνεντεύξεις απομαγνητοφωνημένες, αλλά και το ερωτηματολόγιο που μοιράστηκε στους πολίτες της Λάρισας, όπως επίσης και κάποια επιπλέον στατιστικά στοιχεία που αφορούν την έρευνα. Επιπροσθέτως, παραθέεται επιπλέον φωτογραφικό υλικό αλλά και πληροφορίες σχετικά με τον δήμο Λάρισας.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτρια κα Τσακαρέστου, αλλά και τον Δήμο Λαρισαίων, τον Σύλλογο Φίλων Πηνειού και Παραποτάμιου Πολιτισμού, όπως και όλους όσους συμμετείχαν στην έρευνα, καθώς χωρίς την συμβολή τους δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί η παρούσα εργασία. Επίσης, ευχαριστώ την κα Ελένη Μπαξεβάνου και τον κ. Κυριάκο Τζεϊράνη για την ηθική, και όχι μόνο, υποστήριξη τους κατά τη διάρκεια της έρευνας.

---

¹⁷⁷ βλ. Μέρος Γ' 1. της παρούσας εργασίας.

¹⁷⁸ Μέρος Γ' 2. της παρούσας εργασίας.

Βιβλιογραφία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ :

- Βρεττάκου Παναγιώτα, *Κοινωνικές και Οργανωσιακές Πρακτικές του Πολιτιστικού Τουρισμού*, μεταπτυχιακή εργασία, επιβλέπουσα καθηγήτρια Ιωάννα Τσιβάκου, Αθήνα Ιανουάριος 2008
- Μαντάς Νικόλαος, Στάνος Αναστάσιος, *Μεθοδολογία Εκκίνησης Πτυχιακών Εργασιών*, Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 1993
- Λατινόπουλος Περικλής, *Τα πρώτα βήματα στην έρευνα, ένας χρήσιμος οδηγός για νέους ερευνητές*, εκδ. Κρητική, Αθήνα 2010
- Μπελαβίλας Νίκος, Βαταβάλη Φερενίκη, *Πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη*, εκδ. WWF, Αθήνα 2009
- Μπίθας Κ. Π., *Βιώσιμες πόλεις, ΘΕΩΡΙΑ – ΠΟΛΙΤΙΚΗ*, εκδ. Τυπωθήτω, Αθήνα 2001
- Μπιτσάνη Ευγενία, *Πολιτισμική Διαχείριση & Περιφερειακή Ανάπτυξη. Σχεδιασμός Πολιτιστικής Πολιτικής & Πολιτιστικού Προϊόντος*, εκδ. Διόνικος, Αθήνα 2004
- Μπιτσάνη Ευγενία, *Πολιτισμός – Τοπική κοινωνία : η τοπική πολιτιστική ανάπτυξη στην Ελλάδα και ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης 1980-2000*, Αθήνα 2002
- Σαμαρά Χ. Νίκος, *Η Λάρισα στα χρόνια της απογοήτευσης*, εκδ. Γένεσις, Αθήνα 2006
- Σαπουνάκη – Δρακάκη Λυδία (επιμ.), *Η Ελληνική Πόλη σε Ιστορική Προοπτική*, εκδ. Διόνηκος, Αθήνα 2005
- Τσαντίλης Κώστας, *Η Επιδίωξη της Αξιοβίωτης Πόλης. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Λάρισας, Βόλος 2001
- Τσαούσης Δ., *Η Κοινωνία του ανθρώπου. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1983
- Τσαούσης Δ., *Χρηστικό Λεξικό Κοινωνιολογίας*, Κοινωνιολογική Βιβλιοθήκη, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1984
- Τ. Ε. Ε. – ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, *ΛΑΡΙΣΑ, Το Πολιτιστικό Πρόβλημα*, Εκδόσεις Τ. Ε. Ε. 1983
- Λαογραφικό Ιστορικό Μουσείο Λάρισας, *Ενημερωτικό Δελτίο 2007 -2010*
- Περιφέρεια Θεσσαλίας : πρακτικά συνεδρίου «1^ο Διεθνές Συνέδριο Ιστορίας και Πολιτισμού της Θεσσαλίας», Β΄ τόμος, 9 -11 Νοεμβρίου 2006

- Σύλλογος Φίλων Πηνειού και Παραποτάμιου Πολιτισμού, *Πηνειός, Λάρισα* 2008
- Σύλλογος Φίλων Πηνειού και Παραποτάμιου Πολιτισμού, *Πηνειός, Χθες Σήμερα Αύριο*, Λάρισα 2002
- Ρεμελής Κ. Σ. , *Περιβάλλον και Τοπική Αυτοδιοίκηση, αρμοδιότητες των ΟΤΑ σε θέματα χωροταξίας, πολεοδομίας και περιβάλλοντος*, εκδ. Σάκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1989

ΞΕΝΗ:

- Benevolo Leonardo, *Η πόλη στην Ευρώπη*, μτφ. Άννα Παπασταύρου, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997
- Cuche Denys, *Η έννοια της κουλτούρας στις κοινωνικές επιστήμες*, εκδ. Τυπωθήτω, Αθήνα 2001
- Manson Jenifer, *Η Διεξαγωγή της Ποιοτικής Έρευνας*, μτφ. Έλλη Δημητριάδου, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003
- Sennett Richard, *Η τυραννία της οικειότητας, ο δημόσιος και ο ιδιωτικός χώρος στον Δυτικό πολιτισμό*, εκδ. Νεφέλη, Αθήνα 1999
- Stevenson Debra, *Πόλεις και Αστικοί Πολιτισμοί*, επιμ. Γιάννης Γαννιτσιώτης, εκδ. Κριτική, Αθήνα 2007
- Landry Charles, *The Art of City making*, 2006
- Pinol Jean – Luc, *Ο κόσμος των πόλεων τον 19^ο αιώνα*, μτφ. Ιωάννα Δουράμπεη, Πλέθρον, Αθήνα 2000
- Robson Colin, *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2007
- Zoly Robert, *Η πόλη και ο αστικός πολιτισμός*, μτφ. Σώτη Τριανταφύλλου, εκδ. Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 1991
- Χανς Μαγκνους Ενστεμπεργκερ, Αντρέ Γκορτς, Μιχαηλο Μαρκοβιτς, *Περιβάλλον και Ποιότητα ζωής*, εκδ. Επίκουρος, Αθήνα 1975

ΑΡΘΡΑ:

- Bill Merrilees, Dale Miller, Carmel Herington, “ Antecedents of residents city band attitudes” , *Journal of Business Research* 62, 2009, σ. 362 – 367
- Guy Julier, “ Urban Designsapes and the Production of Aesthetic Consent”, *Urban Studies* 42, Μάιος 2005, σ. 869 – 887
- Alberto Vanolo, “The image of the creative city : Some reflection on urban branding in Turin”, *Cities* 25, Αύγουστος 2008, σ. 370 – 382

- Anette Therkelsen & Malene Gram, "Branding Europe – Between Nations, Regions and Continents", *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism* τομ. 10, v. 2, 2010, σ. 107 – 128
- Willem Van Winden, "Knowledge and European City", *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, vol. 101, No. 1, 2010, σ. 100 – 106
- Nina M. Iversen, "Provenance association as core values of place umbrella brands, A framework of characteristics", *European Journal of Marketing*, Vol. 42, No. 5/6, 2008, σ. 603 – 626
- Norma M. Rantisi & Debora Leslie, "Branding the design metropole: the case of Montreal, Canada", *Area* Vol. 38, No. 4, 2006, σ. 364 -376
- Jeffrey Zimmmerman, "From brew town to cool town: Neoliberalism and the creative city development strategy in Milwaukee", Elsevier Ltd, 2008, p. 230 - 232
- Eugene J. Mccann, "Inequality and Politics in the Creative City – Region: Questions of Livability and State Strategy", vol. 31.1, *International Journal of Urban and regional Research*, March 2007, p. 188 – 96
- Eugene J. Mccann, "Framing space and time in the city: urban policy and th politics of spantial and temporal scale", *Journal of Urban Affairs* 25, 159 - 178
- Jennifer Shillcox, "Effects of Off – Street Bike trails on Home in Hennepin County, Minnesota", April 28 2003
- Θεόδωρος Ζαχαριάδης, «Το κοινωνικό κόστος από την χρήση αυτοκινήτων και η αντιμετώπιση του», *Σχόλιο Οικονομικής Πολιτικής*, τεύχος 20, Ιανουάριος 2009

INTERNET :

- <http://nexus.umn.edu>, Jennifer Shillcox, "Effects of Off – Street Bike trails on Home in Hennepin County, Minnesota", April 28 2003
- www.reconstruction.gr, Δημόσιες Στιγμές : Ο Δημόσιος χώρος ως ιδιωτικός
- www.ntua.gr, Ο δημόσιος χώρος
- www.portal.tee.gr, Δημόσιος χώρος
- www.comedia.org.uk
- www.charleslandry.com

-
- www.citybranding.g Η συμβολή του δημιουργικού κεφαλαίου των πόλεων στη προσπάθεια για ανάκαμψη
-
- www.elinera.org , «Πολιτισμός και Πολιτισμική ταυτότητα», Ελένη Κουκουμίκη, Καλοκαίρι 2005
  - www.cityvranding.com , Με ποια κριτήρια κρίνουμε μια πόλη «ως δημιουργική», της Χριστίνας Κυριακοπούλου
  - www.slideshare.net , «Florida Richard : Δυο βιβλία για δημιουργικές πόλεις», ΚΑΡΥΓΙΑΝΝΗ ΕΦΗ
  - www.slideshare.net, Innovators, Μεταπτυχιακό Σεμινάριο **Ευφυείς πόλεις: συστήματα και περιβάλλον καινοτομίας** Π. Ταράνη , Παρασκευή 23 Νοεμβρίου 2007
  - <http://larisalactarsa.blogspot.com>
  - www.larissa-chamber.gr
  - www.artfools.gr
  - www.larissa-dimos.gr
  - www.larisanet.gr
  - el.wikipedia.org
  - www.kosmoslarissa.gr , Δευτέρα 1 Μαρτίου 2010, από ΠΑΡΜΑΚΗ ΖΩΗ, «1500 στρέμματα πράσινου έχει η Λάρισα»
  - www.eleftheria.gr , Δευτέρα 15 Μαρτίου 2010, του Δημήτρη Χατζηευθυμίου, «Δημιουργική λογιστική και στο πράσινο»
  - www.eleftheria.gr, Πέμπτη 14 Απριλίου 2011, ρεπορτάζ Δημήτρης Κατσανάκης, «Πλωτή Πλατεία ο Πηνεϊός»
  - www.eleftheria.gr , Παρασκευή 29 Απριλίου 2011, «Πλήρης και επιστημονική η μελέτη για τα έργα του Πηνεϊού»
  - el.science.wikia.com
  - culture.larissa-dimos.gr
  - www.larisanet.gr
  - www.larisaperivallon.wordpress.com
  - www.panoramio.com/Larisacity
  - www.18ano.gr/images/E2.pdf
  - <http://invenio.lib.auth.gr> , Δημιουργικές Πόλεις: Οι Σύγχρονες Σχεδιαστικές Τάσεις και οι Προκλήσεις του Μέλλοντος
Creative Cities: Modern Planning Trends and Future Challenges
  - www.urenio.org
  - larisaperivallon.wordpress.com

- <http://library.tee.gr>
- www.artmag.gr , «Η Τέχνη του δρόμου», Γιώργος Δρακουλάκης, Ιανουάριος 2011
- www.intelectum.org , «Σύγχρονη τέχνη και δημόσιος χώρος», Μαρία Κεσανίδου, Μάιος 2008
- www.emeraldinsight.com
- www.informaworld.com
- www.elsevier.com
- www.youtube.com , βίντεο «Πηγειός river festival 2009»
- www.citybranding.gr , «Με ποια κριτήρια δημιουργούνται οι λίστες κατάταξης των πόλεων», 20 Οκτωβρίου 2010
- www.citybranding.gr, «Curitiba: η πόλη – πρότυπο», 28 Μαΐου 2011
- www.citybranding.gr, «Μια μεθοδολογία σχεδιασμού του Brand και του Branding των πόλεων», 23 Ιουλίου 2010
- www.citybranding.gr, «Ζεφύρι: οικοδομώντας μια βιώσιμη πόλη. Ανατρέποντας τα στερεότυπα», Οκτώβριος 2010
- www.citybranding.gr, «Ο ρόλος του ποδηλάτου στην αξιολόγηση βιωσιμότητας της πόλης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- Πίνακες και στατιστικά που αφορούν την έρευνα
- Ερωτηματολόγιο
- Απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις
- Έργα και μελέτες του Δήμου Λαρισαίων
- Φωτογραφικό υλικό

Ερωτηματολόγιο :

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης

Φοιτήτρια : Γεωργούλη Άννα

Επιβλέπουσα καθηγήτρια : Μπ. Τσακαρέστου

Φύλλο : Άνδρας   Γυναίκα

Ηλικία :

15-20__ 21-30__ 31-40__ 41-50__ 51-60__ 61<__ .

Εκπαίδευση : Δημοτικό ..... Γυμνάσιο..... Λύκειο..... Α.Ε.Ι – Τ.Ε.Ι..... Χωρίς εκπαίδευση .....

Κάτοικος Λάρισας : Ναι ..... Όχι .....

- 1) Μπορείτε να περιγράψετε την Λάρισα με 1 λέξη/φράση;
- 2) Πως αντιλαμβάνεστε την έννοια του δημόσιου χώρου;
- 3) Ποιους θεωρείτε αρμόδιους για την «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;
- 4) Έχετε δραστηριότητες στον δημόσιο χώρο;
(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)
- 5) Πόσο συχνά θα λέγατε ότι αθλείσθε σε δημόσιο χώρο;

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

6) Πόσο συχνά πάτε για περίπατο;

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

7) Πόσο συχνά πηγαίνετε για καφέ σε δημόσιο χώρο;

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

8) Πόσο συχνά συμμετέχετε σε πολιτιστικές εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται σε δημόσιο χώρο (π. π. συναυλίες, έκθεση βιβλίου, εκθέσεις ζωγραφικής κ. α.);

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

9) Πόσο συχνά συμμετέχετε σε εκδηλώσεις που αφορούν τη διαμόρφωση και τον καλλωπισμό του δημόσιου χώρου (καθαρισμός πάρκων, δενδροφύτευση , graffiti, κ. α.)

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

10) Κάνετε κάποια άλλη δραστηριότητα; .....

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

11) Θεωρείτε πως ο δημόσιος χώρος είναι «δικός σας χώρος»;

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως ο δημόσιος χώρος και η σχέση που αναπτύσσουν οι πολίτες μαζί του είναι μέρος του πολιτισμού της πόλης;

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

13) Τι θεωρείτε καλό επίπεδο ζωής σε μια πόλη;

14) Τι θεωρείτε ότι πρέπει να προσφέρει μια πόλη ώστε να εξασφαλίζει καλή ποιότητα ζωής;

15) Πόσο ανταποκρίνεται η πόλη της Λάρισας σε αυτά;

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

16) Σε τι βαθμό είστε ικανοποιημένοι από την φροντίδα του Δήμου προς τον δημόσιο χώρο;

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

17) Ο Δήμος «αξιοποιεί» τον δημόσιο χώρο :

α) Πράσινη ανάπλαση δημόσιων χώρων

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π. χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφορά πιο φιλικών στο περιβάλλον, δημιουργία κέντρων περιβαλλοντολογικής εκπαίδευσης, δημιουργία εκπαιδευτικών κήπων ή φυτώριων, κ. α.)

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοιχτούς δημόσιους χώρους (π. χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοιχτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

ε) Άλλη μορφή αξιοποίησης .....

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

18) Σας ενδιαφέρει η συμμετοχή σας στην ανάδειξη του δημοσίου χώρου ως χώρου πολιτιστικής δραστηριότητας;

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

19) Αν ναι, έχετε συγκεκριμένη δράση;

20) Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε κάποιο μέσο μετακίνησης εκτός του αυτοκινήτου (πχ. ποδήλατο) εντός της πόλης;

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

21) Θεωρείτε πως η πόλη ενδείκνυται για την χρήση μέσων μετακίνησης όπως το ποδήλατο;

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

22) Ποιο έργο του θεωρείτε ποιο αποτελεσματικό:

α) η κατασκευή ποδηλατοδρόμων;

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

β) η επέκταση του δικτύου πεζόδρομων;

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

γ) οι πολλές πλατείες της πόλης;

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

δ) η ανάπτυξη του πάρκου του Αλκαζάρ στις όχθες του Πηνειού;

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

ε) άλλο έργο .....

(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

23) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως η οικονομική κατάσταση της χώρας έχει επηρεάσει τη πόλη;

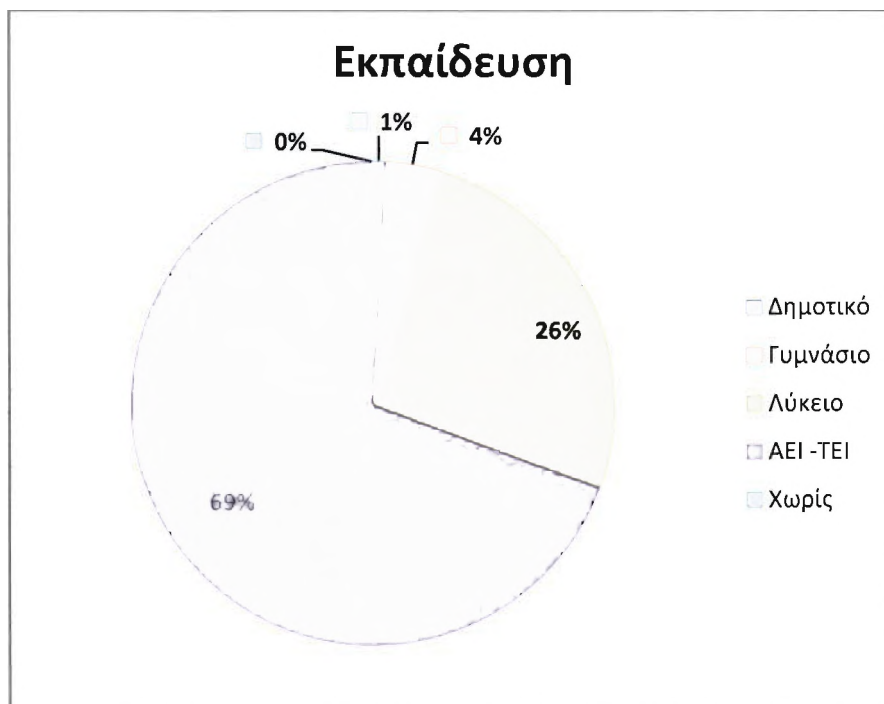
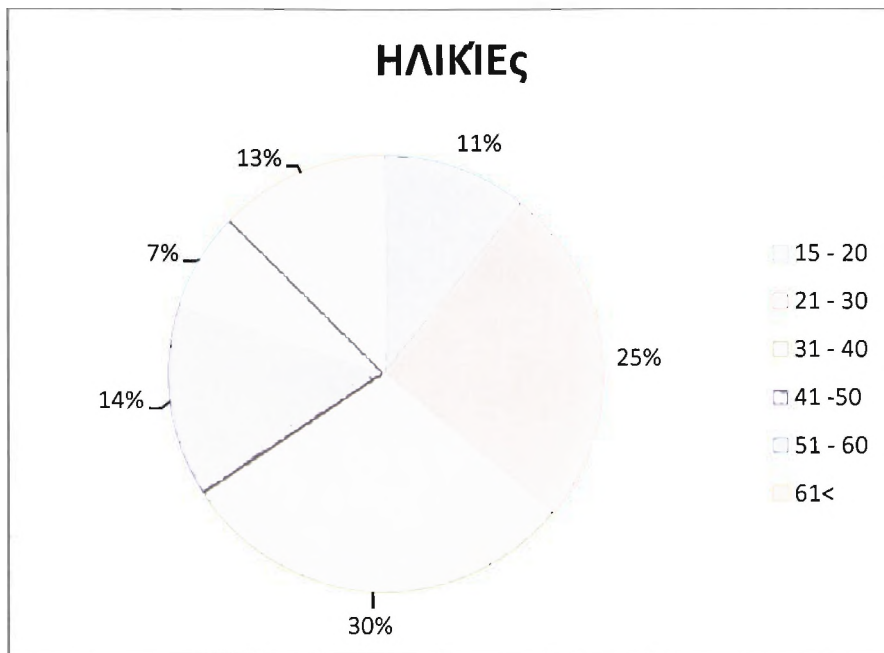
(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

24) Σε ποιο βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

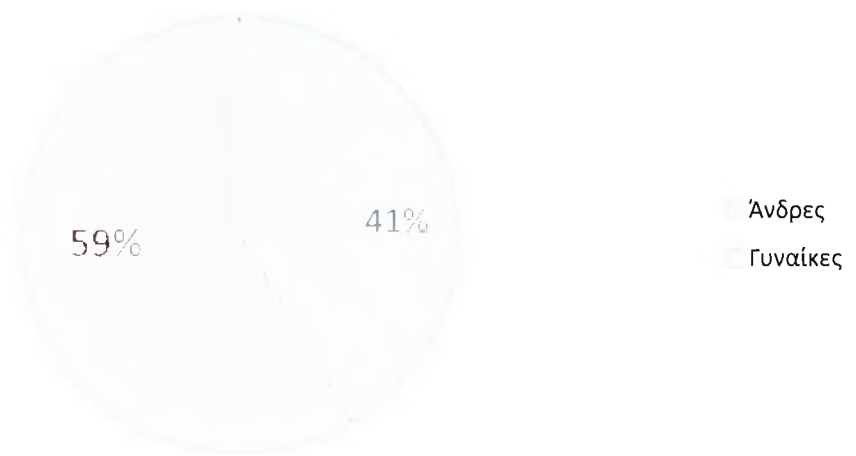
(καθόλου) 1.....2.....3.....4.....5 (πάρα πολύ)

Σας ευχαριστούμε θερμά για την συμμετοχή σας.

Στατιστικά :

Φύλο

Κάτοικοι Λάρισας

Πίνακες Αποτελεσμάτων Έρευνας:

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	21	18,9	18,9
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	29	26,1	45,0
ΜΕΤΡΙΑ	27	24,3	69,4
ΠΟΛΥ	18	16,2	85,6
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	16	14,4	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΑΘΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	38	34,2	34,2
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	28	25,2	59,5
ΜΕΤΡΙΑ	24	21,6	81,1
ΠΟΛΥ	14	12,6	93,7
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	7	6,3	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΠΕΡΠΙΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	9	8,1	8,1
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	25	22,5	30,6
ΜΕΤΡΙΑ	27	24,3	55,0
ΠΟΛΥ	29	26,1	81,1
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	21	18,9	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΓΙΑ ΚΑΦΕ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	12	10,8	10,8
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	26	23,4	34,2
ΜΕΤΡΙΑ	20	18,0	52,3
ΠΟΛΥ	28	25,2	77,5
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	25	22,5	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	20	18,0	18,0
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	31	27,9	45,9
ΜΕΤΡΙΑ	30	27,0	73,0
ΠΟΛΥ	21	18,9	91,9
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	9	8,1	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

**ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ
& ΚΑΛΩΠΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΩΡΟΥ**

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	76	68,5	68,5
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	14	12,6	81,1
ΜΕΤΡΙΑ	8	7,2	88,3
ΠΟΛΥ	11	9,9	98,2
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	2	1,8	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΑΛΛΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	90	81,1	81,1
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	5	4,5	85,6
ΜΕΤΡΙΑ	5	4,5	90,1
ΠΟΛΥ	4	3,6	93,7
ΠΑΡΑ	7	6,3	100,0
ΠΟΛΥ			
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΠΟΣΟ «ΔΙΚΟΣ ΣΟΥ ΧΩΡΟΣ» ΕΙΝΑΙ Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΧΩΡΟΣ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	16	14,4	14,4
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	15	13,5	27,9
ΜΕΤΡΙΑ	22	19,8	47,7
ΠΟΛΥ	32	28,8	76,6
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	26	23,4	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

Η ΣΧΕΣΗ ΔΗΜ.ΧΩΡΟΥ-ΠΟΛΙΤΩΝ ΕΙΝΑΙ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	1	,9	,9
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	9	8,1	9,0
ΜΕΤΡΙΑ	8	7,2	16,2
ΠΟΛΥ	41	36,9	53,2
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	52	46,8	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΠΟΣΟ ΥΨΗΛΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΖΩΗΣ ΤΗΣ ΔΑΡΙΣΑΣ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	10	9,0	9,0
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	23	20,7	29,7
ΜΕΤΡΙΑ	47	42,3	72,1
ΠΟΛΥ	26	23,4	95,5
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	5	4,5	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΠΟΣΟ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΕΙΝΑΙ Η ΦΡΟΝΤΙΔΑ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	15	13,5	13,5
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	34	30,6	44,1
ΜΕΤΡΙΑ	46	41,4	85,6
ΠΟΛΥ	13	11,7	97,3
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	3	2,7	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	9	8,1	8,1
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	40	36,0	44,1
ΜΕΤΡΙΑ	38	34,2	78,4
ΠΟΛΥ	19	17,1	95,5
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	5	4,5	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	14	12,6	12,6
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	42	37,8	50,5
ΜΕΤΡΙΑ	40	36,0	86,5
ΠΟΛΥ	14	12,6	99,1
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	1	,9	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΕ ΑΝΟΙΧΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	3	2,7	2,7
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	30	27,0	29,7
ΜΕΤΡΙΑ	53	47,7	77,5
ΠΟΛΥ	22	19,8	97,3
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	3	2,7	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΕ ΑΝΟΙΧΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	4	3,6	3,6
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	33	29,7	33,3
ΜΕΤΡΙΑ	38	34,2	67,6
ΠΟΛΥ	33	29,7	97,3
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	3	2,7	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΑΛΛΗ ΜΟΡΦΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	89	80,2	80,2
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	10	9,0	89,2
ΜΕΤΡΙΑ	10	9,0	98,2
ΠΟΛΥ	1	,9	99,1
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	1	,9	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΩΡΟΥ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	18	16,2	16,2
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	17	15,3	31,5
ΜΕΤΡΙΑ	24	21,6	53,2
ΠΟΛΥ	32	28,8	82,0
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	20	18,0	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΧΡΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	35	31,5	31,5
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	17	15,3	46,8
ΜΕΤΡΙΑ	17	15,3	62,2
ΠΟΛΥ	21	18,9	81,1
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	21	18,9	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΓΙΑ
ΧΡΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	13	11,7	11,7
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	31	27,9	39,6
ΜΕΤΡΙΑ	27	24,3	64,0
ΠΟΛΥ	20	18,0	82,0
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	20	18,0	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	11	9,9	9,9
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	25	22,5	32,4
ΜΕΤΡΙΑ	21	18,9	51,4
ΠΟΛΥ	29	26,1	77,5
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	25	22,5	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΔΙΚΤΥΟΥ
ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	2	1,8	1,8
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	8	7,2	9,0
ΜΕΤΡΙΑ	24	21,6	30,6
ΠΟΛΥ	37	33,3	64,0
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	40	36,0	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΟΙ ΠΟΛΛΕΣ ΠΛΑΤΕΙΕΣ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	2	1,8	1,8
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	13	11,7	13,5
ΜΕΤΡΙΑ	26	23,4	36,9
ΠΟΛΥ	35	31,5	68,5
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	35	31,5	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΚΟΙΤΗΣ ΠΗΝΕΙΟΥ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	5	4,5	4,5
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	18	16,2	20,7
ΜΕΤΡΙΑ	40	36,0	56,8
ΠΟΛΥ	48	43,2	100,0
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ			
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΛΛΟΥ ΕΡΓΟΥ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	89	80,2	80,2
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	2	1,8	82,0
ΜΕΤΡΙΑ	12	10,8	92,8
ΠΟΛΥ	2	1,8	94,6
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	6	5,4	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΕΠΙΡΡΟΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	3	2,7	2,7
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	9	8,1	10,8
ΜΕΤΡΙΑ	25	22,5	33,3
ΠΟΛΥ	46	41,4	74,8
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	28	25,2	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΠΟΣΟ ΒΙΩΣΙΜΗ & ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΙΝΑΙ Η ΔΑΡΙΣΑ

	Συχνότητες (v)	Ποσοστό %	Αθροιστικές συχνότητες
ΚΑΘΟΛΟΥ	7	6,3	6,3
ΕΛΑΧΙΣΤΑ	14	12,6	18,9
ΜΕΤΡΙΑ	39	35,1	54,1
ΠΟΛΥ	40	36,0	90,1
ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	11	9,9	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	111	100,0	

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΜΕ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΗΚΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΙΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗ/ ΠΛΟΥΤΟΣ	ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	ΔΟΜΗ / ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ	ΔΡΑΣΗ/ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ
Νεόπλουτη	Καλή	Πόλη του καφέ	Άναρχη οικοδόμηση	Οικογενειακή	Πόλη που προσπαθεί
Συνεχή Ανάπτυξη	Τσιμεντούπολη	Ξεκούραση	Πεζόδρομοι	Ανθρώπινη Πόλη	Με δυνατότητες
Δυνατότητες εξέλιξης	Όχι ιδιαίτερα όμορφη	Διακοπές	Πολλές πλατείες	Κοσμοπολίτικη	Μπορεί να βελτιωθεί
Καλή όχι ανεπτυγμένη	Θαύμα	Διασκέδαση	Χωρίς ρυμοτομία	Ποιότητα ζωής	Πολλές δραστηριότητες
Σε εξέλιξη	Φανταστική	Πόλη για ψώνια με πολλά μαγαζιά		Πρωτεύουσα Θεσσαλίας	Όχι πολλές ευκαιρίες εργασίας
	Υπέροχη			Μεγαλούπολη	
	Φοβερή			Επαρχιακή πόλη	
	Όμορφη αλλά με δουλειά			Σύγχρονη	
	Φρίκη			Μέτρια πόλη	
	Πίκρα			Συντηρητική και κλειστή κοινωνία	
	Χάλια			Ανοργάνωτη	
	Τέλεια			Κάμπος	
	Αντιαισθητική			Απαράδεκτη	
				Ζωντανή	
				Άχρωμη Πόλη	
				Φιλική	
				Πεδιάδα	
				Άνετη και Καθαρή	
				Γεμάτη Ζωή	
				Χάος	
				Αστική πόλη	
				Ιστορία 8.000 χρόνων	
				Πολυτάλαντη	

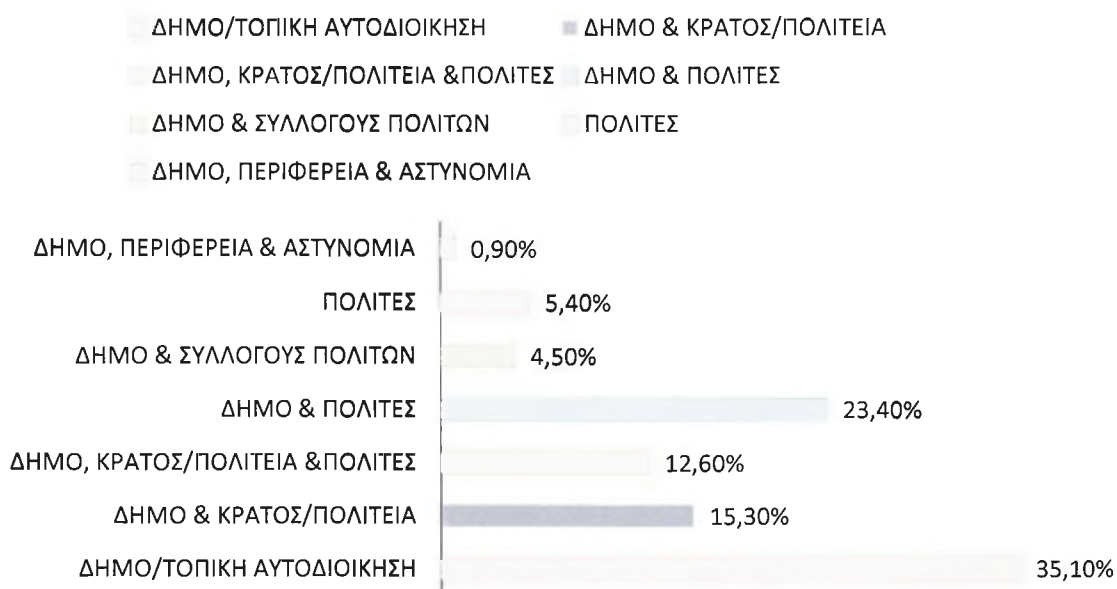
. Πως αντιλαμβάνεστε την έννοια του δημοσίου χώρου;

- Χώρος κοινόχρηστος σε όλους τους Λαρισαίους (3)
- Χώρος που δρουν όλοι ελεύθερα χωρίς να ενοχλούν τον συμπολίτη τους
- Χώρος όπου όλοι οι πολίτες έχουν ίσα δικαιώματα να κάνουν χρήση
- Χώρος προσβάσιμος σε όλους
- Οι πλατείες (3)
- Με ποδηλατόδρομους, ωραίες πράσινες πλατείες, δημόσια κέντρα αθλητισμού, πάρκα σε κάθε συνοικία
- Να είναι καθαρός, προσβάσιμος , να προσφέρει καλαισθησία και λειτουργικότητα
- Ένας χώρος για όλους και για όλα(4)
- Ο δημόσιος χώρος αφορά τη ιδέα ενός χώρου κοινού, για κάθε πολίτη ο οποίος δρα μέσα σε αυτόν ελεύθερα, ενώ παράλληλα τον σέβεται και τον διατηρεί σε αξιόλογο επίπεδο
- Οι μη ιδιωτικοί χώροι όπως οι πλατείες και τα πάρκα
- Χώρος που μπορούν όλοι να έχουν πρόσβαση(3)
- Χώρος κοινός για όλους(4)
- Χώρος που όλοι έχουν λόγο
- Αυτός που ανήκει σε όλους(2)
- Ένα μέρος που συναναστρέφόμαστε και με άλλους ανθρώπους και πρέπει να σεβόμαστε και τους άλλους
- Ως μη ιδιωτικό χώρο, κοινόχρηστο
- Διάδραση
- Ο χώρος έξω από το σπίτι μου, ο έξω από τη σφαίρα της ιδιοκτησίας μου
- Ένας χώρος για τους πάντες(3)
- Χώρος στον οποίο έχουν όλοι πρόσβαση και ευθύνη(2)
- Χώρος που πρέπει να σέβεσαι και να τηρείς τους κανόνες
- Μέρος επικοινωνίας
- Ελεύθερη πρόσβαση σε όλου
- Μέρος που το μοιράζονται οι πολίτες
- Χώρος στον οποίο είναι ελεύθερη η πρόσβαση σε όλους τους πολίτες(2)
- Πεζόδρομοι, πλατείες, πράσινο
- Προς όφελος των πολιτών
- Μας λείπουν τα πάρκα
- Ελεύθερος χώρος για όλους
- Χώρος ο οποίος χρησιμοποιείται από όλους
- Ελεύθερη πρόσβαση
- Δημόσιος χώρος είναι όλοι οι κοινόχρηστοι που χρησιμοποιούν οι πολίτες

- Χώρος που μπορούν όλοι να χρησιμοποιήσουν, αλλά να είναι και υπεύθυνοι για αυτόν
- Χώρος καθαρός χωρίς σκουπίδια με πολύ πράσινο
- Χώρος που εξυπηρετεί το κοινό/πολίτη (2)
- Χώρος για όλους
- Το αντίθετο του ιδιωτικού
- Υπόθεση όλων των πολιτών
- Ελεύθερος χώρος
- Χώρος που όλοι οι πολίτες έχουν πρόσβαση, τον σέβονται και τον συντηρούν κατάλληλα
- Αρκετά βελτιωμένος από παλαιότερα
- Που ανήκει σε όλους, χρησιμοποιεί ο καθένας ανεμπόδιστα αλλά και είναι υπεύθυνος για αυτόν
- Ίσα δικαιώματα για όλους
- Να έχουν όλοι πρόσβαση
- Χώρος που ανήκει στον πολίτη και απαιτεί σεβασμό και κανόνες
- Πλατείες, δρόμοι, πάρκα(2)
- Ένας χώρος ανοιχτός για όλους
- Πράσινο, χωρίς σκουπίδια, πολλούς μπλε κάδους, ΚΑΘΑΡΙΩΤΗΤΑ!!!
- Ο μη ιδιωτικός (2)
- Δικός μου χώρος
- Πάρκα πλατείες, ηρεμία, πράσινο, καθαριότητα, χώροι παρκινγκ
- Χώρος προσβάσιμος, ευχάριστος, που τον χρησιμοποιούν όλοι (2)
- Ότι είναι έξω από την εξώπορτα μου
- Πράσινο – καθαριότητα – λειτουργικότητα
- Χώροι που όλοι έχουν πρόσβαση, που μπορούν να ενεργούν, χώροι καθαροί, άνετοι και ασφαλείς(2)
- Χώροι άνετοι με πράσινο
- Ο χώρος που μοιραζόμαστε όλοι και όλοι είμαστε υπεύθυνοι για αυτόν
- Χώρος που όλοι οι πολίτες έχουν δικαίωμα να κάνουν χρήση
- Χώρος όπου δραστηριοποιούνται όλοι οι άνθρωποι
- Χώρος που ανήκει σε όλους και είμαστε ελεύθεροι να εκφραστούμε
- Χώρος με αρκετό πράσινο όπου μπορεί κανείς να περπατήσει, να αθληθεί, παράλληλα θα πρέπει όποιος θέλει να μπορεί να συμμετέχει σε δραστηριότητες που οργανώνονται
- Ως χώρο για τον οποίο είναι υπεύθυνο το κράτος
- Χώρος αναψυχής
- Τα μέρη εκείνα του πολεοδομικού ιστού, τα οποία ανήκουν στον δήμο και όχι σε κάποιον ιδιώτη και τον οποίων η φροντίδα ή αξιοποίηση αφορά συλλογικότητες

- Ο χώρος εκτός οικίας που προσφέρεται, για βόλτα, για καφέ, για αθλητισμό
- Χώρος δράσης των πολιτών
- Πράσινο παντού(2)
- Ελεύθερος χώρος για όλους τους πολίτες αλλά με συγκεκριμένους κανόνες
- Χώρος όπου ζουν και δραστηριοποιούνται οι πολίτες(2)
- Χώρος που συνυπάρχουν οι πολίτες
- Παρκινγκ, πεζόδρομοι, πλατείες
- Πολύ πράσινο και προσιτό σε όλους όλο το 24ωρο
- Χώρος κοινής δράσης και αλληλεπίδρασης των πολιτών(2)
- Πάρκα, πλατείες, ανάπλαση Πηνειού
- Περιουσία του λαού, των πολιτών
- Να μπορούν όλοι οι πολίτες να απολαμβάνουν τα πάρκα, τις πλατείες κλπ
- Πλατείες και δρόμοι

ΑΡΜΟΔΙΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΟ

1	ΠΟΔΗΛΑΣΙΑ
2	ΒΟΛΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ
3	ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΦΩΤΟΓΡΦΙΑ
4	SKATE
5	ΣΥΝΑΝΑΣΤΡΕΦΟΜΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ ΜΕ ΚΟΣΜΟ

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΤΙ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΚΑΛΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΖΩΗΣ.

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΙΜΑ	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΟΡΓΑΝΩΣΙΑΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΧΩΡΟΙ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΩΝ
Υγιή καθημερινότητα	Οργάνωση	Πολιτιστικές εκδηλώσεις	Ωραίοι δρόμοι.
Ασφαλείς	Οικολογική συνείδηση	Οικολογική συνείδηση	Αρκετοί πεζόδρομοι
Καθαριότητα	Πολλά φυτά	Πολιτισμός στην καθημερινότητα	Χώροι αναψυχής
Σεβασμός στην κληρονομία και τα χαρακτηριστικά της πόλης.	Σωστή διαχείριση των αρχών	Ποδήλατα	Γήπεδα άθλησης
Ευημερία πολιτών	Καλό κοινωνικό επίπεδο	Δράσεις	Ποδηλατοδρόμους
Ποιότητα ζωής πολιτών	Απουσία εγκληματικότητας		Δημοτικά γυμναστήρια
Δυνατότητες μόρφωσης	Έλλειψη κυκλοφοριακού		Χώροι έκφρασης νέων
Δυνατότητες εργασίας	Καλά ΜΜΕ		
Δυνατότητες ψυχαγωγίας	Αξιοποίηση		
Αρμονικές σχέσεις κατοίκων	Δυνατότητες σε υπηρεσίες		
Χώροι πρασίνου	Έλλειψη γραφειοκρατίας		
Εύκολη μετακίνηση με ποδήλατο	Καλή εξυπηρέτηση		
Άνεση	Φροντίδα αδέσποτων		
Επιλογές στην διασκέδαση	Λίγα αυτοκίνητα		
Οι πολίτες να μπορούν να ζουν αξιοπρεπώς	Εκπαιδευτική πρόνοια		

Ενδιαφέρον πολιτών για την πόλη τους	Σωστός φωτισμός
Βιώσιμη πόλη	Θμορφα μνημεία
Όχι αγχωτική	Κοινωνική πολιτική
Ευκαιρίες για τέχνη	Μορφωτικό επίπεδο
Καλή νυχτερινή ζωή	Κοινωνική μέριμνα

Ερ. 14. Τι θεωρείται ότι πρέπει να προσφέρει μια πόλη ώστε να εξασφαλίζει καλή ποιότητα ζωής;

- Υποδομές, οδικό δίκτυο που να λειτουργεί σωστά, ευκαιρία συμμετοχής και λόγου στα κύρια θέματα της πόλης
- Πράσινους χώρους, δυνατότητα παρακολούθησης εκδηλώσεων (με χαμηλό εισιτήριο), ποδηλατόδρομοι, σωστοί δρόμοι κ. α.
- Ευκαιρίες στους νέους και χώρους για όλους
- Να έχει πολλά δένδρα πάρκα, καθαρούς δρόμους
- Υποδομές, ασφάλεια μέσω σωστής φύλαξης και κίνητρα στους πολίτες
- Υλικοτεχνικές υποδομές και σωστή διοίκηση
- Υποδομή
- Μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού να επενδύεται για τις ανάγκες των πολιτών
- Ευκαιρίες για εργασία, εύρυθμη κυκλοφορία, παιδεία και υγεία
- Οδικό δίκτυο σωστό, ποδηλατοδρόμους, πεζόδρομους, πράσινους χώρους, παροχές κοινωνικού χαρακτήρα για τους πολίτες, εκδηλώσεις, κέντρα δημιουργίας και ψυχαγωγία με πολλές επιλογές
- Ευκαιρίες στην εργασία, χώρους ελεύθερους για τους πολίτες, επιλογές στην μόρφωση και τη διασκέδαση
- Καθαριότητα, έλλειψη κυκλοφοριακού, ασφάλεια, πάρκα και χώρους αναψυχής
- Ελεύθερους χώρους και πολιτιστική ζωή
- Οργάνωση, διοίκηση και λιγότερα δημοτικά τέλη
- Αίσθηση ασφάλειας, ελεύθεροι χώροι και παρκινγκ
- Αξιοκρατία και ευκαιρίες στον ιδιωτικό τομέα και να αξιοποιούνται σωστά οι δημόσιοι χώροι
- Πάρκα και πλατείες
- Εργασιακές ευκαιρίες
- Καθαριότητα, ασφάλεια, διασκέδαση, επικοινωνία

- Οργανωμένους και φροντισμένους χώρους για τους πολίτες
- Δωρεάν ΔΕΗ, ΔΕΥΑΛ, ΟΤΕ , internet και νοσήλια
- Συγκοινωνίες και καλή οργάνωση
- Ασφάλεια, καθαριότητα, πάρκα
- Περισσότερα πάρκα
- Ανάπτυξη και εκμετάλλευση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
- Καλές υπηρεσίες από τον δήμο
- Υποδομές και κίνητρα για τους πολίτες να είναι καλύτεροι
- Πιο αποτελεσματική αξιοποίηση των δημόσιων χώρων
- Εργασία και υποδομές
- Τους χώρους, κυρίως με την έννοια της οργάνωσης της δραστηριότητας
- Πεζόδρομοι, χώροι άθλησης
- Χρήματα για κατασκευή χώρων οι οποίοι να επιμορφώνουν τους πολίτες, να ξεφεύγουν οι τελευταίοι από την ρουτίνα της καθημερινότητας και της δουλειάς
- Να συμβάλλει στις δράσεις των πολιτών
- Ευκαιρίες και γενικά φροντίδα για την πόλη
- Σύστημα δρόμων, ανοιχτούς δημόσιους χώρους για τους πολίτες, με δυνατότητες έκφρασης και άθλησης (να μπορούν να επέμβουν και αυτοί στον χώρο)
- Ευκολίες για τους νέους επαγγελματίες, κίνητρα στους νέους να μείνουν στην πόλη
- Ασφάλεια και καθαριότητα
- Να έχει υποδομές που να επιτρέπουν στους πολίτες να αναπτύσσουν δράσεις
- Πράσινους, κοινόχρηστους και καθαρούς χώρους, που προσφέρονται για ψυχαγωγία αλλά και για άθληση
- Σωστή διοίκηση, κίνητρα στους νέους για να μείνουν στην πόλη, υποδομές που επιτρέπουν την έκφραση και την δημιουργία δράσεων από τους πολίτες
- Πεζόδρομοι, πάρκα, άλση, παιδικές χαρές κλπ
- Υποδομές, πολιτιστική ανάπτυξη (πχ Ωδείο), πάρκα, πλατείες αλλά και κοινωνικές παροχές (γηροκομεία κ. α.)
- Άνεση
- Καθαριότητα και κυκλοφοριακό
- Καθαριότητα, φροντίδα για το φυσικό και αστικό περιβάλλον, ηρεμία και υποδομές
- Καλή κυκλοφορία, ασφάλεια, διασκέδαση και πολιτισμός
- ασφάλεια
- Να είναι φιλική με τους κατοίκους
- Πόλη χωρίς κυκλοφοριακό πρόβλημα, σωστή οργάνωση και πολλά πάρκα

- Περισσότερο πράσινο
- Εξυπηρέτηση και σεβασμός των πολιτών, δημόσια έργα και πράσινο
- Επαρκή ιδρύματα περίθαλψης, πράσινο, αξιοπρεπή σχολεία και παιδεία
- Πολλές εκδηλώσεις
- Λιγότερη φασαρία
- Ευκαιρίες στην εργασία, κίνητρα σε νέους επιχειρηματίες, υψηλό ποσοστό πρασίνου, επιλογές στην διασκέδαση
- Σύλλογοι δραστηριοτήτων και ωραία μαγαζιά για ψυχαγωγία
- Κατάλληλες εργασιακές συνθήκες, φυσικό περιβάλλον (πλατείες, πάρκα κλπ), πολιτιστική ανάπτυξη
- Διασκέδαση, άθληση, πολιτισμός
- Δημοτικά πάρκα, δημοτικοί παιδικοί σταθμοί, συσσίτια και γενικά μέριμνα για τους αστέγους, υπεύθυνους για ακρόαση παραπόνων και επίλυση
- Συγκοινωνίες, πάρκα, καλή ρύθμιση της κυκλοφορίας, δρόμοι, καθαριότητα
- Πολιτισμό, όχι κυκλοφοριακό, καθαρό περιβάλλον
- Ανθρώπους που να νοιάζονται για αυτήν
- Πολιτιστικές εκδηλώσεις – κέντρα εκπαίδευσης
- Κοινωνικές υπηρεσίες, ευχάριστο και καθαρό περιβάλλον
- Καθαριότητα στους δημόσιους χώρους, καλή συγκοινωνία, πολιτιστικές εκδηλώσεις, εξυπηρέτηση στις δημόσιες υπηρεσίες
- Ευκαιρίες για αθλητισμό, πολιτισμικές τέχνες, επαγγελματική αποκατάσταση, απουσία εγκληματικότητας, σωστή εκπαιδευτική υποδομή
- Περισσότερα πάρκα
- Εκδηλώσεις και ασφάλεια
- Υπηρεσίες, αρμονία, ελεύθεροι χώροι
- Κουλτούρα των ανθρώπων
- Σωστή οργάνωση των υπηρεσιών και αξιοποίηση όλων των υπαρχόντων πόρων
- Υποδομές, δρόμους, πεζόδρομους και σωστή οργάνωση
- Επίσης, καλή ρυμοτομία, δημόσιοι χώροι πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων (πχ γήπεδα
- Λίγο από όλα με μέτρο
- Εύρεση εργασίας, δυνατότητες εξέλιξης και ανέλιξης, διαμόρφωση μορφών διασκέδασης (μαγαζιά, καφετέριες κ. α.)
- Αξιοποιήσιμους χώρους
- Αξιοκρατία
- Καλές υποδομές, καλή ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, καλό οδικό δίκτυο, καλοί δημόσιοι χώροι (πράσινο, πλατείες κλπ)
- Να προσφέρει επιλογές, ευκαιρίες και καλή συγκοινωνία
- Ασφάλεια, δραστηριότητες, τέχνη

- Καθαρό περιβάλλον
- Ποδηλατοδρόμους
- Καλή εξυπηρέτηση των πολιτών
- Άνετα ΜΜΜ
- Καθαρό περιβάλλον και επαγγελματική αποκατάσταση, εξάλειψη εγκληματικότητας, κουλτούρα
- Ευκαιρίες για εργασία, καθαρό περιβάλλον, χώρους αναψυχής και χαλάρωσης και αρκετό πράσινο στους δημόσιους χώρους
- Ένα υγιές περιβάλλον
- Θέατρο, μουσικές εκδηλώσεις
- Πολιτιστικές εκδηλώσεις, καθαριότητα, οργάνωση και ασφάλεια
- Ελεύθερο χώρο με πράσινο, έτσι ώστε να μπορείς να αναπτύξεις πολλές δραστηριότητες
- Υποδομές, χώρους αναψυχής, πράσινους χώρους, ρύθμιση κυκλοφοριακού, υγειονομικό
- Πράσινους, κοινόχρηστους και ελεύθερους χώρους, χώρους άθλησης
- Εξυπηρέτηση των πολιτών στις υπηρεσίες, κατασκευές δρόμων, πεζοδρομίων και πάρκων αναψυχής

Ερ. 17. Ο δήμος αξιοποιεί τον δημόσιο χώρο :

ε. Άλλη μορφή αξιοποίησης

- Αθλητισμός
- Θερινά σινεμά ξανά στην πόλη, ο Μύλος δεν αρκεί

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

Συναυλίες	Παραστάσεις	Graffiti	Οικολογική συνείδηση	Προβολές ταινιών σε ελεύθερους χώρους	Συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις
Μουσικά γκρούπ	Zogler	Street art	Ενημέρωση για σχετικά θέματα. Συμμετοχή σε εκδηλώσεις των Φίλων Πηνειού		Πρωτοβουλίες πολιτών

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΠΙΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ

ΠΡΑΣΙΝΟ	ΥΠΟΔΟΜΕΣ	ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟ
Αισθητική αξιολόγηση του χώρου	Πινημεία	Ρύθμιση κυκλοφορικού
Δενδροφύτευση Μεζούρλου	Γέφυρες	Μείωση των αυτοκινήτων
Ανάπτυξη παραποτάμιου χώρου	Σιντριβάνια	Πεζοδρομήσεις
Ανάδειξη παραποτάμιου χώρου	Εγκαταστάσεις για το ετήσιο παζάρι	Μονοδρομήσεις δρόμων
	Χρήση των εγκαταστάσεων και για άλλες εκδηλώσεις	
	Υπόγειες διαβάσεις	
	Δημοτικό Ιατρείο	
	Ράμπες αναπήρων	

Απομαγνητοφωνήσεις :

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης**

Συνέντευξη με Διευθυντή Πρασίνου, κ. Μπ. Παπαδόπουλος

- 1) *Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητες σας ;*
Είμαστε η Διεύθυνση Πρασίνου, στόχος μας είναι καταρχήν η συντήρηση και η επέκταση του υπάρχοντος πρασίνου. Όταν εννοούμε συντήρηση αφορά την συντήρηση των πλατειών, πάρκων. Τριγώνων, δεντροστοιχιών, αλσών κλπ. και η επέκταση αφορά ότι προκύπτει, καινούριους χώρους που προκύπτουν από τη δημοτική αρχή, είτε σε επίπεδο δενδροφύτευσης, είτε σε πλατείες, πάρκα κλπ, είτε σε επίπεδο αναδιαμορφώσεων. Αυτές είναι γενικά οι αρμοδιότητες μας.
Οι γενικές ερωτήσεις που δεν σχετίζονται άμεσα με τις δραστηριότητες σας, απαντάτε τη προσωπική σας γνώμη.
- 2) *Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;*
Σε πολύ μεγάλο βαθμό, θα έλεγα στον μέγιστο.
- 3) *Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;*
Βεβαίως και σχετίζονται. Μπορεί να μην είναι απόλυτη η συσχέτιση, αλλά οπωσδήποτε σχετίζονται.
- 4) *Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;*
Αυτή η ερώτηση σχετίζεται με τον δήμο, η προσωπική μου γνώμη πως τον απασχολούν αρκετά.
- 5) *Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;*
Είναι μεγάλης σημασίας (..) είναι ένα κομμάτι βασικό του περιβάλλοντος το οποίο προσδίδει και από πλευράς βιολογίας και οικολογίας, αλλά και από πλευράς ψυχικής υγείας. Το πράσινο σε μια πόλη πέρα από το οξυγόνο, διοξειδίο του άνθρακα κλπ παίζει σημαντικό ρόλο και στην ψυχική υγεία του ατόμου, ένα σωστό περιβάλλον δηλαδή, που έχει μέσα και ένα ποσοστό πρασίνου.
- 6) *Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;*
Οπωσδήποτε ένας δημόσιος χώρος παίζει ρόλο και στη συνέντευξη, συνδιαλλαγή των πολιτών, αλλά και σε επίπεδο δημοκρατίας, των δημόσιων συναντήσεων κλπ.

Σχόλιο [A1]:

- Ανακύκλωση (ύπαρξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
- Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π.χ. ποδήλατο)
- Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
- Πράσινη ανάπλαση των δημόσιων χώρων
- Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

Σχόλιο [A2]:

- Αλλά περνούμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουν μέσα σε αυτόν;
- Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
- Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
- Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοιας την επικοινωνίας και τις ανταλλαγές απόψεων);

7) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Θα έλεγα σε μικρό βαθμό, κάτω του μετρίου.

8) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Το κυριότερο όλων θα έλεγα είναι η «κοινωνική συνύπαρξη». Αν δεν υπάρχει, και εκεί είναι η μεγάλη δυσκολία και ως χώρας αλλά και ως πόλης, και ανταναικλά και τα προβλήματα της χώρας είναι η κοιν. συνύπαρξη. Ο σεβασμός, δηλαδή, του διπλανού και η κοινή συνιστώσα για την επίτευξη των στόχων. Η ατομικότητα και ο «ωχαδερφισμός» είναι χαρακτηριστικό της ελληνικής κοινωνίας και κατά συνέπεια της πόλης μας. Αυτό πιστεύω πως είναι, θα πρέπει να είναι, το βασικό για την όποια αξιοποίηση.

9) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Θα έλεγα σε μικρό. Υπάρχουν σημεία που (...) για διάφορους λόγους πολιτικής και όχι μόνο. Υπάρχουν πράγματα στο κέντρο της πόλης που δεν εμφανίζονται (...) προβάλλονται, πλην του αρχαίου θεάτρου βέβαια.

10) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επίτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Όχι δεν το έχει πετύχει.

11) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Έτσι θεωρώ. Ως προς τις προθέσεις ναι υπάρχουν.

12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;

Πιστεύω πως υπάρχει αυτή η διάθεση, αλλά δεν είναι απόλυτα επαρκής.

13) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Όλα! Και η πολιτιστική ανάπτυξη μέσω εκδηλώσεων και ανάπτυξη της ιστορίας της πόλης, αλλά και ανάπτυξη του πρασίνου της πόλης.

14) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Όχι πολύ, ελάχιστα υπάρχει διάλογος.

15) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Κοινωνικά ήρεμο θα έλεγα, με μεγάλη ανάπτυξη πρασίνου, εεε, καλύτερη κοινωνική συνεργασία και πολύ καλό κυκλοφοριακό.

Σχόλιο [A3]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buynuk Hamam, γύρω στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχλλίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
- Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

Σχόλιο [A4]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, πόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλης; Νοηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται απλά ή είναι ζωηρός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

Σχόλιο [A5]:

- α) Πρόσβληση ανάληψη δημοσίων χώρων
- β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π. χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφοράς πιο φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)
- γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)
- δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

16) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Είναι πολλά, κάπου μπορεί να αυξάνεται, κάπου μπορεί να μειώνεται, αν είχε κλίμακα θα έλεγα κάπου στη μέση.

17) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Πόσο σημαντικό; Το Α και το Ω.

18) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Νομίζω είναι σαφές και από όσο είπαμε, στο μέγιστο βαθμό.

Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Αρκετά ικανοποιητικό σε ποσότητα.

Σε ποιότητα;

Σε ποιότητα (..) εξαρτάται από όσα έχουμε πει, την κοινωνική συνεργασία, τη συμμετοχή των πολιτών και φυσικά και τις διαθέσεις της δημοτικής αρχής.

19) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Σε μεγάλο βαθμό, στον μέγιστο.

20) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης;

Το ίδιο, στο μέγιστο. Το λέγαμε και πριν με το κυκλοφοριακό.

21) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;

Όχι, προσωπικά θεωρώ πως όχι. Η πόλη αυτή τη στιγμή είναι φτιαγμένη για τα αυτοκίνητα, ούτε καν για τους πεζούς.

Δε γίνεται καμιά προσπάθεια;

Είναι επιφανειακή.

22) Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσω μετακίνησης;

Όχι, ενώ έχει όλα τα προσόντα η πόλη, είναι επίπεδη και άρα βολική.

23) Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;

Σημαίνει μεγάλο κυκλοφοριακό πρόβλημα και επιβάρυνση του περιβάλλοντος.

Σχόλιο [A6]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

24) Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name , μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;

Έχει την ιστορία της σαν πόλη, έχει το ποτάμι. Από τη σημασία ωστόσο της πράξης, αν ισχύει, κατά πόσο το έχει πετύχει δηλαδή, θα έλεγα ότι είμαστε σε ένα μεσαίο επίπεδο.

25) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;

Την ιστορία μας, το ποτάμι.

26) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

Είμαστε και σε περίοδο κρίσης βέβαια, αλλά ακόμη τα καταφέρνουμε. Είμαστε, θα έλεγα, σε ένα μεσαίο επίπεδο.

27) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Πώς να την περιγράψω; Δύσκολο.. Παλιά την λέγαμε «σκονούπολη», αλλά τώρα πια έχει αλλάξει... Εεε, θα έλεγα πλούσια νυχτερινή ζωή.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης**

Συνέντευξη με επιμελήτρια του Λαογραφικού Μουσείου.

1) Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητες σας ;

Είμαι αρχαιολόγος και είμαι επιμελήτρια στο Λαογραφικό Ιστορικό μουσείο Λάρισας, που είναι μουσείο νεότερου πολιτισμού, είναι το κεντρικό μουσείο νεότερου πολιτισμού στη Θεσσαλία. Οι αρμοδιότητες μου πιο αναλυτικά είναι η οργάνωση, ο σχεδιασμός και η οργάνωση επίσημων εκθέσεων, είναι η εκπαίδευση, που σαν μουσείο έχουμε στην πολιτική μας πολύ μεγάλο μερίδιο για την εκπαίδευση και πολλές άλλες δράσεις πολιτιστικές, συνεργασία με άλλους φορείς, σε πλαίσια πάντα διαδραστικά, διαδραστικές πολιτικές πάνω στον πολιτισμό και άλλα πολλά.

2) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;

Θεωρώ σε πολύ μεγάλο βαθμό. Και για αυτό θα σου μιλήσω αποκλειστικά, σε σχέση με εμάς, το λαογραφικό μουσείο, το οποίο το έχει συνδράμει αρκετές φορές έχει ενισχύσει τη δραστηριότητα μας, μας έχει βοηθήσει δηλαδή. Το μουσείο μας ιδρύθηκε το 1974, από το 1992 και μετά, το 1992 έγινε η θεμελίωση του νέου κτηρίου, και μέχρι το 2008 δεν είχαμε ακόμα μπει. Δηλαδή μέσα σε 16 χρόνια, φαντάσου πόσα προβλήματα, πόσες «ταλαιπωρίες» έχει υποστεί το μουσείο. Σε όλα αυτά ο δήμος ήταν αρωγός μας με τον έναν ή τον άλλον τρόπο. Αλλά και εξετάζοντας τη δράσεις μας ο δήμος ήταν αρωγός μας πολλές φορές, μας ενίσχυσε, συνεργάστηκε άψογα και νομίζω είναι στο πλευρό μας και είναι διατεθειμένος να έρθει πιο κοντά.

3) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;

Σε αρκετά μεγάλο βαθμό. Και πάλι από τη δική μας εμπειρία.. Οι δράσεις του μουσείου εδώ και χρόνια έχουν επεκταθεί και εκτός των τειχών, εκτός του «φυσικού» χώρου του μουσείου. Μπορεί να σχεδιαστεί μια έκθεση έξω, να γίνει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, όπως έγινε και παλιότερα, πχ κάτω στο ποτάμι, τον Πηνεϊό, στα πλαίσια των εκδηλώσεων που κάνει εκεί κάθε Ιούνιο ο δήμος, έχει συμμετάσχει και το μουσείο με εκπαιδευτικά προγράμματα και μπορώ να σου πω, ότι είναι

και ο εξωτερικός χώρος, που μπορεί να λειτουργήσει και ως χώρος έμπνευσης και ανάπτυξης πολύ περισσότερο από ένα απλό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, μια ξενάγηση σε ένα μουσείο, δίνει άλλα ερεθίσματα και άλλες δυνατότητες.

4) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;

Νομίζω πως ο δήμος το έχει δηλώσει αυτό το πράγμα, και το δηλώνει έμπρακτα ότι δίνει μεγάλη βαρύτητα, απαντώντας καθαρά ως πολίτης πλέον, αλλά θεωρώ πως τον απασχολεί αρκετά, χωρίς βέβαια να έχω εξειδικευμένη γνώση.

Σχόλιο [A7]: • Ανακύκλωση (ύπαρξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
• Ευαλλακτικά μέσα μεταφοράς (π.χ. ποδήλατο)
• Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
• Πράσινη ανάπλαση των δημόσιων χώρων
• Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

5) Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Είναι χώρος επικοινωνίας, έμπνευσης, ψυχαγωγίας, χώρος ανάπτυξης ποικίλων δραστηριοτήτων σε διάφορα πεδία δράσης, όπως αναφέραμε και παραπάνω για τις γιορτές Πηνειού, που συμμετείχαμε και ως μουσείο.

6) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Ενδεικτικό είναι οι γιορτές Πηνειού, όπως είπα, που είναι ένα φεστιβάλ κάθε Ιούνιο, αλλά και άλλες ποικίλες πολιτιστικές δράσεις. Δίνει δηλαδή έμφαση στη χρήση δημόσιων χώρων, ναι, το στηρίζει.

7) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Νομίζω σε αρκετά μεγάλο βαθμό και εν δυνάμει μπορεί να χρησιμοποιηθεί και περισσότερο. Έτσι νομίζω.

Σχόλιο [A8]:

• Απλά περνάμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουμε μέσα σε αυτόν;
• Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
• Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
• Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοια της επικοινωνίας και τις ανταλλαγές απόψεων);

8) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Θα μιλήσω με βάση την ιδιότητα μου, τις δικές μου προσλαμβάνουσες, γίνεται μέσα από πολιτιστικές δράσεις, όπως είπα πριν, εκθέσεις έργων τέχνης ή συμμετοχή σε κάποιες πανελλήνιες, όπως εκστρατείες του υπ. Πολιτισμού, όπως για το ποδήλατο κ.α., περιβαντολογικά διότι και το υπ. Πολιτισμού εστιάζει σε τέτοιου είδους εκστρατείες κάθε χρόνο με ένα τέτοιο θέμα. Φέτος είναι «το νερό», παλιότερα «το δέντρο». Κάνουμε ειδικά προγράμματα σε εξωτερικό χώρο. Μέσα από εκπαιδευτικά προγράμματα, από συνεργασίες που αφορούν το περιβάλλον και άλλες τέτοιες εκδηλώσεις.

9) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Σχόλιο [A9]:

• Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π.Χ.)
• Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π.Χ.)
• Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buyuk Hamam, γύρω στον 17^ο αιώνα μ.Χ.)
• Μπαϊρακλί τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ.Χ.)
• Γενί Τζαμί (19^ο αιώνας μ.Χ.)
• Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ.Χ.)
• Παλαιохριστιανική Βασιλική του αγίου Αχλλίου (6^{ος} αιώνας μ.Χ.)
• Παλαιохριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ.Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
• Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ.Χ.)
• Παλαιохριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ.Χ.)

Στο μέγιστο δυνατό, διότι δεν υπάρχουν πολλές δυνατότητες, δηλαδή αντιμετωπίζουμε ως χώρος πολιτισμού – το ίδιο συμβαίνει και με τους αρχαιολόγους- αρκετά προβλήματα, οικονομικά. Το οικονομικό παίζει πολύ μεγάλο ρόλο. Ναι μεν ο σκοπός ενός μουσείου είναι η διάσωση μνημείων, αντικειμένων συλλογών κ. α. αλλά πολύ σημαντικό ρόλο παίζει και η ανάδειξη τους, σε επίπεδο πόλης η ανάδειξη τους γίνεται με οικονομικά, χωροταξικά κ. α. μέτρα και πίστεψε με δεν είναι πολλά.

10) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Νομίζω στα πλαίσια του δυνατού και από εκεί και πέρα εμείς ως φορείς πολιτισμού και το αρχαιολογικό και οι εφορείες και ο δήμος προσπαθούμε να το εμφυσήσουμε στους πολίτες, μέσα από τις δράσεις μας, ότι όλα αυτά τα σημεία πρέπει να τονώνουν την συλλογική και ατομική μνήμη, να είναι σημεία αναφοράς. Διότι η Λάρισα είναι μια πόλη πολυπολιτισμική και με παρελθόν. Στα πλαίσια του δυνατού πάντα προσπαθούμε να το αξιοποιούμε και να το αναδεικνύουμε αυτό, αυτό είναι βασικό.

Σχόλιο [A10]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, πόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλη; Νοηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στόχιο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται απλά ή είναι ζωτικός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

11) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Θα σου πω με βάση και τις διαθέσεις του προς το μουσείο. Ναι, και στον απόλυτο βαθμό όσον αφορά εμάς που είμαστε ένας φορέας πολιτισμού πολύπαθος, θεωρώ πως είναι μέρος της ευρύτερης περιοχής και ευαισθητοποίησης του δήμου.

12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;

Είναι ανοιχτός και το αποδεικνύει καθημερινά με τις διάφορες εκδηλώσεις προσπαθώντας να μπλέξει και τους πολίτες σε αυτό. Θέλει ενεργούς πολίτες, με εκδηλώσεις ανοιχτές για το κοινό, με συμμετοχή του κοινού διαφόρων ηλικιών.

Σχόλιο [A11]:

α) Πρόσνη ανάπλαση δημοσίων χώρων

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π. χ. ανακύκλωση, χρήση των MMM ή εναλλακτικών μέσων μεταφορά π.χ. φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

13) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Τι να σου πω, που είναι και πολύ δύσκολη η οικονομική συγκυρία. Ναι μεν εμείς μεμονωμένα σαν φορείς πολιτισμού συνεργαζόμενοι με τον δήμο, αλλά υπάρχουν και ανώτεροι φορείς όπως το υπ. Πολιτισμού με

εκστρατείες του, σειρά θεματικών δράσεων, οικολογικά προγράμματα, αλλά δεν έχουμε τα οικονομικά μέσα. Χρειάζονται χρήματα και περισσότερα ερεθίσματα.

14) *Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;*

Όχι ικανοποιητικά, χρειάζεται δουλειά και ενεργοποίηση από εμάς. Η σχέση είναι αμφίδρομη και παίζει ρόλο και το επίπεδο εκπαίδευσης.

15) *Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;*

Μια υγιής πόλη. Με ενεργούς πολίτες, ευαισθητοποιημένους σε πολλά θέματα, δηλαδή να εμπλέκονται ενεργά όπου μπορούν και με τις δυνατότητες που παρέχει ο δήμος. Μια πόλη που αναδεικνύει το παρελθόν και τα μνημεία της, τα οποία αποτελούν μια βάση ανάπτυξης του αύριο. Σε ενδυναμώνουν, η γνώση και η συνειδητοποίηση του παρελθόντος ως ιστορική και συλλογική μνήμη. Μια πόλη που προβάλλει τον πολιτισμό της, με οικολογική πολιτική, επενδύοντας δηλαδή σε όλους τους τομείς, είναι υγιής και εκκολάπτει ενεργούς πολίτες.

16) *Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;*

Αρκετά καλό, πάνω του μετρίου. Απαιτεί ακόμα δουλειά και προσπάθεια.

17) *Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;*

Είναι η βάση. Για μένα το καλό επίπεδο ζωής εμπεριέχει ανεπτυγμένο πολιτισμό.

18) *Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;*

Όπως προανέφερα η ανάπτυξη οικολογικής πολιτικής. Αυτό που λέμε «πράσινη πόλη» είναι πολύ βασικό.

19) *Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;*

Έχουμε τους χώρους γύρω από το ποτάμι, το Αλκαζάρ και τις όχθες που είναι σημαντικός πνεύμονας για την πόλη, ευτυχώς έχει

αξιοποιηθεί εκεί η περιοχή. Σε ότι αφορά τα πάρκα από προσωπική εμπειρία, θα έλεγα ότι χρειαζόμαστε δουλειά σε επίπεδο παρκων, πλατειών κλπ.

20) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Όπως προανέφερα, στον μέγιστο βαθμό. Διότι είναι χώρος έμπνευσης, ψυχαγωγίας, ανάπτυξης δραστηριοτήτων, φιλοξενίας. Μια πολύ ωραία έκθεση που μπορεί να στηθεί εκεί έξω, ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα διαδραστικό, μια πολιτιστική συνεργασία.

Σχόλιο [A12]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

21) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης;

Πολύ βασικό, το αυτοκίνητο στο κέντρο δυσχεραίνει τη μεταφορά πια.

22) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;

Νομίζω πως τη στηρίζει. Έχουν γίνει ειδικές λωρίδες για ποδήλατα και από όσο ξέρω από φίλους ποδηλάτες έχουν διευκολύνει πολύ την κίνηση με το ποδήλατο.

23) Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσω μετακίνησης;

Δεν ξέρω αν είναι αρκετά αλλά σίγουρα περισσότερο από το παρελθόν. Και λόγω οικονομικών συγκυριών αλλά και λόγω του περιβάλλοντος σε σχέση με την ενίσχυση του δήμου.

24) Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;

Λιγότερα καυσάερια, πιο καθαρή πόλη. Αλλά νομίζω πως πρέπει και το υπόλοιπο των πολιτών να ευαισθητοποιηθεί σε ότι αφορά τη κυκλοφορική τους αγωγή. Να εστιάσουμε και στην παιδεία πάλι.

25) Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name, μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;

Ο δήμος λέει «Λάρισα, πόλη του αύριο», θα προσθέσω με ένα γερό πολιτιστικό background ως βάση για το αύριο. Δεν ξέρω πόσο δυνατά

βγαίνει αυτό προς τα έξω. Η Λάρισα φημίζεται περισσότερο για τους πεζόδρομους και ίσως το πράσινο.

26) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;

Είναι η ιστορία που έχουμε, επειδή η Λάρισα είναι πόλη πολυπολιτισμική και εμείς εκ των έσω προσπαθούμε να το προβάλλουμε. Νομίζω γενικά σαν χώρα πρέπει να επενδύσουμε στον πολιτισμό.

27) Σε τι βαθμό

27) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

Σε αρκετά μεγάλο βαθμό, πάνω από το μέσο θα έλεγα.

28) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Πολυπολιτισμική, με γερές βάσεις. Κατά καιρούς έχει αφομοιώσει διάφορους πολιτισμούς και σε αυτό τον πολιτισμό μπορεί να πατήσει και να οικοδομήσει ένα ανθηρό αύριο.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης**

Συνέντευξη με την Πρόεδρο της Ένωσης Γυναικών Λάρισας και δημοτικό σύμβουλο με τον συνδυασμό Λαμπρούλη

1) Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητες σας ;

Δηλαδή με τι ασχολούμαι; (ναι) Είμαι πρόεδρος στην Ένωση Γυναικών Λάρισας και δημοτική σύμβουλος με την παράταξη του Λαμπρούλη. Ο Σύλλογος είναι ένας σύλλογος γυναικών, υπάρχει στην πόλη από την μεταπολίτευση και μετά, εγώ είμαι πρόεδρος τα 3-4 τελευταία χρόνια. Είναι ο πιο ενεργός σύλλογος της πόλης, έχει πάρα πολλά μέλη και πάρα πολλές δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες του συλλόγου αφορούν κατά κύριο λόγο τις γυναίκες, τα προβλήματα των γυναικών, είμαστε ο σύλλογος εκείνος που λέμε ότι σήμερα οι γυναίκες αντιμετωπίζουν πάρα πολλά προβλήματα, με κυριότερο αυτό της ανεργίας, της εκμετάλλευσης στις εργασιακές σχέσεις, γενικά τα οξυμένα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι γυναίκες. Πάντα αντιμετώπιζαν προβλήματα οι γυναίκες, αλλά σήμερα ακόμα πιο πολύ, βλέπετε ότι η κρίση που αντιμετωπίζει σήμερα η κοινωνία μας πιο οδυνηρά είναι τα αποτελέσματα στο γυναικείο πληθυσμό. Με πρώτο το θέμα της ανεργίας, τα επίσημα ποσοστά των γυναικών είναι υπερδιπλάσια σε νούμερο από αυτά των αντρών. Δηλαδή η ταξική φύση της γυναίκας μας απασχολεί ιδιαίτερα. Επίσης ο σύλλογος, πέρα από την αντιμετώπιση των προβλημάτων, έχει πάρα πολλές πολιτιστικές δραστηριότητες, ασχολείται με πάρα πολλά πολιτιστικά, κάνει εκδηλώσεις πολιτιστικού περιεχομένου, για παράδειγμα κάνουμε προβολές ταινιών, πρόσφατα δείξαμε μια ταινία που εξέταζε το θέμα τον προσφύγων της Μικρασιατικής Καταστροφής και ακολούθησε συζήτηση - σύνδεση με την πολιτική προσφυγιά και γενικά του προσφυγικού προβλήματος. Επίσης, χθες ήμασταν σε κατά κάποιο τρόπο εκδρομή στο Τρίκερι, ένα μικρό νησάκι που ήταν τόπος εξορίας γυναικών, πραγματοποιήσαμε μια εκδήλωση μνήμης θα λέγαμε, είχε και πολιτιστικό πρόγραμμα, είχαμε μουσική, τιμήσαμε γυναίκες που ήταν εξόριστες και άλλα. Και ως δημοτική σύμβουλος στο συνδυασμό που είμαι παλεύουμε τελείως διαφορετικά από ότι οι άλλοι, για παράδειγμα εγώ προσωπικά στο τελευταίο δημοτικό συμβούλιο συζητώντας το προϋπολογισμό του δημοτικού Ωδείου, που είναι πολιτιστικός φορέας, εξήγησα για καταψήφισα τον προϋπολογισμό, για 2 λόγους. Πρώτον, γιατί είναι το πιο ακριβό σχολείο που υπάρχει στην πόλη, με δίδακτρα που φτάνουν μέχρι και 1000 ευρώ το χρόνο, με αποτέλεσμα να αναγκάζονται γονείς να περικόψουν τις σπουδές των

παιδιών τους, αλλά και για τις εργασιακές σχέσεις στο Ωδείο που έχουν καθηγητές με συμβάσεις χαμηλόμισθες. Ο πολιτισμός εν ολίγοις αν δεν επιχορηγηθεί γενναία από το κράτος, δεν μπορεί να είναι ανταποδοτικός. Εδώ σκέφτονται να δώσουν προς ενουκίαση το κηποθέατρο, να το νοικιάσουν σε ιδιώτη, να ως δημοτική σύμβουλος στον συνδυασμό μου αντιταχθήκαμε σε αυτό. Στο κηποθέατρο, το οποίο για την ιστορία έγινε επί εποχής Λαμπρούλη, μπορεί να έχει εισιτήριο όταν έρχονται παραστάσεις, αλλά όταν γίνονται εκδηλώσεις, συζητήσεις, φεστιβάλ στο χώρο του αυτά τώρα είναι δωρεάν. Αν είναι σε ιδιώτη θα ενουκιάζει το χώρο, θα πρέπει να βάλεις και εισιτήριο. Εμείς πιστεύουμε ότι πολιτισμός δεν πληρώνεται, ανήκει σε όλους και είναι και αναγκαίος, είναι απαραίτητος και είναι και ο πρώτος που χτυπιέται, ειδικά τώρα με την οικονομική κρίση.

2) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;

Ο Δήμος ήταν και συνεχίζει δηλαδή να είναι ένας από τους κύριους φορείς πολιτιστικής δραστηριότητας στην πόλη. Το ζήτημα είναι ποιος δήμος και τι πολιτιστικές δραστηριότητες. Γιατί μπορεί να ενισχύονται δραστηριότητες οι οποίες δεν ανεβάζουν το επίπεδο του τόπου, δηλαδή όταν κάνει για παράδειγμα χριστουγεννιάτικες εκδηλώσεις και καλή μια τραγουδίστρια, ας μη πούμε «σκηλού» αλλά αμφιβόλου καλλιτεχνικής ποιότητας, σίγουρα δεν ανεβάζει το πολιτιστικό επίπεδο. Άρα, ένα πρέπει να μας ενδιαφέρει τι εκδηλώσεις κάνει ο δήμος, και δεύτερον είναι ποιος τις κάνει αυτές τις εκδηλώσεις αλλά και με τι οικονομικό κόστος. Δηλαδή αν κάνει εκδηλώσεις και καλεί να πληρώσουν πολλά οι πολίτες.. Γιατί εγώ ήμουν και μέλος του συμβουλίου του Θεσσαλικού θεάτρου για χρόνια, και όταν το εισιτήριο είχε φτάσει 25 ευρώ εμείς φωνάζαμε, για όνομα του Θεού σε ποίον απευθυνόμαστε; Ήταν πολύ ακριβό και δεν είναι προσιτό έτσι σε μεγάλη μερίδα των πολιτών. Από την άλλη πλευρά όμως είναι εγκλωβισμένος ο Δήμος σήμερα, διότι η πολιτεία, η οποία θα πρέπει να ενισχύει τους δήμους και οι δήμοι να κάνουν και πολιτιστικές δραστηριότητες, με την οικονομική κρίση τα πρώτα λεφτά που κόβει είναι τα κονδύλια για τον πολιτισμό. Παράδειγμα ο Γερουλάνος τώρα που είναι υπουργός πολιτισμού, είπε ότι τα Δημοτικά Θέατρα θα συρρικνωθούν, δε ξέρω ακριβώς πόσα είναι 16 – 20, και αυτά που θα μείνουν από τα ΔΗΠΕΘΕ θα γίνουν ανώνυμες εταιρίες, δηλαδή θα μπει ιδιώτης

3) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;

Βεβαίως σχετίζονται. Καταρχάς έχει σχέση με την αισθητική του χώρου, μας αρέσει να ζούμε αξιοπρεπώς, να καλύπτουμε τις ανάγκες μας αλλά συγχρόνως μας αρέσει να ζούμε και σε ένα ωραίο περιβάλλον. Θέλουμε να έχουμε μια όμορφη πόλη όπου τα πάρκα, οι δρόμοι και όλα αυτά, είναι στην υπηρεσία του πολίτη, για να ζει ωραία, αλλά βέβαια προϋπόθεση για να το έχει αυτό, για να ζει ωραία είναι να μην έχει βιοποριστικό πρόβλημα.

4) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;

Ο δήμος πάλι είναι αυτός που θα πρέπει να είναι υπεύθυνος για ζητήματα οικολογίας, αλλά πάλι κατά την γνώμη μου ο Δήμος Λάρισας όπως και όλοι οι Δήμοι της χώρας δεν έχουν στις προτεραιότητες τους την επίλυση οικολογικών προβλημάτων. Παράδειγμα, που αφορά και την Λάρισα, είναι η ρύπανση της ατμόσφαιρας, η οποία προκαλείτε κυρίως από τα αυτοκίνητα αλλά και τα αεροπλάνα. Ένα θέμα που δεν συζητιέται ιδιαίτερα στο δημοτικό συμβούλιο, η σύγχρονη αντίληψη για τα αεροδρόμια είναι να γίνονται όσο γίνεται πιο μακριά από τις πόλεις, εμάς έχει μπει πια το αεροδρόμιο μέσα στην πόλη, η πόλη επεκτάθηκε και εκεί που είναι το αεροδρόμιο είναι πλέον μέσα στην πόλη. Και εκτός από τα άλλα, το αεροδρόμιο, το οποίο μάλιστα είναι και στρατιωτικό, τα αεροπλάνα δημιουργούν πρόβλημα ηχορύπανσης και ρύπανσης γενικότερα. Κάποτε ο διευθυντής του αρχαίου θεάτρου είχε πει ότι τα μάρμαρα, κυρίως έχουν πάθει βλάβη από την ρύπανση των αεροπλάνων. Ο δήμος όμως δεν ασχολείται με το θέμα, δεν το συζητάμε, δεν ψάχνουμε σαν δημοτικό συμβούλιο για λύσεις. Η ρύπανση υπάρχει αλλά πλέον ούτε μετρήσεις δε γίνονται στην πόλη. Με την ανακύκλωση έβαλε τους κάδους, ένα δίκτυο κάδων αλλά για να πούμε την αλήθεια, για να γίνει σοβαρή δουλειά θα πρέπει να είναι μνημένος και ο ίδιος ο κόσμος, δεν είναι υπεύθυνος για όλα ο δήμος, μη του ρίχνουμε όλες τις ευθύνες, αλλά και έχει ευθύνες και ο πολίτης.

5) Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Οι δημόσιοι χώροι πρέπει να είναι προσβάσιμοι, πρέπει να είναι εύκολοι, στον πολίτη, να κάνει ελεύθερη χρήση τους. Και ο δήμος θα πρέπει να είναι φορέας που θα πρέπει όλοι να μπορούν να απευθυνθούν και λύσουν τα προβλήματα τους.

6) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Σχόλιο [A13]: • Ανακύκλωση (όπληξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
• Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π. χ. ποδήλατο)
• Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
• Πράσινη ανάπλαση των δημόσιων χώρων
• Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

Σχόλιο [A14]:
• Απλά περνούμε μέσα από αυτόν ή υπαρχούμε μέσα σε αυτόν;
• Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
• Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
• Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοια την επικοινωνίας και τις ανταλλαγές απόψεων);

Πλέον ο δήμος, και όλοι οι δήμοι της χώρας, έχουν γίνει φερέφωνα, της κεντρικής διοίκησης, αυτό σήμαινε και ο Καλλικράτης, σταματούν οι επιδοτήσεις, σταματούν και τα έργα. Αυτό είναι πολύ σημαντικό, ο δήμος πρέπει να κάνει έργα, που στο σύνολο τους τον δημόσιο χώρο, και για παράδειγμα το θέατρο του ΟΥΙΛ, που έχει γίνει η αίθουσα στο ισόγειο και το άλλο ουσιαστικά είναι ακόμα γιατί. Και λόγοι οικονομικοί είναι και αυτοί που δεν επιτρέπουν την μείωση των τραπεζοκαθισμάτων στους δημόσιους χώρους, στις πλατείες αλλά κυρίως σε πεζοδρόμους, όπως αυτός που καθόμαστε που γεμίζουν καθίσματα και δυσκολεύεται η κίνηση των πολιτών. Ο δήμος βάζει πάρα πολύ υψηλά τέλη για τις καρέκλες, και έτσι εξασφαλίζει ένα κύριο έσοδο από τα καταστήματα, τα χρησιμοποιεί, από την άλλη δεν ξέρω αν το ότι είναι υψηλά τα τέλη λειτουργεί και αποτρεπτικά, καθώς με την κρίση πολλά καταστήματα αντιμετωπίζουν κρίση, μην κοιτάς που στην συνολική εικόνα δεν φαίνεται εύκολα η κρίση, έχει αρχίσει.

7) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Ο δημόσιος χώρος είναι πολιτιστικό αγαθό αλλά δεν έχει μετατραπεί σε πολιτιστικό αγαθό, δεν έχει αξιοποιηθεί όσο θα έπρεπε. Αλλά σε αυτό συμβάλει και η δύσκολη οικονομική κατάσταση που βιώνουμε, αν κάποιος αντιμετωπίζει προβλήματα, αν είναι άνεργος τότε είναι λογικό να μην βλέπει πχ την πλατεία ως αγαθό πολιτιστικό, αλλά απλά να περνάει μέσα από αυτήν. Αλλά πέρα από αυτό οι περισσότεροι χώροι δεν βελτιώνονται αισθητικά, αλλά μένουν στάσιμοι. Για παράδειγμα στην Λάρισα το αισθητικό άλσος αλλά ως ένα σημείο και το Αλκαζάρ έχουν χρόνια να αναβαθμιστούν αισθητικά, παραμένουν ως έχουν, περιοριζόμαστε σε μια συντήρηση κάποιων χώρων.. (Εκδηλώσεις γίνονται σε τέτοιους χώρους;) Θα μπορούσαν να γίνονται, αλλά δεν γίνονται.. δεν γίνονται εκδηλώσεις που να πεις όρι προσελκύουν τους ανθρώπους προς τους χώρους αυτούς..

8) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Να γίνουν οι χώροι αυτοί τόπος προσέλευσης των πολιτών, να βελτιώνουν την καθημερινή ζωή, να μπορεί κανείς να ζει καλύτερα μέσα σε ένα ωραίο περιβάλλον. Να είναι χώροι προσελκυσίμοι, καθαροί, ευχάριστοι. Και αυτό δεν είναι πολυτέλεια είναι ανάγκη.

9) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Η Λάρισα έχει αρχαιολογικά ευρήματα τα οποία, ας πούμε είναι σαν το γεφύρι της Άρτας, όλο τελειώνουν και όλο στη μέση μένουν. Ας πούμε για το αρχαίο θέατρο, είναι μια πονεμένη ιστορία που έχει αρχίσει εδώ και δεκαετίες και ακόμα δεν έχει τελειώσει, έχει ανάγκη από λεφτά! Ειδικά

Σχόλιο [A15]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buyer Hamam, γύρω στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί τζαμί (τέλη 15^{ου} - αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά - Τέλη 15^{ου} - αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχελλίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ. - πλατεία Λαμπρούλη)
- Βυζαντινός Ναός - Νεκροταφεία (11^{ος} - 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

όταν αναφερόμαστε σε αρχαιολογικά ευρήματα χρειάζεται χρηματοδότηση από το Υπουργείο Πολιτισμού. Τα υπόλοιπα που αναφέραμε δεν έχουν αναδειχθεί ακόμα, πόσο μάλλον να αξιοποιηθούν. Ακόμα και το αρχαιολογικό μουσείο στο Μεζούρλο, έργο του Λαμπρούλη και αυτό, δεν έχει ακόμα τελειώσει. Ναι, είναι αυτά όλα και θέματα του υπουργείου και της κεντρικής πολιτικής, αλλά και αυτοί, ο δήμος, έχει ευθύνη γιατί συμφωνεί με την πολιτεία, δεν αντιστέκεται.

10) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Όχι δεν το έχει πετύχει. Οι Λαρισαίοι περνούν και θαυμάζουν το αρχαίο θέατρο, αλλά το τελευταίο είναι αναξιοποίητο, δεν αρκεί να περνάς και να βλέπεις ένα αρχαιολογικό μνημείο από τον φράχτη, δηλαδή που ζούμε.. Δεν έχει γίνει κομμάτι συνείδησης, θα πρέπει να συνδεθεί με κάτι, με κάποια εκδήλωση.. Αλλά ακόμα ο δήμος δεν έχει καταλήξει τι θα γίνει το θέατρο, θα είναι χώρος που θα δίνουν παραστάσεις; Όχι λέει η αρχαιολογική υπηρεσία, δεν θα το επιτρέψουμε εμείς. Ενώ για να γίνει προσβάσιμο το εσωτερικό του και να γίνονται ξεναγήσεις θα πρέπει να μελετηθεί και ο προαύλιος χώρος, πρέπει σε κάθε περίπτωση να γίνουν απαλλοτριώσεις και μετατροπή του γύρω χώρου. Όλα αυτά θέλουν χρήματα και αυτό έχει ως αποτέλεσμα τις μεγάλες καθυστερήσεις.

Σχόλιο [A16]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, πόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλης; Νοσηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται απλά ή είναι ζωτικός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

11) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Ο δήμος δεν έχει την πρόθεση και δεν μπορεί να αντεπεξέλθει πλέον οικονομικά σε τέτοια έργα. Πλέον θα δούμε να γίνονται τα λιγότερα που δεν έχουν γίνει ποτέ, δεν έχουν λεφτά, έχουν σταματήσει οι χρηματοδοτήσεις και έχουν σταματήσει να γίνονται έργα. Σταμάτησαν έργα που ήταν να ξεκινήσουν, ενώ αλλά που ξεκίνησαν σταμάτησαν στη μέση. (Τα προγράμματα που αναφέρει ο δήμος σχετικά με την χρηματοδότηση;) Αυτά τα περίφημα προγράμματα, τα οποία όμως πηγαίνουν με ρυθμό χελώνας, αλλά είναι σταματημένα, άλλα περιμένουμε να ανοίξουν, αλλά δε τα ξέρω και καλά. Αλλά στο θέμα χρημάτων το ξέρω πολύ καλά, μέσα από τον δήμο, δεν υπάρχουν.

12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;

Όχι, υπάρχει μόνο κάποια επίφαση δημοκρατίας. Έκαναν κάτι επιτροπές τώρα με βάση τον Καλλικράτη, που εμείς καταψηφίσαμε γιατί σημαντικοί φορείς της πόλης δεν συμμετέχουν, όπως το Εργατικό

Κέντρο, γίνετε δήθεν συζήτηση αλλά στην πραγματικότητα δεν γίνετε τίποτα.

13) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Ξανά στο ίδιο θέμα γυρίζουμε, οι δημόσιοι χώροι για να γίνουν καλύτεροι, πρέπει η ζωή του ανθρώπου να γίνει καλύτερη. Η πολιτεία να αλλάξει φιλοσοφία πως αντιμετωπίζει τον πολίτη, και ο δημόσιος χώρος και ο πολιτισμός να απορροφά και νέα κονδύλια και να κάνει αξιοβίωτη τη ζωή και την πόλη.

14) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Εξαρτάτε τι εκδηλώσεις γίνονται. Για παράδειγμα είναι με κάποιο αντίτιμο, πχ θέατρο, μειώνετε και η ανταπόκριση, φέτος το Θεσσαλικό μείωσε το εισιτήριο για να κρατήσει τον κόσμο, αλλά στις εκδηλώσεις στις πλατείες η ανταπόκριση είναι μεγάλη. Το φεστιβάλ Πηνειού, τα Πήνεια, προσελκύουν κόσμο.

15) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Όταν ο πολίτης έχει δουλειά, να έχει δουλειά καλά αμειβόμενη. Δεύτερον το θέμα της παιδείας αλλά και της υγείας, να ζει δηλαδή καλά, και σε ένα υγιές και καλό, ωραίο περιβάλλον. Και βεβαίως ο πολιτισμός, που είναι απαραίτητος για τον άνθρωπο, να έχει μια ποιότητα, να τον ανεβάζει. Βέβαια και αυτό έχει να κάνει και με ένα γενικότερο σύστημα και όχι μόνο με την πόλη, πάρε για παράδειγμα την τηλεόραση και τα προγράμματα, την πλειοψηφία τους, που προσφέρει.

16) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Η Λάρισα έχει τη δυνατότητα να προσφέρει ένα καλό επίπεδο ζωής, αλλά δυστυχώς δεν το προσφέρει. Για παράδειγμα η Λάρισα ήταν μια πόλη βιομηχανική, και θα μπορούσε να έχει ακόμα μεγαλύτερη βιομηχανία, αλλά αποτέλεσμα των πολιτικών που ακολουθήθηκαν τα τελευταία χρόνια ήταν να κλείσουν όλες η βιομηχανίες, με αποτέλεσμα την αύξηση της ανεργίας στην πόλη. Έπειτα η Λάρισα είναι μια από τις λίγες πόλεις που η οικονομία της βασίζεται στην αγροτική οικονομία, με τη ανταγροτική πολιτική που ασκήθηκε όλα αυτά τα χρόνια στην χώρα μας, χτυπήθηκε και η πόλη οικονομικά.

Σχόλιο [A17]:

α) Πράσινη ανάπτυξη δημόσιων χώρων

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π.χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφοράς, φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π.χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π.χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

17) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Βασικό, είναι το βασικότερο! Ο άνθρωπος όταν ζει καλά, θέλει να περνάει και καλά. Και είναι σωστό και λογικό, δεν είναι πολυτέλεια. Η τέχνη, το βιβλίο όλα αυτά είναι απαραίτητα.

18) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Βασικό. Δεν μπορεί σήμερα να είναι μια πόλη πνιγμένη στο μπετό. Αυτή είναι μια φιλοσοφία, η οποία αναπτύχθηκε στο όνομα του κέρδους, ότι υπάρχει πρέπει να χτίζεται. Τώρα πια γίνεται μια προσπάθεια να αλλάξει αυτό, αλλά είναι δύσκολο όταν έχει κτιστεί όλη η πόλη.

19) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Είναι πολύ λίγοι. Δεν ξέρω το ποσοστό ακριβώς, αλλά ξέρω πως είναι λίγο το πράσινο σε σχέση με τις ανάγκες της πόλης, σε σχέση και με το κλίμα της. Πράσινος χώρος ξέρω ότι είναι το Αλκαζάρ, το αισθητικό άλσος, το Μεζούρλο, όταν ολοκληρωθεί και η δενδροφύτευση.

20) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Βεβαίως και μπορούν. Αυτό δείχνει και το επίπεδο ανάπτυξης του τόπου, όταν πας σε μια πόλη και βλέπεις τέτοια πράγματα, εκθέσεις κα, σημαίνει ότι υπάρχει ανάπτυξη σε αυτή την πόλη.

21) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης;

Πολύ σημαντική, πάρα πολύ. Ο δήμαρχος, ο κ. Τζανακούλης, πριν γίνει δήμαρχος έλεγε για παράδειγμα θα φέρω τα τραμ στην πόλη, έχει τέσσερις τετραετίες δήμαρχος και τραμ ακόμα δεν είδαμε. Δεύτερον, είμαστε από τις λίγες πόλεις στη χώρα που είναι τόσο επίπεδη, χρόνια ολόκληρα γίνεται συζήτηση στο δημοτικό συμβούλιο ότι η πόλη πρέπει να γίνει ποδηλατούπολη. Αλλά ότι έργο έγινε, πχ. ποδηλατόδρομοι, επειδή και εγώ είμαι ποδηλάτης, είναι ανεπαρκές.

21) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;

Δεν τη στηρίζει, δεν κάνει τίποτα. Το να έχουμε μια Κυριακή τον χρόνο μέρα ποδηλάτου, κανένα αυτοκίνητο στο κέντρο, δεν είναι πολιτική, δεν τη στηρίζει.

Σχόλιο [A18]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης

22) Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσω μετακίνησης;

Χρησιμοποιείται αρκετά και θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ακόμα περισσότερο, αλλά είναι και επικίνδυνο, οι ποδηλατόδρομοι δεν είναι αρκετοί και δεν είναι και οργανωμένο δίκτυο, ο ποδηλάτης θα αναγκαστεί να βγει και στον δρόμο..

24) Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;

Η παραπάνω, η περισσότερη χρήση του ποδήλατου θα έλυνε το κυκλοφοριακό πρόβλημα στην πόλη. Αλλά τα αυτοκίνητα είναι πάρα πολλά, και η πολιτική είναι να πωλούνται περισσότερα.

25) Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name, μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;

Δεν ξέρω αν σήμερα έχει. Νομίζω το Θεσσαλικό θέατρο ήταν αυτό που αναδείχθηκε πολύ τα τελευταία χρόνια. Έχουμε πολλούς ανθρώπους που αγαπούν το θέατρο. Και αυτό οφείλεται και στην πολιτική Λαμπρούλη, που στήριξε το θέατρο και το καλό θέατρο, αλλά και το Ωδείο και η Πινακοθήκη.. Όμως δεν υπάρχει κάτι πιο οργανωμένο.

26) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;

Ο πολιτισμός της πόλης! Ο οποίος βασίζετε σε υποδομές που παρέλαβε η σημερινή δημοτική αρχή, σε ποσοστό 95%, που πήρε από έναν δήμαρχο, τον Λαμπρούλη, που είχε άλλη αντίληψη για τον πολιτισμό. Το ΔΗΠΕΘΕ, ο χώρος στον Μύλο, το Ωδείο, η Πινακοθήκη όλα έγιναν τότε, το Αλκαζάρ, το κηποθέατρο. Τότε ξεκίνησε η δομή του πολιτισμού και εκεί πάνω ακόμα ρολάρει η πόλη.

27) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

Βιώσιμη και δημιουργική, τώρα τι να πω.. Το αναλύσαμε και παραπάνω, είναι σε ένα επίπεδο.. Αλλά στο λέω και με την οικονομική διάσταση. Υπάρχουν βέβαι και άνθρωποι που προσπαθούν να κάνουν κάτι καλύτερο αλλά, δεν υπάρχει στήριξη, δεν υπάρχουν οικονομικά μέσα.

28) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Είναι μια πόλη με μεγάλη ιστορία, από τη αρχαιότητα και έχει την δυνατότητα να αναπτυχθεί ακόμα περισσότερο αλλά δεν την αφήνουν να προχωρήσει, για όλους τους λόγους που είπαμε.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης**

**Συνέντευξη με την Αντιδήμαρχο Αστικών Υποδομών και Καθημερινότητας:
Δέσποινα Μάντζαρη**

1) Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητές σας ;

Εγώ είμαι αντιδήμαρχος αστικών υποδομών και καθημερινότητας, ασχολούμαστε με τα έργα του δήμου τα μεγάλα και τα μικρότερα, συνεργαζόμαστε βέβαια με όλα τα άλλα τμήματα που κάνουνε έργα για όπου υπάρχει κενό, το τμήμα κάνει μελέτες και επιβλέπει και τα έργα. Αφορά κυρίως κτηριακά έργα οδικά έργα, κοινόχρηστους χώρους, αναπλάσεις πλατειών και γενικότερα, ασχολείται, με διάφορα άλλα, όπως αν υπάρχουν βλάβες στους δρόμους, συντηρούμε τις παιδικές χαρές, τα σιντριβάνια και ότι άλλο έχει σχέση με αυτά.

2) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;

Ο βαθμός; Σχετίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό με την πολιτιστική δραστηριότητα. Διότι εκτός από τις κεντρικές εκδηλώσεις που γίνονται, είτε αυτές είναι θρησκευτικές, είτε αυτές είναι εθνικές, που ο Δήμος έχει πάντα μια συμμετοχή σε αυτές, διοργανώνονται πάρα πολλές δραστηριότητες και τοπικά, είτε αυτό είναι σε μια συνοικία είτε είναι οι νέοι δήμοι που έχουν συνενωθεί τώρα με τον Δήμο Λάρισας (λόγω Καλλικράτη) και συνοδεύει την κάθε εκδήλωση. Και γίνονται και εκδηλώσεις χωρίς να συντρέχει κάποιος ουσιαστικός λόγος (θρησκευτικός, εθνικός ή σε άλλο επίπεδο).

3) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;

Θεωρώ πως δεν είναι απαραίτητο να σχετίζονται αυτά τα δυο, εκτός από κάποιες γιορτές που κάνει και η υπηρεσία πρασίνου σχετικά με αυτό το θέμα. Εμείς κάνουμε περισσότερο τους χώρους για την αναψυχή, βέβαια σε πολλές πλατείες υπάρχουν χώροι που είναι αποκλειστικά εκδηλώσεων, μπορείτε δηλαδή να δείτε κάποια κατασκευή εξέδρας που

έχει άμεση με τις πολιτιστικές και που είναι μια σταθερή κατασκευή. Εεε, αυτό γίνετε και σε εκκλησίες αλλά και σε άλλους χώρους. Επίσης, βοηθάμε όταν γίνονται τέτοιες εκδηλώσεις και βάζουμε στέγαστρα, τραπεζοκαθίσματα και ότι άλλο χρειάζεται. Υπάρχει μια σχέση, αλλά θα έλεγα πως οι χώροι αυτοί έχουν άλλο ρόλο και εμείς τους κάνουμε έτσι ώστε να εξυπηρετούμε και την κάθε εκδήλωση.

4) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;

Κοιτάζτε να δείτε, τώρα σίγουρα έχουν γίνει κάποια βήματα. Έχουν γίνει κάποιοι ποδηλατοδρόμοι στο κέντρο της πόλης για να βοηθούνται τα ποδήλατα, έχουν γίνει πολλοί πεζόδρομοι στο κέντρο της Λάρισας για μην κυκλοφορούν τα αυτοκίνητα και κυρίως γύρο από το ιστορικό κέντρο, όπου μπορούμε προτεραιότητα της Δημοτικής Αρχής είναι φυτεύονται συνέχεια δέντρα, τα οποία εξυπηρετούν στην βελτίωση του περιβάλλοντος χώρου. Επίσης γίνονται μεγάλες προσπάθειες από το τμήμα κυκλοφοριακών ρυθμίσεων για την μείωση του κυκλοφοριακού, παλιά η Λάρισα είχε μεγάλο κυκλοφοριακό πρόβλημα ιδίως σε δρόμους όπως ήταν η Παναγούλη ή η Καρδίτσης, γιατί ζω στην συνοικία και ζούσα έντονα αυτό το πρόβλημα. Τώρα βέβαια, παρά το γεγονός ότι τα αυτοκίνητα αυξήθηκαν, το πρόβλημα έχει μειωθεί με παρεμβάσεις που έχει κάνει η υπηρεσία. Είναι θέμα που μας απασχολεί ιδιαίτερα και με την επέκταση της πόλης του δίνουμε σημασία. Τώρα, επειδή το κέντρο της Λάρισας είναι παλιό για να είναι πιο εύκολη η πρόσβαση σε ποδηλάτες και πεζούς διαπλατύνθηκαν τα πεζοδρόμια (ώστε να περιλαμβάνουν και χώρο για ποδηλατοδρόμους) σε κάποιες κεντρικές οδούς πχ. Παναγούλη ή Παπαναστασίου, κάτι που κάνουμε στα πλαίσια που μπορούμε γιατί είναι παλιές οικοδομές και δε γίνονται όλα από τη μια στιγμή στην άλλη. Μας απασχολούν τέτοια θέματα σε αρκετά υψηλό βαθμό.

5) Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Κοιτάζτε ένας δημ. χώρος μπορεί να εννοείτε ένα σχολείο, μπορεί να εννοείτε μια πλατεία, μπορεί να εννοείτε ένα γήπεδο, μπορούν να εννοούνται πάρα πολλά πράγματα. Θεωρώ ότι ο κάθε χώρος ανάλογα με αυτό που (...) το ρόλο που καλείτε να παίξει και να εξυπηρετήσει στις αντίστοιχες ανάγκες θεωρώ ότι είναι σημαντικός. Τώρα εμείς στο επίπεδο που μπορούμε αναπτύσσουμε όλο και περισσότερους τέτοιους χώρους, έτσι ώστε να μην υπάρχει θέμα. Αλλά σε επίπεδο πόλης ποτέ δεν είναι αρκετοί.

Σχόλιο [A19]: • Ανακύκλωση (ύπαρξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
• Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π. χ. ποδήλατο)
• Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
• Πράσινη ανάλυση των δημόσιων χώρων
• Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

6) **Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;**

Σαν έννοια του δημ. χώρου ως και δημοτικού, γίνονται συνέχεια αιτήσεις από τους πολίτες για εκδηλώσεις σε πλατείες, και δίνουμε ρεύμα, καθαρίζουμε μετά τον χώρο κ.α., αν οι είναι οι εκδηλώσεις αυτές μη κυβερνητικές οργανώσεις, επειδή υπάρχει ένα κόστος για όλα αυτά, φροντίζουμε να υπάρχει η ελάχιστη χρέωση ή και καθόλου, αν το ζητάνε ιδιώτες εκεί υπάρχει κοστολόγιο, αλλά δίνεται για χρήση, είναι δηλαδή χώρος ζωτικός, είναι χώρος έκφρασης. Πέρα από τους «ανοιχτούς» χώρους είναι και οι «κλειστοί», όπως είναι το Χατζηγιάννειο, όπως είναι η Δημοτική Πινακοθήκη, που δίνονται για εκδηλώσεις για ομιλίες για συνέδρια, που σημαίνει πως και αυτός ο δημ. χώρος προσφέρεται για την χρήση των πολιτών.

7) **Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;**

Θεωρώ πως όποιος δημ. χώρος γίνεται για να εξυπηρετεί πολιτιστικές ανάγκες δίνεται στο μέγιστο. Όταν ένας χώρος όμως δεν εξυπηρετεί πολιτιστικές ανάγκες ή είναι πολύ πράσινος και δεν είναι επισκέψιμος δεν μπορείς να τον δώσεις για πολιτιστικές δραστηριότητες, διότι καταστρέφεται και ο χώρος. Η γιορτή Πηνηιού, ας πούμε που γίνεται κάθε καλοκαίρι και είναι σε καταπράσινο χώρο διαμορφώνεται έτσι ώστε να μην δημιουργείται πρόβλημα στον περιβάλλοντα χώρο, διαμορφώνεται και με αντίστοιχο τρόπο μετά μαζεύεται για να γίνεται επισκέψιμος. Επίσης μπορώ να πω πως ο χώρος που γίνεται η γιορτή, ο Πηνηϊός ποταμός, είναι χώρος στον οποίο συνεχίζεται η ανάπλαση και στο υπόλοιπο ποτάμι προς την ΔΕΥΑΑ και εκεί θα διαμορφωθούν χώροι που θα είναι και για αθλητικές δραστηριότητες και για πολιτιστικές δραστηριότητες ανάλογα με την κοίτη του ποταμού και τις δυνατότητες που υπάρχουν, γιατί αλλιώς είναι πιο στενή, αλλιώς πιο φαρδιά. Δηλαδή κοιτάμε να βοηθάμε όσο μπορούμε πολιτιστικά χωρίς να πνίγουμε τον ελεύθερο δημ. χώρο, επειδή αυτό μερικές φορές ενοχλεί κάποιους, σου λένε γιατί να έρθει η εκδήλωση εδώ που εγώ θα βγω για βόλτα ή να γυμναστώ και ότι άλλο. Μη νομίζετε πως και οι πολίτες συγκλίνουν σε μια άποψη. Ότι είναι «αξιοποιήσιμο» το εκμεταλλευόμαστε σε μεγάλο βαθμό, αλλά ζητούνται μερικές φορές και πράγματα τραγικά ή και επικίνδυνα.

8) **Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;**

Συνήθως αφορά χώρους που έχουν καθιερωθεί ως περιοχές που γίνονται εκδηλώσεις. Δηλαδή τώρα, υπαίθριος χώρος, δεν είναι πράσινος χώρος βέβαια, είναι και εκεί που γίνεται το παζάρι της Λάρισας, αν γινόταν αυτό

Σχόλιο [A20]:

- Απλά περνούμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουμε μέσα σε αυτόν;
- Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
- Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
- Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοιας την επικοινωνίας και τις ανταλλαγές απόψεων);

στον χώρο που γινόταν πριν το παζάρι αυτό μέσα στο Αλκαζάρ καταλαβαίνετε ότι θα είχε καταστραφεί το πράσινο γι' αυτό έγινε και η μεταφορά. Κοιτάμε δηλαδή πράσινο και αξιοποίηση να συνυπάρχουν και όπου αυτό δεν γίνεται να γίνει κάποια μεταφορά και για προστασία του πρασίνου αλλά και για καλύτερη εξυπηρέτηση. Φανταστείτε τι κυκλοφοριακό πρόβλημα θα δημιουργούνταν αν αφήναμε το παζάρι στο κέντρο της πόλης, ενώ με τις εγκαταστάσεις και τα παρκινγκ στους γύρω χώρους λύνετε το θέμα. Τώρα πέρα από αυτό αξιοποίηση γίνεται με πολλούς τρόπους, ένα παράδειγμα ότι μέσα στις πλατείες έχουμε καθιερώσει, σχεδόν σε όλες τις πλατείες, να παίζεται κουκλοθέατρο. Βέβαια πρόκειται για κινητές κατασκευές. Θεωρώ πως είναι έτσι, αλληλένδετα αυτά τα πράγματα.

9) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Γίνετε μια μεγάλη προσπάθεια για όλα αυτά. Βέβαια το πρόβλημα με αυτά είναι ότι είναι ιδιωτική περιουσία και αν οι ιδιοκτήτες δε συμφωνούν και αν δεν γίνονται αναγκαστικές απαλλοτριώσεις δεν υπάρχει πρόοδος. Με το αρχαίο θέατρο γίνετε μια μεγάλη προσπάθεια γιατί ήταν δίπλα σε αυτό ιδιωτικά κτίσματα, έτσι σιγά, σιγά δίνοντας χρήματα και απαλλοτριώνοντας όλα αυτά και αποζημιώνοντας τους ιδιοκτήτες να αρχίσει να φαίνεται το αρχαίο θέατρο. Έγινε και η παρέμβαση του Δήμου με την πεζοδρόμηση της Βενιζέλου ώστε να φαίνεται το θέατρο πιο ωραία, να αναδεικνύεται. Θεωρώ ότι υπάρχουν και άλλα αρχαία στην Λάρισα που πρέπει να αναδειχθούν, αλλά αυτά είναι έργο του Υπ. Πολιτισμού και όπως καταλαβαίνετε υπάρχει οικονομική στενότητα και πρέπει να αγοραστούν όλα για να αξιοποιηθούν, αλλιώς δε γίνεται τίποτα. Και είναι μια διαδικασία στην οποία γίνονται σταδιακά κάποια πράγματα μέχρι να αναδειχθούν όλα. Γενικά θα έλεγα πως σε σχέση με παλαιότερα έχουμε πετύχει μια καλή «αξιοποίηση» αλλά έχουμε πολύ δρόμο μπροστά μας.

10) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Επειδή είναι μέσα στον αστικό χώρο κάποια θεωρώ θα παραμείνουν «απροσδιόριστα». Δηλαδή, το αρχ. θέατρο θα βγεις μια βόλτα και θα το δεις είναι μέσα στον αστικό ιστό της πόλης, δε χρειάζεται να βγεις πιο έξω. Βέβαια αυτό που κάνουμε είναι να διαφυλάσσουμε τον γύρω χώρο, από καφετέριες κ. α. ώστε να υπάρχει ελεύθερος χώρος. Σχετικά με τα Μουσεία, ότι μπορεί να γίνει, προσπαθούμε να γίνονται εκτός πόλης όπως είναι το Λαογραφικό μουσείο που δημιουργείται στην περιοχή της

Σχόλιο [A21]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buyer Hamam, γύρο στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχιλλίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
- Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

Σχόλιο [A22]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, τόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλης; Νοηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται απλά ή είναι ζωντανός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

Χαραυγής, το Αρχαιολογικό μουσείο που έγινε στο Μεζούρλο ή η Δημοτική Πινακοθήκη στην Νεάπολη, όλα εκτός κέντρου. Προσπαθούμε όλα να τα προβάσουμε όσο γίνεται αν και είναι έργα του Υπ. Πολιτισμού και όχι του Δήμου. Απλώς εμείς προσπαθούμε να τους παρέχουμε ότι βοήθεια χρειάζονται, είτε για προβολή, είτε για την εύκολη μεταφορά των πολιτών (οδικό δίκτυο ή MMM). Τα θεωρούμε θέματα πρώτης προτεραιότητας.

11) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Γενικά όλα θέλουν μια συγκεκριμένη προσπάθεια και να διαφυλάσσουμε ότι μπορούμε και όπως μπορούμε. Θεωρώ ότι τα περισσότερα πράγματα πρέπει να ξεκινάν πιλοτικά, γιατί αλλιώς τη φαντάζεσαι την ανάπτυξη ενός χώρου και αλλιώς λειτουργεί. Και σίγουρα θα πρέπει να είμαστε πιο ανοιχτοί στις αλλαγές, γιατί μπορούν να έχουν καλύτερο αποτέλεσμα και να βελτιώσουν τη ζωή στην πόλη. Οπότε θα έλεγα πως ναι, υπάρχει πρόθεση και όσον αφορά την πρόθεση υπάρχει σε πολύ μεγάλο βαθμό.

12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;

Δε μπορείς να ζητάς τη γνώμη καθενός, πρέπει να έχει ο άλλος κάποιες γνώσεις στο συγκεκριμένο θέμα. Εμείς είμαστε ανοιχτοί στους φορείς της πόλης, όταν προτιθέμεθα να κάνουμε κάτι αυτό γίνεται γνωστό και όποιος πολίτης επιθυμεί μπορεί να έρθει στον Δήμο, σε μένα την ίδια και να εκθέσουν την άποψη τους, δεν χρειάζεται να γίνει επίσημη πρόσκληση, διότι μερικές φορές αυτό μπορεί και να ξεφύγει, και να έρχονται και άνθρωποι που δεν έχουν τις κατάλληλες γνώσεις να κάνουν κάτι. Και έτσι μετά που πάει να γίνει για το καλύτερο να μην οδηγεί πουθενά. Ωστόσο ο Δήμος είναι ανοιχτός στους πολίτες μέσα στα πλαίσια που είπαμε.

13) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Από όλα αυτά (βλ. Σχόλιο Α5) σημαντικότερο, πάνω από όλα θεωρώ την οικολογία. Το θεωρώ ως θέμα πιο επίκαιρο είναι θέμα των ημερών και προβληματίζει πολύ κόσμο γενικότερα, είτε μιλάμε για τον αέρα, το νερό

Σχόλιο [A23]:

α) Πράσινη ανάπτυξη δημόσιων χώρων

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π. χ. ανακύκλωση, χρήση των MMM ή εναλλακτικών μέσων μεταφορά πιο φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

είτε το πράσινο. Θεωρώ θα πρέπει να γίνονται περισσότερες εκδηλώσεις πάνω στο θέμα αλλά όχι μόνο από τον Δήμο, αλλά από πολλούς φορείς που θα έπρεπε να είναι πιο δραστηριοποιημένοι στο θέμα, ξεκινώντας από τα σχολεία όπου και θα πρέπει να γίνετε μεγαλύτερη ενημέρωση. Αλλά και από το Υπ. Περιβάλλοντος διότι από εκεί διαμορφώνετε η παιδεία για αυτούς τους χώρους και τα θέματα πιο πολύ.

14) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Θεωρώ πως υπάρχουν πολλοί ενεργοί πολίτες που ανταποκρίνονται στην πολιτική μας. Και αυτό το αντιλαμβανόμαστε καθημερινά με τα παράπονα που φτάνουν στο δήμο, αλλά και προτάσεις για το πώς θα μπορούσε να γίνει κάτι καλύτερο, βλέπεις ότι ενεργοί πολίτες υπάρχουν πολλοί. Βέβαια καλό θα ήταν να υπήρχαν ακόμη περισσότεροι. Θα έλεγα όμως ότι ανταποκρίνονται σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό.

15) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Το καλό επίπεδο ζωής σε μια πόλη ξεκινά πρώτα από την νοοτροπία των πολιτών. Με μαστίγιο θεωρώ δε γίνετε τίποτα και δε θα έπρεπε να γίνεται. Ότι δε μας αρέσει να μας το κάνουμε δε πρέπει να το κάνουμε εμείς στους άλλους, αν ξεκινήσουμε από εκεί κανένας δε θα κάνει κάτι παραπάνω από ότι πρέπει, ούτε καταστηματούχης, ούτε οδηγός και θα μπορούσε και ο Δήμος να μην ασχολείται με αυτά αλλά με πιο ουσιαστικά πράγματα. Αν αυτό γίνει συνείδηση στον καθένα, αν ξεκινήσουμε από εκεί δε θα χρειάζεται το πρόστιμο ή οποιαδήποτε ποινή για να γίνει αυτό.

16) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Θεωρώ πως είναι ένα καλό επίπεδο ζωής. Σίγουρα θα μπορούσε να γίνει και καλύτερο, πάντα μπορούμε να κάνουμε κάτι καλύτερο. Από την άποψη πως είναι μια ζωντανή πόλη, οι πολίτες θεωρώ πως ενδιαφέρονται για αυτή, ο Δήμος προσπαθεί να απορροφά όλα τα προγράμματα που αφορούν χρηματοδότηση του Δήμου, έτσι ώστε να εκμεταλλεύεται το παραμικρό, είτε αυτό λέγετε πολιτιστικό μνημείο, είτε αυτό λέγετε χώρος πρασίνου, είτε αυτό λέγετε εκπαίδευση. Βέβαια είναι μια πόλη που όταν επεκτάθηκε, υπήρχαν πολλά αυθαίρετα, παλιά πριν το σχέδιο, και διαμορφώθηκε μια κατάσταση, και σε περιοχές του κέντρου, προβληματική που θα μπορούσε να έχει αποφευχθεί, αλλά αυτό είναι πρόβλημα σε όλη την Ελλάδα. Θεωρώ πια ότι όποια ανάπλαση, διαμόρφωση γίνεται λαμβάνονται όλα αυτά υπ' όψιν και η ποιότητα ανεβαίνει.

17) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Αυτό είναι πολύ σημαντικό. Γιατί όποιος έχει έτσι ένα καλό επίπεδο ζωής μπορεί να ασχοληθεί με κάτι άλλο, είτε αυτό λέγεται πολιτισμό είτε οτιδήποτε άλλο. Ζούμε σε μια εποχή που οι άνθρωποι για να ανταπεξέλθουν δουλεύουν όλη μέρα, οπότε θεωρώ ότι δεν τίθεται θέμα διάθεσης, αλλά θέμα έλλειψης χρόνου ή οικονομικής στενότητας. Πρέπει να φτάσουμε σε ένα επίπεδο για να ασχοληθούμε περισσότερο με τον πολιτισμό εκτός και αν αυτός είναι και θέμα βιοπορισμού. Θεωρώ δηλαδή πως είναι σημαντικό, η ζωή είναι έτσι ώστε ο πολιτισμός ως δραστηριότητα μπαίνει σε δεύτερη μοίρα.

18) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Είναι πάρα πολύ σημαντικό. Επίσης θεωρώ ότι την έννοια του πράσινου χώρου την έχουμε κάπως έτσι, πώς να το πω; Όχι όπως θα έπρεπε να είναι κανονικά, για παράδειγμα και παλαιότερα ακόμη και στην καφετέρια δε χρειάζεται να είναι τσιμέντο κάτω από τα καθίσματα αλλά μπορεί να είναι και πράσινο, το οποίο και θα συντηρεί ο ιδιοκτήτης. Αλλά βλέπω πως και οι απόψεις του κόσμου δίστανται. Θεωρώ πως ούτως ή άλλως όπως πάει να γίνει αυτό από τον Χατζηχαλάρα και μετά θα γίνει ένα τεράστιο και μόνο, όπως έγινε και στην περιοχή του Αλκαζάρ όπου υπάρχει ένα αναψυκτήριο και τίποτα άλλο γιατί μετά ξεφεύγει η κατάσταση, εκεί θα είναι χώρος όπου θα πας και θα δεις το πράσινο, όπως είναι και κάτω στον Πηνεϊό.

19) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Η Λάρισα είναι από τις λίγες πόλεις στην Ελλάδα που έχει τόσα πολλά πάρκα. Ικανοποιητικό για μένα δε θα είναι ποτέ, όμως αντικειμενικά είναι αρκετά ικανοποιητικό και είμαστε σε μια πόλη που από πλευράς κλίματος δεν ενδείκνυται, σε πολλές περιπτώσεις πρέπει να καταφέρουμε το ακατόρθωτο, στο εξωτερικό βλέπεις ατελείωτο πράσινο επειδή του 11 από τους 12 μήνες βρέχει δε χρειάζεται αρδευτικό από κάτω. Θεωρώ πως όλοι πρέπει να βοηθήσουμε σε αυτό με την έννοια ότι μέσα στις γειτονίες όπου υπάρχουν φαρδιά πεζοδρόμια θα μπορούσαμε από την υπηρεσία να βάλει πράσινο, αλλά η υπηρεσία δεν έχει τη δυνατότητα να βάλει αρδευτικό παντού, δεν

είναι δύσκολο για τον καθένα να ποτίσει το δένδρο μπροστά στο σπίτι του μέχρι να μεγαλώσει, πολλοί το κάνουν πολλοί όχι. Αν βάζαμε όλοι το χέρι μας και χωρίς τη βοήθεια του Δήμου το πράσινο θα ήταν διπλάσιο.

20) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Πιστεύω ότι θα έπρεπε να γίνετε αυτό αλλά σε περιόδους που δεν καταστρατηγούνται αυτοί οι χώροι. Δηλαδή το καλοκαίρι, την άνοιξη και όχι να διαμορφώνουμε τον χώρο του πρασίνου για να γίνονται τέτοιες εκθέσεις με στέγαστρα και οτιδήποτε άλλο, γιατί έτσι πνίγεται ο χώρος, να υπάρχουν υπαίθρια πράγματα με ομπρέλες, με πάγκους, μπορούν να γίνουν και θεατρικά δρώμενα, εδώ βλέπουμε ότι και για να χορέψουν χρειάζεται εξέδρα εγώ αυτό το θεωρώ απαράδεκτο, θα μπορούσαν να χορεύουν κάτω και έτσι θα ήταν και πιο κοντά στον κόσμο. Απλοποιώντας έτσι τις καταστάσεις θα μπορούσαν να γίνουν περισσότερα. (Σήμερα σε πιο βαθμό γίνετε αυτό;)

Σε επίπεδο γίνετε αρκετά αυτό, γίνονται εκδηλώσεις και στην κεντρική πλατεία ακόμα και όπου μας ζητάνε. Αν μας ζητούσαν για παράδειγμα μια έκθεση ανθοκομίας δε θεωρώ πως θα υπήρχε κάποιο πρόβλημα, όπως δεν υπήρξε και στο παρελθόν, μπορούμε να βρούμε ένα χώρο κεντρικό και να γίνει αυτό γιατί είναι ωραία αυτά.

Σχόλιο [A24]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

21) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης;

Είναι πάρα πολύ σημαντικό, αλλά για μια γραμμή τραμ ας πούμε στην Λάρισα θέλει πάρα πολλά χρήματα για να γίνει. Ωστόσο είναι ένα από τα σημαντικότερα θέματα.

22) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;

Θεωρώ ότι το στηρίζει σε μεγάλο βαθμό, οι πεζόδρομοι έγιναν γιατί πολλά σημεία δε μπορούσαν να γίνουν ποδηλατοδρόμοι, εε, θεωρώ ότι θα έπρεπε να υπήρχαν περισσότεροι ποδηλατοδρόμοι αλλά πιστεύω πως στο κέντρο της Λάρισας είναι αδύνατον αυτή την στιγμή να γίνουν, διότι οι δρόμοι είναι πολύ πιο στενοί από άλλες κεντρικές μεγαλουπόλεις και γινόταν μια πολύ μικρή διαμόρφωση μετά. Θα έλεγα ότι το στηρίζει ο Δήμος το θέμα στο μέγιστο δυνατό, αλλά υπάρχουν εμπόδια και δημιουργούνται καταστάσεις.

23) Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσω μετακίνησης;

Χρησιμοποιείται περισσότερο από το παρελθόν, θεωρώ πως θα μπορούσε να γίνετε σε μεγαλύτερο βαθμό αλλά είναι και στη νοοτροπία μας να μην παίρνουμε ποδήλατο. (Η οποία δε μπορεί να αλλάξει;) Αλλάζει θα έλεγα, εννοείτε πως έχει αυξηθεί ο αριθμός τους και μακάρι να αλλάξει και περισσότερο. Διότι εδώ απλώς παρατηρούμε περισσότερα ποδήλατα βλέπουμε και περισσότερα αυτοκίνητα, ενώ αλλού βλέπεις ελάχιστα αυτοκίνητα και πολλά ποδήλατα, το θέμα είναι να βάλεις το ποδήλατο στη ζωή του άλλου αλλά να μειωθεί και ο αριθμός των αυτοκινήτων.

24) Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;

Θεωρώ ότι εφόσον ήταν στη νοοτροπία μας να χρησιμοποιούμε λιγότερα αυτοκίνητα τότε θα ήταν και πιο ασφαλείς και η δρόμοι για τα ποδήλατα και όχι μόνο οι ποδηλατόδρομοι, όταν όμως υπάρχει τεράστια κυκλοφορία δε μπορείς να δημιουργείς κυκλοφοριακό πρόβλημα για κάτι άλλο. Ήδη οι κινήσεις που γίνονται με τη ελεγχόμενη στάθμευση για αυτό τον λόγο γίνονται για την μείωση των αυτοκινήτων. Αυτό είναι το ζητούμενο.

25) Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει *brand name*, μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;

Σίγουρα θεωρώ ότι είναι μια πόλη ζωντανή γεμάτη κίνηση και γίνονται διάφορα πολιτιστικά δρώμενα που είναι σημαντικά, όπως είναι και η γιορτή Πηνειού που γίνετε από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις και έχουμε συμμετοχές από όλη την Ελλάδα. Επίσης θεωρώ ότι και το αρχ. θέατρο όταν αποκατασταθεί τελείως όλως ο χώρος και θα αναδειχθεί όλος θεωρώ θα είναι το σήμα κατατεθέν της πόλης μας γιατί είναι κάτι το οποίο συναντάς σπάνια.

26) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;

Θεωρώ ότι το θέατρο είναι αυτό που δίνει μέχρι στιγμής την ταυτότητα της, γιατί όλοι το ξέρουνε.

27) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

Σε πολύ μεγάλο βαθμό. Διότι πλέον Λάρισα δε θεωρούμε μόνο την πόλη της Λάρισας αλλά και όλους τους δήμους που έχουν ενωθεί σε αυτή, όλα τα χωριά του δήμου κοιλάδας που είναι σε απόσταση από τη Λάρισα 10 - 15 χιλιόμετρα

με συγκοινωνία και που σημαίνει ότι ο καθένας μπορεί να επιλέξει ότι θέλει, να μείνει στο κέντρο, στα προάστια ή ακόμα και πιο έξω.

28) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Μια πολύ αναπτυσσόμενη πόλη, σε μια περίοδο που οι περισσότερες πόλεις είναι σε ύφεση.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης**

Συνέντευξη με εκπρόσωπο Συλλόγου Μαραθωνοδρόμων Λάρισας

1) Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητες σας ;

Ο σύλλογος μας είναι ο σύλλογος Μαραθωνοδρόμων Λάρισας, οπότε, όπως καταλαβαίνεις και από το όνομα, ασχολείται κυρίως με το τρέξιμο, και την διάδοση του μαραθωνίου δρόμου πρωτίστως. Κάποιες από τις δραστηριότητες είναι η οργάνωση αγώνων, η γνωστοποίηση, προβολή των αγώνων και η συμμετοχή σε αγώνες σε όλη της Ελλάδα.

2) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;

Σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

3) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;

Στο μέγιστο δυνατό νομίζω. Άλλωστε και οι αγώνες που οργανώνουμε, ως προς το πλείστον είναι σε δημόσιους δρόμους, σε ορεινές περιοχές, αλλά και στο κέντρο της πόλης. Θα έλεγα, λοιπόν, πως σχετίζονται άμεσα.

4) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;

Θα έλεγα αρκετά, απασχολούν σε ικανοποιητικό επίπεδο.

Θεωρείτε πως θα έπρεπε να απασχολούν περισσότερο;

Πιστεύω [ως είναι σε καλό βαθμό, δηλαδή έχουν γίνει βήματα, οι κάδοι ανακύκλωσης είναι σε όλη την πόλη, σχεδόν τη γέμισαν, αλλά πιστεύω πως θα έπρεπε να γίνουν περισσότερες προσπάθειες. Βλέπουμε πως τα οικολογικά ζητήματα, οι ανάγκες μεγαλώνουν καθημερινά, γι' αυτό και ο δήμος, ο κάθε δήμος, πρέπει να αυξάνει και τις δραστηριότητες του.

5) Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Εε, είναι ζωτικός χώρος, χώρος επικοινωνίας των πολιτών, χώρος πολιτισμού, ένας χώρος που τον χρησιμοποιούμε καθημερινά. Πρέπει να φροντίζουμε να είναι όσο το δυνατόν καλύτερος για εμάς.

6) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Βλέποντας κάποιες προσπάθειες που έχει να κάνει τα τελευταία χρόνια με την διοργάνωση του Φεστιβάλ στον Πηνεϊό, αλλά και με άλλες δραστηριότητες, βέβαια δε ξέρω αν είναι καθαρά από τον δήμο αυτές ή

Σχόλιο [A25]: •Ανακύκλωση (ύπαρξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
•Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π.χ. ποδήλατο)
•Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
•Πράσινη ανάπλαση των δημόσιων χώρων
•Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

Σχόλιο [A26]:
•Απλά περνούμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουμε μέσα σε αυτόν;
•Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
•Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
•Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοιας την επικοινωνίας και τις ανταλλαγής απόψεων);

από κάποιους συλλόγους που συνεργάζονται με τον δήμο, όπως η ποδηλατοδρομία αύριο ή ο γύρος της Λάρισας που θα γίνει αυτήν την Κυριακή. Θεωρώ γενικά, πως παίζει ρόλο ανάλογο με αυτόν που είπαμε παραπάνω και τον απασχολεί αρκετά.

7) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Εε, σίγουρα υπάρχουν περιθώρια, μπορούν να γίνουν παραπάνω πράγματα.

8) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Θα μιλήσω για τον σύλλογο, με τη δημιουργία δράσεων και αγώνων μέσα στην Λάρισα. Γίνονται πράγματα, όπως «ο γύρος της Λάρισας» που σας είπα, ή ένας άλλος αγώνας 11 χιλιομέτρων που γίνεται στην περιοχή το πανεπιστημιακού προς το κέντρο, γίνονται... Γενικά πιστεύω κυρίως μέσα από εκδηλώσεις, αθλητικές ή όχι. Είναι βέβαια και θέμα υποδομών, αλλά κυρίως πιστεύω είναι θέμα δραστηριοτήτων.

9) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Η αλήθεια είναι πως ο πεζόδρομος στη Βενιζέλου, μπροστά στο θέατρο, ήταν κάτι το οποίο άλλαξε τη μορφή της περιοχής και συνέβαλλε στην ανάδειξη του θεάτρου. Παρόλα αυτά πιστεύω πως μπορούν να γίνουν περισσότερα πράγματα. Θα πρέπει ίσως να οργανωθεί κάποιο φεστιβάλ ή άλλες δραστηριότητες που θα συνδέονται με το θέατρο.

10) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Ναι σίγουρα, και όσο περνούν τα χρόνια, βλέπω πως αυτό αυξάνεται. Πιστεύω πως πρέπει να συνεχίζουμε την προσπάθεια, να γίνουν τα μνημεία κέντρο είτε πολιτιστικό, είτε εμπορικό.

11) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Ναι, πιστεύω πως ναι η πρόθεση υπάρχει.

12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;

Εγώ έχω δει, όσον αφορά τουλάχιστον τον σύλλογο και τις δικές μας δραστηριότητες, ήταν ανοιχτοί στον δήμο να ακούσουν τις προτάσεις μας και να συνεργαστούν, Άρα πιστεύω σε αρκετά μεγάλο βαθμό.

Σχόλιο [A27]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buzuk Hamam, γύρο στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχλλίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
- Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

Σχόλιο [A28]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, πόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλη; Νοηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοίχειο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται απλά ή είναι ζωντανός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

13) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Με μια ίσως ανάπλαση των δημόσιων χώρων, ανάπλαση στο πράσινο, η κίνηση που γίνεται κάτω από το ποτάμι, την κοίτη που επεκτείνουν και προς την άλλη πλευρά, είναι μια κίνηση προς αυτή την κατεύθυνση. Σίγουρα συμβάλλουν και οι πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως τα «Πήνεια» που γίνονται κάθε χρόνο. Ο σύλλογος σε αυτό το πνεύμα προσπαθεί κυρίως μέσα από τις εκδηλώσεις που ανέφερα,

14) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Μια μερίδα του ναι. Αλλά θα έλεγα πως το σύνολο των Λαρισαίων δεν αγκαλιάζει τέτοιες ενέργειες. Χρειάζεται μεγαλύτερη προσπάθεια.

15) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Να έχει δημόσιους χώρους ζωτικούς για τους κατοίκους, να είναι καθαρή, να μην υπάρχει κυκλοφοριακό, να μην είναι δύσκολη η καθημερινότητα για τον πολίτη, αλλά να είναι μια πόλη βιώσιμη και άνετη στην καθημερινότητα της.

16) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Πιστεύω είμαστε σε μια μέση κατάσταση. Πιστεύω, έχει τις δυνατότητες για να γίνει μια πόλη πρότυπο για την χώρα μας.

17) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Είναι απαραίτητο!

18) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Το ίδιο και εδώ, απαραίτητο!

19) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Μμ, έχει γίνει μια ωραία κίνηση στο ποτάμι, αλλά πέραν αυτού δεν βλέπω κάτι άλλο.

Χρειαζόμαστε περισσότερο πράσινο δηλαδή;

Ναι, ναι!

20) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Σε αρκετά μεγάλο βαθμό, και με την σχετική οργάνωση βέβαια.

Σχόλιο [A29]:

α) Πράσινη ανάπλαση δημόσιων χώρων

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π. χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφοράς πω φυλικών στο περιβάλλον, κ. α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

Σχόλιο [A30]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

- 21) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης;
 Πολύ, πολύ σημαντική.. Εναλλακτικά μέσα;
 Ναι, ΜΜΜ..
 Ποδήλατο, ηλεκτρικό αυτοκίνητο, καταλαβαίνω, ναι, πολύ..
- 22) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;
 Οι ποδηλατόδρομοι δείχνουν ότι στηρίζει την χρήση. Θα έλεγα σε αρκετά μεγάλο βαθμό.
- 23) Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσο μετακίνησης;
 Όχι, καθόλου ικανοποιητικά.
- 24) Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;
 Αν ήταν περισσότεροι οι ποδηλάτες, θα είχαμε λιγότερο κυκλοφοριακό, λιγότεροι ρύποι κ. α. .
- 25) Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name , μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;
 Δυστυχώς όχι, και αν έχει δεν είναι πολιτιστικό. Θα μπορούσε όμως να έχει!
- 26) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;
 Το αρχαίο θέατρο π.χ.
 Πολιτισμός και ιστορία δηλαδή;
 Ναι, πολιτισμός και όχι πόλη του «καφέ».
- 27) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;
 Σε αρκετά μεγάλο βαθμό. Σίγουρα είναι βιώσιμη, σε σύγκριση μάλιστα με άλλες πόλεις, δημιουργική; Βλέπουμε πολλές αξιόλογες προσπάθειες..
 Δηλαδή υπάρχει ένα δημιουργικό κεφάλαιο που να αποδώσει στο μέλλον;
 Ναι, ναι!
- 28) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;
 Ως μια πόλη με δυνατότητες πολιτιστικής ανάπτυξης.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης**

Συνέντευξη με εκπρόσωπο του Ποδηλατικού Συλλόγου Λάρισας

1) *Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητες σας;*

Ανήκω στον Ποδηλατικό Αθλητικό Σύλλογο Λάρισας, ο οποίος ασχολείται με τον αθλητισμό πάνω στο ποδήλατο. Εεε, προσπαθεί να ανοίξει τους ορίζοντες των πολιτών της Λάρισας όσον αφορά το ποδήλατο, αλλά και τον αθλητισμό γενικότερα. Προσπαθεί να οργανώνει αγώνες και στο κέντρο της Λάρισας, ώστε να γνωρίσουν, να έρθουν πιο κοντά, οι πολίτες στο τι είναι η αγωνιστική ποδηλασία, ότι είναι άθλημα το ποδήλατο και βέβαια προσπαθούμε να τους μυήσουμε στην αθλητική κουλτούρα και γενικότερα σε τέτοιες δραστηριότητες. Εγώ είμαι αθλητής, παίρνω μέρος σε τέτοιους αγώνες και με τον τρόπο μου και εγώ προσπαθώ να ενισχύσω, ρε παιδί μου, να προβάλλω το ποδήλατο.

2) *Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;*

Μάλιστα, ο δήμος σίγουρα σχετίζεται με την πολιτιστική δραστηριότητα κάθε πόλης. Τώρα, όσον αφορά το ποδήλατο, η μόνη ουσιαστικά βοήθεια που μπορεί να προσφέρει ο δήμος, είναι να κάνει περισσότερα έργα, να ενισχύσει τους αγώνες που γίνονται σε δημόσιους χώρους της πόλης κ. α. Σχετίζεται πάντως σε πολύ μεγάλο βαθμό.

3) *Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;*

Φυσικά και σχετίζεται είναι άμεσα συνδεδεμένος.

4) *Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;*

Πάρα πολύ φυσικά. Δε θα έλεγα ότι είμαστε τέλειοι, αλλά σε αυτό δεν ευθύνεται μόνο ο δήμος, αλλά και οι πολίτες.

5) *Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;*

Ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα;

Είναι ζωτικός, για παράδειγμα χώρος; Τι σημαίνει για έναν ποδηλάτη;

Κοιτάξτε, είναι ζωτικός χώρος για την πόλη. Σίγουρα ο δημόσιος χώρος είναι χώρος που κινούνται και δραστηριοποιούνται οι πολίτες. Φυσικά ο δήμος έχει μεγαλύτερη ευθύνη το πώς θα χρησιμοποιηθεί και αξιοποιηθεί

Σχόλιο [A31]: •Ανακύκλωση (ύπαρξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
•Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π. χ. ποδήλατο)
•Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
•Πράσινη ανάπτυξη των δημόσιων χώρων
•Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

ο δημόσιος χώρος. Και για τους ποδηλάτες μόνο ο δήμος μπορεί να κάνει κάποια έργα για να υποστηρίξει το ποδήλατο και άλλων τέτοιων ενεργειών.

6) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Καλύφθηκε από την παραπάνω απάντηση.

7) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Μμμ... αυτό.. Θα έλεγα ότι γίνονται κάποιες προσπάθειες, αλλά έχουμε ακόμα δρόμο. Μπορούμε καλύτερα.

8) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Με τον αθλητισμό να περιλαμβάνεται στην έννοια του «πολιτιστικού».

Εεε, δεν είναι.. Θέλω να πω πως προσπαθούμε για την ανάπτυξη σε κάθε επίπεδο, και συμβάλλουν σε αυτό και τα έργα που ανέφερα παραπάνω.

Μόνο μέσα των υποδομών δηλαδή;

Όχι, σίγουρα και μέσω δραστηριοτήτων.

9) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Μάλιστα. Κοιτάξτε, σίγουρα έχουν αξιοποιηθεί αρκετά. Αλλά πιστεύω, πως είναι αρκετά δύσκολο, όταν μια πόλη είναι χτισμένη, σχεδόν όλο το κέντρο, πάνω σε αρχαία μνημεία, είναι δύσκολο να γίνει ανάδειξη όλων των μνημείων. Πιστεύω πως έχουν αξιοποιηθεί αρκετά.

10) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Εεε, θα μπορούσε να είναι καλύτερα ανεπτυγμένα.. Θα μπορούσε να γίνονται περισσότερα, πώς να το πω, περισσότερη ενημέρωση. Ένας ξένος, ίσως όχι μόνο ο ξένος, δε θα μπορούσε παρά να δει το αρχαίο θέατρο, τα υπόλοιπά;

11) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Θα έλεγα πως πλέον αυτό, η ανάπτυξη, θα έχει περάσει σε δεύτερη μοίρα.

12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;

Υπάρχει μια προθυμία, αλλά πάντα κάπου σκαλώνει. Υπάρχει προθυμία, αλλά δυστυχώς πρακτικά δε γίνεται.

Σχόλιο [A32]:

- Αλλά περνούμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουν μέσα σε αυτόν;
- Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
- Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
- Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοιας την επικοινωνίας και τις ανταλλαγής απόψεων),

Σχόλιο [A33]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Βυζικ Hamam, γύρω στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχλλίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
- Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

Σχόλιο [A34]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, πόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλη; Νοηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διάμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται απλά ή είναι ζωτικός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

13) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Σίγουρα μέσω των εκδηλώσεων και σίγουρα μέσα από κάποιο ενημερωτικό πρόγραμμα.

Η ποδηλασία μπορεί να παίξει ρόλο, για παράδειγμα στις εκδηλώσεις;

Φυσικά, μπορεί να συμμετέχει! Στο σύλλογο κάνουμε διάφορες ποδηλατοδρομίες, οι οποίες πιστεύω ενισχύουν την αθλητική και πολιτιστική κουλτούρα της πόλης και πάνω στην ποδηλασία αλλά και σε εναλλακτικές δραστηριότητες. Να ξεφύγουν οι άνθρωποι από το αυτοκίνητο.

14) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Αυτό δε τον γνωρίζω. Αλλά πιστεύω, πως θα μπορούσε να γίνει κάτι καλύτερο. Οι πολίτες και ο δήμος να έχουν πιο στενή σχέση και τότε (ίσως είχαμε και καλύτερη πολιτιστική ανάπτυξη. Αλλά σε κάποιο επίπεδο ανταποκρίνονται.

15) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Σίγουρα η ανάπτυξη από τον δήμο, εννοώντας την καθαριότητα, την ασφάλεια, τι άλλο; Ανάπτυξη άλλων μορφών ενέργειας, μείωση των αυτοκινήτων, πεζόδρομοι και πλατείες σίγουρα η Λάρισα δε χρειάζεται άλλες, έχει αρκετά.

16) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Με βάση τα παραπάνω; Γενικά ή με βάση την ποδηλασία; Γενικότερα, βάσει όλων όσων αναφέρατε.

Με την ποδηλασία πάντως, πρόσφατα άρχισαν να γίνονται κάποιες προσπάθειες. Σε σύνολο θα έλεγα αρκετά, σε ένα επίπεδο πάνω από το μέσο.

17) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Σίγουρα πάρα πολύ, νομίζω το μεγαλύτερο, αυτό που συμβάλλει πιο πολύ.

18) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Σίγουρα πάρα πολύ. Όπως είπα και πιο πάνω, η αξιοποίηση του δήμου στο θέμα βοηθά και στις δράσεις, στις διάφορες δράσεις των πολιτών και σίγουρα των ποδηλάτων.

Σχόλιο [A35]:

α) Πράσινη ανάπτυξη δημόσιων χώρων

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π. χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφοράς πιο φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

19) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Υπάρχουν χώροι, και γίνεται και μια προσπάθεια ανάπτυξης τέτοιων χώρων, όπως είναι η ανάπτυξη του Πηγειού, αλλά όμως, θα έλεγα, πως παλαιότεροι χώροι έχουν παραμεριστεί, όπως το αισθητικό άλσος. Θα έπρεπε νομίζω να συνενωθούν χώροι πράσινοι, ώστε να δημιουργηθεί ένα μεγάλο πάρκο στην καρδιά της Λάρισας, να μη χρειάζεται να αναζητούν οι πολίτες το πράσινο περιαισθητικά.

20) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Θα έλεγα σε πολύ μεγάλο βαθμό, θα μπορούσε να γίνεται αυτό, αρκεί να υπάρχει οργάνωση, να καθαρίζονται μετά οι χώροι για παράδειγμα, να συμμετέχει δηλαδή πιο ενεργά ο δήμος.

Σχόλιο [A36]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

21) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης; Πάρα πολύ, (γελά), εννοείται παρά πολύ! Στο μέγιστο!

22) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;

Όπως σας είπα, έχουν γίνει κάποιες προσπάθειες, υπάρχουν π. χ. κάποιιοι ποδηλατοδρόμοι στη Λάρισα, αλλά θα μπορούσε καλύτερα, μια πιο οργανωμένη κίνηση. Θα έλεγα σε ένα μεσαίο επίπεδο.

23) Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσο μετακίνησης;

Εγώ το χρησιμοποιώ πάρα πολύ και γενικότερα υπάρχει μια αύξηση της χρήσης του στη Λάρισα, έχει γίνει λόγο της «μόδας». Ξοδεύουμε και χρόνο και χρήμα στο ποδήλατο, και όχι μόνο από νέους ανθρώπους. Και πιστεύω πως έχει η τάση αυτή και πολιτιστικό ενδιαφέρον.

24) Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;

Σημαίνει καθαριότητα, από την άποψη των ρύπων, σημαίνει γρήγορη μετακίνηση αφού θα είναι λιγότερα τα αυτοκίνητα, και αυτό εξυπηρετεί και τους οδηγούς και τους ποδηλάτες και ίσως κοινωνικές σχέσεις και επικοινωνία καλύτερα από όταν είσαι στο αυτοκίνητο.

25) Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name, μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;

Αυτό δε το γνωρίζω. Οργανωμένα, όχι, δε νομίζω πως έχει.

26) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;

Γενικά, πιστεύω πως θα μπορούσε να προβάλλει είναι, πως είναι μια πόλη μεγάλη, δεν έχει να ζηλέψει τίποτα από άλλες πόλεις και οι

άνθρωποι έχουν κοινωνικές σχέσεις μεταξύ τους σε μεγάλο βαθμό, πώς να το πω; Αν και μεγάλη είναι πολύ φιλική.

27) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

Βιώσιμη είναι σίγουρα, αλλά για το δημιουργική δε γνωρίζω, νομίζω όμως πως προσπαθεί.

28) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Εεε, όμορφη.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης**

Συνέντευξη με δημοσιογράφο της «Ελευθερίας» υπεύθυνη σε θέματα πολιτισμού

1) Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητες σας;

Εργάζομαι ως δημοσιογράφος σε εφημερίδα της Λάρισας, την «Ελευθερία» και οι αρμοδιότητες μου αφορούν ότι έχει να κάνει με τον πολιτισμό της πόλης, διοργάνωση εκδηλώσεων, την κάλυψη διαφόρων πολιτιστικών δραστηριοτήτων και γενικά ότι αφορά την πολιτιστική δραστηριότητα της πόλης και του νομού.

2) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;

Ο Δήμος Λάρισας, αλλά να πούμε και για τους καποδιστριακούς δήμους γενικότερα, σε μεγάλο βαθμό ασχολούνται τον πολιτισμό, βοηθούν. Δηλαδή οργανώνουν διάφορες εκδηλώσεις και γενικά προάγουν τον πολιτιστικό στοιχείο της πόλης αλλά και του νομού. Θα έλεγα, λοιπόν, πως σχετίζεται αρκετά.

3) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;

Εε, εντάξει μπορούμε να πούμε πως γίνονται κάποιες δραστηριότητες, πολιτιστικές δραστηριότητες, σε μεγάλο, θα έλεγα, βαθμό. Αλλά θα έλεγα να ότι μπορούν να αξιοποιηθούν ακόμη περισσότερο οι δημόσιοι χώροι.

4) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;

Ναι, είναι θέμα του Δήμου. Ήδη ο Δήμος ασχολείται, έχει προγράμματα ανακύκλωσης, τον τελευταίο χρόνο, τα τελευταία δύο χρόνια θα έλεγα. Αλλά ασχολείται και με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε πολύ μεγάλο βαθμό θα έλεγα.

5) Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Είναι αυτό που είπαμε και πριν. Είναι... (...) Θα μπορούσε, είναι χώροι που χρησιμοποιούνται σε μεγάλο βαθμό, αλλά θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και να χρησιμοποιείται ακόμη περισσότερο.

6) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Όλα αυτά που είπατε (βλ. Σχόλιο Α2), είναι άλλωστε παρεμφερής έννοιες. Θα έλεγα πως ναι τον αντιμετωπίζει έτσι ο Δήμος τον δημόσιο χώρο. Θα έλεγα

Σχόλιο [A37]: •Ανακύκλωση (ύπαρξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
•Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π.χ. ποδήλατο)
•Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
•Πράσινη ανάπτυξη των δημόσιων χώρων
•Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

Σχόλιο [A38]:
•Απλά περνούμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουμε μέσα σε αυτόν;
•Είναι χώρος ζωικός για την πόλη;
•Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
•Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (μέ τη έννοιας την επικοινωνίας και τις ανταλλαγής απόψεων);

πως αξιοποιούνται σε μεγάλο βαθμό οι δημόσιοι χώροι με την έννοια που αναφέρατε. Και κυρίως ως πούμε τους καλοκαιρινούς μήνες είτε με το κηποθέατρο με εκδηλώσεις, είτε σε κάποιους άλλους χώρους που χρησιμοποιούνται για πολιτιστικές εκδηλώσεις.

7) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Το αναλύσαμε και παραπάνω νομίζω, αλλά γενικά θα έλεγα πως έχει αξιοποιηθεί σε αρκετά μεγάλο βαθμό. Θα μπορούσαν βέβαια να γίνουν και περισσότερα, αλλά τα είπαμε αυτά.

8) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Εννοούμε σε σχέση με τον Δήμο; (Όχι μόνο με τον Δήμο αλλά και με τους πολίτες, είναι και αυτοί μέρος της πολιτιστικής δραστηριότητας) Μπορούμε κατ' αρχήν να πούμε πως έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες, έτσι. Να αξιοποιηθούν πάρα πολλοί χώροι, να γίνουν πολιτιστικές εκδηλώσεις, αλλά ειδικά τα τελευταία χρόνια υπάρχει πρόβλημα με τους πόρους, δηλαδή υπάρχει η διάθεση αλλά πολλές φορές σκαλώνουν στην χρηματοδότηση για να προχωρήσει κάποιο έργο. Είναι θα λέγαμε ένας ανασταλτικός παράγοντας. Και αξιοποίηση έχουμε μέσα από εκδηλώσεις αλλά και υποδομές.

9) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Χμ, (γελά ελαφρά) θα λέγαμε όχι. Δηλαδή για το αρχ. θέατρο έχει προχωρήσει σε κάποιο βαθμό, υπολείπεται ένα πολύ σημαντικό ποσό για να ολοκληρωθεί, οπότε τόσα χρόνια παραμένει ακόμα ανενεργό, περιμένουμε να τελειώσει κάποια στιγμή, να δούμε αν και πότε. Για τους υπόλοιπους χώρους θα έλεγα ότι δεν... (Είπατε άλλωστε πως και οι πόροι είναι λίγοι) Ναι, φυσικά και αυτό είναι πολύ σημαντικό. Γενικά θα έλεγα, ότι έχουν αξιοποιηθεί σε ένα μέσο βαθμό, όσο μας επιτρέπουν δηλαδή και οι συνθήκες.

10) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Με την έννοια ότι είναι στον ιστό της πόλης, θα λέγαμε ότι εφόσον είναι ενταγμένα μέσα στην πόλη θα μπορούσαν να είναι και σημεία επισκέψιμα για τον Λαρισαίο ή για όποιον άλλον επισκέπτη, αλλά αυτό και μόνο δεν αρκεί. Θα έλεγα πως το έχουν πετύχει σε κάποιο βαθμό αλλά σίγουρα όχι ολοκληρωμένα.

11) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Αναμφισβήτητα ναι. Πιστεύω πως διάθεση υπάρχει και μάλιστα στο μέγιστο βαθμό.

Σχόλιο [A39]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Büyer Hamamı, γύρω στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχάλλιου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
- Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

Σχόλιο [A40]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, πόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλη; Νοηματόδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παριστάνται απλά ή είναι ζωντανός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;
 Ναι, θέλω να πιστεύω πως ναι. Υπάρχει πρόθεση και διάθεση και μάλιστα σε πολύ μεγάλο βαθμό.

13) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Κατά την γνώμη μου πιστεύω με την συνέχεια της αξιοποίησης αυτών των χώρων, με περισσότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Και νομίζω πως αν γίνει κάτι τέτοιο θα αναδειχθεί περισσότερο και το υπάρχον πολιτιστικό στοιχείο της πόλης.

14) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Εδώ αυτό είναι ένα θέμα. Σε κάποιες εκδηλώσεις ναι, σε κάποιες πάλι εκδηλώσεις όχι. (Αυτό κατά την γνώμη σας επειδή δεν ενδιαφέρονται οι πολίτες ή υπάρχει και κάποιο πρόβλημα να το κοινωνήσει ο Δήμος;) Δε νομίζω πως έχει να κάνει με τον πως διαδίδεται, με το πώς κοινωνεί ο Δήμος τις διάφορες εκδηλώσεις, νομίζω πως έχει να κάνει κυρίως με τον εκάστοτε φορέα που κάνει την εκδήλωση, έχει να κάνει και με το κομμάτι των δημοσίων σχέσεων, κατά πόσον ο ίδιος ο φορέας, γιατί ο Δήμος κάνει κάποιες εκδηλώσεις μόνος του αλλά πάντα συνεργάζεται με κάποιο φορέα, τουλάχιστον η εμπειρία και το παρελθόν αυτό έχει δείξει. Θα έλεγα πως ο μέσος όρος περίπου των πολιτών είναι που συμμετέχει.

15) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Ναι, εεε, χώροι πρασίνου, πεζόδρομοι, ποδηλατόδρομοι και τα τελευταία χρόνια βλέπουμε να έχουν αποκτήσει ποδηλατόδρομους πολλοί δρόμοι και αρκετοί Λαρισαίοι είναι αυτοί που προτιμούν το ποδήλατο για τις μετακινήσεις τους. Γενικά όλα αυτά θεωρώ πως καθιστούν μια πόλη, ακόμα και την Λάρισα, πιο ανθρώπινη.

16) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Θα έλεγα μέτρια..

17) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Νομίζω πως συνδέονται άμεσα. Ναι, είναι αλληλένδετα.

18) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Πολύ σημαντική. Στο μέγιστο βαθμό, θα έλεγα.

19) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Εεε, αρκετά ικανοποιητικά αλλά με προοπτική να γίνουν ακόμα καλύτερα και να υπάρξουν ακόμη περισσότεροι χώροι.

Σχόλιο [A41]:

α) Πράσινη ανάπτυξη δημόσιων χώρων

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π. χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφορά πιο φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

20) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Ναι, έτσι είναι, φυσικά και μπορεί. (Γίνετε αυτό σήμερα;) Κάποιες φορές ναι, γίνετε. Με τις υπάρχουσες συνθήκες πάντως θα μπορούσε να γίνετε και περισσότερο.

Σχόλιο [A42]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

21) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης;
Πολύ σημαντική.

22) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;
Είναι αυτό που είπαμε και πριν για τους ποδηλατόδρομους, φαίνεται μια διάθεση να γίνει αυτό, να τα στηρίζει, όπως επίσης και το γεγονός πως τα τελευταία χρόνια ανακατασκευάζονται πολλοί πεζόδρομοι της πόλης και κρατούνται κάποια κομμάτια, κάποια σημεία για να γίνουν ποδηλατόδρομοι. Θα έλεγα λοιπόν πως τα στηρίζει σε αρκετά υψηλό βαθμό, αλλά υπάρχουν πάντα περιθώρια βελτίωσης.

23) Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσω μετακίνησης;
Αρκετά.. αλλά όπως είπαμε πάντα μπορούμε να βελτιωθούμε.. (υπάρχει δηλαδή δυνατότητα αύξησης του αριθμού των ποδηλατών ;) Ναι, ναι!
Ακόμα είμαστε σε μέτρια ποσοστά.

24) Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;
Η αύξηση τους σημαίνει λιγότερα αυτοκίνητα, λιγότερο κυκλοφοριακό, σημαίνει καθαρή ατμόσφαιρα, όλα αυτά.

25) Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name, μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;
Έχει το αρχ. Θέατρο αλλά οργανωμένα δε το στηρίζει.

29) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;
ΘΑ έλεγα το αρχ. Θέατρο, αν ολοκληρωνόταν, με την προϋπόθεση δηλαδή να λειτουργεί. (Η σύνδεση του ενδεχομένως με κάποιο φεστιβάλ;) Ναι, κάτι τέτοιο.

26) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;
Είναι νομίζω.. (Βιώσιμη με την έννοια του επιπέδου ζωής που είπαμε και δημιουργική τόσο σε επίπεδο δραστηριοτήτων αλλά και αν έχει κάποιο «δημιουργικό» κεφάλαιο νέους ανθρώπους – δημιουργούς, ενεργούς πολίτες στους οποίους να μπορεί να επενδύσει για ένα δημιουργικό μέλλον.) Ναι, υπάρχει και η διάθεση υπάρχει και οι άνθρωποι, οι πόροι είναι γενικό πρόβλημα νομίζω όχι μόνο της Λάρισας, οπότε ναι νομίζω πως είναι μια βιώσιμη και δημιουργική πόλη σε αρκετά ικανοποιητικό επίπεδο.

27) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;
Πως θα την περιγράφαμε; Ας πούμε η πόλη του καφέ, νομίζω πως μόνο εδώ συμβαίνει κάτι τέτοιο, ο καφές εδώ είναι κάτι παραπάνω από μια απλή συνήθεια.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης****Συνέντευξη με δημοσιογράφο της εφημερίδας Kosmos****1) Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητές σας ;**

Βασικά κάνω τα πάντα στην εφημερίδα.. (Ποια εφημερίδα είναι;) Είναι η εφημερίδα Kosmos, στην οποία συγκεντρώνω την ύλη, την καταναίμω σε σελίδες και από εκεί και πέρα προχωράω στην διαχείριση της ύλης και στην έκδοση της εφημερίδας. Καθετοποιημένη μονάδα από μόνος μου δηλαδή. {γελάμε και οι δυο}

2) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;

Είναι μεγάλος ο βαθμός που σχετίζεται, διότι και ο πολιτιστικός οργανισμός που είναι ένας φορέας, οργανώνει πολιτιστικές εκδηλώσεις και το Θεσσαλικό θέατρο είναι, έχει σχέση με τον Δήμο διότι υπάγεται στον Δήμο ως οργανισμός.. Νομίζω, λοιπόν πως ο Δήμος Λαρισαίων έχει βασικό, κεντρικό θα έλεγα ρόλο στο θέμα της πολιτιστικής δραστηριότητας στην πόλη της Λάρισας.

3) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;

Προφανώς εννοείς από ότι καταλαβαίνω από την ερώτηση, σε σχέση με τον δημόσιο χώρο, αν συμβάλει ο δημόσιος χώρος σε όλο αυτό το πράγμα; (Ναι, αν υπάρχει σύνδεση μεταξύ του δημόσιου χώρου και εννοούμε τους ανοιχτούς δημόσιους χώρους, με τον πολιτισμό είτε σε πρακτικό επίπεδο είτε σε θεωρητικό.) Υπάρχει, υπάρχει.. Δηλαδή βλέπουμε να γίνονται πολλές εκδηλώσεις σε ευρύ κοινό, με την έννοια ότι υπάρχουν οι πλατείες της πόλης οι οποίες αξιοποιούνται, τόσο η κεντρική πλατεία, όσο και η πλατεία ταχυδρομείου, όπως παράλληλα μπορούμε να δώσουμε ως δημόσιο χώρο τα γήπεδα που έχει η πόλη κλπ. , όπως το Αλκαζάρ παλαιότερα, τώρα το καινούριο γήπεδο που φαντάζομαι ότι θα αξιοποιηθεί και για πολιτιστικές εκδηλώσεις. Το κηποθέατρο, επίσης, είναι ένας ανοιχτός δημόσιος χώρος. Αν μη τι άλλο σύντομα έρχεται και το καλοκαίρι και ξεκινούν οι εκδηλώσεις για τις οποίες είναι ένας κεντρικός χώρος. Παράλληλα ξεκινά και το Φεστιβάλ Πηνειού, που είναι πολιτιστική διοργάνωση η οποία γίνεται σε έναν ανοιχτό χώρο όπως είναι το ποτάμι της Λάρισας.

4) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;

Η άποψή μου είναι η εξής. Θεωρώ πως σε επίπεδο ρητορικό ο Δήμος ασχολείται, σε επίπεδο πρακτικό, ειδικά για το θέμα της ανακύκλωσης, θεωρώ πως υπάρχουν μεγάλες καθυστερήσεις. Δική μου άποψη και πεποίθηση είναι ότι θα έπρεπε να προχωρήσουμε πιο γρήγορα. Να υπάρχει για παράδειγμα ένα πιο ευρύ δίκτυο κάδων ανακύκλωσης. Να πούμε ότι στις γειτονίες, στις συνοικίες δύσκολα βρίσκουμε κάδο ανακύκλωσης, καθώς υπάρχουν σε μεγάλη απόσταση. Βεβαίως ο Δήμος έχει κάνει καμπάνιες για την συμμετοχή των πολιτών στην ανακύκλωση, αλλά θεωρώ ότι μπορούν να γίνουν πολλά ακόμα σε επίπεδο υλικοτεχνικής υποδομής. (Από την πλευρά της καμπάνιας, κατά τη γνώμη σας το έχει εξαντλήσει το θέμα;) Όχι, θεωρώ ότι μπορεί να κάνει πολλά ακόμα και να είναι πιο έντονη η καμπάνια.

5) Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Μεγάλος, όπως διαπιστώνεις και εσύ ο κόσμος κινείται στην Λάρισα, δεν κλείνεται στο σπίτι. Η Λάρισα έχει το καλό ότι οι πολλές της δεν είναι απομονωμένοι και αυτό όπως έχει και ένα κακό, ότι δε μένουν στις συνοικίες τους εύκολα, αλλά βγαίνουν στο κέντρο. Αυτό αποτελεί και σημείο συνάντησης των πολιτών, σημείο ανταλλαγής απόψεων, σημείο συνένυσης κοινωνικής συνδιαλλαγής. Από την άλλη, όμως μπορούμε να πούμε ότι δεν έχουν την ίδια συμμετοχή, (...) οι πολίτες δεν έχουν την ίδια σχέση με τον δημόσιο χώρο και στις συνοικίες τους όπως στο κέντρο. Δηλαδή, εγώ μένω στην Ανθούπολη, η οποία είναι 1,5 χιλιόμετρο από το κέντρο και δε ξέρω καλά την συνοικία μου, ενώ έχει πλατεία δε βγαίνω εκεί. Επειδή η Λάρισα έχει εύκολη πρόσβαση στο κέντρο, γι' αυτό ο πολίτης και με τα πόδια, έξω από το θέμα του αυτοκινήτου, μπορεί εύκολα ο πολίτης, το παιδί, η μάνα κλπ, κλπ να φτάσει το κέντρο. Γι' αυτό και το κέντρο παίζει ρόλο σημαντικό.

6) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Θεωρώ, λοιπόν, εξαιτίας και του μεγάλου δικτύου των πεζοδρόμων και των πολλών πλατειών και του αρχαίου θεάτρου, το οποίο βεβαίως και απαιτεί πολλά ακόμα να γίνουν για την πλήρη του ανάδειξη, συμπεραίνω ότι ο Δήμος αντιμετωπίζει σοβαρά το θέμα του δημόσιου χώρου, αρκεί βέβαια να μην βλέπουμε τον δημόσιο χώρο μόνο ως καφετέριες, έτσι; Ο δημόσιος χώρος δε σημαίνει ότι βρίσκω τον κόσμο συγκεντρωμένο εκεί πέρα και κάνω τις δικές μου δράσεις, θεωρώ ότι πρέπει να δημιουργηθεί και μια κουλτούρα δημόσιου χώρου πέρα και πάνω από αυτό που λέγεται εμπορική αξιοποίηση. Ξέρουμε πως η Λάρισα κατοχυρώνεται στην συνείδηση πολλών που δεν είναι από την Λάρισα, ως η πόλη του καφέ, αυτό δεν είναι απαραίτητα καλό, αυτό όλο που ζούμε σήμερα, τώρα σε μια εργάσιμη μέρα και περίπου 20 – 30 καφετέριες στο κέντρο έχουν πάρα πολύ κόσμο. Θεωρώ λοιπόν πως καλό είναι να υπάρχει και μια άλλη παράλληλη αξιοποίηση του δημόσιου χώρου σε άλλο επίπεδο, που να καλεί ίσως και τους πολίτες να είναι πιο ενεργοί.

Σχόλιο [A43]: •Ανακύκλωση (ύπαρξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
•Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π. χ. ποδήλατο)
•Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
•Πράσινη ανόστιαση των δημόσιων χώρων
•Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

Σχόλιο [A44]:
•Απλά περνούμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουμε μέσα σε αυτόν;
•Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
•Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
•Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοιας την επικοινωνίας και τις ανταλλαγής απόψεων);

7) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Όπως είπαμε και πριν υπάρχει αξιοποίηση. Και ο Δήμος Λαρισαίων και φορείς και ιδιωτικές πρωτοβουλίες αξιοποιούν τον δημόσιο χώρο. Βεβαίως, εχθρός του καλού είναι το καλύτερο, έτσι, θεωρώ όμως ότι όντως υπάρχει αξιοποίηση του δημόσιου χώρου και ο πολίτης όταν διαπιστώνει ότι υπάρχει μια εκδήλωση μπροστά του μετέχει σε αυτή.

8) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Την θεωρώ επαρκή μόνο που θεωρώ ότι θα έπρεπε να είναι συνεχείς σε σχέση με την χρονική του διάρκεια. Δηλαδή, υπάρχουν εκδηλώσεις οι οποίες διοργανώνονται και είναι κατά περιόδους, θα περίμενα ενδεχομένως να μην είναι τόσο αποσπασματική η αξιοποίηση του δημόσιου χώρου, να είναι περισσότερη, διαρκής, στοχευμένη και με σχέδιο το οποίο να είναι ευρύτερο. (Δηλαδή πως μπορούμε να την πετύχουμε;) Θεωρώ πως μια εκδήλωση, μια δραστηριότητα θα κεντρίσει το ενδιαφέρον του κόσμου και έτσι θα υπάρχει και αξιοποίηση του δημόσιου χώρου.

9) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Εδώ χωρά μεγάλη κουβέντα. Κοίτα εγώ θεωρώ ότι είναι μεγάλο το θέμα, δηλαδή πρώτα, πρώτα κανείς δε ξέρει ότι η Λάρισα έχει 2 αρχαία θέατρα, ελάχιστοι γνωρίζουν πως υπάρχει το Β' εξαιρετικό θέατρο δίπλα στο εργατικό κέντρο Λάρισας. Και να πούμε εδώ πως το εργατικό Κέντρο Λάρισας εδώ και χρόνια διεκδικεί να μεταφερθεί αλλού προκειμένου να αποκαλυφθεί πλήρως το Β' αρχαίο θέατρο, κάτι το οποίο δεν έχει γίνει. Μεγάλη πληγή είναι, και το χαρακτηρίζω πληγή γιατί καθυστερεί πάρα πολύ, η απελευθέρωση και ανάδειξη του Α', του μεγάλου αρχαίου θεάτρου. Είμαστε ίσως η μόνη πόλη πανευρωπαϊκά και από τις λίγες παγκοσμίως που έχουν αρχαίο θέατρο στο κέντρο της πόλης, δεν υπάρχει αλλού τέτοιο φαινόμενο. Αυτό λοιπόν η Λάρισα δεν το έχει αξιοποιήσει. Κάποια στιγμή είχα ανεβάσει στο facebook φωτογραφίες από το αρχαίο θέατρο της Λάρισας, άνθρωποι από τα Τρίκαλα, δηλαδή μια πόλη γειτονική δεν ήξεραν ότι είχε αρχαίο θέατρο η πόλη. Και να πούμε ότι η διαδικασία αποκάλυψης, η οποία ξεκίνησε το 1989, δηλαδή μετά από 22 χρόνια, πάει με εξαιρετικά αργούς ρυθμούς και αυτό έγινε και για λόγους γραφειοκρατικούς και για λόγους οικονομικούς και φαντάζομαι θα γίνει πιο δυσχερές σε χρόνια οικονομικής κρίσης όπως είναι τώρα. (το ότι εξαρτάται και από το Υπουργείο Πολιτισμού δυσκολεύει περισσότερο τα πράγματα;) Σαφέστατα! Και θεωρώ ότι θα μπορούσαμε να εντείνουμε τις προσπάθειες σαν πόλη, σαν δημοτική αρχή ώστε να αναδυθεί γρηγορότερα και αυτό δεν το έχουμε κάνει. Η αξιοποίηση που έχει γίνει είναι σε χαμηλό επίπεδο. Καταρχήν να μη συζητάμε τόνο για το θέατρο, τα Τζαμιά είναι άγνωστα, το Μπεζεστένι το ξέρουν ελάχιστοι, δεν

Σχόλιο [A45]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buyer Hamam, γύρο στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχιλλίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
- Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

υπάρχουν δραστηριότητες εκεί μέσα. Όχι μόνο δεν αξιοποιούνται αλλά δεν αναδεικνύονται καν. Η Λάρισα έχει μνημεία από την παλαιότερη εποχή και φτάνει μέχρι την Οθωμανική περίοδο και είναι και καλά σωσμένα, δηλαδή είναι το Μπεζεστένι πάνω στον λόφο του φρουρίου, σημαντικό μνημείο, εκεί παράλληλα ήταν και η αγορά της πόλης κατά την οθωμανική περίοδο, έχει τα τζαμιά, έχει χαμάμ που είναι στη Βενιζέλου σχεδόν απέναντι από το αρχαίο θέατρο. Άρα λοιπόν είναι μια πόλη που στο κέντρο της έχει πάρα πολλά μνημεία τα οποία δεν τα ξέρει κανένας, ο κόσμος ξέρει τις καφετέριες, την πλατεία ταχυδρομείου, δυστυχώς, κι όχι μόνο οι ξένοι, ο επισκέπτης αλλά και ο Λαρισαίος.

10) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Όχι, όχι, όχι! (ούτε με την προσπάθεια που έγινε με το αρχαίο θέατρο, η πεζοδρόμηση..) Η πεζοδρόμηση στο κομμάτι της Βενιζέλου όντως μπορεί να βοήθησε ως πέρασμα αλλά δε μπήκε το θέατρο μέσα στην πόλη. Απλά ο πολίτης περνά μπροστά από το θέατρο. Η πεζοδρόμηση είναι μια κίνηση αλλά δε ξέρω ο πεζόδρομος στη Βενιζέλου δεν είναι μέσα στο χώρο του αρχαίου θεάτρου; Ξέρουμε μέχρι που είναι το θέατρο; Άρα λοιπόν δεν έχουμε μια εικόνα είναι και αυτό αποσπασματικό, βοηθάει την τωρινή διάσταση του πράγματος, δεν ξέρουμε όμως αν και αυτή είναι και η πλήρης διάσταση του αρχαίου θεάτρου. Ως διαδικασία το κατανοώ, από το να αφήσεις να ρημάζει κάτι, το κάνεις αλλά αυτό δε σε βοηθάει στον συνολικό σχεδιασμό που είναι πλήρης η αποκάλυψη του αρχαίου θεάτρου. Άρα λοιπόν, εκεί πέρα υπάρχει ένα ζήτημα, στρατηγικής έτσι;

11) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Θεωρώ πως ρητορικά ναι, αυτό προκύπτει από την όλη στάση του. (Το έχει δηλαδή στην «ατζέντα»;) Στην ατζέντα ναι το έχει, βεβαίως, πάντοτε ήταν, είναι και θα είναι. Το θέμα είναι πρακτικά να το δούμε πως γίνεται, και επιμένω να μην τα ρίχνουμε όλα στο θέμα της κρίσης, δεν είναι όλα θέμα κρίσης. Βεβαίως όπου υπάρχει οικονομικό ζήτημα εκεί χωράει κουβέντα, επηρεάζει η κρίση αλλά δεν είναι όλα θέμα οικονομικών. Το να αναδεικνύεις μνημεία τα οποία έχει νομίζω είναι θέμα βούλησης, είναι θέμα διάθεσης, θέμα στρατηγικής. Δεν είναι όλα θέμα οικονομίας.

12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;

Δυνητικά είναι ανοιχτός. Ας πούμε στο θέμα του Πηνειού γίνονται οι εκδηλώσεις, το φεστιβάλ Πηνειού, τα τελευταία χρόνια που είναι στη σωστή κατεύθυνση. Όμως το ποτάμι δε μπορεί να αξιοποιείται μόνον δέκα μέρες το χρόνο. Το ποτάμι είναι το κέντρο της Λάρισας θα μπορούσε αυτό να γίνει με πιο σταθερό τρόπο. Βεβαίως αξιοποίηση δεν είναι να

Σχόλιο [A46]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, τόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλη; Νοηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται αλλά ή είναι ζωτικός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

γίνουν καφετέριες στο ποτάμι, δεν είναι αυτό αξιοποίηση! Το θέμα δεν είναι να κάνουμε μια νέα πλατεία με καφετέριες στην κοίτη του Πηνειού. Μπορεί να υπάρχει βεβαίως, μια ισόρροπη ανάπτυξη κάποιας δραστηριότητας και επιχειρηματικής αλλά να είναι συνυφασμένη με το εκεί περιβάλλον, γιατί αλλιώς αύριο μπορεί να κάνουν και μπουζούκια. (Όσον αφορά αυτά τα θέματα είναι διατεθειμένος ο Δήμος να ακούσει τους πολίτες, να ακούσει προτάσεις να συνεργαστεί μαζί τους ή και με συλλόγους; Είναι και ο σύλλογος Φίλων Πηνειού..) Εδώ νομίζω ότι χωρά κουβέντα για το πόσο το δέχεται ο Δήμος, το να συζητάμε για να συζητάμε μπορεί να είναι εύκολο και γίνεται, άλλωστε ο Καλλικράτης επιβάλλει τέτοιου είδους θεσμούς λογοδοσίας, συζήτησης, διαβούλευσης. Εγώ θεωρώ ότι δεν είναι επαρκής η αφομοίωση αυτών που λένε οι φορείς στον σχεδιασμό του Δήμου, δεν λαμβάνονται υπ' όψιν.

13) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Μπορούμε να το εξειδικεύσουμε στο εξής, να υπάρχει σταθερή, μόνιμη, οργανωμένη και σχεδιασμένη παρέμβαση και ενοποίηση πολιτισμική όλων των χώρων που έχει η Λάρισα προς πολιτιστική δραστηριότητα, εντάσσοντας παράλληλα και τις γειτονιές. Είναι κρίμα, είμαστε μια πόλη που θα δούμε και από την απογραφή ότι είμαστε περίπου στους 180.000 κατοίκους, είμαστε μια μεγάλη πόλη, δεν είναι χωριό η Λάρισα να έχει μόνο μια κεντρική πλατεία, ένα κεντρικό χώρο, μπορεί να μην είναι παντού, γιατί να μην έχει η Νεάπολη, η Ανθούπολη ή το Αβέρωφ, γίνονται βέβαια δραστηριότητες χορευτικών συγκροτημάτων και πολιτιστικών δραστηριοτήτων καθώς έχουμε και τις Λέσχες Πολιτισμού. Θεωρώ όμως ότι θα όφειλε να γίνει και αυτό πιο οργανωμένα.

14) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Όταν υπάρχει ναι. Δηλαδή, θα δούμε στο φεστιβάλ Πηνειού ότι ο κόσμος κατεβαίνει στο ποτάμι, άρα μετέχει. Και να μην μιλήσω για συναυλίες και θέατρα, το οποίο είναι κυρίως ιδιωτικό το κομμάτι, βεβαίως μπορεί να εντάσσονται στο πλαίσιο των πολιτιστικών πρωτοβουλιών του Δήμου σε επίπεδο καλοκαιρινών εκδηλώσεων, στις οποίες ο πολίτης μετέχει και μάλιστα πληρώνοντας, που αυτό δείχνει ότι έχει διάθεση, πόσο μάλλον αν είναι χαμηλότερο το εισιτήριο ή αν δεν υπάρχει εισιτήριο. Άρα ο πολίτης διατίθεται. (Την κοινωνεί ο Δήμος την πολιτική του αυτή, δηλαδή κάνει πράγματα, αυτά μαθαίνονται στους πολίτες;) Ναι αυτά που γίνονται μαθαίνονται, και κάποια από αυτά ίσως να υπέρ προβάλλονται. Πάντως οι πολίτες ανταποκρίνονται και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό, και ας μη ξεχνάμε πως σαν πόλη έχουμε διαμορφώσει και μια κουλτούρα, όταν έχεις καταφέρει στην πόλη σου πριν 32 χρόνια να κάνεις το πρώτο Δημοτικό Περιφερικό Θέατρο, πριν υπάρξει ο θεσμός νομιμοποιημένα από την Μελίνα Μερκούρη, αυτό δείχνει ότι η πόλη έχει μια κουλτούρα, έχει κουλτούρα συμμετοχής. Δεν

Σχόλιο [A47]:

α) Πράσινη ανάπτυξη δημόσιων χώρων

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π. χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφορά πιο φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

είναι τυχαίο ότι η πόλη έχει ερασιτεχνικές σκηνές πολλές, έχει πάρα πολλά ερασιτεχνικά, και αυτό σε εισαγωγικά γιατί μόνο ερασιτεχνισμός δεν είναι, είναι μια χαρά δουλειές όλες, οι οποίες αγγίζουν και πολλές φορές ξεπερνούν και επαγγελματικές σκηνές και είναι και ακριβοπληρωμένες. Άρα θέλω να πω ότι και στον χώρο του θεάτρου και στο χώρο του κινηματογράφου και στο χώρο της μουσικής, και μάλιστα στο χώρο της μουσικής από νέους ανθρώπους και μιλάω για μαθητές και φοιτητές. Άρα, λοιπόν, η πόλη έχει πρώτη ύλη.

15) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Να πω τα πιο σημαντικά.. Καταρχήν να είναι ωραίο να ζεις σε αυτήν την πόλη, να έχεις τρόπους πρόσβασης στο κέντρο και στις συνοικίες, να έχεις ένα οργανωμένο δίκτυο ποδηλατοδρόμων, η πόλη της Λάρισας, αν εξαιρέσουμε τον λόφο του φρουρίου, δεν έχει άλλο φυσικό ύψωμα, δηλαδή είναι μια επίπεδη πόλη. Επίσης να έχει καθαριότητα, δεν το συζητάμε καν. Να έχει ένα κυκλοφοριακό το οποίο να μην είναι κυκλοφοριακό Αθήνας, η Λάρισα έχει το εξής κακό, όταν σχεδιάστηκε το κέντρο της και ρυμοτομήθηκε, δεν ρυμοτομήθηκε καν όλο το κέντρο ένα κομμάτι μόνο, δεν σχεδιάστηκε για τις ανάγκες που έχει τώρα και ίσως και τις ανάγκες που θα έχει μετά από 10 χρόνια, αυτό δημιουργεί ένα πρόβλημα πρόσβασης με το αυτοκίνητο στο κέντρο, όμως επειδή θεωρώ ότι πολιτική δεν είναι πώς θα έρχονται όλοι με αυτοκίνητο στο κέντρο, πολιτική είναι πώς να αναπτύξεις άλλους τρόπους μετακίνησης των πολιτών από την περιφέρεια στο κέντρο, μπορεί να είναι ένα οργανωμένο δίκτυο με αστικά λεωφορεία ενδεχομένως ή να είναι όπως είπαμε οι ποδηλατόδρομοι, μπορεί να είναι άλλοι ήπιοι δρόμοι από περιφερειακά σημεία προς το κέντρο.

16) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

(αναφέρατε βέβαια ήδη κάποια πράγματα όπως η ρυμοτομία της, το πρόβλημα με το κυκλοφοριακό..) Είναι στη βάση, θεωρώ ότι προσφέρει ένα σχετικά καλό επίπεδο. Θα έλεγα ότι είναι σε ένα μέσο επίπεδο αλλά με αρνητικό πρόσημο. Δηλαδή, θεωρώ ότι η Λάρισα έχει ένα σοβαρότατο πρόβλημα αναπτύσσεται με τον αυτόματο πιλότο, αναπτύσσεται είναι φυσιολογικό, είναι αστικό κέντρο, όπου την περίοδο που φθίνει το αγροτικό εισόδημα όλο και περισσότερος κόσμος έρχεται από τις γύρω περιοχές στο κέντρο, αυτό σημαίνει ανάπτυξη για μια πόλη, σημαίνει κόσμος κλπ. Έχει η πόλη τα φόντα, έχει το σχέδιο να αναπτυχθεί; Δεν είναι τυχαίο ότι μιας από τις προβληματικότερες συνοικίες της πόλης είναι και η νεότερη, η Νέα πολιτεία, και μιλάω σε επίπεδο ρυμοτομικό. Αυτά θέλουν μια συζήτηση..

17) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Πάντα όταν μια πόλη ακμάζει, αυτό είναι από την αρχαιότητα δεδομένο, όταν ακμάζει η πόλη ακμάζει και η τέχνη. Μπορεί βέβαια ο πολίτης να οδηγείται και σε μεγαλύτερη ιδιώτευση όταν περνάει καλά, αλλά από την άλλη θεωρώ ότι είναι προϋπόθεση του να έχεις ακμή στην πόλη για να έχεις και πολιτιστική ακμή. Θεωρώ ότι πάντοτε είναι συνυφασμένη η ακμή ενός κοινωνικού συνόλου με την παράλληλη ακμή που μπορεί να έχει και στα πολιτιστικά πράγματα.

18) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Απολύτως σημαντική!

19) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Παρ' ότι εδώ πέρα υπάρχει μια κουβέντα η οποία ενίοτε στις εκλογές εντείνεται για το πόσο πράσινη πόλη είναι η πόλη της Λάρισας, εγώ θέλω να πιστεύω και είμαι σε αυτό σταθερός στην άποψη ότι μπορεί να κάνει πολλά περισσότερα η πόλη. Έχουμε ας πούμε, και κάτι το οποίο το έχουμε αφήσει εδώ και αρκετά χρόνια πίσω, το θέμα του άλσους της πόλης το οποίο έχει καεί από το χιονιά στο τέλος του 2001, έχουν περάσει 10 χρόνια και δεν έχουν αποκατασταθεί και είναι ένα .. (Στο Δήμο μου είπαν πως το κομμάτι αυτό έχει αποκατασταθεί.) Δε νομίζω, δε νομίζω.. Επίσης έχουμε ένα χώρο στο Μεζούρλο που γίνονται κάποιες δενδροφυτεύσεις, αλλά θα μπορούσε να υπάρχει μεγαλύτερη ένταση εκεί της δενδροφύτευσης. Ο χώρος του άλσους θα είχε ένα ενδιαφέρον να τον περπατήσει κάποιος, όταν όλο το άλσος, όχι τον χώρο εκεί μπροστά, που και εκεί χωρά συζήτηση πόσο έχει αποκατασταθεί, αλλά και σε όλη την παραποτάμια περιοχή που ήταν το αισθητικό άλσος της πόλης. Νομίζω λοιπόν ότι, και αυτό τώρα μιλάμε για την περιφέρεια, γιατί στο κέντρο υπάρχει πρόβλημα, που μπορείς να βρεις πράσινο στην περιοχή του Αγ. Κωνσταντίνου για παράδειγμα; Νομίζω πουθενά.. Και δεν λέω για ένα δέντρο σε μια πλατεία, είναι μια συνοικία η οποία έχει 20.000 κατοίκους ενδεχομένως, μπορεί και παραπάνω αυτή την στιγμή, και δεν έχει πουθενά πράσινο. (Με μόνη εξαίρεση, νομίζω, το ορφανοτροφείο, είναι το πιο πράσινο σημείο στην συνοικία.) Έτσι, σωστά, και αυτό γιατί ήταν χώρος που διεσώθη, χώρος που δεν μπορούσαν να τον πολεοδομήσουν παλαιότερα, δηλαδή την δεκαετία της αντιπαροχής. Υπάρχουν πάρα πολλά που πρέπει να γίνουν, υπάρχουν σοβαρότατες δυνατότητες βελτίωσης στο θέμα του πρασίνου στην Λάρισα, σοβαρότατες!

20) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Απόλυτα! Και εκεί πέρα είναι και ένα θέμα του πολίτη, είναι θέμα κοινωνικής ευθύνης του πως διαχειριζόμαστε σαν πολίτες ένα δημόσιο χώρο που μας παραχωρείτε, όχι ως οργανωτές, ως συμμετέχοντες σε μια πολιτιστική εκδήλωση. Μας δίνετε ένας πράσινο χώρος, τι κάνουμε εμείς για να μείνει ο χώρος καθαρός και σε καλή κατάσταση αφού φύγουμε; Τίποτα! Άρα, φεύγω λίγο από το πλαίσιο της ερώτησης και λέω, ότι σαφώς και είναι απαραίτητο και μπορεί να γίνει ένας πράσινος χώρος, χώρος πολιτιστικής δραστηριότητας, αλλά το θέμα είναι και οι πολίτες να σέβονται αυτόν τον χώρο και κατά την διάρκεια και μετά. (Να υπάρχει ίσως μια οργάνωση που να βοηθάει όχι μόνο στην οργάνωση εκδηλώσεων αλλά και στην συντήρηση των χώρων;) Και σε αυτό, και σε αυτό έχει, πολύ σωστά, να κάνει και το θέμα της οργάνωσης. Δηλαδή αυτός ο οποίος διαχειρίζεται τον χώρο αυτό, διοικητικά να μην τον βλέπει σαν ένα χώρο προς ενοικίαση, να τον μοσχοπουλάει σαν ενοίκιο, αλλά να τον σέβεται και να τον έχει σε καλή κατάσταση σε όλη την διάρκεια του χρόνου, ανεξαρτήτως εκδηλώσεων αλλά και κατά τις εκδηλώσεις να μπορούμε να λέμε ότι είναι αξιοπρεπείς αυτός ο χώρος, αλλιώς είναι και επικίνδυνο, έτσι;

Σχόλιο [A48]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

21) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης;

Τεράστια η σημασία τους! Μπορούμε να μιλάμε στο 2011, που είναι γενικότερα μια χρονιά που συζητάμε έντονα για την κλιματική αλλαγή, για την ρύπανση την ατμοσφαιρική και του περιβάλλοντος και να το συζητάμε ακόμα για εναλλακτικά μέσα μεταφοράς σε μια πόλη 180.000 κατοίκων; Αλίμονο, βέβαια και είναι η χρήση τους απόλυτα σημαντική!

22) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;

Καθόλου, αλλά για να μην είμαι αφοριστικός, θα μπορούσε να κάνει πολλά παραπάνω, πολλά παραπάνω.. Καταρχήν, όταν λέμε ποδηλατόδρομο δεν εννοούμε έναν χώρο κλεισμένο έστω και με σήμανση για το ποδήλατο, χωρίς να υπάρχει ένα οργανωμένο δίκτυο. Πρέπει να υπάρχει δίκτυο κεντρικό, το οποίο να είναι ενιαίο πρώτα από όλα. Και επιμένω ότι δεν έχει να κάνει μόνο με την πολιτική του Δήμου, αλλά είναι και θέμα του πως αντιλαμβάνεται και ένας οδηγός το ποδήλατο, αλλά από την άλλη δεν θεωρώ ότι κάναμε τα πάντα στο θέμα των ποδηλατοδρόμων. Δεν είναι ενιαίο το δίκτυο, θα πω πάλι, είναι αποσπασματικό, είναι για το θεαθήναι. (Στις περιοχές γύρω από το κέντρο, αυτές που ήδη αναφέραμε, και είναι υπό διαμόρφωση, εκεί γίνονται ποδηλατόδρομοι; Γιατί το κέντρο έχει και τη δυσκολία της παλιάς ρυμοτομίας, έτσι τη βρήκαμε και μερικά πράγματα είμαι δύσκολο να αλλάξουν) Στη Νέα πολιτεία, ας πούμε, υπάρχει ένα κομμάτι που μπορούμε να πούμε ότι ένα χώρο ειδικό για ποδήλατα, είναι ο δρόμος που

οδηγεί στην διάβαση της οδού Ιγνατίδος, πράγματι υπάρχει, στην οδό Σαρίμπη είναι τόσο μεγάλο το πεζοδρόμιο που μπορούμε να πούμε πως υπάρχει χώρος, επιμένω να λέω όμως ότι δεν είναι οργανωμένο, κάνουμε ότι μπορούμε όπου μας περίσσειψε χώρος. Αυτό όμως δεν είναι πολιτική, θα έπρεπε να καθίσει κάποιος σοβαρά, ένας συγκοινωνιολόγος, όχι ο δήμαρχος, ο δήμαρχος δε μπορεί να τα ξέρει όλα, ο δήμαρχος είναι πολιτικός φορέας, είναι φορέας λαϊκής εντολής, ώστε να γίνει οργανωμένη δουλειά σε αυτό που λέμε δίκτυο εναλλακτικών μέσων μεταφοράς. Το οποίο δεν έγινε ποτέ, κουβέντα κάναμε, αλλά στην πράξη δεν προχωρήσαμε ποτέ.

23) *Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσω μετακίνησης;*

Έχει αυξητικές τάσεις η χρήση του. Θεωρώ ότι αν δίνουμε περισσότερες δυνατότητες, γιατί χωρά κουβέντα το πώς κινείται ένα ποδήλατο στην πόλη, ακόμα και στους πεζοδρόμους, γιατί στους πεζοδρόμους πολλές φορές βλέπουμε να κινούνται τα πάντα εκτός από ποδήλατα και αυτό γιατί δεν υπάρχει κουλτούρα από τον πεζό. Εγώ κατά βάση κινούμε με τα πόδια ενώ ο πατέρας μου με το ποδήλατο και υπάρχουν περιοχές που είναι επικίνδυνες για έναν ποδηλάτη, δεν υπάρχει επίσης οργανωμένο ποδηλατικό δίκτυο στους πεζοδρόμους, δηλαδή ένας οργανωμένος τρόπος να προστατεύεται ο ποδηλάτης. Δε παύει όμως να χρησιμοποιείται το ποδήλατο και μάλιστα όπως είπα με αυξητικές τάσεις.

24) *Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;*

Σημαίνει ότι ο πολίτης ψάχνει έναν άλλον τρόπο μετακίνησης, σημαίνει ότι ο πολίτης έχει αγανακτήσει με το κυκλοφοριακό, από την έλλειψη χώρων στάθμευσης δωρεάν, γιατί δεν έχει σημασία να κάνεις δυο παρκινγκ τα οποία λέγονται δημοτικά αλλά ο πολίτης τα ακριβοπληρώνει. Το ποδήλατο είναι ο εναλλακτικός τρόπος μετακίνησης μεγάλης μερίδας πολιτών, μια μεγάλη μάζα πολιτών μπορεί, θα μπορούσε να πάρει ποδήλατο. Και θα βοηθούσε να λυθούν πολλά προβλήματα του κέντρου, όπως αυτά που αναφέραμε, κυκλοφοριακό κα.

25) *Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name, μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;*

Έχει ένα brand name, δηλαδή το «Λάρισα» σημαίνει πράγματα, χωρίς να σημαίνει απαραίτητα θετικά πράγματα, έχουμε κατοχυρωθεί στη συνείδηση του κόσμου ως πόλη του κεφιοῦ και του γλεντιού, του καφέ των μπουζουκιών κλπ Αυτί βεβαίως και λόγω της οικονομικής κρίσης, το θέμα της βραδινής διασκέδασης παρακμάζει. Αλλά θα έλεγα πως έχει ένα brand name της καλής ζωής. Ενός πλούτου, κυρίως λόγω των αυξημένων αγροτικών εισοδημάτων των προηγούμενων δεκαετιών που συνετέλεσε σε αυτό, ενός οργανωμένο ιστορικό κέντρο, η Λάρισα έχει ένα καλό, έχει σε τέσσερις δρόμους, σε τέσσερις νομούς σημείο συνάντησης, είναι διασταύρωση και αυτό την ευνοεί.

26) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;

Νομίζω, έχει να κάνει με τα τουριστικά μνημεία στην πόλη. Η Λάρισα είμαι μια προικισμένη από τον χρόνο πόλη σε επίπεδο τουριστικών επιλογών, μνημείων, με την έννοια ότι αυτά τα μνημεία, μπορούν να φέρουν κόσμο στην πόλη για να τα δει. Μιλάω και για εσωτερικό και για εξωτερικό τουρισμό. Πρέπει να ακουστεί και αυτό που είπαμε, ότι η Λάρισα είναι μια από τις ελάχιστες πόλεις στον κόσμο που έχει αρχαίο θέατρο στο κέντρο της πόλης, δεν το ξέρει κανένας, είναι κρίμα. Επίσης, έχει της υποδομές μιας σύγχρονης πόλης και είναι στο κέντρο, είναι πολύ κοντά και σε άλλους τουριστικούς προορισμούς, η λίμνη Κάρλα που θα γίνει, είναι η λίμνη Πλαστήρα, είναι πολύ κοντά στο Πήλιο, στις βόρειες Σποράδες, μπορεί, δηλαδή, να λειτουργήσει ως κέντρο, ως χώρος στον οποίο μπορεί να μείνει κάποιος και να κατευθυνθεί στις γύρω περιοχές. Ας μη ξεχνάμε ότι είναι κοντά στον Όλυμπο, ξεχνάμε πως έχουμε το «βουνό των Θεών» στην περιοχή μας, στον νομό Λάρισας με την παλιά ρητορεία, και δεν το αξιοποιεί κανένας;

27) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

Βιώσιμη είναι, και δημιουργική είναι. Αν πρέπει να βαθμολογήσω θα έλεγα σε μεγάλο βαθμό. Βεβαίως όμως υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης, είπαμε πολλά για το πώς είναι τα πράγματα αλλά και πως πρέπει να αλλάξουν, να γίνουν καλύτερα.

28) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Η πόλη που μπορεί να σου προσφέρει πάρα πολλές δυνατότητες για να ζήσεις ανθρώπινα όλη σου τη ζωή.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης****Συνέντευξη με δημοσιογράφο του Θεσσαλίας, Χρ. Τρίμμης****1. Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητές σας;**

Απ. Κάλυψη του καθημερινού ρεπορτάζ στο πλαίσιο του νομού Λάρισας, σε ό,τι έχει να κάνει με την τρέχουσα επικαιρότητα, περιλαμβάνοντας και το πολιτιστικό ρεπορτάζ.

2. Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;

Ο Δήμος Λαρισαίων την τελευταία δεκαετία δείχνει να έχει στηρίξει σε μεγάλο βαθμό δραστηριότητες πολιτιστικής φύσεως, που διοργανώνονται είτε υπό την αιγίδα του, με μερική ή πλήρη χρηματοδότηση, όπως είναι το φεστιβάλ Πηνειού κάθε χρόνο, είτε με τη στήριξη του Θεσσαλικού Θεάτρου. Σπουδαίο ρόλο στα πολιτιστικά δρώμενα του Δήμου παίζει η Δημοτική Πινακοθήκη «Γ.Ι. Κασιόγρα» που φιλοξενεί μόνιμες και μη εκθέσεις, αλλά και ημερίδες και συνέδρια σε τακτά χρονικά διαστήματα.

3. Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;

Εφόσον υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές, υπάρχει και ο ανάλογος βαθμός ανάπτυξης του πολιτισμού και όλων των εκφάνσεών του. Το ίδιο ισχύει και στο Δήμο Λαρισαίων, από τη στιγμή που υπάρχουν πολιτιστικοί χώροι όπως η Δημοτική Πινακοθήκη, αλλά και ο Μύλος του Παπά, που αποτελεί πολυχώρο πολιτισμού και που ανήκει στο Δήμο.

4. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;

Ο Δήμος Λαρισαίων έχει δείξει ιδιαίτερη ευαισθησία όσον αφορά οικολογικά θέματα, κατά κύριο λόγο με την ανακύκλωση αλλά και με την ορθή διαμόρφωση της κοίτης του Πηνειού, εντός του αστικού ιστού.

5. Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Η ύπαρξη και μόνο δημόσιων χώρων σε μία πόλη επιτρέπει στους πολίτες την πιο άνετη καθημερινότητα, αλλά και την πρόσβαση σε όλους τους τομείς αυτής. Η Λάρισα διαθέτει ευρείς δημόσιους χώρους, ωστόσο θα μπορούσαν σίγουρα να είναι περισσότεροι.

6. Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Η προσπάθεια ορθής χρήσης αυτών είναι χαρακτηριστική. Ελάχιστες, ίσως και καμία, εκδηλώσεις του Δήμου έχουν λάβει χώρο σε ιδιωτικούς χώρους, αφού υπάρχει σαφής προτίμηση στους δημόσιους.

7. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Σε ικανοποιητικό, με βάση την προηγούμενη απάντησή μου.

8. Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Ως φιλοξενία πολιτιστικών δραστηριοτήτων, τόσο από την πλευρά δημόσιων φορέων, όσο και σε ό,τι έχει να κάνει με την πρόσκαιρη και προσωρινή παραχώρησή τους σε ιδιώτες για πραγματοποίηση και φιλοξενία τέτοιων δραστηριοτήτων.

9. Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Θα μπορούσε σίγουρα να υπάρχει μεγαλύτερη αξιοποίηση. Αν αναλογιστεί κανείς ότι λίγες εκδηλώσεις έχουν φιλοξενηθεί στο αρχαίο θέατρο της Λάρισας, που παραμένει ουσιαστικά ανενεργό.

10. Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχή ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Σε καμία περίπτωση, κυρίως λόγω νομικών διαδικασιών που κωλύουν την πλήρη αποκάλυψη του αρχαίου Θεάτρου, αλλά και της ελλιπούς χρηματοδότησης.

11. Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Αυτό δείχνει τουλάχιστον μέχρι στιγμής. Ωστόσο είναι και θέμα οικονομικό, κάτι που στην παρούσα χρονική συγκυρία δεν δημιουργεί τις ευνοϊκότερες συνθήκες.

12. Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;

Οι μέχρι στιγμής κινήσεις δείχνουν ότι υπάρχει διάθεση συνεργασίας, ιδίως με ΜΚΟ.

13. Πως πιστεύετε πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Από τη στιγμή που ο δημόσιος χώρος θα είναι ανά πάσα ώρα και στιγμή διαθέσιμος για πολιτιστικές δραστηριότητες, χωρίς ωστόσο να εμποδίζεται η ομαλή ροή της καθημερινότητας.

14. Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Μερίδα αυτών ναι, αλλά σίγουρα όχι όλοι, αν δεν υπάρχει διάθεση συνεργασίας με τον Δήμο.

15. Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Άνετη κυκλοφορία, μικρός βαθμός εγκληματικότητας, εύκολη πρόσβαση σε κάθε είδους υπηρεσίες, και καθαριότητα. Σε πολιτιστικά δεδομένα, ευρεία γκάμα επιλογών.

16. Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Αρκετά καλό για τα δεδομένα μιας περιφερειακής πόλης αλλά συνάμα μητροπολιτικού κέντρου.

17. Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Εφόσον υπάρχουν τα δεδομένα για την άνοδο του επιπέδου μιας πόλης, αυτό περιλαμβάνει σίγουρα και τον πολιτισμό.

18. Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Από τους πλέον σημαντικούς δείκτες.

19. Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Δεν μπορώ να πω ότι η Λάρισα όμως είναι μία πόλη με πολλούς πράσινους χώρους. Χρειάζονται σίγουρα περισσότεροι.

20. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Εφόσον δεν επηρεάζονται ως δομή, σίγουρα μπορούν να συσχετιστούν σε μεγάλο βαθμό, εφόσον είναι οι κατάλληλοι για τη φιλοξενία τέτοιων εκδηλώσεων.

21. Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης;

Σε μία πόλη όπως η Λάρισα είναι περιττό να μιλάμε για εναλλακτικά μέσα μεταβίβασης καθώς οι αποστάσεις είναι εξαιρετικά μικρές. Ένα καλύτερο αστικό οδικό δίκτυο θα ήταν προτιμότερο.

22. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;

Διάθεση υπάρχει, όπως με τη δημιουργία ποδηλατόδρομων, έστω και σε μικρή έκταση. Αλλά δεν είναι και πλήρως αναγκαίο κάτι τέτοιο.

23. Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσω μετακίνησης;

Προσωπικά όχι, αλλά οι Λαρισαίοι που κάνουν χρήση ποδηλάτου δείχνουν να αυξάνονται

24. Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;

Λιγότερη κίνηση στο αστικό οδικό δίκτυο και περισσότερος χώρος.

25. Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name , μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;

Αυτή τη στιγμή όχι. Υπάρχουν πολλές συγκεχυμένες ταυτότητες, αφού πιστεύω ότι είναι μία πόλη που αναμιγνύει στοιχεία προς το παρόν, χωρίς να προβάλλει κάτι δικό της.

26. Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει/θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;

27. Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

Εξαρτάται από τα οικονομικά δεδομένα. Προς το παρόν δείχνει να αντέχει την οικονομική κρίση. Όσον αφορά τη δημιουργικότητα, δείχνει στασιμότητα σε σημαντικό βαθμό, καθώς υπάρχουν δραστηριότητες, χωρίς αυξητικό όμως ρυθμό.

28. Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Περιφερειακό κέντρο εξελίξεων

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης**

Συνέντευξη με εκπρόσωπο/υπεύθυνη εκδηλώσεων του Πολιτιστικού Οργανισμού Δήμου Λάρισας.

29) Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητες σας ;

Ο πολιτιστικός οργανισμός έχει ως αρμοδιότητες τις Λέσχες Πολιτισμού, που είναι στην ουσία πολιτιστικά κέντρα σε όλες τις συνοικίες της πόλης με καλλιτεχνικές δραστηριότητες, εδώ είναι και ένα φυλλάδιο, το έντυπο που μοιράζετε στην αρχή ενδεικτικά, μπορείτε να το κρατήσετε να δείτε τι δραστηριότητες υπάρχουν. Υπάρχει και ο δημοτικός κουκλοθίασος «Τριτόμπα» που δίνει παραστάσεις για τα παιδιά, υπάρχει και εργαστήριο κούκλας και μουσείο κούκλας, είναι και οι κινηματογραφικές προβολές που γίνονται στο Χατζηγιάννειο που είναι ο χειμερινός κινηματογράφος και το καλοκαίρι στον «Μύλο του Παπά» που είναι ο θερινός. Εκδίδει, επίσης, και το λογοτεχνικό περιοδικό «Γραφή» και υπάρχουν και άλλες εκδόσεις. Υπάρχουν και εκδηλώσεις που γίνονται μέσα στον χρόνο στο χώρο εκδηλώσεων που διαθέτουμε, εκδηλώσεις που γίνονται σε συνεργασία με φορείς και συλλόγους της πόλης αλλά και πέρα από τα όρια της πόλης.

30) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;

Εμείς είμαστε ο πολιτιστικός οργανισμός αυτή τη στιγμή του Δήμου και είναι ο βασικός φορέας πολιτισμού. Από εκεί και πέρα υπάρχουν και ιδιωτικές πρωτοβουλίες, αλλά ο βασικός φορέας πολιτισμού είναι ο Δήμος όλα τα χρόνια. Θα έλεγα λοιπόν πως σχετίζετε στον ανώτερο, στον μέγιστο βαθμό.

Θα πρέπει να πω πως εμείς είμαστε ο Πολιτιστικός οργανισμός αλλά υπάρχουν και άλλοι φορείς του Δήμου, όπως είναι το Θεσσαλικό Θέατρο που έχει μια καταξιωμένη πορεία και μπορείτε αυτή τη στιγμή και να επισκεφθείτε το θέατρο του ΟΥΙΛ που λειτουργεί την έκθεση θεατρικού ενδύματος, και είναι ένας βασικός κορμός πολιτισμού, είναι και το δημοτικό Ωδείο που με τα διάφορα μουσικά προγράμματα που έχει και έχει επιτελέσει έργο για πάρα πολλά χρόνια, είναι η δημοτική πινακοθήκη που με την δωρεά της συλλογής του γιατρού Κατσίγρα, που είναι μια από τις καλύτερες συλλογές που υπάρχουν. Οπότε σε γενικές γραμμές ο Δήμος, ο πολιτιστικός οργανισμός με το δικό του αντικείμενο και όλοι υπόλοιποι φορείς, όπως και η δημοτική σχολή μπαλέτου που είναι τώρα σε εμάς γιατί αλλάζουν τα δεδομένα και με τον Καλλικράτη, ήταν

επιχείρηση του Δήμου και τώρα ανήκει σε εμάς, και είναι μια σχολή με πρωτιές και σε ευρωπαϊκούς και σε παγκόσμιους διαγωνισμούς. Υπάρχει δηλαδή μια γενική δραστηριότητα, και πιστεύω πως καλύπτει ο Δήμος όλες τις εκφράσεις πολιτισμού και καλλιτεχνικής δημιουργικότητας. Για παράδειγμα υπάρχει και η ερασιτεχνική σκηνή που υπάρχει αυτήν τη στιγμή στον πολιτιστικό και ανήκε πριν στο Θεσσαλικό, για τους πολίτες που θέλουν να ασχοληθούν με το θέατρο.

31) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;

Από μια πλατεία από ένα χώρο, όπως είναι το κηποθέατρο ή οτιδήποτε άλλο το να έχεις κόσμο εκεί, το να γίνονται δραστηριότητες, αναπτύσσεται και ο χώρος, αλλά και οι πολίτες τον γνωρίζουν, τον αγαπούν, τον σέβονται και βέβαια είναι και ένα γενικότερο θέμα παιδείας μαθαίνουμε να σεβόμαστε τους χώρους, οπότε και μέσα από τις πολιτιστικές δράσεις και φροντίζουμε την πόλη μας, τους χώρους όλους, αλλά ταυτόχρονα και αυτοί όταν είναι προσεγμένοι μας δίνουν και ένα ερέθισμα και να δραστηριοποιηθούμε περισσότερο και στις πολιτιστικές δράσεις. Είναι σχετίζονται λοιπόν σε μεγάλο βαθμό.

32) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;

Εντάξει, αρμοδιότητά μας δεν είναι, αλλά σε γενικές γραμμές υπάρχει ευαισθητοποίηση και από τις υπηρεσίες του Δήμου και γίνεται μια προσπάθεια. Αυτό είναι που βλέπω εγώ σε γενικές γραμμές, σαν πολίτης κυρίως, είναι ότι γίνεται μια προσπάθεια ευαισθητοποίησης. Θα έλεγα πως τον απασχολούν αρκετά.

33) Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Ναι είναι ζωτικός, για την πόλη της Λάρισας ειδικά γιατί είναι και η δομή της έτσι. Ο δημόσιος χώρος είναι σημαντικός γιατί οι Λαρισαίοι βγαίνουν έξω χρησιμοποιούν τους χώρους και τα τελευταία χρόνια γίνεται μεγάλη χρήση και του χώρου του ποταμού. Είναι σημαντικό ότι την πόλη την διασχίζει ποτάμι και πως χρησιμοποιείται από τους πολίτες και για την καθημερινή τους άθληση και έχει ενταχθεί και σε θεσμικές εκδηλώσεις από τον Δήμο, που ίσως τους ανέφεραν και κάποιοι άλλοι φορείς, που είναι το φεστιβάλ Πηνειού που έρχεται τον επόμενο μήνα, οπότε θα έλεγα ότι έχει κεντρικό ρόλο. Απλά θα ήταν καλό να θεωρήσουμε ως δημόσιο χώρο και τον χώρο του αρχ. Θεάτρου και θα έπρεπε όλα αυτά και με την ενίσχυση της πολιτείας να συντηρηθούν και να αναπτυχθούν ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για εκδηλώσεις, να μπουν δηλαδή στον καθημερινό ιστό.

34) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Είναι αυτά που είπαμε και παραπάνω, για τον Δήμο είναι ένας χώρος πολιτισμού που πρέπει να αναπτυχθεί περισσότερο και μέσα από εκδηλώσεις αλλά και με την καλή χρήση των πολιτών.

Σχόλιο [A49]: •Ανακύλιση (ύπαρξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
•Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π.χ. ποδήλατο)
•Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
•Πράσινη ανάπτυξη των δημόσιων χώρων
•Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

Σχόλιο [A50]:
•Απλά περνούμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουμε μέσα σε αυτόν;
•Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
•Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
•Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοιας την επικοινωνίας και τις ανταλλαγές απόψεων);

35) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Πιστεύω πως είναι σε ένα μεγάλο βαθμό που έχει αξιοποιηθεί ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό. Σίγουρα πάντα μπορούν να γίνουν πολύ περισσότερα και σίγουρα η ευαισθητοποίηση, πέρα από τις κινήσεις του Δήμου μέσα από τα προγράμματα του, τις συνεργασίες του που σίγουρα υπάρχουν, ευαισθητοποιούνται και οι νέοι άνθρωποι, ένα βασικό στοιχείο της πολιτείας μέσα από την εκπαίδευση να δώσει αυτή την έννοια, (το υπόβαθρο) Ναι, το υπόβαθρο, ώστε να μάθουν και να αξιοποιούν και να σέβονται και να γίνετε και η ανάλογη χρήση. Σε γενικές γραμμές όμως στον Δήμο μας χρησιμοποιούνται οι χώροι αυτοί ως πολιτιστικό αγαθό. Γιατί μέσα από τον δημόσιο χώρο γίνονται δραστηριότητες που βοηθάν, συμβάλλουν στη γενικότερη παιδεία των πολιτών. Πολιτισμός και χρήση του δημόσιου χώρου δεν είναι να βγαίνω απλά στην καφετέρια, επίσης χαρακτηριστικό της Λάρισας, αλλά με αφορμή τον χώρο να κάνουμε διάφορες δράσεις, βέβαια σαν πολιτιστικός οργανισμός αυτό που προσπαθούμε να περάσουμε, είναι να γίνονται εκδηλώσεις στις γειτονιές με τα προγράμματα που έχουμε, είτε είναι εκδηλώσεις χορού, είτε εικαστικές, είτε θεατρικού παιχνιδιού, σίγουρα εμείς σαν οργανισμός αξιοποιούμε τον δημόσιο χώρο στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό. Στο σύνολο όμως της πόλης, και όσον αφορά και την δράση των πολιτών, θα έλεγα πως γίνετε πολιτιστική αξιοποίηση σε ένα πιο μέτριο επίπεδο, αλλά σαν Δήμος και σαν οργανισμός κάνουμε τα πάντα να αξιοποιήσουμε τον δημ. χώρο και όχι μόνο στο κέντρο αλλά και στις συνοικίες και ότι χαρακτηριστικό έχει να δώσει η κάθε περιοχή.

36) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

(*Ήδη είπαμε πολλά πράγματα, ίσως κάτι σχετικά με τις Λέσχες πολιτισμού, είναι μέσο «πολιτιστική αξιοποίησης»;*) Ότι γίνετε είναι πολύ σημαντικό από έναν Δήμο, που αυτό γίνετε εδώ και χρόνια στην πόλη μας, δεν είναι μόνο οι δραστηριότητες που γίνονται σε ένα ή δύο μόνο κεντρικούς χώρους της πόλης, είναι το να καλύψουμε όλη την πόλη σε όλο της το φάσμα και στην ουσία να πάμε και στον άνθρωπο που ίσως δεν έχει την κατάλληλη παιδεία ώστε να ψάξει από μόνος του για να βρει δράσεις πάμε σαν Δήμος εκεί κοντά με το πολιτιστικό κέντρο και μέσα είτε από τα μαθήματα είτε τις δραστηριότητες που θα κάνει το κάθε πρόγραμμα, να τον βοηθήσεις και να του δώσεις και πολιτιστική παιδεία, γιατί πολιτισμός είναι το να σεβόμαστε αυτό που έχουμε και να θέλουμε να το αξιοποιήσουμε, αυτό να μας δίνει την αφορμή για πολλά περισσότερα πράγματα. Θεωρώ ότι αυτή γίνετε εδώ και πάρα πολλά χρόνια είτε με εκδηλώσεις που γίνονται, με εργαστήριο που μπορεί να είναι από το περιβάλλον της συνοικίας, και γι' αυτό και σχεδόν κάθε συνοικία έχει το δικό της πολιτιστικό κέντρο πλέον. (Δηλαδή στη «αξιοποίηση» περιλαμβάνονται και οι πολίτες;) Βεβαίως, είναι βασικό στοιχείο, δεν υπάρχει τίποτα αν δεν υπάρχουν οι άνθρωποι, αν δεν υπάρχει η

παιδεία, εάν δε συμμετέχουμε όλοι. Κανένας φορέας δεν μπορεί να κάνει κάτι αν δεν έχει δημιουργήσει τις υποδομές για να έχει μαζί του τον κόσμο.

37) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Σε σχέση με τον Δήμο, ήδη και το μικρό αρχ. θέατρο, το Β' θέατρο, ήδη χρησιμοποιήθηκε και για εκδηλώσεις δικές μας αλλά και από το θεσσαλικό, θεωρώ πως έχουν ενταχθεί στον ιστό της πόλης και έχουν δώσει μια άλλη εικόνα και με τον περιβάλλον χώρο που έχει δημιουργηθεί και με τους πεζόδρομους, και προσελκύουν τον Λαρισαίο αλλά και τον επισκέπτη για να το δει και να μάθει και πέντε ιστορικά στοιχεία και την ανάπτυξη του φρουρίου, δεν είναι μόνο το αρχαίο θέατρο αλλά και ολόκληρος ο λόφος του φρουρίου, που είναι στην ουσία η αρχαία πόλη της Λάρισας. Οπότε θεωρώ πως εκεί πέρα έχουν γίνει κινήσεις, στο σύνολο όμως πόσο έχουν πετύχει αυτά που έχουν γίνει ή όχι, έχουν σχέση και με τις επιχορηγήσεις που έχουν δοθεί και βασικά από τα υπουργεία για να μπορέσουν να προχωρήσουν όλα αυτά και να μπορέσεις να τα αξιοποιήσεις σε τέτοιο βαθμό ώστε να βάλεις και τον πολίτη μέσα, αλλά και να μην φθείρει το ίδιο το μνημείο και το χαλάσεις. Γιατί όταν χρησιμοποιείται σημαίνει πως χρειάζεται και ανάλογη, πιο ειδικευμένη συντήρηση και αυτή την στιγμή δεν ξέρω αν οι επιχορηγήσεις είναι οι ανάλογες, αν αρκούν για να γίνουν αυτά. Αλλά πιστεύω πως οι τοπικοί φορείς όλα τα χρόνια προσπάθησαν για να φτάσουμε έστω και σε αυτό τον βαθμό που είμαστε σήμερα. Και για την αξιοποίηση στο ποτάμι και για τα θέατρα και για τον λόφο του φρουρίου και όπου υπάρχει πραγματικά στοιχείο που έχει να δώσει σε σχέση με τον πολιτισμό γύρω μας. Θα έλεγα, γενικά πως έχουν αξιοποιηθεί σε κάποιο ικανοποιητικό βαθμό, αλλά τη στιγμή που δεν έχουμε τους πόρους δεν είναι ολοκληρωμένη, θα μπορούσε να γίνουν ξεναγήσεις αλλά και να χρησιμοποιήσουμε πιο ενεργά τον χώρο.

38) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Θεωρώ πως έχει επιτευχθεί, για τον Λαρισαίο τουλάχιστον να, έχει ενταχθεί μέσα στην ζωή του, είναι στην καθημερινότητα μας. Είναι και η δομή τέτοια της πόλης που όλα αυτά είναι ενταγμένα στον κεντρικό ιστό της πόλης και σε αρκετά μεγάλο βαθμό θα έλεγα.

39) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Η πρόθεση υπάρχει για να συνεχίσει την ανάδειξη, και αυτό είναι καθημερινός αγώνας για την τοπική αυτοδιοίκηση. Θα έλεγα ότι η πρόθεση υπάρχει και μάλιστα στον μέγιστο βαθμό, αλλά τα αποτελέσματα πολλές φορές δεν είναι αντίστοιχα των προθέσεων, ότι κάνεις έχει να κάνει και με τις δυνατότητες που σου δίνονται, με τους πόρους, με τις αντικειμενικές συνθήκες και πολλές φορές με

Σχόλιο [A51]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buyer Hamam, γύρω στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχλλίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
- Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

Σχόλιο [A52]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι εντάγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, πόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλης, Νοηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται απλά ή είναι ζωτικός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης.

ανυπέρβλητα εμπόδια, και μάλιστα τώρα που οικονομικά τίποτα δεν πάει καλά.

40) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου; Στο μέγιστο δυνατό. Υπάρχει αυτό όλα τα χρόνια και με τις εκδηλώσεις και με τους συλλόγους, πάντα υπήρχε, είναι μια φιλοσοφία του Δήμου να είμαστε ανοιχτοί με τον μεμονωμένο, με την πρόταση του κάθε πολίτη αλλά και των φορέων της πόλης και από εκεί και πέρα και με φορείς από άλλες πόλεις και από το εξωτερικό, έχουν γίνει κατά καιρούς ανταλλαγές, έχουμε προχωρήσει σε αδελφοποιήσεις. Υπάρχει η διάθεση πάντα ο καθένας να προσφέρει το καλύτερο με στόχο, βέβαια, όλα αυτά να προσφέρουν και μια καλύτερη καθημερινότητα στους πολίτες.

41) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Όλα αυτά που είπατε (βλ. Σχόλιο A5) και που γίνονται. Μέσω εκδηλώσεων αλλά και ενημέρωσης των πολιτών. Όλες οι δραστηριότητες που γίνονται αποσκοπούν εκεί.

42) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Ναι, ανταποκρίνονται και συμμετέχουν. Και μάλιστα σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Οι εκδηλώσεις έχουν μεγάλη συμμετοχή και μάλιστα από νέους ανθρώπους, αλλά και μεγαλύτερους, σε μεγάλο βαθμό. Και όσον αφορά το θέμα της ενημέρωσης θεωρώ πως είμαστε πλήρως καλυμμένοι και με τον τοπικό τύπο και με άλλες δυνατότητες ενημέρωσης και χρήση των νέων τεχνολογιών, τα πάντα.

43) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Είναι πάρα πολλά πράγματα, από το περιβάλλον, από το να προσφέρει, να έχει διεξόδους που να σχετίζονται με την παιδεία, από εκδηλώσεις μέχρι και παραστάσεις θεατρικές και οτιδήποτε μπορεί να μας βοηθήσει σε αυτόν τον τομέα. Να είναι μια περιοχή που να είναι σε ανάπτυξη, βέβαια αυτό δεν είναι θέμα δικό μας αλλά γενικότερο, να υπάρχει εργασία, να υπάρχουν άλλες συνθήκες που να είναι (...) σε θέματα υγείας να μπορείς να καλυφθείς και γενικά να μπορεί να βρει ο άνθρωπος διεξόδους. Τώρα τα υπόλοιπα είναι βασικά, να υπάρχει καθαριότητα και ανάλογοι φορείς είναι κάτι βασικό, αλλά θα πρέπει να υπάρχουν και άλλα επιπλέον, να υπάρχουν διεξοδοί.

44) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Θεωρώ πως όλα αυτά, που είπαμε, σε γενικές γραμμές υπάρχουν, για επαρχιακή πόλη υπάρχουν. Αλλά εντάξει θα έλεγα σε αρκετά μεγάλο

Σχόλιο [A53]:

α) Πρόσβληση ανάπλαση δημόσιων χώρων

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π.χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφοράς πιο φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π.χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π.χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

βαθμό, είναι και μια περιοχή σε ευμάρεια, μέχρι τώρα, με δυνατότητες βελτίωσης βέβαια, το τέλειο δεν υπάρχει.

45) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Είναι βασική προϋπόθεση. Είναι βασική προϋπόθεση, αφού έχεις λύσει τα βιοποριστικά, αφού έχεις καλύψει τις πρώτες σου ανάγκες, από εκεί και πέρα έχεις τις δυνατότητες να έχει και άλλες αναζητήσεις. Και από την άλλη η καλή ποιότητα ζωής προϋποθέτει τον πολιτισμό, που έχει να κάνει είτε με τον τρόπο ένδυσης, είτε με τον τρόπο διατροφής, είτε με τον τρόπο της διασκέδασης, της ψυχαγωγίας, στα πάντα. Αυτά είναι αλληλένδετα!

46) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Πάρα πολύ σημαντικό, δε το συζητώ! Και θα ήθελα να συμπληρώσω σχετικά με το «καλό επίπεδο» ζωής πως τα τελευταία χρόνια έχει παρερμηνευτεί και έχει μας έβαλαν, μπήκαμε σε μια άλλη λογική, αυτή του καταναλωτισμού, και ίσως αν είχαμε κρατήσει κάποιες από τις παλαιότερες αξίες, ίσως να ήμασταν και σε καλύτερη κατάσταση τώρα.

47) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Νομίζω σε σημαντικό βαθμό. Είναι τυχερή η πόλη που έχει το ποτάμι, δίπλα είναι το πάρκο του Αλκαζάρ, εκεί κοντά και το αισθητικό άλσος έχει πολλές πλατείες και στο κέντρο αλλά και στις συνοικίες. Θα έλεγα λοιπόν πως είναι σημαντικό το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων.

48) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Μπορεί αυτό να γίνει στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό. (Σήμερα τους εκμεταλλευόμαστε με αυτήν την έννοια.) Το προσπαθούμε, και από την πλευρά του ο Δήμος προσπαθεί στο μέγιστο να κάνει εκδηλώσεις σε ανοιχτούς χώρους, απλά πολλές φορές ο κόσμος έχει συνηθίσει τους κλειστούς χώρους σε κάποια θέματα, αλλά πάντα υπάρχει ανταπόκριση από τους πολίτες, μπορεί όχι πάντα στο 100% αλλά υπάρχει και πολλές φορές είναι και στο 200%, όταν δίνεις κάτι καινούριο και κάτι ενδιαφέρον στους πολίτες, είναι εκεί. Ίσως και οι εποχές μας να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη χρήση και εκμετάλλευση των χώρων αυτών, γιατί στους ανοιχτούς χώρους είναι και δωρεάν και η συμμετοχή του πολίτη, είναι ανοιχτές εκδηλώσεις. Επίσης σε αυτές τις εκδηλώσεις μπορείς να έχεις τους πολίτες να συμμετέχουν ενεργά, να μην είναι απλώς παρατηρητές της εκδήλωσης, αλλά να είναι και οι ίδιοι δημιουργοί μέσα από διάφορες δραστηριότητες.

Σχόλιο [A54]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

49) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης;

Είναι σημαντικό, είναι πολύ σημαντικό! Αλλάζει όλο το περιβάλλον που ζεις, την ατμόσφαιρα και χρειάζονται παρεμβάσεις στην πόλη. Η οποία βέβαια ενδείκνυται γιατί είναι επίπεδη, είναι μια πόλη που μπορείς να χρησιμοποιήσεις πολύ εύκολα πολλές εναλλακτικές μορφές. Υπάρχουν περιοχές που δεν είναι πολύ μακριά από το κέντρο και δεν χρειάζεται καν μεταφορικό μέσο, είναι λοιπόν εύκολη και η πρόσβαση. Οπότε η χρήση τέτοιων μέσων είναι πάρα πολύ σημαντική, στο μέγιστο θα έλεγα.

50) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;

Τα στηρίζει. Δίνει θα έλεγα κίνητρα, με τους ποδηλατοδρόμους, με ποδήλατα που παρέχει, πιστεύω βέβαια πως αυτά θα σας τα έχουν πει και από τον Δήμο, εννοώ τα ποδήλατα που τα νοικιάζει κα. Από εκεί και πέρα είναι θέμα γενικότερης παιδείας να τα βλέπουμε αυτά που γίνονται και να τα χρησιμοποιούμε.

51) Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσο μετακίνησης;

Όχι, δε θα το έλεγα αρκετά. Χρησιμοποιείτε βέβαια, αλλά σε ένα μέσο επίπεδο θα έλεγα.

52) Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;

Όσο αυξάνεται η χρήση του θα έχουμε και λιγότερο καυσαέριο, λιγότερο κυκλοφοριακό πρόβλημα κα. Είναι και άσκηση για τους πολίτες σε ένα πιο φυσικό περιβάλλον, καθώς μπορείς να ακολουθήσεις και άλλες διαδρομές όπως το να κινείσαι παράλληλα στο ποτάμι, όπου υπάρχουν και δρόμοι δίπλα ακριβώς στο ποτάμι και μπορείς να τους χρησιμοποιήσεις για να μπεις στο κέντρο της πόλης ή δίπλα από κάποιο πάρκο που είναι και μια όμορφη εικόνα όπου σε ξεκουράζει και από το άγχος της καθημερινής ζωής.

53) Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name, μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;

Μπορεί να βρεθεί κάτι, κάτι καλό. Υπάρχουν πράγματα στα οποία μπορείς να επενδύσεις. Ακόμα και στην πολιτιστική δράση και με το αρχ. θέατρο, είναι ένας σταθμός, και μπορεί να επιτρέψει, να συνδυάσει στον διάφορες δραστηριότητες μέσα στον κεντρικό ιστό της πόλης. Για την ώρα είμαστε στην προσπάθεια.

26) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;

Όπως είπα, είναι η ιστορία, ο πολιτισμός όλα αυτά, ας μη ξεχνάμε πως και το Θεσσαλικό θέατρο προβάλλει την Λάρισα και σε ένα άλλο επίπεδο, αλλά και όλοι οι φορείς πολιτισμού που ανέφερα και στην αρχή της συζήτησης, όλα αυτά σε συνδυασμό μπορούν να προβάλλουν και να αναδείξουν την πόλη.

27) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

Σε αρκετά μεγάλο βαθμό, θα έλεγα, νομίζω πως φαίνεται από όλα αυτά που είπαμε, έχουμε κάνει και έχουμε πετύχει πολλά πράγματα μέχρι τώρα, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν πρέπει να συνεχίσουμε την προσπάθεια.

28) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Είναι μια πόλη που προσφέρει, θα έλεγα.

Βέβαια δε μπορούμε να την συγκρίνουμε από άποψη επιλογών με την Αθήνα, όλα τα πράγματα είναι μαζεμένα εκεί και δύσκολα μπορεί να σου δώσει μια πόλη είτε η Λάρισα, είτε οποιαδήποτε άλλη πόλη στην επαρχία. Αλλά επίσης δεν έχει και το «χάος» της Αθήνας, οι συνθήκες του κέντρου εκεί δεν είναι και πολύ καλές και αν δεν έχει την οικονομική επιφάνεια να μένεις κάπου καλά τότε δύσκολα έχεις την ποιότητα ζωής.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης**

Συνέντευξη με την πρόεδρο του συλλόγου φίλων Πηνειού.

1) Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητες σας ;

Εμείς είμαστε ένας σύλλογος από το 1994 ο «Σύλλογος φίλων Πηνειού και Παραποτάμιου πολιτισμού», στη δεύτερη τροποποίηση του καταστατικού μετά από 6 χρόνια και ενώ ήταν «Σύλλογος Φίλων Πηνειού» θεωρήσαμε ότι πρέπει να συμπεριλάβουμε και τον πολιτισμό που απορρέει από τον Πηνειό, δηλαδή τουλάχιστον τα αρχαία μνημεία και τον πολιτισμό που δημιουργήθηκε από τον Πηνειό, δηλαδή στις πόλεις πάντα που υπήρχαν ποτάμια, η Λάρισα έχει κατοίκηση πάνω από 4.000 χρόνια, στους οικισμούς που υπήρχε το νερό εκεί δημιουργήθηκε και ο πολιτισμός, με την όποια εξέλιξη του σε όλες τις περιόδους της ιστορίας και της προϊστορίας. Έτσι, λοιπόν στην Λάρισα υπάρχουν πάρα πολλά δείγματα τέτοιου τύπου, υπάρχουν από την πανίδα η οποία ήταν άγρια βοοειδή, ρινόκεροι και υπάρχουν ευρήματα για αυτό, μέχρι και τους ιστορικούς οικισμούς της κατοίκησης που είναι οι αρχαίες πόλεις, ο Ακράγας, η Φάλαρα, η Φαρκαδώνα, το Ομόλιο, το Πηλινέο, η Λάρισα κλπ. Αυτά μπορώ να σας τα δώσω και γραπτά γιατί τα έχουμε όλα αυτά, είναι κάποιες εκδόσεις που έχει κάνει ο Σύλλογος. Ο στόχος μας ήταν να αναδειχθούν και να μπουν στη ζωή της πόλης και τα δύο αρχαία θέατρα τουλάχιστον. Το μεγάλο αρχαίο θέατρο που γνωρίζουμε όλοι και το μικρό αρχαίο θέατρο το οποίο είναι εδώ πίσω μας ακριβώς, είναι άλλης περιόδου το μεν, άλλης το δε. Και η βασική μας ας πούμε δραστηριότητα είναι προς το περιβάλλον, δηλαδή, με κάθε τρόπο προσπαθούμε να αναδείξουμε το φυσικό περιβάλλον της περιοχής, και μάλιστα αυτό εξαρτάτε άμεσα από τον Πηνειό μας και περνά μέσα από την πόλη, το πολιτιστικό περιβάλλον είναι δηλαδή ότι κουβάλησε ο Πηνειός στην πορεία του μέσα στους αιώνες, από μύθους και παραδόσεις μέχρι και την εξέλιξη μιας πόλης και τον πλούτο που έτσι κι αλλιώς κουβαλά μαζί του από την παραγωγική διαδικασία. Επειδή είναι το νερό, το οποίο είναι έφορο ας πούμε, όπου υπάρχει νερό υπάρχει και εφορία. Και ο τρίτος στόχος μας είναι προς την κοινωνία. Η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και προς τις δυο κατευθύνσεις, η συμμετοχή και της κοινωνίας, δηλαδή η κοινωνία πρέπει να καταλάβει ότι είναι συμμετοχος, καταλάβει ότι είναι χρήστης, αλλά είναι συνδιαμορφωτής, εμείς θέλουμε τον πολίτη με άποψη, θέλουμε τον πολίτη με δράση, δεν θέλουμε τον πολίτη θεατή των γεγονότων και οπαδό της οποιας νοστορπίας ας πούμε, είτε πολιτικής είτε οικονομικής. Θεωρούμε ότι η διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος και του πολιτιστικού περιβάλλοντος και η αξιοποίηση του με την έννοια όμως της ανάδειξης και της χρήσης του

στο μέλλον είναι το πιο σημαντικό πράγμα, δηλαδή πατάμε στην ιστορία και δημιουργούμε συνθήκες για το αύριο, δεν είναι αποκομμένα αυτά τα πράγματα, δεν είμαστε ιστοριολάγνοι αλλά δεν είμαστε και αποκομμένοι, δηλαδή να τα αλλάξουμε όλα; Και θεωρούμε πως είμαστε ένας προνομιούχος τόπος ως πόλη, όπως και οι άλλες θεσσαλικές πόλεις, ανάλογα η κάθε μια με το πολιτισμικό και το φυσικό περιβάλλον που διαθέτει, αλλά βέβαια είμαστε πάρα πολύ πίσω στο να πούμε ότι στοχεύουμε, παραδείγματος χάριν στην πολιτιστική ανάδειξη αυτής της πόλης. Δεν ευτυχίσαμε από δημοτικές αρχές, οι οποίες ας πούμε αυτό που θεωρούν ανάδειξη και πολιτισμό είναι ότι εξαρτάτε από την οικονομία και μάλιστα με μια ματιά πολύ βραχυπρόθεσμη, δηλαδή σήμερα καταναλώνουμε τους πεζόδρομους, καταναλώνουμε τις πλατείες με τα τραπέζια και τις καρέκλες και μόνο αυτή είναι η δραστηριότητά μας. Ένας Δήμος δε μπορεί να στηρίζεται μόνο στην οικοπεδοποίηση των δημόσιων χώρων και στα έσοδα που αυτού αποκομίζει, ούτε είναι εμφάνιση αυτή μιας πόλης που όλοι κάθονται στις καρέκλες ας πούμε. Όλες οι δραστηριότητες που αφορούν το περιβάλλον είναι υποτυπώδης, ακόμα και το ποδήλατο. Δώσαμε κάποια λεφτά και κάναμε κάποιους ποδηλατόδρομους, δεν έχουμε ας πούμε δίκτυο ποδηλατοδρόμων, δεν έχουμε δίκτυο ένας άνθρωπος της συνοικίας να πάει στο κέντρο της πόλης μέσα από τους παράπλευρους δρόμους, θα μπορούσαν κάποιοι δρόμοι να μην είναι όλοι για να περνάν αυτοκίνητα, θα μπορούσαν κάποιο δρόμοι μέσα στις συνοικίες και ας μην ήταν οι συντομότεροι να περνάν ποδήλατα. Δεν επιδοτούμε τα ΜΜΜ, δεν επιδοτούνται άλλοι τρόποι μετακίνησης που θα μπορούσαν να είναι και κάποια ανοιχτά λεωφορείακια πχ. δεν επιδοτείται μια τουριστική ανάδειξη πόλης, δεν θεωρούμαστε φυσικού περιβάλλοντος, αλλά όταν πηγαίνουμε σε μικρότερες πόλεις του εξωτερικού στα ποτάμια, δε λέω όπως το Παρίσι που έχουν καράβια, αλλά άλλες έχουν μικρά βαρκάκια για τα ποτάμια.

- 2) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;

Δεν πιστεύω πως σχετίζεται και να σου πω ένα παράδειγμα, Πινακοθήκη, έχουμε μια από τις μεγαλύτερες συλλογές στην Ελλάδα, είναι ίσως η δεύτερη μεγαλύτερη στην Ελλάδα, δεν έχει γίνει, έχει δημιουργηθεί ένα κτήριο το οποίο έχει αφιεθεί στην μοίρα του και υπάρχουν μόνο κάτι μαθήματα ζωγραφικής για παιδάκια και δεν έχει γίνει μια πολιτική για το πώς θα πάμε να δούμε αυτό το μουσείο, υπάρχουν κοινωνικές ομάδες, υπάρχει η τρίτη ηλικία, υπάρχουν έφηβοι, υπάρχουν σχολεία, υπάρχουν εργαζόμενοι, δηλαδή ο Δήμος θα έπρεπε να έχει κάνει προγράμματα μουσειακά για διάφορες κοινωνικές ομάδες. Θα έπρεπε για παράδειγμα να έχει επιδοτήσει το εισιτήριο της Πινακοθήκης, θα έπρεπε να έχει κάνει διάφορα πράγματα τα οποία θα ανεδείκνυαν και θα έβαζαν στη καθημερινή ζωή την επίσκεψη στο μουσείο Κατσιόγρα, δηλαδή και ο γέρος που κάθεται στο ΚΑΠΗ θα μπορούσε και αυτός να πάει. Για μια ξενάγηση στο μουσείο. Ο Δήμος δεν κάνει τίποτα για αυτές τις υποδομές που

διαθέτει. Το Θεσσαλικό θέατρο αν δεν ήταν ο καλλιτεχνικός διευθυντής δε θα μπορούσε να είχε κάνει τίποτα το θεσσαλικό θέατρο. Το Ωδείο επίσης, εκτός από την εσωτερική του παραγωγή δεν έχει βγει καθόλου στην κοινωνία της πόλης, δεν έχει για παράδειγμα εκδηλώσεις ανοιχτές, για παράδειγμα βραδιές που να παίζουν μουσική στις πλατείες της πόλης ή στο ποτάμι ή στις συνοικίες ή σπουδήποτε αλλού.

- 3) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;

Εγώ θεωρώ ένα παράδειγμα του πόσο θέλει ο Δήμος το περιβάλλον να είναι φυσικό περιβάλλον είναι τα καινούρια κτήρια που γίνονται. Δείτε το κτήριο του θεάτρου (θέατρο του ΟΥΙΛ) γύρω, γύρω έχει τσιμεντόπλακες εκτός από ένα μικρό κομμάτι που έχει γκαζόν, δε θα μπορούσε να γίνει ένας όμορφος κήπος εκεί; Καινούρια δηλαδή κτήρια που γίνονται, γίνονται με προδιαγραφές τσιμέντου. Χρόνια εμείς λέγαμε όταν έγινε η διαμόρφωση της κοίτης του Πηνειού ότι δεν έπρεπε καθόλου τσιμέντο, δεν εισακουστήκαμε, η καινούρια επέκταση που γίνεται στην διαμόρφωση, γίνεται όπως λέγαμε εμείς πριν 15 χρόνια, δηλαδή γίνεται με χωμάτινους διαδρόμους. Γιατί αν φτιάξεις δρόμο να κατεβαίνει στο ποτάμι θα κατέβει και το μηχανάκι και τι αυτοκίνητο. Στα Ιλίσια Πεδία τα πεζοδρόμια είναι χωμάτινα, κανένας δε νοιάστηκε για το αν μπορούν να περπατήσουν περπατούν όλοι. Τώρα όσον αφορά την ανακύκλωση, η υποδομή, μια στοιχειώδης υποδομή έχει γίνει. Έχουν διανεμηθεί στην πόλη κάποιιο κάδη για τις συσκευασίες, παρ' όλα αυτά και παρ' όλου που εμείς είπαμε στο Δήμο πολλές φορές ότι μπορούμε να συνεργασθούμε και να κάνουμε ενημέρωση στους πολίτες πως θα ανακυκλώνουν, τι θα ανακυκλώνουν και τι θα πετούν μέσα στους κάδους, δεν έγινε ποτέ. Εκτός από ένα αρχικό φυλλάδιο το οποίο ήταν μια σελίδα πυκνογραμμένη και την οποία δε μπορεί να την διαβάσει ο μέσος πολίτης και όταν λέω ότι δε μπορεί να την διαβάσει, υπάρχουν σπίτια γερόντων το έντυπο που πρέπει να βγάζεις λοιπόν πρέπει να είναι έτσι δομημένο που ακόμη και με εικόνα να μπορεί να καταλάβει ο άλλος τι μπορεί να ρίξει μέσα στον κάδο. Δεύτερο στοιχείο λοιπόν, που δεν προωθείτε η ανακύκλωση και μάλιστα στην πυγή, γιατί εκεί είναι το σημαντικό. Επίσης, κομποστοποίηση δεν υπάρχει καθόλου, εμείς αγωνιζόμαστε από πέρσι και έχουμε κρατήσει 100 περίπου ενδιαφερόμενους για να δώσουμε, να χρηματοδοτήσουμε την τοποθέτηση κάδων κομποστοποίησης σε 100 μπαλκόνια. Ο Δήμος δε το κάνει αυτό, δηλαδή βασικά στοιχεία της ανακύκλωσης, τα οποία είναι η πρόληψη, η διαλογή στην πηγή και μετά να πετάς ότι είναι να πετάξεις, δεν έχουν γίνει από τον Δήμο και βεβαίως λείπει παντελώς η ενημέρωση του πολίτη. (Άρα και το κίνητρο;) Η ενημέρωση, ας μην πάμε για το κίνητρο όπου θα μπορούσε ας πούμε ένα σχολείο όταν μαζεύει τα ντενεκεδάκια και τα χαρτιά από τα αναψυκτικά το, να τα αγοράζει ή να τα επιδοτεί και να

πηγαίνουν τα παιδιά μια εκδρομή περιαιτολογικού περιεχομένου ή κάτι άλλο σαν ανταμοιβή. Δηλαδή, τα βραβεία για παράδειγμα είναι πράγματα τα οποία μπαίνουν στη ζωή των ανθρώπων και έτσι ενισχύεται η πολιτική ενός Δήμου προς μια κατεύθυνση και έτσι ενισχύεται και ο πολίτης ο οποίος βλέπει ότι πιάνει τόπο αυτό που κάνει. Αυτή είναι η σχέση και η επαφή που πρέπει να έχουν οι δυο τους. Για να μην θεωρηθώ άδικη θα έλεγα πως τον απασχολούν αλλά όχι όσο θα έπρεπε, δεν ξέρω καν, όσον αφορά την ανακύκλωση, αν είναι επαρκής οι κάδη που έχουν μπει και που πηγαίνουν όλα αυτά. Δεν κάνει και την ενημέρωση που θα έπρεπε να κάνει. Υπάρχει δηλαδή, μια μηχανική διαλογή, γιατί να μην παν τα σχολεία να δουν πως λειτουργεί; Γιατί να μην γίνετε ένα τέτοιο πρόγραμμα. Εμείς είπα, πολλές φορές ζητήσαμε να συμμετέχουμε σε τέτοιου είδους δραστηριότητες, εμείς είμαστε ένας σύλλογος με 700 μέλη, δεν θα πω πως είναι και 700 ενεργά αλλά τα 200, όμως, μπορούν να κάνουν μια δραστηριότητα τέτοιου τύπου. Από φέτος εμείς ξεκινήσαμε να κάνουμε μετρήσεις για την ποιότητα του νερού του ποταμού, ένα μίνι παρατηρητήριο σε τρία σημεία και θα το κάνουμε για τρία χρόνια, θέλουμε να βγάλουμε κάποια αποτελέσματα, θέλουμε να ξέρει ο πολίτης ότι εμείς κάτι παλεύουμε. Αυτά θα μπορούσε να τα κάνει ένας Δήμος.

- 4) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;

(καλύφθηκε από την παραπάνω απάντηση)

- 5) Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Εγώ πιστεύω κυρίαρχος, πιστεύω πως πρέπει να είναι κυρίαρχος ο δημόσιος χώρος. Πιστεύω δηλαδή πως πρέπει να σκεφτόμαστε το δημόσιο χώρο πρώτα και μετά των ιδιωτικό, δεν έχει αξία να έχεις ένα καταπληκτικό σπίτι μέσα σε μια βρώμικη συνοικία για μένα, δεν έχει αξία να επενδύεις εκατομμύρια ευρώ ή εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ και ο δρόμος απ' έξω να μην σκουπίζετε ποτέ ή η σκόνη να είναι, ή η ατμοσφαιρική ρύπανση να είναι πάρα πολύ σημαντική. Κ η ατμοσφαιρική ρύπανση δε μετριέται πλέον. Αυτά τα θεωρώ και στοιχεία πολιτισμού. Στο εξωτερικό δε θαυμάζεις μόνο τα κτήρια τα όμορφα, θαυμάζεις και αυτό που αποπνέουν, θαυμάζεις και το ωραίο πωλητήριο που υπάρχει και κάτω από το μουσείο ας πούμε.

- 6) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο; Νομίζω ότι τον βλέπει μόνο ως οικόπεδο. Τι μπορεί να βγάλει από αυτό οικονομικά, ποια θα είναι τα οικονομικά οφέλη.

- 7) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Σχόλιο [A55]: •Ανακύκλωση (ύπαρξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
•Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π. χ. ποδήλατο)
•Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
•Πράσινη ανάπτυξη των δημόσιων χώρων
•Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

Σχόλιο [A56]:
•Απλά περνούμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουμε μέσα σε αυτόν;
•Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
•Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
•Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοιας την επικοινωνίας και τις ανταλλαγές απόψεων);

Εγώ δεν βλέπω να έχει αξιοποιηθεί, και είναι, και αν γίνεται κάποια αξιοποίηση αυτή δεν έχει κάποιο στόχο. Γίνετε αποσπασματικά, δηλαδή τη μια στιγμή μπορείς να δει κάποια μπετά για ένα λιμανάκι εδώ (δείχνει την όχθη του Πηγειού) και στα τέσσερα χρόνια που πέρασαν να μην δεις ποτέ βάρκα, άρα μας έμειναν τα μπετά. Και άμα δεις κάποια στιγμή μια βάρκα δε θα ξέρεις τι να την κάνεις, γιατί όλα αυτά θέλουν και μια συνέπεια θέλουν άδειες από λιμεναρχείο, θέλουν ειδικούς ανθρώπους να βάλλουν για να πηγαίνουν βαρκάδα, δε μπορεί να τα κάνει ο καθένας αυτά. Για να κατεβάσεις τον κόσμο στο ποτάμι και να κάνεις για παράδειγμα μια συναυλία, θέλει άδεια από την αστυνομία, γιατί αλλιώς είσαι υπεύθυνος αν πέσει κάποιος μέσα και πνιγεί. Τώρα για το πολιτιστικό κομμάτι, είπα ότι οι προσπάθειες είναι αποσπασματικές, δεν υπάρχει δηλαδή πολιτιστική πολιτική για τον Δήμο. Εξαντλείται στα (...), στις εκθέσεις που κάνει, εξαντλείται στις γιορτές που κάνει, οι οποίες αυτές αφορούν κυρίως επετείους, είτε είναι για την 28^η Οκτωβρίου, είτε είναι για την πρωτομαγιά, είτε είναι τα Αχιλλεία, τα οποία γίνονται και είναι ένας θεσμός ο οποίος τα έχει πει όλα, ας πούμε, έχει φτάσει σε ένα νεκρό σημείο, δε μπορείς η πολιτιστική σου ανάπτυξη να αφορά πάντα για το αν θα κάνεις μια διάλεξη για τον Παπαδιαμάντη, επειδή είναι το έτος Παπαδιαμάντη. Εκδηλώσεις μπορεί να γίνονται αλλά πρέπει να τις εξελίξουμε, γι' αυτό και θα έλεγα πως η πολιτιστική ανάπτυξη στην πόλη είναι χαμηλό επίπεδο.

- 8) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;
 Η πολιτιστική αξιοποίηση του δημόσιου χώρου, είπα πως πρέπει να βασίζεται, να πατά στην ιστορία, και βλέπει με στόχο την εξέλιξη ενός χώρου και να είναι στοχευμένη. Δηλαδή τι την θέλουμε την Λάρισα του αύριο; Την θέλουμε μια πόλη η οποία θα έχει ένα τουριστικό ενδιαφέρον; Πρέπει τότε να αναπτύξουμε περισσότερα εκείνα τα σημεία που θα προσελκύσουν τουρίστες. Θέλουμε να πούμε την Λάρισα οικολογική πόλη; Θα πρέπει να αναδειξουμε εκείνα τα σημεία που θα την κάνουν και οικολογική πόλη, γιατί έχει αυτή τη δυνατότητα. Πρέπει να την δούμε μόνο σαν έναν σταθμό διερχομένων; Θα πρέπει να κάνουμε αυτήν την υποδομή που να εκμεταλλευτούμε την διέλευση είτε των μεταφορών, είτε της επικοινωνίας είτε των τουριστών. Θα θέλαμε να την δούμε σαν μια πόλη που έχει να κάνει που έχει να κάνει με έναν πολιτισμό αρχαίων μνημείων; Θα πρέπει να την δούμε και έτσι, ένα αρχαίο θέατρο, ας πούμε, μόνο να το βλέπουμε από έξω, δεν παίζει κανένα ρόλο, αν όμως αυτό το θέατρο δημιουργήσει και έναν θεσμό αυτό σημαίνει κάτι, παίζει έναν ρόλο. Αυτήν είναι η αποχή μου. Τέτοια θέματα δεν απασχολούν, ακόμα και αυτό που διατείνεται ο Δήμος, το λέει και το ξανά λέει πως θέλει την Λάρισα «Λάρισα by night» έχει υποβαθμιστεί τελείως, γιατί έχει βασιστεί σε πολύ φθηνά πρότυπα και «βαλάντια», ας το πούμε έτσι.

- 9) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Σχόλιο [A57]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buyer Hamam, γύρω στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχιλλίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
- Βύζαντινός Νάος – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

Δεν νομίζω καν να ξέρουμε τα τζαμιά εμείς, το αρχ. Θέατρο μόλις καταλάβαμε πως έχει και άλλο προς την Βενιζέλου δεν το σκάψαμε το αφήσαμε μισό. Τώρα τα Βυζαντινά που αναδεικνύονται, για μένα αυτή η παρέμβαση που έγινε στην πλατεία του Ωδείου, το ότι βγάλαμε ένα τοίχος, το Ιουστινιάνειο τοίχος, και το βάλουμε πάνω και πατάνε τα παιδάκια, προχθές φώναζα κάτι παιδιά να κατέβουν, δεν είναι ανάδειξη μνημείων, αλίμονο αν η Ρώμη έβγαζε τις κατακόμβες και τις έβαζε στην επιφάνεια. Δηλαδή, η Λάρισα είναι μια πόλη που πήγε παρακάτω από την παλιά, αυτό δείχνει αυτό, προκειμένου να γίνει το παρκινγκ εκεί, κάποια πράγματα δεν πρέπει να γίνονται εκεί που προγραμματίστηκαν, γιατί δεν τα παίρνει να γίνουν εκεί. Αν θες να το κάνει αυτό όπως έγινε στο μετρό στην Αθήνα, όπως έγινε στο αρχαιολογικό μουσείο, αφήνεις και την υποδομή από κάτω. Έτσι είναι η ανάδειξη των μνημείων, δεν είναι τα βγάζουμε στην επιφάνεια και τα μερεμετίζουμε, γιατί εμείς έτσι το θέλουμε. Τα αρχ. Θέατρα, ήδη είπα, στο άλλο, Β' αρχ. Θέατρο, ούτε μια παράσταση δεν έχει γίνει ποτέ. Χρησιμοποιείται το μικρό; (Κάποιοι αγνοούν και ότι υπάρχει.) Ναι, δεν το ξέρουν ότι υπάρχει, για το μεγάλο ξέρουμε γιατί έχει κάνει μπαμ, είναι μέσα στην «μούρη» μας. Μακάρι να γίνει κάτι κάποια στιγμή, εγώ δεν πιστεύω πως έχουν μπει βάσεις για αυτό το θέμα. Μιλώ για την ουσία των πραγμάτων και όχι για το φαίνεσθε, και στην ουσία δεν έχει γίνει αξιοποίηση.

10) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Δεν το πιστεύω. Ακόμα και στο θέατρο δεν υπάρχει κάποιος να το «δει» και δεν έχω δει και εγώ γκρουπ να κάνουν επίσκεψη – ξενάγηση. Δεν έχω δει γκρουπ να πηγαίνουν επάνω στο Μπεζεστένι, δεν έχω δει γκρουπ να πηγαίνουν επάνω στα Βυζαντινά της Βασιλικής του Αγ. Αχίλλειου, δεν έχω δει γκρουπ στην πινακοθήκη καν. Για μένα δεν έχει επιτευχθεί.

11) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Ο Δήμος όπου μπορεί ... Τώρα εμείς έχουμε μια διαμάχη με τον Δήμο, γιατί θεωρεί την όχθη του ποταμού ότι μπορεί να την εκμεταλλευτεί. Κοιτούσα τα χαρτιά μου τώρα και ότι ας πούμε, δέσμη παρεμβάσεων από το ΕΣΠΑ για να γίνει μια πλωτή πλατεία ο Πηνεϊός, και το σημαντικό που πρέπει να κάνει ο Δήμος για τον Πηνεϊό είναι να δώσει άδειες λειτουργίας καφενείων, στη πλημμυρική ζώνη. Αυτή τώρα αν λέγετε αξιοποίηση, και μάλιστα λέει πως γίνετε σε όλες τις ευρωπαϊκές πόλεις, εγώ έχω ζήσει στο Παρίσι και δεν έχω δει να υπάρχουν καφενεία στον Σηκουάνα. Πάνω από τον Σηκουάνα υπάρχουν, μέσα όπως δεν υπάρχουν και μάλιστα ο Σηκουάνας είναι τσιμεντοποιημένος γύρω, γύρω γιατί είναι άλλη η δομή, άλλο πράγμα. Εμείς εδώ έχουμε δέντρα, πρέπει να κάνουμε το καφενείο μέσα; Ας κάνουμε μια πολιτική να αναπτυχθεί το αισθητικό άλσος ή το Αλκαζάρ. Ας χρησιμοποιηθεί το κηποθέατρο, ας χρησιμοποιηθεί άλλο μέρος στη όχθη,

Σχόλιο [A58]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, πόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλης; Νοηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται απλά ή είναι ζατιτικός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

γιατί πρέπει να είναι μέσα. Πράγματα μπορεί να γίνονται, αλλά δε βλέπω να είναι προς την σωστή κατεύθυνση. Υπάρχει πρόσθεση γιατί λιγότεψαν οι δουλείες των εργολάβων στα δημόσια έργα και κάτι πρέπει να γίνει να δουλέψουν, άρα είναι μόνο για το κέρδος! Για κέρδος όμως πολύ βραχυπρόθεσμο! Η μορφή των πλατειών μας έχει εκφυλιστεί πια, δεν είναι όμορφες οι πλατείες μας, ακόμα και τα καφέ, Αν πάτε σε άλλες πόλεις, πάτε πχ στα Χανιά, και βλέπετε τον κήπο που έχουν, μέσα το πάρκο και δείτε το καφενείο, το καφενείο είναι ιστορικό καφενείο, εμείς βγάλαμε όλες τις καρέκλες και τις πολυθρόνες στις πλατείες και στους πεζοδρόμους. Είναι μορφή αυτή πόλης με «καναπέδες»; Τι άλλο θα κάνουμε;

12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου; Ακόμα και στην περίπτωση, τώρα που το επιβάλλει ο Καλλικράτης, με δημοτική επιτροπή διαβούλευσης, που συμμετέχουμε, δεν έρχονται αυτά τα ζητήματα. Παράδειγμα είναι ότι έγινε η πρώτη συνεδρίαση της Επιτροπής Διαβούλευσης και αντί να συζητηθεί αυτό το θέμα για τον Πηνεϊό που θα ενδιέφερε τους φορεί, γιατί ήταν και το τεχνικό επιμελητήριο και οι γεωπόνοι, είναι και η αρχιτέκτονες, είναι μια σειρά επιστημόνων αλλά και φορέων πολιτιστικών και περιβαλλοντολογικών, και μια σειρά από πολίτες, κάτι που επιβάλλει και ο Καλλικράτης γιατί υπάρχει μια τοπική διακυβέρνηση, μια συζήτηση αν θες για τα ζητήματα της πόλης. Τελικά, δεν έγινε συζήτηση για τον Πηνεϊό, έγινε συζήτηση για το πρόγραμμα του Δήμου, για το ευχολόγιο του Δήμου. Τι έχει να πει ένας πολίτης στο ευχολόγιο ενός δημάρχου που θέλει να πει «Εγώ θα κάνω έργα, θα κάνω αυτό αι το άλλο», εντάξει, αλλά φέρε τα έργα να τα συζητήσουμε, να δούμε πως τα φαντάζεσαι, πως τα προγραμματίζεις, φέρε ένα έργο να το συζητήσουμε. Αυτό σημαίνει διαβούλευση, σημαίνει ότι κάνει ο Δήμος Λάρισας την εισήγηση, μια πρόταση και έρχονται οι πολίτες με τους φορείς τους ή με τους συλλόγους τους ή και μεμονωμένα να πουν την άποψη τους. Δεν γίνεται αυτό, δεν έχει την πρόθεση να εμπλέξει τους πολίτες στην διαδικασία, περιορίζεται στο ότι τον εκλεξαν και τελείωσε, αυτός έχει την ευθύνη.

13) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Νομίζω, πως αν δεν υπάρχει συμμετοχή του πολίτη.. Είναι βασικό η συμμετοχή του πολίτη με όλες του τις οργανώσεις και τους φορείς και όλες του τις συλλογικότητες. Όταν λέω πολίτη εννοώ και τον επιστήμονα έτσι;

14) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Σχόλιο [A59]:

α) Πρόσβλη ανάπλαση δημόσιων χώρων

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π. χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφορά πιο φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

Κοίτα, αν καλέσεις τον πολίτη να φάει φασολάδα την Καθαρή Δευτέρα μπορεί και να έρθει. Θα έρθει γιατί μπορεί και να μην έχει τι να κάνει. Δεν κοινωνεί κάτι παραπάνω ο Δήμος. Αν τον καλέσεις (τον πολίτη) να έρθει να δει τα βεγγαλικά και μια συναυλία τζάμπα θα έρθει. Όπου είναι τζάμπα θα πάει. Για τον δημόσιο χώρο τώρα δεν την κοινωνεί την όποια πολιτική του.

15) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Να μπορεί ο πολίτης να ξέρει την πόλη του, να αισθάνεται ότι είναι η δική του πόλη, να αισθάνεται ότι έχει λόγο στην πόλη του για να αισθάνεται και υπευθυνότητα απέναντι στην πόλη του. Δηλαδή ένα πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα που παρατηρώ όταν οδηγώ στο αυτοκίνητο, είναι ότι όταν βρει κάποιος ένα παρκινγκ όπου τον παίρνει το αυτοκίνητο και μπορεί να βάλουν και 2 αυτοκίνητα, εκείνος θα πάει και θα το βάλει στο κέντρο του χώρου. Αυτό δεν είναι σωστή διαχείριση του δημοσίου χώρου, δεν κοιτάει να δει πως υπάρχει και κάποιος άλλος συμπολίτης του που μπορεί επίσης να εξυπηρετηθεί. Αυτό είναι μια αντικοινωνική συμπεριφορά προς τον δημόσιο χώρο. Ή όταν χιονίζει κανένας δεν βγαίνει να καθαρίσει την πόρτα του, περιμένει να την καθαρίσει ο Δήμος. Ποια λοιπόν, είναι αυτή η προώθηση που κάνει ο Δήμος;

16) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Η Λάρισα είναι μια σκονισμένη πόλη με μια επίφαση καθαριότητας, με ένα κέντρο το οποίο βασίζεται στην πεζοδρόμηση και στο ότι καθόμαστε έξω, να πιούμε ένα καφέ και αυτό να δημιουργήσει μια επίφαση καλοπέρασης, γιατί περί αυτό πρόκειται. Και αν σηκωθείς από μια καρέκλα το μόνο που έχεις να κάνεις είναι να καθίσεις σε μια άλλη καρέκλα, δεν έχεις κάτι να κάνεις στο ενδιαμέσο. Όποιος πάει ένα ποδήλατο, γιατί παίρνω και ποδήλατο, και θέλει να πάει με το ποδήλατο στην πόλη δε μπορεί να πάει, νομίζεις ότι μπορεί να πάει. Για μένα δεν υπάρχει η κουλτούρα του δημοσίου χώρου και οι δε συνοικίες βασίζονται στις πλατείες που έχουν γεμίσει από ηχορύπανση, όπως η πλατεία της Νεάπολης, που ήταν μια καταπληκτική πλατειούλα, με το πράσινό της που ήταν τα παιδάκια μας και τα πηγαίναμε και παίζανε, έχει γίνει όλη υπόστεγο και επειδή τα μαγαζιά δε δουλεύουν άφησαν και τους καναπέδες εκεί και έχουν αφήσει τα παρτέρια με τα λουλούδια, με παρτέρια λειτουργούνε πια, δε λειτουργούμε με το πράσινο, με το χορτάσι, με χώμα, ας ήταν και χώμα. Ωστόσο ένα καλό της πόλης είναι ότι έχει διαφυγή από παντού, επειδή είναι ακτινωτή πόλη, μπορείς σε πέντε λεπτά να βρεθείς σε ένα χωράφι ας πούμε.

17) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Νομίζω πως τι οικονομικό επίπεδο της Λάρισας είναι αρκετά υψηλό και θα μπορούσε κάλλιστα να δημιουργήσει τέτοιου είδους βάση για πολιτιστική

ανάπτυξη. Βεβαίως θα πρέπει να υπάρχουν πολλοί συνεπείς άνθρωποι, δηλαδή η παιδεία που έχει κάνει το Θεσσαλικό θέατρο εδώ και 35 χρόνια με το θέατρο, λειτουργεί αυτή την στιγμή στην πόλη και σηκώνει η πόλη τη λειτουργία άλλων τριών θεάτρων, που είναι πολύ σημαντικό αυτό. Τα εικαστικά που ήμασταν πάρα πολύ ψηλά στην δεκαετία το 80, είχαμε μια μεγάλη πολιτιστική άνθιση στα εικαστικά, δεν καταφέραμε όμως το εικαστικό κέντρο σύγχρονης τέχνης που λειτούργησε για μια δεκαετία, δεν κατάφερε να δημιουργήσει υποδομές που να μένουν στην πόλη. Παράλληλα όμως βλέπει πρωτοβουλίες, όπως είναι η φωτογραφική λέσχη κα. Για το χορό ή οτιδήποτε άλλο, βλέπεις ότι έχουν μια συνέπεια και λειτουργούν, έχουν δημιουργήσει κάποιες υποδομές, βλέπεις πολύ κόσμο να ασχολείται με αυτό, σε στους συλλόγους αυτούς θα πρέπει να συμπεριλάβουμε και τις Λέσχες Πολιτισμού. Αλλά αυτό δεν κοινωνείτε επαρκώς στην πόλη. Δεν υπάρχει μια πολιτική του Δήμου να το καλύπτει αυτό, οι άνθρωποι πάνε παρακαλώντας και δεν εντάσσονται κάπου, να ενταχθούν πχ σε ένα σχέδιο πολιτιστικής βελτίωσης. Η φωτογραφική λέσχη πχ γιατί να μην είναι κομμάτι του πολιτιστικού οργανισμού; Το εικαστικό κέντρο σύγχρονης τέχνης γιατί το διώξαμε από την πόλη;

18) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Αισθανόμαστε την ανάγκη για πράσινο, ειδικά τις ζεστές ημέρες την αισθάνεται ο κόσμος πιο έντονα.

19) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Έχει, Αν δεν είχε το ποτάμι δεν θα είχε. Είναι το ποτάμι και το Αλκαζάρ. Αυτή την στιγμή, η πόλη σαν πόλη, σε όποια συνοικία και να πας πράσινο δεν υπάρχει, το γεγονός ότι σε μια συνοικία υπάρχει η πλατεία δε σημαίνει ότι έχει και πράσινο.

20) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Πόσες συναυλίες γίνονται στο Αλκαζάρ; Γίνονται; Και οι περισσότερες από αυτές είναι περιθωριακού τύπου. Ενώ το κηποθέατρο φέτος δε θα λειτουργήσει από τον Δήμο, θα το νοικιάσει ο Δήμος. Να λοιπόν που ακόμα και οι υποδομές που υπάρχουν δεν αξιοποιούνται. Χρειάζεται μια πολιτική, δε θέλω να λέω τα ίδια, απλώς τα παραδείγματα είναι πολλά. Στο Αλκαζάρ μπορείς να δεις παιδιά φοιτητές ή μαθητές να κάνουν ένα πάρτι αλλά αυτό είναι περιθωριακό, μπορεί να πάει και η αστυνομία να τους κλείσει μέσα ως πούμε. Η δυνατότητα βεβαίως υπάρχει, τόσος κόσμος πάει και περπατάει στο Αλκαζάρ, πηγαίνετε ένα πρωί να δείτε, δυνατότητα υπάρχει αλλά δεν υπάρχει αξιοποίηση, γιατί για μένα αυτή είναι η αξιοποίηση.

Σχόλιο [A60]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

- 21) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης;
Για μένα είναι πολύ σημαντικό, πάρα πολύ σημαντικό. Η Λάρισα θα μπορούσε να το έχει πετύχει κιόλας γιατί είναι μια επίπεδη πόλη και βλέπεις ότι ήδη υπάρχει αρκετός κόσμος που κυκλοφορεί με ποδήλατα. Αλλά δε το κυκλοφορεί όλο τον χρόνο.
- 22) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;
Δεν στηρίζετε από την συγκοινωνιακή πολιτική της πόλης. Θα μπορούσε να μην είναι από κεντρικές αρτηρίες, δε θέλω έναν ποδηλατόδρομο πάνω σε ένα πεζοδρόμιο, που βρίσκεις τον πεζό που θέλει να περάσει, την γιαγιά και μετά την μαμά με ένα καρότσι και οδηγεί από τη μια γωνία της πλατείας στην άλλη γωνία της νομαρχίας. Δηλαδή είναι 400 μέτρα ποδηλατόδρομος, δεν ωφελεί αυτό.
- 23) Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσω μετακίνησης;
Η χρήση του ποδηλάτου δεν ευνοείτε στην Λάρισα! (Γίνετε αλλά δεν ευνοείτε;) Δεν ευνοείτε! Γίνετε γιατί μπορεί να γίνει, είναι επίπεδη η πόλη, μπορείς να κυκλοφορήσεις παντού με ποδήλατο, εγώ έχω πάει μέχρι το Media Market με ποδήλατο.
- 24) Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;
Αυτό σημαίνει πως όλα τα αυτοκίνητα, επειδή είναι και ακτινωτή όπως είπα, όλα τα αυτοκίνητα έρχονται μέσα, και ως συνέπεια κάναμε παρκινγκ στη Πλατεία Λαού και κάτω από το θέατρο του ΟΥΠΛ, και οι επάνω χώροι είναι ανεκμετάλλευτοι, ούτε πλατείες μπορείς να το πεις αφού δεν πάει κανένας να καθίσει εκεί πάνω, είναι κάποιοι διάδρομοι που περνάμε και φεύγουμε..
- 25) Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name , μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;
Όχι.
- 26) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;
Για μένα η Λάρισα μπορεί να γίνει τουριστικός προορισμός, και δεν είναι μόνο το ποτάμι, είναι οι υποδομές, έχει εύκολη πρόσβαση στα Μετέωρα, έχει εύκολη πρόσβαση στη θάλασσα, στον Κίσαβο, στον Όλυμπο, όλα είναι σε κοντινή απόσταση 30 – 45 λεπτά, όπως τα Αμπελάκια επίσης. Θα μπορούσε άνετα να είναι τουριστικός προορισμός. Έχει καλό φαγητό, ποτά, πολύ καλή υποδομή, δεν είναι όλες οι ταβέρνες ίδιες. Θα μπορούσε να υπάρχει και τοπικό προϊόν και να αναδειχθεί. Στην Θεσσαλία κάνουμε πχ. εξαιρετικές πίτες, κάνουμε κρασιά, τρόφιμα όπως τυρί κα. Θα μπορούσε να είναι κέντρο η Λάρισα, κέντρο του Θεσσαλικού χώρου, χωρίς να θέλω να πω τίποτα για τις άλλες πόλεις, τα Τρίκαλα θεωρώ το καταφέρνουν καλύτερα από εμάς, υπάρχει κόσμος που πάει στα Τρίκαλα τριήμερο στην Λάρισα δεν έρχεται κανείς τριήμερο, μόνο

συγγενής. Θα μπορούσε να είναι τουριστικός προορισμός και να μην είναι μόνο κέντρο εμπορικών αντιπροσώπων, οι οποίοι είναι οι μόνοι που έρχονται και κάθονται.

27) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

28) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Επίπεδο, είναι πεδιάδα και χωνευτήρι σηκώνει τα πάντα, χώνεψε πολιτισμούς και αυτό είναι πολύ θετικό, χώνεψε όλες τις ομάδες του κάμπου, τους Σαρακατσάνους, τους Βλάχους, τους Καραγκούνηδες, χώνεψε και άλλους και Ηπειρώτες και είναι δηλαδή ας πούμε «τουρκόπολις» στην υποδομή με την πολυπολιτισμικότητα της και δείχνει να μην θέλει να κρατήσει τίποτα από την ιστορία της, γι' αυτό και δεν ξέρουμε τα ευρήματα της πόλης μας, ποιος πάει στο αρχαιολογικό μουσείο, τα σχολεία ίσως. Και αντιμετωπίζουν προβλήματα και το αρχαιολογικό και το λαογραφικό στέγασης, εδώ και χρόνια μεταφέρονται και ακόμα δεν έχει γίνει η μεταφορά. Αυτά όμως τα μουσεία στηριχτήκαν, έγιναν από ανθρώπους με μεράκι.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης****Συνέντευξη με την Προϊσταμένη της Γεωτεχνικής Εταιρείας****1) Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητες σας ;**

Σαν πρόσωπο εννοείτε? Είμαι προϊσταμένη στο Τμήμα Έργων Πρασίνου της Διεύθυνσης Πρασίνου του Δήμου Λαρισαίων. Αρμοδιότητες του Τμήματος είναι η μελέτη όλων των αντικειμένων που άπτονται της υπηρεσίας μας δηλ. η κατασκευή έργων πρασίνου και η συντήρηση όλου του πρασίνου της πόλης. Το δικό μου Τμήμα ειδικά ασχολείται με την μελέτη των αντικειμένων της υπηρεσίας και ειδικότερα με τις μελέτες των έργων πρασίνου τα οποία εκτελούμε είτε με **(ΔΕΝ ΕΠΙΑΣΑ ΤΗ ΛΕΞΗ)** ή με δημοπρασία. Με δημοπρασία κατά κύριο λόγο γίνονται τα έργα που είναι επιδοτούμενα απ' τα Κοινωνικά Πλαίσια Στήριξης, όπως έχουμε το ΕΣΠΑ αυτή τη στιγμή σε εξέλιξη.

2) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;

Ο δήμος Λαρισαίων είναι πρωτοπόρος στον πολιτισμό. Έχει κάνει πολιτιστικό οργανισμό απ' το 1983-84 με αυξημένη πολιτιστική δράση και όσον αφορά την Υπηρεσία μας, το Πράσινο, κάνουμε και εμείς πολιτιστικές εκδηλώσεις εκθέσεις δηλαδή, συμμετέχουμε στο Φεστιβάλ Πηνειού με Κηποτεχνικό Περίπτερο. Και παλαιότερα κάναμε εκθέσεις λουλουδιών στη Συνοικία της Νεράιδας, βράβευση καλύτερης βεράντας και αυλής. Αυτά σε ότι αφορά τη συμμετοχή μας. Τους χώρους μας τους έχουμε πάντα σε διάθεση (γιατί οι χώροι πρασίνου είναι αυτοί που δέχονται πάντα όλες τις πολιτιστικές δραστηριότητες) ενώ είμαστε σε άμεση συνεργασία με όλους τους φορείς και τους συντηρούμε, τους έχουμε πάντα περιποιημένους για να γίνονται σωστά οι πολιτιστικές δραστηριότητες της πόλης μας.

3) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;

Καταρχάς πιστεύω το πράσινο είναι καθοριστικός παράγοντας για την ψυχική ηρεμία του ανθρώπου και συμμετέχει αποφασιστικά στον πολιτισμό. Γιατί, τι είναι πολιτισμός? Η καθημερινότητα μας. Συμμετέχει αποφασιστικά το πράσινο που συντηρούμε και φτιάχνουμε στο πολιτιστικό γίγνεσθαι της πόλης μας.

4) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο **θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;**

Καταρχάς θέλω να σας πω οι ενέργειες μας όλες για την συντήρηση και εκτέλεση του πρασίνου γίνεται με ευφορική διαδικασία. Δεν χρησιμοποιούμε καθόλου γεωργικά φάρμακα, χρησιμοποιούμε οργανικά υλικά και όχι χημικά, λιπάσματα. Έχουμε δύο φυτώρια μεγάλα και παράγουμε μόνοι μας το φυτωριακό υλικό με αποτέλεσμα να μην εξάγουμε συνάλλαγμα. Και αυτό μια ευφορική διαδικασία είναι. Και επίσης έχουμε 2 βιολογικές αγορές στην Λάρισα που συμμετέχουν οι παραγωγοί της Θεσσαλίας. (Άρα θα λέγατε ότι τον απασχολούν πολύ;) Πάρα πολύ. Το υλικό που βγάζουμε από την βλάστηση της πόλης μας δεν το καίμε, το κομποστοποιούμε. Έχουμε ειδικό μηχάνημα, μεγάλο, που το θρυμματίζει και το κάνουμε κόμποστ το οποίο το χρησιμοποιούμε στα πάρκα τα μεγάλα και στα άλση μας ή στους χώρους πρασίνου.

5) Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Είναι καθοριστικός για την πόλη. Κι ειδικά στο δύσκολο κλίμα που έχει η πόλη η δική μας είναι νομίζω το πιο καθοριστικό.

6) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Σίγουρα είναι το μέσο κάθε δραστηριότητας, πολιτιστικής, επικοινωνιακής. Από κάθε άποψη είναι το μέσο επικοινωνίας με τον κόσμο.

7) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Νομίζω πως αξιοποιείται πάρα πολύ. Θα μπορούσε, ή μάλλον θα έπρεπε, να υπάρχουν περισσότεροι χώροι γιατί είναι έτσι δομημένες οι πόλεις, που δεν είναι σωστά δομημένες -όπως το ξέρουμε όλοι- στη χώρα μας, και στην πόλη μας αυτό συμβαίνει κατά κόρον με αποτέλεσμα στις συνοικίες που έχουμε μεγάλη κυκλοφορία πληθυσμού να μην υπάρχουν όσοι χώροι κοινόχρηστοι θα έπρεπε να υπάρχουν. Με αποτέλεσμα οι υπάρχοντες χώροι να είναι ήδη πολύ επιβαρυνμένοι από τη χρήση των πολιτών, και αυτό το αντιμετωπίζουμε εμείς ως πρόβλημα συντήρησης των χώρων γιατί, χωρίς να το θέλουν οι κάτοικοι, χρησιμοποιούν μωρό να πω...είναι επιβαρυνμένοι απ' τη χρήση γιατί είναι πάρα πολλοί οι πολίτες που κυκλοφορούν. Αν υπήρχαν περισσότεροι χώροι και οι πολίτες θα ήταν πιο ευχαριστημένοι και οι χώροι θα συντηρούνταν πιο καλά. Αλλά εμείς έχουμε αξιοποιήσει στις κεντρικές συνοικίες της πόλης κάθε παραμικρή γωνία του χώρου. Απλά δεν υπάρχουν για να αξιοποιηθούν άλλοι στο

Σχόλιο [A61]: •Ανακίνηση (ύπαρξη κάρδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
•Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π. χ. ποδήλατο)
•Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
•Πράσινη ανάπτυξη των δημόσιων χώρων
•Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

Σχόλιο [A62]:
•Απλά περνάμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουν μέσα σε αυτόν;
•Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
•Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
•Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοιας την επικοινωνίας και τις ανταλλαγές απόψεων);

κέντρο χώροι, πρέπει να γίνουν άλλες κινήσεις, αγορά ιδιωτικών οικοπέδων, όμως αυτά είναι θέμα πολιτικής, έτσι? Θέμα οικονομικής κατάστασης.

8) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Αύξηση του αριθμού στο μέτρο του δυνατού με τα προβλήματα που υπάρχουν. Γι' αυτό δίνουμε βαρύτητα στο περιαστικό πράσινο, να αξιοποιήσουμε τη γύρω, γύρω περιοχή της πόλης για να αμβλύνουμε το δύσκολο κλίμα που έχουμε και να βοηθήσει τον κόσμο να κυκλοφορεί, να ασκείται με το ποδήλατο, με τη βόλτα του, με παιδικές χαρές, αναψυχή, με όλες τις εκδηλώσεις που θα μπορούσε να συμμετέχει ένας άνθρωπος στη φύση.

9) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Σ' αυτό έχει γίνει κάποια προσπάθεια και τα τελευταία χρόνια, όπως ξέρουμε όλοι προσπαθήσαμε να αξιοποιηθεί το Αρχαίο Θέατρο, έγινε σημαντική δουλειά αλλά σίγουρα στο βαθμό που θα έπρεπε να αξιοποιηθούν οι αρχαιολογικοί χώροι είμαστε πίσω σε αυτό τον τομέα.

10) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Ναι, ναι πάρα πολύ. Και κάποιοι χώροι όπως πχ. Το Αλκαζάρ, που είναι ένα μεγάλο πάρκο της πόλης και είναι ιστορικό για την πόλη αυτή, γίνονται πάρα πολλές εκδηλώσεις μέσα εκεί. Το Κηποθέατρο, αναψυκτήριο, μίνι γκολφ, δραστηριότητες πολλές, το πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής. Σε κάθε πάρκο ανάλογα με την ιστορία του, προσπαθούμε και γίνονται και ανάλογες εκδηλώσεις σύμφωνα με την ιστορία του κάθε χώρου. Νομίζω σε αυτό τον τομέα, είναι όλοι οι χώροι συνδεδεμένοι με την ιστορία της συνοικίας, αξιοποιούνται δηλαδή με τέτοιο σκοπό οι χώροι όλοι.

11) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Βεβαίως, νομίζω στο θέμα αυτό δόθηκε απ' όλες τις Δημοτικές αρχές ιδιαίτερη φροντίδα, στο πράσινο της πόλης, και νομίζω επειδή είναι τελείως απαραίτητο σε αυτή τη πόλη λόγω του κλίματος και της μορφολογικής θέσης που έχει, δόθηκε βαρύτητα απ' όλες τις δημοτικές αρχές. (Θα συνεχίσει αυτό?) Θα συνεχίσει αυτό?

Πιστεύω ναι... Κάνουμε μια βοτανική συλλογή αυτή τη στιγμή, όχι τόσο που θα θέλατε να κάνουμε, μία καλή προσπάθεια στο πάρκο του Αλκαζάρ για να μπορούμε να βοηθήσουμε τα παιδιά των σχολείων μας να μπορούν να

Σχόλιο [A63]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buyer Hamam, γύρω στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχλπίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
- Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

Σχόλιο [A64]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, τόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλη; Νοηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται απλά ή είναι ζωτικός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

ξεχωρίσουν τα καλλωπιστικά είδη...πιο πολύ εκπαιδευτικής θέλουμε να είναι, όχι, όλον τον κόσμο θα μπορεί να βοηθάει, θα μπορεί να ξέρει ο πολίτης ποια φυτά είναι αυτά που αντέχουν στο κλίμα μας εδώ για να μπορεί να τα χρησιμοποιεί και στον δικό του τον κήπο. Η και να αναγνωρίζει όλα τα φυτά που έχουμε στα πάρκα, με τις ταμπέλες, με όλα, με ενημέρωση κτλ. Μια καλή προσπάθεια αλλά όχι όσο θα μπορούσαμε να...δηλ θα υπήρχε μια δυνατότητα να πάρουμε ένα πολύ μεγάλο βοτανικό κήπο που θα βοηθούσε περισσότερο.

Αυτό είναι βέβαια πάντα σε σχέση με τις δυνατότητες που έχουμε.

12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;
Ναι, ναι...Κατά καιρούς κάνουμε κάποιες περιβαντολογικές εκδηλώσεις με τη συμμετοχή συλλόγων, ομάδων πολιτών, σχολείων για την ευαισθητοποίηση για το περιβάλλον. Επίσης, μέσα απ' την εφημερίδα κάποια κείμενα για την ευαισθητοποίηση των πολιτών όσον αφορά το δέντρο που είναι στο πεζοδρόμιο τους, το πάρκο, την καθαριότητα των χώρων...Τα τελευταία χρόνια μπορώ να πω είναι πιο ευαισθητοποιημένοι οι πολίτες, τα παιδιά στα σχολεία είναι πάρα πολύ σε σχέση με τα χρόνια που δημιουργήθηκε η Υπηρεσία την δεκαετία του '80. Τώρα είναι πάρα πολύ ευαισθητοποιημένοι οι πολίτες και οι μαθητές, γενικά οι πολίτες που ζουν μέσα στην πόλη. Θα έλεγα γενικά πως έχει την διάθεση, σε ένα μέτριο επίπεδο ίσως..

13) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Υπάρχει περιθώριο πολύ, πάρα πολύ. Και διάθεση απ' το Δήμο υπάρχει...Από τους πολίτες δεν μπορώ να πω ότι υπάρχει το ίδιο ενδιαφέρον αλλά ίσως είμαστε εμείς υπεύθυνοι για να ευαισθητοποιούμε τους πολίτες περισσότερο. Θα πρέπει νομίζω και από τις δυο πλευρές να υπάρχει αντίστοιχη θέληση για να προχωρήσουμε περισσότερο. Γιατί λίγο σ' αυτό το θέμα έχουμε ένα πρόβλημα, θα μπορούσαν δηλ να προστατευθούν περισσότερο από τους πολίτες οι χώροι. Έχουμε ένα μικρό πρόβλημα σε αυτό. Πιστεύω δηλ και ευελπιστούμε και με τη δική μας τη θέληση και αυτή των πολιτών, με όλα τα περιβαντολογικά προγράμματα που κάναμε και τις ενέργειες όλες ότι θα μπορούμε να ευαισθητοποιούμε ακόμη περισσότερο τον κόσμο.

14) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Ναι, ναι, σε αυτό μπορώ να πω πως οι πολίτες είναι πάρα πολύ ευαισθητοποιημένοι με τον πολιτισμό της περιοχής μας, συμμετέχουν πάρα πολύ. Και στην κορυφαία εκδήλωση μας, στο Φεστιβάλ του Πηνεϊού γίνονται εκδηλώσεις για 15 μέρες συνεχόμενες.. Επίσης στον Αγ. Αχιλλείο που είναι ο

Σχόλιο [A65]:

α) Πράσινη ανάπτυξη δημόσιων χώρων.

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π.χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφοράς πιο φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π.χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π.χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

πολιούχος της πόλης μας, έχει πολιτιστική δράση ο Δήμος μας συνέχεια, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και με αποκορυφώσεις στις μεγάλες γιορτές της πόλης. Βέβαια ο πολιτισμός δεν έχει όριο ποτέ, θα έλεγα πάντως πως συμμετέχουν σε ικανοποιητικό βαθμό.

15) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Καλό επίπεδο ζωής θεωρώ, να μπορεί να ζήσει ο πολίτης με φυσικό τρόπο, πράγμα που οι μεγαλουπόλεις της χώρας μας στο οποίο υστερούν, όπως είναι δομημένες υστερούν πάρα πολύ. Όνειρό όλων θα ήταν να υπήρχαν και στην Ελλάδα πόλεις όπως είναι η Πράγα, όπως είναι άλλες ευρωπαϊκές πόλεις, ακόμα και στη Σόφια έχει 3.000 στρέμματα μέσα στο κέντρο της πόλης, νομίζεις ότι είσαι στη φύση. Αυτό δεν το έχουν οι δικές μας οι πόλεις. Εμείς προσπαθούμε εδώ, σαν υπηρεσία, να αμβλύνουμε αυτήν την κατάσταση και να βελτιώσουμε την ποιότητα της ζωής των πολιτών, αλλά στα όρια του δυνατού, σύμφωνα με τις δυνατότητες που υπάρχουν.

16) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Να σας πω, ο Δήμος Λαρισαίων, και με προϋπόθεση την δομή της πόλης που είπαμε και προηγουμένως και δεν επιτρέπει αυτή τη στιγμή να κάνουμε καθοριστικές παρεμβάσεις, όπως για παράδειγμα να γκρεμίσουμε ένα τετράγωνο και να φτιάξουμε πάρκο. Αυτά είναι λίγο δύσκολα.. Ωστόσο η πόλη έχει πολύ καλό επίπεδο καθαριότητας, πολύ ποιοτικό πράσινο, όχι όσο θα έπρεπε να υπάρχει αλλά πολύ ποιοτικό και όσον αφορά τον πολιτισμό, τις περιβαλλοντικές δράσεις κλπ είναι σε καλό επίπεδο. Είναι μια πόλη στην Ελλάδα η οποία σε αυτά τα πράγματα είναι καλά, και στον πολιτισμό, έχει Ωδείο εδώ και πολλά χρόνια, έχει Πινακοθήκη, και θα μπορούσα να πω από τις καλύτερες.. Οπότε θα έλεγα πως έχει καλό επίπεδο σαν πόλη, αλλά περιθώρια βελτίωσης υπάρχουν και πρέπει να υπάρχουν πάντα, είμαστε σε ένα καλό επίπεδο αλλά πρέπει να γίνουμε καλύτεροι.

17) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Είναι όχι απλά σημαντικό, είναι καθοριστικό..

18) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Και αυτό είναι καθοριστικό, βεβαίως και είναι καθοριστικό! Ο άνθρωπος είναι φτιαγμένος για την φύση, δεν είναι για τα διαμερίσματα, όσο εμείς θέλουμε να τον περιορίσουμε μέσα στα σπιρτόκουτα, είναι πρόβλημα.. Ο άνθρωπος πρέπει να είναι συνδεδεμένος με την φύση, και σε αυτό η δική μας υπηρεσία βοηθάει, όσο μπορεί, με την δημιουργία, πρασίνου σε όλους τους κοινόχρηστους χώρους, και με στόχο το ποιοτικό πράσινο. Αλλά

εντάξει, δεν φτάνει αυτό θα θέλαμε να είναι πολύ παραπάνω, σίγουρα πολύ περισσότερο..

(και ερχόμαστε έτσι και στην επόμενη ερώτηση..

19) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Σε σχέση με τις πόλεις της χώρας μας, είμαστε σε πολύ καλό ποσοστό, αλλά δε λείπει τίποτα αυτό, αν συγκριθούμε με άλλες ευρωπαϊκές πόλεις είμαστε πολύ πίσω σε αυτό. Είναι και οι πόλεις λάθος δομημένες, οι πόλεις αυτές (οι ευρωπαϊκές) κτίστηκαν μέσα στο πράσινο, εμείς προσπαθούμε να βάλουμε το πράσινο μέσα στις ήδη κτισμένες πόλεις, στο ήδη δομημένο περιβάλλον του. Εκεί είναι η σαφής διαφορά που υπάρχει. (Γίνονται όμως κινήσεις για την βελτίωση του ποσοστού πρασίνου;) Γίνονται, και πάρα πολλές μάλιστα. Αυτή τη στιγμή διαμορφώνουμε την κοίτη του Πηνειού μέσα από το ΕΣΠΑ, που συμμετέχει ενεργά στην πόλη, και προσπαθούμε να αναπτύξουμε την περιαστική ζώνη του πρασίνου, γιατί εκεί υπάρχουν κοινόχρηστοι χώροι, στο κέντρο δεν υπάρχουν άλλοι τέτοιοι χώροι για να τους αξιοποιήσουμε, μακάρι να υπήρχαν.. (Διάβαζα πως πρόκειται να γίνει κάποια αξιοποίηση και της περιοχής του Μεζούρλου, ισχύει κάτι τέτοιο;) Κοιτάξτε αυτός ο χώρος είναι χώρος που δεν υπάρχει στα μεγέθη των πόλεων της Ελλάδας. Είναι ένα πάρκο 500 στρέμματα, τα 150 είναι από παλιά πευκοφυτεμένο και το υπόλοιπο το φτιάξαμε με πρόγραμμα της Ε. Ε. το 2000- 01 φυτεύσαμε γύρω στα 13.000 δέντρα τα οποία με πάθος τα υποστήριξε η υπηρεσία μας για να μπορέσουμε να τα ζήσουμε και χθες που πήγα, όταν είδα πόσο μεγάλα, γιατί μεγάλωσαν πάρα πολύ και άρχισε και δείχνει το πάρκο αυτό, το οποίο θα δώσει πραγματικά ανάσα στη πόλη εφ' όσον μεγαλώσουν τα δέντρα κι άλλο και γίνουν κάποιες δραστηριότητες μέσα, διάδρομοι κυκλοφορίας, να μπορεί να γίνεται ιππασία με άλογα, κάποια στιγμή, δε ξέρω αυτά είναι και θέματα της δημοτικής αρχής, να γίνει κάποιο αναψυκτήριο για να μπορεί να πηγαίνει ο κόσμος, κάποιες παιδικές χαρές κα Υπάρχουν τόσο μεγάλα περιθώρια, τέτοιων δραστηριοτήτων να δημιουργηθούν εκεί μέσα για να δώσουν μια ανακούφιση, γιατί πραγματικά είναι ένας μεγάλος χώρος και μπορεί να βοηθήσει πάρα πολύ. Είναι και ιστορικό το πάρκο αυτό, δυστυχώς με κακή μνήμη, αλλά πρέπει τα τις έχουμε στο μυαλό μας τις μνήμες όλες και τις καλές και τις κακές.

20) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Βεβαίως, χώροι έμπνευσης, δεν υπάρχει καλύτερο πράγμα από τους χώρους πρασίνου για να προσφέρει έμπνευση για την τέχνη .. Και να πούμε και ένα άλλο πράγμα, όλα τα νιόπαντρα ζευγάρια ενώ παλαιότερα

Σχόλιο [A66]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

πήγαιναν σε στούντιο για τις φωτογραφίες, τώρα προτιμούν χώρους όπως το Αλκαζάρ, το αισθητικό άλσος, ακόμα και στο Μεζούρλο, έξω στη φύση. Και αν είναι χώροι έμπνευσης γιατί να μην είναι και φιλοξενίας;

21) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης;

Είναι πάρα πολύ σημαντικό, ναι πάρα πολύ.. και σε τέτοιου μεγέθους πόλεις όπως η Λάρισα, η οποία λέμε ότι είναι μεγάλη αλλά δεν μπορεί να χαρακτηριστεί και ως μεγαλούπολη.. Οπότε κάλλιστα θα μπορούσε να χρησιμοποιείται το ποδήλατο σε πολύ μεγάλο ποσοστό.

22) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;

Όσο γίνεται, όσο του επιτρέπεται, νομίζω κάνει αρκετές προσπάθειες..
Ναι, ναι προσπαθεί.

23) Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσω μετακίνησης;

Όχι.. Αν και είναι πρωτοπόρος ο Δήμος στην κατασκευή ποδηλατόδρομων, αλλά επειδή είναι και έτσι δομημένη η πόλη από την αρχή είναι δύσκολο.. κάνει ο δήμος σοβαρές προσπάθειες να δημιουργήσει ένα κύκλωμα ποδηλατοδρόμων αλλά και με τους πεζόδρομους, αλλά δε μπορώ να πω πως είναι αποτελεσματική 100% η προσπάθεια του. Είναι δύσκολο να λειτουργήσει στην πράξη, αλλά βέβαια είναι και η νοοτροπία μας ακόμα να χρησιμοποιούμε πολύ το αυτοκίνητο, αν και δείχνει τα τελευταία χρόνια να αλλάζει η νοοτροπία, τουλάχιστον στους νέους. Γενικά η δική μου γενιά ελπίζει πολλά σε σας, τη δική σας γενιά, γιατί εμείς, δεν ενεργήσαμε σε πολλούς τομείς σωστά και ευελπιστούμε σε εσάς.. Και θα ήθελα εδώ, με χαρά, να πω ότι από την δημιουργία της υπηρεσίας μέχρι σήμερα βλέπω μεγάλη αλλαγή και ειδικά στην νεολαία, τα πρώτα χρόνια, επειδή εμείς έχουμε πρόγραμμα διαχείρισης εργασίας εδώ, δηλαδή το 7ωρο της ημέρας το αναλύουμε αν ά ώρα σε τι αντικείμενο δουλεύουν οι εργαζόμενοι, τι εργασία κάνουν και σε πιο χώρο, που δεν το έχουν ούτε ιδιωτικές επιχειρήσεις αυτό το πρόγραμμα, και παρακολουθούμε αναλυτικά τα στοιχεία μας. Από την δεκαετία το '80 μέχρι σήμερα ξοδεύαμε το 25% της εργασίας μας στον καθαρισμό των χώρων πρασίνου και σήμερα ξοδεύουμε το 2%, δηλαδή πηγαίναμε σε ένα χώρο το πρωί και βρίσκαμε έναν πανικό από μπουκάλια, κόκα κόλες, πλαστικά, γαριδάκια και ότι άλλο θες, τώρα ελάχιστα θα δεις και αυτό ξεκινά και από τα σχολεία, την παιδεία μας. Και νομίζω ότι οι νέοι μας είναι πολύ πιο ευαισθητοποιημένοι από την γενιά τη δικιά μας σχετικά με το περιβάλλον. Και με την ευκαιρία να σας πω ότι το 1983, όταν διορίστηκα εγώ, είχαν ένα πάθος να τα κλείσουν όλα να τα κάνουν τσιμέντο τα προαύλια για να μην πατάμε λάσπες τα παιδιά, μετά από 10 περίπου χρόνια, περίπου 1993 - 1995, άρχισε η νοοτροπία να αλλάζει, και όλοι ζητούσαν να πάνε να σπάσουμε το τσιμέντο και να βάλουμε δεντροδόχους για να μπουν δέντρα, γιατί είχαν πρόβλημα ειδικά τα καλοκαίρια με τον ήλιο, που καίει και πολύ εδώ στην Λάρισα, έβραζε ο

τόπος και δεν είχαν τα παιδιά που να σταθούν. Και αυτά τα ανέφερα γιατί είναι σημάδια ότι αλλάζουμε λογική όσον αφορά την αντιμετώπισή μας απέναντι στο περιβάλλον.

24) Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;

Υπάρχει πλέον, τις ώρες αιχμής ειδικά, κυκλοφοριακό πρόβλημα, και αυτό είναι ένα θέμα, το οποίο και θα μπορούσε να βοηθηθεί από την αύξηση της χρήσης των ποδηλάτων.

25) Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name , μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;

Η Λάρισα είναι μια πόλη που μπορεί να προβάλλει περισσότερο τον πολιτισμό της, τις πολιτιστικές δραστηριότητες της, το περιβάλλον της γενικότερα. Είναι μια πόλη που σε επίπεδο χώρος έδωσε πραγματικά μεγάλη σημασία, στην καθαριότητα, στο πράσινο και στις οικολογικές και πολιτιστικές δράσεις της. Ταυτότητα της πόλης είναι το αρχαίο θέατρο και το φρούριο, που την χαρακτηρίζει περισσότερο και το Αλκαζάρ, βέβαια, αυτό το κέντρο της πόλης. Όταν ακούς Λάρισα στο μυαλό έρχεται το θέατρο, το Αλκαζάρ και το θέατρο. Να πω και κάτι που ξέχασα , είναι η πρώτη πόλη που καθιέρωσε σε μεγάλη κλίμακα τους πεζόδρομους, η πεζοδρόμηση την χαρακτηρίζει σίγουρα στην νέα της ιστορία. Είναι η πόλη η οποία πρώτη από όλες τις ελληνικές πόλεις έκανε πεζοδρόμηση, η οποία δίνει πραγματικά μια άλλη διάσταση στην πόλη, στην κυκλοφορία των πολιτών, στην ανάπτυξη των καταστημάτων, στην αγορά, για την οποία μάλιστα καμαρώνουμε εμείς οι Λαρισαίοι ότι έχουμε πολύ ωραία αγορά, και σε αυτά βοήθησαν πολύ οι πεζόδρομοι που έγιναν εδώ και πολλά χρόνια. Βέβαια δε νομίζω πως όλα αυτά τα προβάλλουμε τόσο πολύ προς τα έξω, έξω δηλαδή από την πόλη..

26) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;

Η πόλη έχει κάνει πάρα πολλά πράγματα αλλά, κατά την άποψή μου ίσως θα μπορούσαμε να προβάλλουμε περισσότερο το ιστορικό κέντρο της πόλης, το οποίο θα πρέπει και να το αξιοποιήσουμε παραπάνω. Να δώσουμε έμφαση στο φρούριο, σε συνδυασμό με το αρχαίο θέατρο, στην ανάπτυξη και την προβολή τους, όπως και το Β' αρχαίο θέατρο, αλλά και τον Πηνειό, που είναι χαρακτηριστικό σημείο της πόλης, είναι η αξιοποίηση της κοίτης του ποταμού, η οποία και γίνεται. Όλα αυτά νομίζω πως είναι τα χαρακτηριστικά, τα βασικά χαρακτηριστικά που ταυτοποιούν την πόλη.

27) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

Βιώσιμη.. είναι σχετικό {γελά} Νομίζω σε καλό επίπεδο, σε καλό επίπεδο ειδικά αν την συγκρίνουμε με άλλες πόλεις.

28) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Μμ.. Κέντρο της Ελλάδος.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης****Συνέντευξη με την Αντιδήμαρχο Πολιτισμού, Νεολαίας & Κοινωνικών Πολιτικών****1) Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητές σας ;**

Είμαι ο Σπύρος Μπαρμπούτης αντιδήμαρχος Πολιτισμού , Νεολαίας και Κοινωνικών Πολιτικών.

2) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;

Μέχρι τώρα ο Δήμος Λαρισαίων είχε έναν ειδικό οργανισμό, τον πολιτιστικό οργανισμό του Δήμου, ο οποίος έχει επεκταθεί και έχει γίνει οργανισμός πολιτισμού και αθλητισμού και επιστημών. Δίνει πολύ μεγάλη σημασία γενικά στον πολιτισμό και στις αρμοδιότητες του δήμου και στην ανάπτυξη του. Κάθε χρόνο κάνει πάρα πολλές εκδηλώσεις, συνδιοργανώνει ή οργανώνει πάρα πολλές εκδηλώσεις, που αναφέρονται σε όλα τα είδη πολιτισμού ή τέχνης. Και έτσι ερχόμαστε και στο θέατρο, το ΔΗΠΕΘΕ της Λάρισας, το Θεσσαλικό θέατρο, το οποίο είναι σε πάρα πολύ υψηλό επίπεδο εδώ και 30 τόσα χρόνια, με μεγάλο βαθμό αποδοχής όχι μόνο στην Λάρισα, με εμφανίσεις σε όλη την Ελλάδα. Έχουμε και το Ωδείο του οποίου και γιορτάσαμε τα 80 χρόνια λειτουργίας του με πάρα πολύ εξειδικευμένο προσωπικό, καθηγητές αλλά και πολλούς μαθητές. Την συμφωνική ορχήστρα νέων, αφού αναφερόμαστε στο Ωδείο, και άλλες χορωδίες του Ωδείου και όχι μόνο. Επίσης υπάρχει η ανώτερη σχολή χορού στη Λάρισα, πάλι αναφερόμαστε στο Δήμο Λαρισαίων, με πολλές επιτυχίες από απόψεως μαθητών και πτυχιούχων. Ενώ ένα μεγάλο στοιχείο πολιτισμού είναι για την πόλη μας η Δημοτική Πινακοθήκη Γ. Ι. Κατσίγρα που εγκαινιάστηκε το 2003 από τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κ. Στεφανόπουλο και περιέχει μια μεγάλη αξιόλογη σειρά έργων. Ένα σημαντικό πολιτιστικό γεγονός είναι το φεστιβάλ Πηνειού που διαρκεί περίπου ένα μήνα, από τις 11 ως τις 19 Ιουνίου, με πρόθεση ο Λαρισαίος αλλά και ο επισκέπτης να κατέβουν κοντά στο ποτάμι, όπου έχουν γίνει πάρα πολλά έργα αξιοποίησης της όχθης του ποταμού. (Άρα σχετίζετε σε μεγάλο βαθμό;) Ναι, βεβαίως, σχετίζετε σε πολύ μεγάλο βαθμό.

- 3) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;

Είναι ένα σημαντικό θέμα. Και όπως ανέφερα υπάρχουν αίθουσες πολιτισμού στον Δήμο Λαρισαίων, είναι το Χατζηγιάνειο Πνευματικό Κέντρο, είναι το Ωδείο, είναι η Δημοτική Πινακοθήκη που έχει ένα χώρο συναυλιών – παραστάσεων και εκδηλώσεων γενικά, επίσης είναι το θέατρο του ΟΥΙΛ, ένα καινούργιο θέατρο που δεν έχει ολοκληρωθεί βέβαια, αλλά έχει ολοκληρωθεί η κάτω ισόγειος αίθουσα που φιλοξενεί τώρα την έκθεση θεατρικών ενδυμάτων του Θεσσαλικού, όλοι αυτοί είναι χώροι που αναπτύσσονται δραστηριότητες πολιτισμού. Και βεβαίως και ανοιχτοί χώροι όπως ο Πηνεϊός, την πρωτομαγιά υποδεχόμαστε την άνοιξη με εκδηλώσεις στην Γεωργική Σχολή και βεβαίως ένας ακόμα ανοιχτός χώρος είναι και το κηποθέατρο, στο Αλκαζάρ.

- 4) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;

Και σε αυτό θα έλεγα ο Δήμος Λαρισαίων είναι πρωτοπόρος. Δηλαδή έχει εφαρμόσει την ανακύκλωση, έχει εφαρμόσει μεθόδους για την προστασία του περιβάλλοντος, για παράδειγμα δεν υπάρχει κανένα δημοτικό κτήριο στη Λάρισα ούτε σχολείο που να καταναλώνει πετρέλαιο είναι όλα συνδεδεμένα με φυσικό αέριο που έχει οπωσδήποτε λιγότερη επιβάρυνση προς το περιβάλλον. Σήμερα το βράδυ θα έχουμε το «Μαθητικό Συμβούλιο» και περνάμε και μια πολιτική στους μαθητές μας με αυτόν τον τρόπο για θέματα περιβάλλοντος. Δηλαδή, και φέτος 45 μαθητές θα αναπτύξουν τις απόψεις τους και τις σκέψεις στον χώρο του δημοτικού συμβουλίου πάνω σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος, ιδίως για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Κάθε φορά κάνουμε εκδηλώσεις στις πλατείες και φυσικά σε όλες τις συνοικίες της Λάρισας και των νέων Δήμων Κολιάδας και Γιάννουλης που ήρθαν στο Δήμο Λαρισαίων.

- 5) Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Είναι σημαντικός, διότι ο ανοιχτός χώρος μπορεί να προσελκύει περισσότερους συμπολίτες, θεατές ή συμμετέχοντες σε εκδηλώσεις. Άρα λοιπόν είναι λοιπόν ένα από τα σημαντικά στοιχεία που θα πρέπει να προσέξουμε όλοι μας για τον πολιτισμό.

- 6) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Όλες οι πλατείες μας είναι διαμορφωμένες έτσι ώστε, όπως ανέφερα και νωρίτερα, να γίνονται διάφορες εκδηλώσεις, όταν βεβαίως ο καιρός το επιτρέπει, αλλά η κεντρική μας πλατεία γίνεται δύο φορές το χρόνο το παραδοσιακό μας χωρίο, πάλι μια εκδήλωση σημαντική, με χορούς κ.α.

Σχόλιο [A67]: • Ανακύκλωση (υπαρξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
• Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π.χ ποδήλατο)
• Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
• Πρόσβαση ανάπτυξη των δημοσίων χώρων
• Αύξηση των ανοιχτών και πράσινων χώρων της πόλης

Σχόλιο [A68]:
• Απλά περνούμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουμε μέσα σε αυτόν;
• Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
• Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
• Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοιας την επικοινωνίας και τις ανταλλαγής απόψεων);

Επίσης όλες οι εκδηλώσεις θρησκευτικές πολιτικές κλπ μπορούν να γίνουν και στους ανοιχτούς χώρους.

- 7) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Έχουμε πει ήδη τις δράσεις που αναπτύσσουμε σε δημόσιους και ανοιχτούς χώρους, θα έλεγα έτσι πως έχει αξιοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν υπάρχουν και δυνατότητες βελτίωσης.

- 8) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Ο δημόσιος χώρος .. (...) Εδώ έχω παραλείψει να πως ένας σημαντικός χώρος για την πόλη μας είναι το αρχαίο θέατρο που είναι στο εσωτερικό της πόλης, είναι σε φάση αναστήλωσης αυτή την στιγμή. Είναι ένα από τα μεγαλύτερα θέατρα και αυτή την στιγμή ίσως είναι το μοναδικό θέατρο στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή που είναι μέσα στην πόλη, με θέσεις περίπου 10.000 θεατών και κατασκευής του 3^{ου} π. Χ. αιώνα. Ο χώρος γύρω από το θέατρο έχει διαμορφωθεί, είναι και το φρούριο εκεί με τις αντίστοιχες πλατείες πρέπει να πούμε, έχει διαμορφωθεί έτσι να είναι ένας χώρος και εκεί πολιτισμού. Βεβαίως είναι ένας εμπορικός δρόμος εκεί μπροστά αλλά η διαμόρφωση αυτού του χώρου έχει τιμηθεί από τον πανελλήνιο σύλλογο πολεοδόμων.

- 9) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Ήδη είπαμε για το αρχ. θέατρο και υπάρχει και το δεύτερο αρχ. θέατρο, έχουμε ζητήσει από το κεντρικό αρχαιολογικό συμβούλιο να κάνουμε παραστάσεις σε αυτό το αρχ. θέατρο που είναι σε αναστήλωση (Β' αρχ. θέατρο), βεβαίως η άδεια δεν είναι τόσο εύκολη, γιατί το αρχαιολογικό συμβούλιο πρέπει να ολοκληρωθεί. Επίσης έχουμε κάνει μέσα στο θέατρο (Α' αρχ. θέατρο) την υποδοχή την υποδοχή της φλόγας των ολυμπιακών αγώνων. Έχει αξιοποιηθεί δηλ. και ο ανοιχτός χώρος αλλά και το ίδιο το αρχ. θέατρο που εμείς θεωρούμε ένα από τα μεγαλύτερα στην Ελλάδα. Νομίσω αξιοποιήθηκε στο μέγιστο βαθμό.

- 10) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Ναι, έχουν ενταχθεί. Βεβαίως η πλήρης ένταξη τους και αξιοποίηση και χρήση τους από τα δρώμενα της πόλης θα γίνει όταν ολοκληρωθεί πλέον η αναστήλωση τους.

- 11) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Βεβαίως, βεβαίως, έστω και μέσα σε αυτές τις δύσκολες οικονομικές συγκυρίες θα προσπαθήσει να κάνει αυτήν την αξιοποίηση. Εμείς θα προσπαθήσουμε πραγματικά πολύ.

- 12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;

Σχόλιο [A69]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λούτρο (Buyer Hapmani, γύρω στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί Τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχλλίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
- Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

Σχόλιο [A70]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, τόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλης, Νοηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται απλά ή είναι ζωηρός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης.

Η συμμετοχή των πολιτών στον Δήμο είναι αρκετά μεγάλη. Πάντονται γίνονται, όταν θα γίνουν κάποιες μεταβολές είτε σε δρόμους είτε σε πλατείες παίρνουμε την γνώμη των συμπολιτών που κατοικούν σε εκείνη την περιοχή αλλά και γενικότερα των συλλόγων οι οποίοι ασχολούνται μετά του Δήμου.

13) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Οι εκδηλώσεις είναι ένα σημαντικό θέμα για την ανάδειξη των δημόσιων χώρων και βεβαίως σημαντική είναι η διάθεση κονδυλίων για την συνεχή ανάπτυξη τους και βεβαίως ανακαίνιση τους.

14) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Ναι, το μεγαλύτερο ποσοστό των πολιτών και βοηθά στην συντήρηση τους και θέλει να γίνονται εκδηλώσεις στο δημ. χώρο. Βεβαίως, όπως σε κάθε κοινωνία υπάρχουν και μερικοί διαφωνούντες, αλλά οι περισσότεροι ανταποκρίνονται σε ικανοποιητικό βαθμό.

15) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Μάλιστα, (...) Το βασικότερο για μας για έναν συμπολίτη είναι η εργασία, ένα από τα σημαντικότερα είναι η εύκολη πρόσβαση σε αυτήν, όπως επίσης και η εύκολη κίνηση στο κέντρο της Λάρισας, και πιστεύω αυτό επιτευχθεί με τις ανακαινίσεις των δρόμων, των πλατειών κλπ. σε μεγάλο βαθμό.

16) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Η Λάρισα πια είναι μια μεγαλούπολη, είναι μια πόλη με πληθυσμό πάνω από 200. 000, υπάρχει ενδιαφέρον από τους συμπολίτες για όλα όσα γίνονται σε εκείνη και είναι πάρα πολύ καλή η διαμονή σε αυτή. Βεβαίως ακόμα δεν έχει γίνει όπως είναι οι πολύ μεγάλες πόλεις όπως είναι η Θεσσαλονίκη ή η Αθήνα απρόσωπη, είναι και μια μεγάλη πόλη αλλά οι κοινωνία της έχει ακόμα μια συνοχή, η οποία και είναι σημαντικό στοιχείο και για το Δήμο Λαρισαίων και για όλους μας. Θα έλεγα, λοιπόν, πως το επίπεδο ζωής στη Λάρισα είναι πολύ καλό.

17) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Είναι βεβαίως σημαντικό, γιατί η καλή ζωή, ο τρόπος ο σωστός για να ζεις, θα σου δώσει την ευκαιρία ώστε να ασχοληθείς περισσότερο και με τον πολιτισμό.

18) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Είναι ένα από τα σημαντικά στοιχεία, διότι έχει πάρα πολλά στοιχεία της πόλης όπως είναι η ρύπανση, η θερμοκρασία και η διαφορά θερμοκρασία από το χειμώνα στο καλοκαίρι. Βεβαίως είναι ένα από τα σημαντικά στοιχεία που θα πρέπει να προσεχθούν, δίνουμε μεγάλη σημασία στο

Σχόλιο [A71]:

α) Πράσινη ανάπτυξη δημοσίων χώρων

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π.χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφορά πιο φιλικών στο περιβάλλον, κ.α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π.χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ.α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π.χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ.α.)

πράσινο, όπου είχαμε και μια μεγάλη ατυχία το 2001 με την πολύ χαμηλή θερμοκρασία τον χειμώνα, -28 βαθμούς, είχαν καεί πάρα πολλά δέντρα τα οποία έχουν αντικατασταθεί βέβαια σήμερα από τον δήμο Λαρισαίων, και στο Μεζούρλο, μια περιοχή σχεδόν μέσα στην Λάρισα έχουμε φυτέψει σχεδόν 15.000 πριν τρία χρόνια και σε λίγο θα είναι ένας νέος πνεύμονας πρασίνου. Είναι δηλαδή πάρα πολύ σημαντικό, άλλωστε την Λάρισα την λέμε και πράσινη πόλη.

19) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Όπως το ανέφερα, άλλωστε είναι και το σλόγκαν που γράφεται και στα αυτοκίνητα του Δήμου «Λάρισα πράσινη πόλη». Δε θα μπορούσε, λοιπόν, το ποσοστό αυτό να μην είναι ικανοποιητικό.

20) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Και χώροι έμπνευσης και φιλοξενίας, όλα αυτά γίνονται και στην πόλη μας, οι χώροι του πρασίνου που συνδέονται και πλατείες ή άλλες διεξόδους που γίνονται ακριβώς εκδηλώσεις πολιτισμού, όπως χορών, όπως έχω αναφέρει είτε στις συνοικίες είτε και στην κεντρική πλατεία ή και στην πλατεία του φρουρίου, γίνονται πάντα εκδηλώσεις, ή επιστημονικές όπως οι εκδηλώσεις του αστεροσκοπείου μας ή οι πολιτιστικές εκδηλώσεις που κάνει και ο Πολιτιστικός μας Οργανισμός. Έχουμε δείξει και έμπρακτα, λοιπόν, έχουμε δείξει πως η σχέση αυτόν τον δύο μπορεί να είναι πολύ μεγάλη.

21) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης;

Η Λάρισα έχει ένα μεγάλο δίκτυο ποδηλατοδρόμων, περίπου 15,5 χιλιόμετρα, τα οποία αρκετοί Λαρισαίοι τα χρησιμοποιούν, βοηθάει και το ότι είναι επίπεδη η πόλη. Βεβαίως έχουμε και τα εμπόδια, πολλές φορές αποκλείουμε κάποιο ποδηλατόδρομο με το αυτοκίνητο, μηχανή ή με κάποιο εμπόδιο που μπορεί να βάζει κάποιος καταστηματούχος. Αλλά προσπαθούμε οι ποδηλατόδρομοι να είναι ελεύθεροι ώστε να χρησιμοποιούνται. Επίσης ο Δήμος Λαρισαίων έχει κάποια ποδήλατα στην κεντρική πλατεία τα οποία και δίνει δωρεάν να κάνει τη βόλτα του ή να τελειώσει τις δουλειές του ένας συμπολίτης και να το παραδώσει πάλι μόνο με την ταυτότητα του.

22) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;

Φυσικά και την στηρίζει πάρα πολύ, στο μέγιστο δυνατό βαθμό.

23) Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσο μετακίνησης;

Όχι τόσο αρκετά. Θα πρέπει να χρησιμοποιείται περισσότερο. Γι' αυτό άλλωστε και ο Δήμος έχει κάνει αυτούς τους ποδηλατόδρομους με το μεγάλο μήκος που ανέφερα. Βεβαίως και χρησιμοποιείται αλλά όχι πάρα πολύ.

Σχόλιο [A72]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

24) Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;

Πάρα πολλά. Πρώτα από όλα για λόγους υγείας των συμπολιτών μας, δεύτερον λιγότερη ρύπανση από την κίνηση των αυτοκινήτων. Βέβαια δίνουμε μεγάλη σημασία και στα ΜΜΜ που είναι η αστική μας συγκοινωνία και συμβάλουν στην μεταφορά με λιγότερη χρήση των αυτοκινήτων.

25) Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει *brand name*, μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;

Εεε, γενικότερα είναι η πόλη του Αγίου Αχιλλείου, ο πολιούχος της πόλης μας, άλλωστε κατά τη διάρκεια του Μάιου γίνονται πολλές εκδηλώσεις, αναφερόμαστε στα Αχιλλεία, που γίνονται προς τιμήν του Αγίου. Τώρα να μην πούμε πως είναι και η πόλη που δεν κοιμάται ποτέ, αλλά και αυτό είναι..

26) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;

Ένα άλλο είναι ότι είναι πρωτεύουσα της Θεσσαλίας!

27) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

Η ζωή στην Λάρισα είναι αρκετά καλή και βεβαίως προσπαθούμε να την βελτιώσουμε ακόμα περισσότερο, αλλά νομίζω πως η ποιότητα ζωής και ο βαθμός των δημιουργικών δραστηριοτήτων είναι πολύ καλός αλλά πάντα μπορεί να γίνει καλύτερος.

28) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Δύσκολο αυτό.. (...) Με μια φράση; (...) Το σλόγκαν της παράταξης που αυτή τη στιγμή είναι στον δήμο είναι «Λάρισα η πόλη του αύριο», εγώ θα συμπλήρωνα η Λάρισα του πολιτισμού.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης****Συνέντευξη με την Αντιδήμαρχο Διοικητικών Μέτρων**

30) Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητες σας ;

Η σημερινή μου αρμοδιότητα σε σχέση με τον Δήμο είναι Αντιδήμαρχος Διοικητικών Μέτρων που αφορά την Δημοτική αστυνομία, τα ΚΕΠ και ένα μέρος των οικονομικών σε σχέση με τα καταστήματα, υγειονομικού ενδιαφέροντος. Επίσης ήμουν 2 χρόνια στην Κοινωνική Πολιτική και πρόεδρος της Δημοτικής Κοινωφελούς Επιχείρησης Λάρισας και τα προηγούμενα 2 χρόνια ως Πρόεδρος του Πολιτιστικού Οργανισμού Λάρισας,

31) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;

Θεωρώ πως σχετίζεται πάρα πολύ ο Δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα. Τα προβλήματα όμως τα υφιστάμενα σήμερα, είναι περισσότερο οικονομικά και αυτά είναι μας αποτρέπουν από παραπάνω ενέργειες σήμερα. Σίγουρα ο Δήμος μπορεί, όχι μόνο μπορεί αλλά και υλοποιεί όλα τα πολιτιστικά προγράμματα, απλά αυτό που είπα προηγουμένως.

32) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;

Σίγουρα εκτός από τους χώρους τους πολιτιστικούς με τους οποίους κάνουμε πολιτιστικές εκδηλώσεις και πολιτιστική ανάπτυξη και αυτό που λέμε διάφορες μορφές πολιτισμού, τα τελευταία χρόνια έχει γίνει κατανοητό πως τα τελευταία χρόνια πως ο δημόσιος χώρος μπορεί να αναπτυχθεί πάρα πολύ και να σχετιστεί με την πολιτιστική ανάπτυξη. Και μπορούμε να εκμεταλλευτούμε, και συνάμα εκτός από αυτό που λέμε αυστηρά δημόσιους χώρους αλλά και τους πράσινους και τους ανοιχτούς χώρους κλπ και να τα σχετίσουμε πολιτιστικά. Συνάμα ακόμα και το αστικό κέντρο μιας πόλης μπορεί να αναπτυχθεί πολιτιστικά με διάφορες πολιτιστικές μορφές, εγώ θα αναφέρω παλιά που είχα κάνει μια σχετική έκθεση του κυρίου Βαρλάμη και είχα βάλει μέσα στα μαγαζιά του κέντρου της πόλης, από έναν πίνακα του Βαρλάμη. Το οποίο αυτό συγκέντρωσε εξαιρετικό ενδιαφέρον έδωσε πολιτιστικά άλλες προεκτάσεις και έγινε πολύ γνωστή και η έκθεση του μεγάλου αυτού ζωγράφου στην πόλη μας. Αυτό έγινε πριν από 4 χρόνια. Επίσης, εδώ στον Δήμο προτιμάμε πραγματικά, να κάνουμε πάρα πολλές εκδηλώσεις,

όταν φυσικά και ο καιρός το επιτρέπει, σε ανοιχτούς και υπαίθριους δημόσιους χώρους και φυσικά ενώ τα εκμεταλλευόμαστε όλα αυτά. Γενικά θα έλεγα ότι σχετίζονται σε μεγάλο, για να μην πω πολύ μεγάλο, βαθμό.

33) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;

Ε βέβαια, δε χρειάζεται να το συζητήσουμε.. Είναι σημαντικό το θέμα, πρέπει να γίνουν αυτά συνείδηση των πολιτών. Είναι κάτι το οποίο διαπραγματεύονται πλέον από νηπιαγωγεία μέχρι και την Τρίτη Λυκείου.. Πλέον μας απασχολεί πάρα πολύ!

34) Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Τι εννοείται; (Αν είναι ας πούμε ένας χώρος ζωτικός, ένας χώρος που απλά περνάμε, χώρος επικοινωνίας ίσως, τι ρόλο παίζει στην καθημερινότητα μας..) Εντάξει, αυτό εξαρτάται και από την συνείδηση του πολίτη, το θέμα είναι να αναπτύξουμε την συνείδηση του πολίτη, αλλά σίγουρα οι δημόσιοι χώροι, και πρέπει όλοι να το καταλάβουν αυτό και είναι και θέμα διαπαιδαγώγησης, ότι είναι το πιο σημαντικό για την καθημερινότητά μας. Γιατί όλα σχετίζονται.. Οι δημόσιοι χώροι, αυτό που είπαμε πριν η οικολογία, ο τρόπος εκμετάλλευσης του δημόσιου χώρου, και ας προχωρήσουμε και ας πούμε και για την πολιτιστική αξιοποίηση, όλα αυτά συνδέονται άμεσα.

35) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Ο Δήμος Λαρισαίων, ειλικρινά, και έχει και έναν εμπνευσμένο δήμαρχο και συνεργάτες καλούς, και ο δήμαρχος μας που έχει γυρίσει, πραγματικά, όλη την Ευρώπη και είναι και άνθρωπος που σπούδασε πολλά χρόνια στο εξωτερικό, εμπνέεται από αυτά που βλέπει, και ότι έχει γίνει και σε άλλες χώρες προσπάθησε να τα μεταφέρει και στην πόλη μας. Δηλαδή, πράγματα όπως οι πράσινες μορφές ενέργειας, όπως η ανάπλαση των δημόσιων χώρων, όπως η πολιτιστική ανάπτυξη, για όλα έχει κάνει πάρα πολύ μεγάλες προσπάθειες, για ότι αφορά και τα αρχαιολογικά ευρήματα και για τους ανοιχτούς χώρους που μπορούν να αξιοποιηθούν πολιτιστικά και συνέχεια μας κάνει προτάσεις για καινούρια πράγματα.

36) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Εε, θα έλεγα (...) σε αρκετά μεγάλο βαθμό, σίγουρα σε ικανοποιητικό επίπεδο, χωρίς αυτό να σημαίνει όμως ότι δε μπορούμε να γίνουμε καλύτεροι.

37) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Όταν μιλάμε για πολιτιστική αξιοποίηση του δημοσίου χώρου εννοούμε με κάποιο τρόπο να έχουμε χώρους πολιτισμού σε δημόσιους χώρους. Αν δείτε στη Λάρισα πχ. ένας χώρος πολιτισμού που είναι δημόσιος χώρος είναι έξω από την πινακοθήκη, η οποία είναι ένα κόσμημα όχι μόνο για την Λάρισα αλλά και για την Ελλάδα γενικότερα, είμαστε πολύ τυχεροί που έχουμε

Σχόλιο [A73]: •Ανακύκλωση (ύπαρξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
•Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π. χ. ποδήλατο)
•Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
•Πράσινη ανάπλαση των δημόσιων χώρων
•Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

Σχόλιο [A74]:
•Απλά περνάμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουμε μέσα σε αυτόν;
•Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
•Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
•Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοιας την επικοινωνίας και τις ανταλλαγής απόψεων);

τέτοιους χώρους, αλλά και ο έξω χώρος έχει αξιοποιηθεί πολιτιστικά, η είσοδος δηλαδή της Πινακοθήκης, με διάφορα έργα καλλιτεχνών τα οποία έχουν αναρτηθεί γλυπτά, μεγάλα γλυπτά κλπ. Το ίδιο και στις πλατείες μας, έχουν γίνει κατά καιρούς προτάσεις, όπως και οι πεζοδρόμοι, όλα αυτά έχουν αναπτυχθεί πολιτιστικά τα τελευταία χρόνια. Αναφέρω χαρακτηριστικά στους πεζοδρόμους που έχουν γίνει διάφορα γλυπτά έργα, τα οποία έχουν προσφέρει διάφοροι καλλιτέχνες της πόλης μας ή έχουν αγοραστεί από τον Δήμο, και τα οποία αξιοποιούν φυσικά και πολιτιστικά τους δημόσιους χώρους.

38) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Είναι αρκετά τα ευρήματα στην πόλη.. Θα έλεγα το προνόμιο που έχουμε σαν πόλη είναι ότι έχουμε ένα πάρα πολύ καλό, καταπληκτικό αρχαίο θέατρο, το οποίο φυσικά βρίσκεται σε μια στάσιμη κατάσταση η αναπαλαίωση του γιατί είναι θέμα χρημάτων του Υπουργείου πολιτισμού, αυτό δεν εξαρτάται από τον δήμο της πόλης. Δηλαδή η ανάπτυξη αυτών των μνημείων είναι θέμα του Υπ. Πολιτισμού, όπως και άλλα πράγματα όπως το Μπεζεστένι κ.α. Τέλος πάντων ότι μπορούσαμε να κάνουμε, μέσα από προγράμματα και πιέσεις προς το Υπ. Πολιτισμού, τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει. Για ότι έχει μείνει πίσω σίγουρα δεν ευθύνεται ο Δήμος. Τώρα όσο περισσότερο αξιοποιηθούν, τόσο περισσότερο θα πάνε καλύτερα τα πράγματα. Αναφέρω και το δίπλα στο 5^ο λύκειο που υπάρχει, που κάναμε το μουσείο Εθνικής Αντίστασης, που έγινε μια καταπληκτική δουλειά εκεί, γιατί και εκείνο ανήκει ουσιαστικά στα ευρήματα, τα διάφορα που έχουμε το Μπεζεστένι, που ακόμα αξιοποιείται, τα λουτρά, το Τζαμί κ.α, πιστεύω πως με τα χρήματα που μας δώσανε, αναγκαστικά, έγινε ότι καλύτερο. Τώρα βέβαια, υπάρχει ένα θέμα το οποίο.. Στο εξωτερικό εκτός από την πολιτιστική ανάπτυξη σχετίζουν και την οικιστική ανάπτυξη, δηλαδή την ανάπτυξη χώρων για καφετέριες για εστιατόρια κοντά σε μνημεία, σε αυτό έχουμε διαφορετική αντίληψη στην Ελλάδα, και για να μην υπάρχει καταστροφή, πιστεύω αυτήν ήταν η γνώμη, είχε ψηφιστεί ένας νόμος στο δημοτικό συμβούλιο και κάποιοι καταστηματαρχές τρέχουν σήμερα για να κάνουν ένσταση ενάντια σε αυτό που είχε ψηφιστεί, δηλαδή την απαγόρευση χώρων εστίασης, καφετέριες κ.α. δίπλα σε στα μνημεία. Κάποιο καταστηματαρχές αυτή τη στιγμή που έχουν όφελος από αυτήν την κατάσταση και έχουν όφελος και φέροντας παραδείγματα από το εξωτερικό, προσπαθούν να ανατρέψουν το ισχύον και ζητάν να αναπτυχθούν και αλλιώς τα μνημεία της πόλης. Βέβαια, βλέπω πως και ο δήμαρχος συγκλίνει θετικά προς αυτήν την κατεύθυνση γιατί και ο ίδιος τους είπε να τρέξουν, γιατί πραγματικά αν πας για παράδειγμα στην Ρώμη θα δεις ένα εστιατόριο δίπλα από ένα αρχαίο μνημείο, θα δεις μια καφετέρια κλπ, βέβαια κατά τα άλλα πρέπει να υπάρχει και σεβασμός,

Σχόλιο [A75]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buyer Hamam, γύρο στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί Τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχλλίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
- Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

γιατί εκεί υπάρχουν τρομεροί νόμοι, πρέπει και εμείς οι Έλληνες να αποκτήσουμε αυτό που λέμε πολιτιστική συνείδηση, και να μην επεμβαίνουμε με κάποιον τρόπο άσχημο στα μνημεία. Δηλαδή να υπάρχει και σεβασμός προς τον χώρο, σε αυτό υστερούμε πραγματικά στην Ελλάδα και εδώ πιστεύω πως είναι θέμα αγωγής, διαπαιδαγώγησης, θέμα αυστηρότητας νόμων και προστίμων, εκπαίδευσης και πιστεύω πως σε δύο γενιές μετά τα πράγματα θα έχουν αλλάξει ριζικά. Είναι θέμα σεβασμού και βλέπει σήμερα πολίτες που έρχονται και σου λένε δεν έκανε τίποτα πάρακα σε πεζόδρομο ή , χειρότερα, σε θέση αναπήρων γιατί δεν βρήκα, αυτό δείχνει την κουλτούρα, η οποία δεν έχει ακόμα αλλάξει, υπάρχει, πολλές φορές, μια κακή αντίληψη που δεν είναι θέμα νόμων είναι θέμα αγωγής.

39) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Πιστεύω σε ένα μεγάλο βαθμό. Και σας είπα ποια είναι τα προβλήματα, να μην τα ξαναλέμε..

40) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Σίγουρα και με πάρα πολύ μεγάλη ένταση από εδώ και πέρα. Σας είπα, το μόνο εμπόδιο πάντα είναι το χρηματικό εμπόδιο, πάντα, να το έχετε υπ' όψιν σας.

41) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;

Είναι διατεθειμένος. Και σε αυτό το σημείο μπορούμε να πούμε πως εκείνο που πρέπει, όπως και με την κοινωνική πολιτική, το ίδιο και η πολιτιστική κληρονομιά, μπορεί να προχωρήσει πάρα πολύ, και η ευρύτερη πολιτιστική ανάδειξη, μπορεί να γίνει με την συνεργασία πολιτών οι οποίοι έχουν τον τρόπο και έχουν τα οικονομικά μέσα γιατί υπάρχουν πολλοί συμπολίτες μας οι οποίοι προσφέρουν χρήματα για να βοηθηθεί ο Δήμος, και η ιδιωτική πρωτοβουλία, να μπορέσει να ενταχθεί και αυτή εκτός από την δημοτική πρωτοβουλία, δε φτάνει αυτό. Πρέπει και οι επιχειρηματίες να βρουν τρόπο να συνδέσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα και με την κοινωνική πολιτική και με την πολιτιστική πολιτική των δήμων. Και να δείξουν και αυτή μέσα από τη σύνδεση και την δουλειά τους και το προφίλ τους. Πχ, ο Δήμος Λαρισαίων έχει πολλούς πλούσιους πολίτες που πρέπει να αφυπνιστούν και να προσφέρουν, και πρέπει να πούμε πως πολλοί σήμερα το κάνουν. Όλοι ξέρουμε την κλινική Κατσίγρα, το Μουσείο Κατσίγρα, και αυτά που λέγαμε πριν, όλους αυτούς που πρόσφεραν και προσφέρουν, δωρεές για να γίνουν διάφορα μουσεία της πόλης μας και πάρα πολλοί άνθρωποι πρόσφεραν ποσά για να βοηθήσουν το έργο του Δήμου. Και σήμερα που υπάρχουν νέοι άνθρωποι, επιχειρηματίες μπορούν με διάφορους τρόπους

Σχόλιο [A76]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, τόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλη; Ναηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται απλά ή είναι ζωτικός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

και να βοηθηθούν οι ίδιοι και να εμποδίσουν την πολιτιστική ανάπτυξη της Λάρισας.

42) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Πιστεύω πως πρέπει να γίνονται περισσότερες συζητήσεις και με τους πολίτες και με επιχειρηματίες και με μέλη της κοινωνίας με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων. Έπειτα αυτό που είχα πει πριν, αυτό για τα ταξίδια στο εξωτερικό σίγουρα βοηθάνε, βλέποντας τη διαχείριση άλλων δημόσιων χώρων και φυσικά όσο πιο στενή είναι η σχέση των πολιτών σε σχέση με τον Δήμο, σίγουρα αυτό θα βοηθήσει στην ανταλλαγή των απόψεων.

43) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Αρκετά.. θα έλεγα σε ικανοποιητικά καλό βαθμό.

44) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Για να έχει καλό επίπεδο ζωής πρώτα, πρώτα θα πρέπει να έχει πολλούς χώρους πρασίνου, να έχει διάφορους χώρους όπου οι πολίτες να μπορούν να δραστηριοποιούνται ή να ενημερώνονται είτε πολιτιστικά, είτε οικολογικά ή οτιδήποτε άλλο με διάφορους τρόπους, να ενισχυθεί μέσα από τη πόλη, εκτός από την πολιτιστική ανάπτυξη και η αστική ανάπτυξη αλλά σε σχέση με την οικολογική ανάπτυξη, αυτό που λέμε πράσινη ανάπτυξη, να είναι προσβάσιμη στους πολίτες με εναλλακτικούς τρόπους διαχείρισης και εννοώ και τα ποδήλατα και τα ΜΜΜ, κλπ, να έχει χώρους πρασίνου για αναψυχή των πολιτών, πάρκα κ.α., να έχει χώρους που να εμπνέουν, να είναι κοντά σε αρχαιολογικά μνημεία να μπορούν να τα επισκεφτούν με τα παιδιά τους και να μπορούν να κάνουν διάφορες συζητήσεις, χώροι που μπορούν να επισκεφτούν και τα σχολεία και τα δίνουν ερεθίσματα πολιτιστικά στα παιδιά,

45) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Θεωρώ ότι είναι πολύ καλό. Θεωρώ ότι είναι πολύ καλό.. Εντάξει, δε μπορώ να πω ότι τελειώνεις ποτέ, συνεχώς προσπαθείς για το καλύτερο, για περισσότερο πράσινο, για περισσότερους ανοιχτούς χώρους, για περισσότερους ποδηλατοδρόμους, για περισσότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις, τρόπους να ενισχυθεί η οικολογική συνείδηση κλπ. Αλλά πιστεύω αυτή τη στιγμή ότι έχουμε πετύχει να προσφέρει η πόλη ένα αρκετά καλό, έως πολύ καλό επίπεδο ζωής.

46) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Είναι πιστεύω συναρτώμενα.. Δηλαδή πάρα πολύ! Όπου υπάρχει πολιτιστική ανάπτυξη υπάρχει και πολιτιστική ανάπτυξη, είναι σίγουρα συνδεδεμένα. Πόλεις που αναπτύσσονται οικονομικά, αναπτύσσονται και πολιτιστικά. Όπου υπάρχουν χρήματα είναι ευκαιρία και γι πολιτιστική

Σχόλιο [A77]:

α) Πράσινη ανάπτυξη δημόσιων χώρων

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π. χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφορά πιο φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοιχτούς δημόσιους χώρους (π. χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοιχτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

ανάπτυξη, εφόσον βέβαια προς αυτή την κατεύθυνση τάσσονται και οι άρχοντες της πόλης και οι πολίτες. Για να ανέβει το επίπεδο ζωής μιας πόλης πάντα η οικονομική ανάπτυξη βοηθάει.

47) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Πάρα πολύ, στο μέγιστο βαθμό..

48) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Όχι μόνο από αυτό που σκέφτομαι εγώ, αλλά από αυτά που ακούω από τους πολίτες αλλά και ανθρώπους που μας επισκέπτονται, μας λένε ότι είναι μια πολύ πράσινη πόλη η Λάρισα, έχει κάνει βέβαια προσπάθειες και ο Δήμος και συνεχώς γίνονται νέες προσπάθειες.. Εντάξει μπορώ να πω ότι είμαστε σε ένα καλό επίπεδο πρασίνου.

49) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Σίγουρα, σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. (Γίνετε αυτό σήμερα;) Γίνετε, βέβαια, συνεχώς εμείς σαν πόλη κάνουμε εκδηλώσεις πολιτιστικές, εκθέσεις, μουσικές εκδηλώσεις, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και πολλές από αυτές γίνονται σε ανοιχτούς χώρους και στο κηποθέατρο που είναι δίπλα στο Αλκαζάρ και πολλές εκδηλώσεις μόλις το επιτρέψει ο καιρός γίνονται έξω. Επίσης, κάνουμε εκδηλώσεις συνεχώς σε πλατείες, όλες οι πλατείες μας αξιοποιούνται πολιτιστικά, πχ σε όλες τις γιορτές, ακόμα και το χειμώνα και το Πάσχα κάνουμε εκδηλώσεις σε όλες τις πλατείες της Λάρισας. Σε κάθε συνοικία, στην αντίστοιχη πλατεία γίνονται κάθε 2μηνο ή 3μηνο γίνονται εκδηλώσεις.

Σχόλιο [A78]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

50) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης; Πάρα πολύ σημαντική!

51) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;

Ο Δήμος την στηρίζει, έχει κάνει πολλές προσπάθειες, βέβαια πρέπει να νικήσει και μια κακή νοοτροπία, τη σχέση του Έλληνα με το αυτοκίνητο. Βέβαια πάρα πολλοί άνθρωποι τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιούν το ποδήλατο στην Λάρισα, υπάρχουν βέβαια και οι σχετικοί κίνδυνοι δε χρειάζεται να τους αναλύσουμε τώρα. Έχουν γίνει πολλοί ποδηλατόδρομοι, έχουν γίνει πολλά πράγματα και πάνω στο φρουρίο.. Ο Δήμος το στηρίζει, το θέμα είναι και οι πολίτες να το στηρίξουν. Ο Δήμος και με πρωτοβουλία του Δημάρχου έχει κάνει πάρα πολλές προσπάθειες, με προσφορά ποδηλάτων, εκδηλώσεις σχετικά με τα εναλλακτικά μέσα μεταφοράς και δώρα για τους μαθητές ποδήλατα, προωθεί το σύνθημα για μια πράσινη πόλη, ποδήλατο κλπ. Είναι εκδηλώσεις που γίνονται κάθε χρόνο στην Πινακοθήκη, αλλά και ειδικές εκδηλώσεις που γίνονται σε συνεργασία με τα σχολεία.. Ο Δήμος το στηρίζει πάρα πολύ! Πρέπει όμως, όπως σας είναι να αλλάξει η συνείδηση

των πολιτών και μια λαθεμένη αντίληψη νεοπλουτισμού, που υπάρχει δυστυχώς στις μικρότερες πόλεις, και επίδειξης, που σχετίζετε με το αυτοκίνητο και τη χρήση του και ως μέσο επιβολή.

23) *Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσω μετακίνησης;*

Όχι πάρα πολύ, όχι όσο θα έπρεπε. Θα μπορούσε να είναι σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό εδώ μέσα στην Λάρισα. Βέβαια θα πρέπει να αλλάξει και ο τρόπος συμπεριφοράς των οδηγών, δεν βοηθάνε καθόλου τους ποδηλάτες, πρέπει να αλλάξουμε και την οδική μας συμπεριφορά γενικότερα.

24) *Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;*

Δε χρειάζεται να το συζητήσουμε, πρώτα, πρώτα υγεία για τους πολίτες, εφ' όσον βέβαια και ο καιρός το επιτρέπει, βέβαια και η Λάρισα τον περισσότερο καιρό έχει καλό καιρό, έχουμε ήλιο στην Ελλάδα γενικότερα.. Πρακτικά για την πόλη σημαίνει περισσότερο ελεύθερο χώρο παρκαρίσματος, ένα αυτό, δεύτερον σημαίνει λιγότερη κατανάλωση ρύπων που επιβαρύνουν το περιβάλλον, τρίτων άσκηση για τον πολίτη, τέταρτον ανάπτυξη της οικολογικής συνείδησης. Επίσης θα βοηθηθεί το κυκλοφοριακό που είναι πάρα πολύ δύσκολο για την πόλη αυτή την στιγμή, βέβαια έχει βελτιωθεί, πάει καλύτερα από το παρελθόν, αλλά ακόμα είναι θέμα. Θα πρέπει όλοι να κάνουμε δώρα στα παιδιά μας ποδήλατα, και εμείς με τα διευκολύνουμε την κίνηση τους, γιατί είναι και αυτό ένα δύσκολο θέμα. Και να πω εδώ πως ένα άλλο θέμα είναι και οι κλοπές ποδηλάτων και έχω άποψη εκ πείρας 2 ποδήλατα από τα παιδιά μου, δυο φορές από το κέντρο της Λάρισας, τα έκλειψαν..

25) *Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name , μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;*

Ναι σίγουρα έχει, και το κάνει καλά τα τελευταία χρόνια, παλιά η Λάρισα δεν ήταν ποτέ τόπος προορισμού, τώρα είναι, γιατί είναι στο κέντρο της Ελλάδας, έχουμε αξιοποιήσει και αυτό το στοιχείο προς τα έξω, αξιοποιήσαμε και το Imperial το ξενοδοχείο, το οποίο το έχει τώρα μια εταιρία αλλά θα επιστραφεί μετά από κάποια χρόνια και θα αποτελεί κληρονομιά του Δήμου Λαρισαίων, και είναι και συνεδριακός χώρος, και κοντά σε αυτό, αναπτύχθηκαν και διάφορα άλλα ξενοδοχεία, ενισχύθηκαν τα μνημεία μας, όπως είπαμε, άλλαξαν πολλά πράγματα στο πράσινο, στην ανάπτυξη των πεζοδρόμων, της κυκλοφορίας κλπ Όλα αυτά βοήθησαν στο να αποκτήσει ένα όνομα η Λάρισα και να είναι τόπος προορισμού. Και φυσικά με αφετηρία τη Λάρισα να πηγαίνουν και στις γύρω περιοχές, στα Μετέωρα, στο Πήλιο κλπ Και πια έχουμε και πάρα πολλούς ταξιδιώτες μου μένουν στην Λάρισα, την προτιμούν παρά το ότι

δεν έχει θάλασσα, απέκτησε ένα όνομα, γιατί σας είπα υπάρχει πλέον και συνεδριακός τουρισμός στην Λάρισα και θρησκευτικός τουρισμός κοντά, και πολιτιστικός μέσα στην Λάρισα, και με αυτόν τον τρόπο έχει αξιοποιηθεί.

26) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;

Πιστεύω ότι τα κάλυψα όλα παραπάνω..

27) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

Σε πολύ μεγάλο βαθμό, πάρα πολύ, βέβαια.. Δηλαδή εγώ είμαι πάρα πολύ ευτυχισμένη που κατέληξα να ζήσω στην Λάρισα, γιατί κάποτε ήθελα να ζήσω στην Θεσσαλονίκη, και ευτυχώς δεν το έκανα..

28) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Θα χρησιμοποιήσω μια φράση που λέει ο δήμαρχος μας, ότι είναι μια πόλη που ποτέ δεν κοιμάται, μια ζωντανή πόλη, δημιουργική, με εναλλακτικό τουρισμό..

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης****Συνέντευξη με την Διευθυντή Δημοτικού Ωδείου Λάρισας****54) Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητες σας ;**

Λοιπόν, είμαστε το Δημοτικό Ωδείο Λάρισας όπου ο κύριος όγκος των δραστηριοτήτων μας είναι η εκπαίδευση, η εκπαίδευση των νέων βασικά, διότι έχουμε παιδιά από μικρές ηλικίες που ξεκινούν, δηλαδή ξεκινούν από νήπια και τους παρέχεται από αυτή την ηλικία ένα πλήρες πρόγραμμα σπουδών, όλα τα αντικείμενα που μπορεί να διδάσκονται σε ένα Ωδείο, δηλαδή όλα τα όργανα, θεωρητικά μαθήματα, φωνητική μουσική, Βυζαντινή μουσική, παραδοσιακή μουσική, ροκ και όπως είπα και πριν και σε όλα τα όργανα της κλασικής εκπαίδευσης. Οι σπουδές που παρέχονται είναι από επίπεδο αρχαρίων μέχρι την απόκτηση πτυχίων και διπλωμάτων και πάντα με πολύ υψηλές προδιαγραφές, πράγμα το οποίο δε το λέμε εμείς μόνοι μας έχει αποδειχθεί πανελληνίως και έχουμε αρκετές διακρίσεις και των μαθητών μας και των συνόλων μας. Να σας πω τώρα, μια και ανέφερα «σύνολα» πως εκτός από τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, στις οποίες εντάσσονται και κάποια μαθητικά σύνολα, δηλαδή δυο μαθητικές ορχήστρες, αυτές είναι δυο επιπέδων, γι' αυτό είναι δυο, δηλαδή είναι η «Μανόλης Καλομοίρης» που είναι παιδιών κατωτέρας σχολής στα όργανα ορχήστρας και η «Δημήτρης Μητρόπουλος» που είναι με πιο προχωρημένα και πιο μεγάλα παιδιά. Αυτά είναι τα δυο μαθητικά σύνολα, ύστερα υπάρχει η παιδική χορωδία του Δήμου, στο οποίο συμμετέχουν τα παιδιά που φοιτούν στο Ωδείο για την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης τους. Υπάρχουν βέβαια και συγκροτήματα παραδοσιακής μουσικής και ροκ μουσικής επίσης. Σε όλα αυτά οι μαθητές του Ωδείου εξασκούν τις ικανότητες τους πάνω στο όργανο και πάνω στο να ενεργούν μέσα σε σύνολο και να παρουσιάζονται στο κοινό σε διάφορες συναυλίες και άλλες εκδηλώσεις. Πέρα από όλα αυτά τα οποία είναι βασικά των εκπαιδευτικών έργων, υπάρχουν και άλλα σύνολα, δηλαδή υπάρχει η μεικτή χορωδία του Ωδείου, που είναι ένα καλλιτεχνικό σύνολο αποτελούμενο σε μεγάλο βαθμό από αποφοίτους και από καθηγητές και καθηγήτριες του Ωδείου σε κάποιο βαθμό και καθηγητές και καθηγήτριες άλλων Ωδείων βεβαίως. Πάντως τα περισσότερα μέλη της χορωδίας είναι καλά σπουδαγμένα μουσικά, είτε σε κάποιο όργανο, είτε θεωρητικά και κάποια από αυτά με ειδικές σπουδές μονωδίας. Υπάρχει επίσης η «Συμφωνική ορχήστρα νέων Δήμου Λαρισαίων», η οποία δουλεύει εδώ στο χώρο του Ωδείου και με την υποστήριξη την διοικητική και την υλική και ότι άλλο χρειάζεται από πλευράς Ωδείου. Η οποία αποτελείται από

επαγγελματίες μουσικούς αρκετή πάλι από τους οποίους είναι καθηγητές του Ωδείου μας, είναι και κάποιοι προχωρημένοι σπουδαστές αλλά στην πλειοψηφία είναι επαγγελματίες εκτελεστές. Αυτά τα σύνολα τώρα που σας είπα, δηλαδή η χορωδία και η ορχήστρα αυτή δρουν και πέρα, παίζουν έναν ρόλο πέρα από το ρόλο της εκπαίδευσης των σπουδαστών. Είναι δηλαδή καθαρά καλλιτεχνικά συγκροτήματα του Ωδείου. Όπως επίσης και η σχετικά πρόσφατα δημιουργηθείσα χορωδία όπερας του δημοτικού Ωδείου, η οποία δημιουργήθηκε πριν από 2 - 3 χρόνια για να καλύψει τις ανάγκες των διαφόρων μεγάλων έργων τα οποία παρουσιάσαμε τελευταία όπως ήταν οι όπερες «Κάρμεν», «Τραβιάτα», κάποιες οπερέτες όπως ο «Βαφτιστικός» και πολλά άλλα τέτοια έργα. Αυτό είναι κυρίως το έργο μας, δε ξέρω αν πρέπει να ρωτήσετε κάτι πάνω σε αυτά.. (Όχι, νομίζω το καλύψατε το ερώτημα..) {γελάμε}

55) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;

Σίγουρα σχετίζεται. Κατ' αρχήν αν λάβουμε υπ' όψιν μας μονάχα την προς το Ωδείο προσφορά του, έχει έναν πολύ μεγάλο ρόλο προς τον πολιτισμό, υπάρχει το Ωδείο, η Πινακοθήκη, οι Λέσχες Πολιτισμού, υπάρχει το Χατζηγιάννιο Πολιτιστικό Κέντρο με όλες του τις δραστηριότητες, το Θεσσαλικό μπαλέτο, το θέατρο κα Όλα αυτά είναι οργανισμοί, που λειτουργούν στηριζόμενοι σε πολύ μεγάλο βαθμό στον Δήμο Λαρισαίων, ο οποίος εδώ και πολλά χρόνια έχει προσφέρει πάρα πολλά στην ανάπτυξη αυτών των οργανισμών, οι οποίοι, όλοι είναι καταξιωμένοι και πάρα πολύ αποτελεσματικοί. Με βάση αυτά θα έλεγα πως σχετίζεται πάρα πολύ.

56) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;

Σαφώς σχετίζονται πάλι σε μεγάλο βαθμό για τον συσχετισμό αυτόν καθαρά έτσι; Δε βαθμολογώ αυτή την στιγμή την εικόνα της πόλης πάνω σε αυτά τα πράγματα, απλά η σχέση των δυο είναι σαφώς ξεκάθαρα μεγάλη. Όταν δει κανείς μια πόλη, φυσικά, και ανταναικλά τον πολιτισμό της, η όλη της εμφάνιση και ο αέρας που εμπνέει.

57) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;

Ότι απασχολούν το συγκεκριμένο Δήμο δηλαδή; (Ναι, τον Δήμο Λαρισαίων, πόσο τον απασχολούν τέτοια θέματα σήμερα;) Ναι, νομίζω ότι τον απασχολούν αλλά υπάρχουν αρκετά περιθώρια βελτίωσης για όλα αυτά που είπατε (βλ. Σχόλιο Α1), σαφώς και υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης. Δηλαδή ακόμα νομίζω πως είμαστε αρκετά πίσω σε αυτό το πράγμα. Έχουν γίνει κάποια πράγματα, και ήδη έχουμε αργήσει και ο χρόνος τρέχει. Δεν νομίζω πως είναι προτεραιότητα του Δήμου αν και τον απασχολούν.

Σχόλιο (Α79): •Ανακύκλωση (ύπαρξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
•Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π.χ. ποδήλατο)
•Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
•Πράσινη ανάπτυξη των δημόσιων χώρων
•Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

58) Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Ναι, φυσικά και ο δημόσιος χώρος παίζει αρκετά μεγάλο ρόλο γιατί είναι η εικόνα της πόλης, είναι κάτι το οποίο μας επηρεάζει όλους, ψυχολογικά καταρχήν, μας ανεβάζει ή μας κατεβάζει, και επομένως αυτό επηρεάζει και τις επιδόσεις μπορώ να πω. (Είναι ζωτικός δηλαδή χώρος;) Φυσικά και είναι ζωτικός χώρος, σίγουρα.

59) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Μμμ, ναι.. Θα έλεγα πως σε ένα μέσο όρο τον αντιμετωπίζει ως χώρο όπως τον είπαμε παραπάνω. Εντάξει οι προσπάθειες ανάδειξης είναι καλές, αλλά πάντα πρέπει να λαμβάνουμε υπ' όψιν μας και το τι είναι δυνατόν να γίνει, γιατί κάποια πράγματα μπορεί να είναι θέλει κανείς αλλά να μην είναι δυνατόν να γίνουν για λόγους οι οποίοι σχετίζονται με παλαιότερες επιλογές και έχει δημιουργηθεί κάποιο κατεστημένο, που πλέον δε μπορεί να αλλάξει. Για παράδειγμα δε μπορούμε να γκρεμίσουμε τις άσχημες πολυκατοικίες της δεκαετίας του '70, ούτε μπορούμε να διευρύνουμε τους στενούς δρόμους της πόλης, θα έπρεπε να ξανακτίσουμε την πόλη από την αρχή. Επομένως ο κάθε δήμος, όχι μόνο ο Δήμος Λαρισαίων, είναι μπλοκαρισμένος σε μεγάλο βαθμό και με τις επιλογές που έχουν γίνει στο παρελθόν.

60) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Να σας πω, και εδώ έχουν γίνει κάποιες αξιόλογες προσπάθειες και ευτυχώς η Λάρισα έχει κάποιους χώρους οι οποίοι προσφέρονται και οι οποίοι και έχουν βελτιωθεί εδώ και κάποια χρόνια και συνεχίζουν να γίνονται προσπάθειες που αφορούν τέτοιους χώρους όπως είναι η περιοχή γύρο από το ποτάμι, η όχθη του Πηνειού, η περιοχή της Νεάπολης σε κάποιο βαθμό, με την πισίνα και όλο αυτό που γίνεται εκεί, η πεζοδρόμηση κάποιων χώρων οδών όπως και η Βενιζέλου με την ανάδειξη του αρχαίου θεάτρου και όλα αυτά είναι καλά. Αυτό που μπορούμε να κάνουμε νομίζω πως το κάνουμε, αλλά σε γενικές γραμμές θα έλεγα πως είμαστε σε ένα μέσο επίπεδο.

61) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Θα έλεγα και με διαμόρφωση, ανάπλαση του χώρου αλλά και με εκδηλώσεις. Αυτό που είναι ίσως πιο εύκολο είναι να χρησιμοποιηθεί ο χώρος για κάποιες εκδηλώσεις, γιατί το πρώτο σκοντάφτει πάλι σε αυτό που σας είπα προηγουμένως, σε πράγματα που έχουν γίνει σε παλαιότερες εποχές, αλλά η οργάνωση εκδηλώσεων είναι κάτι που είναι στο χέρι μας φυσικά, είναι στο χέρι του Δήμου. (Η πράσινη ανάπλαση, η αύξηση ελεύθερων πράσινων χώρων, θεωρείται πως είναι μέρος της «πολιτιστικής αξιοποίησης»;) Σίγουρα, φυσικά και είναι, άλλωστε ανέφερα και προηγουμένως το παράδειγμα του Πηνειού, που αφορά την πολιτιστική ανάδειξη του δημόσιου χώρου.

Σχόλιο [A80]:

- Απλά περνούμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουμε μέσα σε αυτόν;
- Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
- Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
- Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοια της επικοινωνίας και τις ανταλλαγές απόψεων);

62) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Σε αρκετά μεγάλο βαθμό, αλλά βέβαια και αυτά είναι ακόμα ημιτελή, σε κάποιο βαθμό και θέλουν ακόμα κάποιες εργασίες για την ολοκλήρωσή τους, και πιστεύω βέβαια πως εδώ έχει να κάνει και το Υπουργείο Πολιτισμού και σίγουρα ξεφεύγει από τα όρια της πόλης, δε μπορεί να τα κάνει όλα αυτά ο Δήμος μόνος του.

63) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Ναι, σίγουρα έχει πετύχει αρκετά αυτό. Αυτά όλα δίνουν και χαρακτήρα στην πόλη, το να υπάρχει ένας δεσμός με το παρελθόν μέσω κάποιων τέτοιων κατασκευών οι οποίες έχουν βγει στην επιφάνεια, έχουν συντηρηθεί και είναι μπροστά μας όταν κυκλοφορούμε, δίνουν χαρακτήρα στην πόλη. Θεωρώ πως το έχουμε πετύχει σε σημαντικό βαθμό.

64) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Γνωρίζω ότι υπάρχει πρόθεση και διάθεση. Σαφώς και υπάρχει, νομίζω πως το θέμα σε αυτά είναι οικονομικό και σίγουρα δε φτάνουν μόνο οι πόροι του Δήμου αλλά χρειάζονται και επιμέρους επιδοτήσεις.

65) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;
Ναι, από ότι γνωρίζω είναι ανοιχτός, σε αρκετά μεγάλο βαθμό.

66) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Ένας συνδυασμός από όλα αυτά (βλ. Σχόλιο A5). Πιστεύω όμως, ότι για όλα αυτά, για να καλυτερέψουμε πρέπει να μορφωθεί περισσότερο ο μέσος πολίτης. Είναι καθαρά θέμα μόρφωσης και συνειδητοποίησης της αξίας κάποιων πραγμάτων και αυτό βέβαια ξεκινά από μικρές ηλικίες. Σε αυτό έχω την αίσθηση ότι δεν είμαστε πολύ καλά και όχι μόνο ο Δήμος Λαρισαίων αλλά η Ελλάδα γενικώς. Δεν καλλιεργείται από μικρές ηλικίες πρώτα, πρώτα ένας στοιχειώδης σεβασμός για αυτά τα πράγματα και έτσι μεγαλώνουν οι άνθρωποι με μια αδιαφορία ως και μια αρνητική στάση όσον αφορά τέτοια θέματα. (Άρα το πρώτο είναι η εκπαίδευση;) Η εκπαίδευση σαφώς!

67) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Ναι, μέτρια θα έλεγα. (Έχει να κάνει αυτό και με την εκπαίδευση που λέγαμε πριν;) Σαφώς, ξεκινά από την εκπαίδευση και αν δεν έχει «εγκατασταθεί» στον καθένα η συνείδηση για αυτά τα πράγματα η αγάπη και ο σεβασμός η ανταπόκριση δεν μπορεί να είναι πολύ υψηλή.

Σχόλιο [A81]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buyer Hamam, γύρω στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί Τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχλλίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
- Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

Σχόλιο [A82]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, πόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλη; Νοηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται απλά ή είναι ζωτικές χώρες για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

Σχόλιο [A83]:

- α) Πράσινη ανάπτυξη δημόσιων χώρων
- β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π. χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφοράς υπό φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)
- γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)
- δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

68) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Καλό επίπεδο ζωής.. Μάλιστα.. Καταρχήν το που είναι φτιαγμένη μια πόλη, δηλαδή το πόσο είναι προικισμένη από πλευράς φυσικών προσόντων, η τοποθεσία δηλαδή. Ξεκινάμε από εκεί, γιατί αν μια πόλη είναι σε ένα μέρος που δεν έχει καλές προδιαγραφές, δεν έχει κάτι να δεις, δεν αλλάζει ο αέρας τόσο εύκολα.. Όλα αυτά είναι το φυσικό περιβάλλον στο οποίο έχει δημιουργηθεί αυτή η πόλη. Ύστερα, βέβαια, είναι αυτό που λέγαμε και πριν για το τι έχει γίνει στο παρελθόν που έχει διαμορφώσει την εικόνα της πόλης σήμερα. Γιατί βέβαια όλες σχεδόν οι πόλεις μας είναι αρκετά παλιές και υπάρχει συνήθως ένα κέντρο το οποίο έχει δημιουργηθεί εδώ και πάρα πολλά χρόνια και δε μπορεί κανείς να ξεφύγει ουσιαστικά από την πολεοδομία του, η οποία πολλές φορές ανήκει σε τελείως άλλες εποχές. Ένα είναι αυτό. Τώρα για να είμαστε πιο συγκεκριμένοι, θέλει κανείς κάποιο χώρο για να κυκλοφορεί με ευκολία να μπορεί να κυκλοφορήσει κανείς σαν πεζός, σαν ποδηλάτης, αλλά και με το όποιο μηχανοκίνητο όχημα, να μπορεί να κυκλοφορήσει χωρίς να εκνευρίζετε, χωρίς να κινδυνεύει και να ευχαριστηθεί, τέλος πάντων την κίνηση του μέσα στην πόλη. Να υπάρχει εύκολη πρόσβαση σε χώρους που να μπορεί να αθληθεί κανείς έξω και όχι μονάχα την επιλογή του γυμναστηρίου, αλλά να μπορεί να έχει και κάποιο χώρο ο οποίος να είναι καλός και ασφαλής να κάνει κάποια άθληση αλλά και να τον εμπνέει να υπάρχει κάποιο περιβάλλον ευχάριστο, δηλαδή. Και φυσικά να περιλαμβάνεται μέσα στην πόλη όλο αυτό που θα ήθελε ένας σύγχρονος άνθρωπος να απολαμβάνει από την πλευρά της παρακολούθησης εκδηλώσεων μουσικών, θεατρικών, εικαστικών ... (Ψυχαγωγίας;) Ψυχαγωγίας και όχι μόνο και εκπαίδευσης όλων των επιπέδων ώστε να μην χρειάζεται να ξενιτεύονται οι νέοι από την πόλη για σπουδάσουν το αντικείμενο που επιθυμούν.

69) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Ναι.. Με βάση αυτά που σας είπα είναι αρκετά καλό. Εντάξει είναι μια περιοχή που πάσχει στο πρώτο που σας ανέφερα, δηλαδή, δεν είναι και η καλύτερη τοποθεσία, εγώ δε θα διάλεγα αυτή την τοποθεσία για να κτίσω μια πόλη. Υπάρχουν και οι «αμαρτίες» του παρελθόντος που είπαμε, δηλαδή υπάρχει ένας φοβερός συνωστισμός κτιρίων στο κέντρο. Οι δρόμοι είναι στενοί τα περισσότερα κτίρια είναι πολυκατοικίες που χτίστηκαν την εποχή της αντιπαροχής με πολύ άσχημες προδιαγραφές και εμφανισιακές και πρακτικές. Οπότε εδώ ξεκινάμε με ένα μείον, που σημαίνει ότι για να κάνει κανείς αυτά που αναφέραμε προηγουμένως, να κυκλοφορείς πιο άνετα, να κάνεις ποδήλατο, να γυμναστείς κλπ, πρέπει να βγει πιο έξω. Η κυκλοφορία στην πόλη, παρόλο που δεν είναι πολύ μεγάλη πόλη, όπως και να το κάνουμε, μπορεί για τις επαρχιακές πόλεις

της Ελλάδας να είναι μια από τις μεγαλύτερες αλλά δεν παύει να είναι με αντικειμενικά κριτήρια μια μετρίου μεγέθους πόλη, έτσι; Και η κυκλοφορία πολλές φορές είναι δύσκολη και σε αυτό δε φταίει μονάχα η κατασκευή, φταίει και η αγωγή των πολιτών, τα διπλοπαρκαρίσματα, η αναίδεια των πεζών, η οποία είναι απαράδεκτη γενικός. Σαν πεζός δε σε υπολογίζουν οι αυτοκινητιστές, σαν οδηγό δεν σε υπολογίζουν οι πεζοί ότι και ο αυτοκινητιστής έχει δικαιώματα, είμαστε θα έλεγα σε κάποια αδιέξοδα, θα πρέπει κανείς να βγει έξω να δει κάτι άλλο. Από την άλλη πλευρά βέβαια, έχουμε το καλό ότι μπορούμε να απολαύσουμε εκδηλώσεις ποιότητας μουσικές, θεατρικές, εκθέσεις διαφόρων ειδών, ομιλίες κα Από τέτοια πράγματα μπορώ να πω ότι υπάρχει πλούτος στη Λάρισα, σε βαθμό που να μπορεί κανείς σχεδόν κάθε ημέρα να έχει κάτι να κάνει. Αυτό είναι ένα από τα πιο καλά της σημεία. Γενικά θα έλεγα ότι προσφέρει ένα σχετικά καλό επίπεδο ζωής.

- 70) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;
Σίγουρα συνδέονται αλλά δεν είναι και απόλυτο και αυτό. Δηλαδή, πολλές φορές συμβαίνει σε κάποιο μέρος που είναι υποβαθμισμένο ουσιαστικά, από αυτό το μέρος να έχουν βγει καλλιτέχνες, επιστήμονες και να υπάρχει παραγωγή πολιτιστικού έργου ανεξάρτητα από το ότι μπορεί να έχουμε μια γκριζα πόλη. Δεν είναι απόλυτη προϋπόθεση. Πολλές φορές συμβαίνει και το αντίθετο, μια πόλη η οποία έχει εξαιρετικό περιβάλλον να μη μπορεί να έχει να δείξει τίποτα πολιτιστικά. (Το αρνητικό μπορεί δηλαδή να λειτουργήσει και ως κίνητρο για δημιουργία;) Ακριβώς, δε μπορείς να ξέρεις πως θα λειτουργήσει η ψυχή των ανθρώπων.
- 71) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;
Είναι σημαντικό, μόνο και μόνο να το βλέπει κανείς βελτιώνεται η διάθεση, χώρια την αναπνοή, το οξυγόνο κλπ.
- 72) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;
Δεν είναι ικανοποιητικό, δεν είναι καθόλου ικανοποιητικό, είναι πολύ χαμηλό.

73) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Σαφώς και μπορούν να σχετίζονται. (Σήμερα κάνουμε τέτοιες εκδηλώσεις, εκμεταλλευόμαστε τους δημόσιους χώρους;) Σε κάποιο βαθμό ναι, ότι είναι δυνατό να γίνει γίνεται. (Και το Ωδείο ως φορέας προσπαθεί προς αυτή την κατεύθυνση;) Κοιτάξτε, το Ωδείο δε μπορεί να κάνει και πολλά πράγματα σε ανοιχτό χώρο, το Ωδείο, όντας ένα εκπαιδευτικό και καλλιτεχνικό ίδρυμα και με κυρίως κατεύθυνση την σοβαρή μουσική έχει να κάνει κυρίως με μουσικές εκδηλώσεις οι οποίες είναι unplugged. Οπότε οι

Σχόλιο [A84]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

εξωτερικοί χώροι δεν προσφέρονται και τόσο. Γενικά θα έλεγα πως μπορούν να σχετιστούν οι δυο χώροι αλλά δε νομίζω πως δεν χρειάζεται να γίνει αυτό και σε πολύ μεγάλο βαθμό.

74) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης;

Τι εννοούμε «εναλλακτικά»; (Μέσα όπως το ποδήλατο, τα MMM ή και το ηλεκτρικό αυτοκίνητο για παράδειγμα..) Πάρα πολύ σημαντική.. Ειδικά σε μια πόλη όπως η Λάρισα δε θα έπρεπε κανείς ν' κυκλοφορεί με το αυτοκίνητο του μέσα στο κέντρο της πόλης, κανείς απολύτως. Πραγματικά δε χρειάζεται, οι αποστάσεις είναι μικρές και λίγο ακόμα μεγαλύτερες να ήταν με τα πόδια ή με το ποδήλατο πας παντού.. Είναι άλλωστε και επίπεδη η πόλη, είναι πολύ άνετη σε αυτό. Και φυσικά αν υπήρχε και μεγαλύτερη ευκολία με τα MMM και αυτό θα ήταν μια πολύ καλή, ευνοϊκή κατάσταση. Εγώ προσωπικά δε χρησιμοποιώ ποτέ αυτοκίνητο στο κέντρο της πόλης.

75) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;

Ο Δήμος έχει κάνει κάποιες προσπάθειες αλλά νομίζω ότι υπολείπεται ακόμα. Αλλά και πάλι νομίζω ότι δε φταίει ο Δήμος αλλά φταίει και ο κόσμος, το βλέπουμε καθημερινά γίνεται άσκοπη χρήση των ιδιωτικών αυτοκινήτων, γίνεται τρομακτικά άσκοπη χρήση, εμένα προσωπικά με ενοχλεί αυτό το πράγμα. Το θέμα, λοιπόν, εδώ δεν είναι τόσο η προσπάθεια αλλά και το τι μπορεί να κάνει και εκεί θα έλεγα, στο συνδυασμό αυτών το δύο είμαστε σε ένα πολύ μέτριο επίπεδο.

76) Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσο μετακίνησης; Απαράδεκτα λίγο!

77) Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;

Η χρήση του ποδηλάτου θα είχε πάρα πολλά οφέλη. Καταρχήν για τους ίδιους τους ποδηλάτες, θα βελτίωνε τη φυσική τους κατάσταση και φυσικά θα αποφεύγονται σε μεγάλο βαθμό το κυκλοφοριακό έμφραγμα που υπάρχει συχνά και αδικαιολόγητα θα έλεγα.

78) Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name, μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;

Δε μου έρχεται κάτι τέτοιο στο μυαλό, δε θα έλεγα πως υπάρχει.

26) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;

Εκείνο που θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω; Γενικά, η Λάρισα έχει καλές επιδόσεις και σε όλες τις τέχνες που αναφέραμε νωρίτερα, δηλαδή μουσική, θέατρο, χορός κλπ και στον αθλητισμό υπάρχουν υψηλές αποδόσεις.. Σε όλα αυτά είναι μια πόλη που στέκεται καλά.

27) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

Δημιουργική και βιώσιμη πόλη.. Μάλιστα.. Σε έναν μέτριο βαθμό θα έλεγα.

28) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Δε θα ήθελα να βάλω μια ταμπέλα, είναι πολλά πράγματα.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης**

Συνέντευξη με την προϊσταμένη διοίκησης στη Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας

1) Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητες σας ;

Στη Δημοτική πινακοθήκη Λάρισας, Μουσείο Γεωργίου Κατσίγρα είμαι προϊσταμένη διοίκησης και είμαι υπεύθυνη για την οργάνωση και τον συντονισμό των εκθέσεων που γίνονται εδώ στην Δημοτική Πινακοθήκη, των περιοδικών εκθέσεων, υπεύθυνη επίσης για την υλοποίηση των αποφάσεων του διοικητικού συμβουλίου και της καλλιτεχνικής επιτροπής, υπεύθυνη για τα διοικητικά θέματα της πινακοθήκης όσον αφορά το προσωπικό και τα ζητήματα της οργάνωσης που προκύπτουν στο μουσείο και υπεύθυνη για την λειτουργία του χώρου του αμφιθεάτρου.

2) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;

Το ερώτημα πρέπει να απαντηθεί με τον τι θα έπρεπε να ισχύει ή τι ισχύει στην πραγματικότητα; *(Τι ισχύει στην πραγματικότητα, πόσο τον απασχολούν τέτοια ζητήματα, κατά πόσο είναι ενεργός φορέας;)* Ο φορέας της πινακοθήκης ή και του δήμου γενικότερα λέτε; *(Του Δήμου γενικότερα.)* Ναι, νομίζω ότι ο Δήμος έχει δείξει, μια ευαισθησία στο βαθμό που μπορεί να δείξει, στο βαθμό που υπάρχει βούληση πολιτική για τα πολιτιστικά θέματα. Για μένα δεν είναι ικανοποιητική σίγουρα, γιατί ζητάμε (...), θεωρώ πρέπει να έχεις μια αντίληψη μαξιμαλιστική, σε εισαγωγικά, για τον πολιτισμό, λαμβανομένων υπ' όψιν των δυσκολιών που υπάρχουν έτσι και αλλιώς. Για μένα δεν είναι ικανοποιητική, υπάρχει ευαισθησία από τον Δήμο, έχει γίνει μια προσπάθεια, έχει ξεκινήσει εδώ και πολλά χρόνια μια προσπάθεια από τον Δήμο και από προηγούμενους Δημάρχους για την πολιτιστική αναβάθμιση της πόλης, η οποία συνεχίζεται, σε βαθμό όχι ικανοποιητικό για μένα σίγουρα, προσωπικά μιλάω πάντα και σε σχέση με τον φορέα που υπηρετώ.

3) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;

Σαφέστατα οι χώροι αυτοί αποτελούν μέρος και της πολιτιστικής ανάπτυξης, θα έπρεπε να αποτελούν να είναι, δεν γίνεται βέβαια αυτό στην πράξη, αν και από την πινακοθήκη γίνονται κάποιες προτάσεις πολύ σημαντικές για την εκμετάλλευση κάποιων δημόσιων χώρων της πόλης, η υλοποίηση των οποίων θα αναβαθμίσει και το επίπεδο της

πόλης και η πολιτιστική ζωή γενικότερα και θα προβάλλει και την πινακοθήκη βέβαια.

4) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;

Σίγουρα αποτελούν κομμάτι που το προσπαθεί ο Δήμος, να λάβουμε υπ' όψιν μας κάποιες προσπάθειες που κάνει ο Δήμος για την ανακύκλωση, υπάρχουν κάδη για ανακύκλωση, χαρτιού, πλαστικών κλπ. και αν λάβουμε υπ' όψιν μας επίσης ότι έγινε μια ανάπλαση της όχθης του Πηνειού, ένα κομμάτι, κάποιες εκδηλώσεις ίσως που γίνονται εκεί στο Ποτάμι, η γιορτή Πηνειού η λεγόμενη, που σίγουρα θίγουν κάποια τέτοια ζητήματα οικολογίας και ευαισθητοποιείτε ο κόσμος όσο γίνεται αυτό και όσο είναι εφικτό. Αλλά θεωρώ ότι πρέπει να γίνει μεγαλύτερη προσπάθεια.

5) Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Ο δημόσιος χώρος μιας πόλης νομίζω αποτελεί το πιο σημαντικό συστατικό στοιχείο της εικόνας της πόλης για τα μάτια των επισκεπτριών αλλά και των πολιτών (..)ότι μπορεί, κανονικά θα έπρεπε να αποτυπώνει και να διατηρεί την συλλογική μνήμη που υπάρχει σε κάθε πόλη, την συλλογική μνήμη, συνείδηση, και ότι μια περιήγηση του επισκέπτη του πολίτη μέσα στους χώρους της πόλης θα μπορούσε να αποτυπώσει ή μάλλον να δημιουργήσει την αντίληψη στον επισκέπτη – πολίτη ποια είναι η δομή της πόλης. Μιλάμε τώρα για το επιθυμητό, ότι θα έπρεπε. Στη Λάρισα συγκεκριμένα θεωρώ ότι δεν είναι ακριβώς έτσι, σίγουρα, γίνονται προσπάθειες, ο ρόλος του δημόσιου χώρου πάντως είναι αυτός που προείπα σε γενικές γραμμές, θα έπρεπε να είναι έτσι.

6) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Σε ένα κομμάτι, (..) αν πάρουμε υπ' όψιν μας κάποιες προσπάθειες που γίνονται εδώ και χρόνια όπως είναι η αναμόρφωση κεντρικών πλατειών της πόλης η αξιοποίηση τους, η βελτίωση τους, η ανάπτυξη τους και το γεγονός ότι αυτό έγινε μετά από αρχιτεκτονικό διαγωνισμό, από όσο θυμάμαι, το ανέλαβε η κυρία Κόλλα Ναϊνέλα που είναι Λαρισαία κ γλύπτρια πανελλαδικής καταξίωσης, η οποία και θεωρώ ότι έλαβε υπ' όψιν της και την ιστορία της πόλης και οι προτάσεις που έκανε, οι οποίες υλοποιήθηκαν στην πορεία, ήταν ικανοποιητικές για μια πόλη σαν τη Λάρισα. Στο βαθμό λοιπόν που έγινε αυτό το έργο της ανάπλασης των πλατειών, που αξιοποιήθηκε, που ήρθαν στο φως τα ευρήματα του αρχαίου θεάτρου, και η διαμόρφωση στον χώρο μπροστά στο θέατρο που επιτρέπει στον κόσμο να έχει επαφή με το θέατρο και να περιηγείται εκεί, νομίζω ότι έχουν γίνει κάποια βήματα, χωρίς αυτό να σημαίνει βέβαια ότι δε μπορούν να γίνουν πολύ περισσότερα πράγματα.

Σχόλιο [A85]: •Ανακύκλωση (ύπαρξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
•Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π. χ. ποδήλατο)
•Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
•Πράσινη ανάπλαση των δημόσιων χώρων
•Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

Σχόλιο [A86]:
•Απλά περνάμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουμε μέσα σε αυτόν;
•Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
•Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
•Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοιας την επικοινωνίας και τις ανταλλαγές απόψεων);

7) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Σχετίζεται και με το προηγούμενο ερώτημα, παίρνω υπ' όψιν μου αυτά που σας είπα πριν από λίγο, κάποιες προσπάθειες που έχουν γίνει στον χώρο του Αλκαζάρ, το μνημείο, το γλυπτό μάλλον που στήθηκε του Φιλολάου του Λούπα, που στήθηκε εκεί πέρα και έχει αναφορές στην εθνική αντίσταση, αναφορές που, (...), εννοώ ότι το μνημείο λέγετε «Εθνική Αντίσταση», αφορά τον τρόπο που το αντιλαμβανόμαστε, κυρίως επίκληση της «μνήμης», όπως επίσης και το άγαλμα του Ιπποκράτη εκεί ίσως, το γλυπτό άλογο του Μίλτου του Παπαστεργίου που στήθηκε εκεί στον Άγιο Αχιλλείο από κάτω.. (με εκδηλώσεις;) Και με τις εκδηλώσεις έχει αξιοποιηθεί ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό με μια αρκετή επιτυχή προσπάθεια, αλλά όχι επαρκή για μένα.

8) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Σίγουρα μέσα από συνδυασμό εκδηλώσεων και διαμόρφωσης του χώρου. Κατ' αρχήν με τη διαμόρφωση του δημόσιου χώρου, που θα αναδεικνύει όλα τα αρχαία μνημεία, που θα τα προβάλλει και θα αποτελούν κοινό πολιτιστικό αγαθό για όλο τον κόσμο, με κάποια ίσως (...) όχι μόνο ανάδειξη των μνημείων, αλλά και παρέμβαση στους δημόσιους χώρους με σύγχρονα έργα, κυρίως γλυπτικής κατά την γνώμη μου, θα μπορούσαμε να αξιοποιήσουμε τον δημόσιο χώρο και να γίνει έτσι ένα πολιτιστικό αγαθό που θα είναι κοινό για όλο τον κόσμο αλλά και που θα δημιουργεί τις προϋποθέσεις και για πιο δημιουργική ίσως και πιο ουσιαστική συμμετοχή του κόσμου και στις εκδηλώσεις που γίνονται.

9) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Το οθωμανικό λουτρό υπάρχει ξέρεις κάτι; (Από έρευνα που έχω κάνει υπάρχει αλλά δεν έχει αξιοποιηθεί.) Δεν έχει αξιοποιηθεί. (Στο internet στη σελίδα του δήμου το αναφέρει ως μνημείο που μπορείς να το δεις αλλά ενημερώνει πως δεν έχει ολοκληρωθεί η ανάδειξη του.) Νομίζω σε ένα ικανοποιητικό βαθμό, αλλά σίγουρα έχουμε δρόμο να διανύσουμε ακόμα.

10) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Νομίζω ναι σε μεγάλο βαθμό, το αρχαίο θέατρο είναι σημείο αναφοράς για την πόλη και σημείο συλλογικής μνήμης... (...) Αν λάβουμε υπ' όψιν όλα αυτά που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν τα μνημεία της πόλης τα οποία είναι αρκετά τελικά, είμαστε και πάλι σε ένα μέτριο επίπεδο.. (Εκτός από το αρχαίο θέατρο δηλαδή;) Ναι, εκτός από το αρχαίο θέατρο το οποίο είναι μέρος της καθημερινότητας μας πλέον.

Σχόλιο [A87]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buyer Hama, γύρω στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχιλλίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
- Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

Σχόλιο [A88]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, πόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλης; Νοηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται απλά ή είναι ζωτικός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

11) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Ο κύριος φορέας που έχει αναλάβει αυτό το έργο θεωρώ ότι είναι η Πινακοθήκη. Όσον αφορά τον τομέα πάν τα των εκθέσεων αλλά και σε σχέση με προτάσεις που γίνονται κεντρικά στον Δήμο, οι οποίες δεν βρίσκουν, βέβαια, αρνητική, απάντηση, αλλά στην πορεία δεν υλοποιούνται. Λαμβάνονται υπ' όψιν τώρα πως υπάρχουν και οικονομικές δυσκολίες, λόγω της οικονομικής κρίσης και λόγω του ότι ο πολιτισμός στην Ελλάδα γενικά είναι γνωστό ότι είναι στην τελευταία κλίμακα του προϋπολογισμού όσον αφορά την οικονομική ενίσχυση, θεωρώ ότι ο Δήμος είναι θετικός στις προτάσεις που κάνουμε. Κάτω από άλλες συνθήκες θα μπορούσαμε να πιέσουμε να υλοποιηθούν κάποια πράγματα, για παράδειγμα ένα συμπόσιο γλυπτικής που το δουλεύουμε χρόνια σαν ιδέα δυστυχώς δεν βρίσκει τώρα έδαφος για υλοποίηση. Θεωρώ ότι υπάρχει βούληση η οποία όμως εκ των πραγμάτων δεν αναπτύσσεται, δεν αρκεί μόνο αυτό.

12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;

Η ερώτηση είναι καλή αλλά νομίζω πως είναι θεωρητική, γιατί δε νομίζω ότι υπάρχει τόσο μεγάλη ευαισθητοποίηση από τους πολίτες για το θέμα αυτό. Με την προϋπόθεση πάλι ότι θα υπάρχει ένα όραμα, ένα οργανόγραμμα ίσως που να αφορά την αξιοποίηση των μνημείων, το στήσιμο κάποιων έργων στο κέντρο της πόλης και την ανάπτυξη γενικότερα του δημόσιου χώρου και κυρίως το κέντρο. Με την προϋπόθεση να γίνουν όλα αυτά μπορεί να ευαισθητοποιηθούν παραπάνω οι πολίτες.

13) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Σίγουρα με το να γίνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις όπως εκθέσεις έργων τέχνης, εκθέσεις γλυπτικής όσον αφορά την πινακοθήκη. Παλιά είχαμε κάνει μια έκθεση γλυπτικής μπροστά στο πανεπιστήμιο Θεσσαλίας που είχε μεγάλη επιτυχία, αλλά και συναυλίες, γιατί όχι θέατρο δρόμου όπως είπατε και εσείς (βλ. Σχόλιο Α5). Γενικά μπορούμε να κάνουμε πάρα πολλά πράγματα.

14) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Αν λάβουμε υπ' όψιν μας ότι στη γιορτή Πηνειού, στην οποία συμμετέχει και η Πινακοθήκη, οργανώνετε κεντρικά από τον Δήμο αλλά συμμετέχει και η Πινακοθήκη, η οποία έχει και τα εργαστήρια ζωγραφικής, συμμετέχει δηλαδή ζωντανά με εργασίες που κάνουν επιτόπου τα παιδιά και θέλουμε δηλαδή ενεργή συμμετοχή, νομίζω ότι ανταποκρίνονται αρκετά καλά.

Σχόλιο [A89]:

α) Πράσινη ανάπτυξη δημόσιων χώρων

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π. χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφοράς πιο φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

15) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Τα πιο βασικά στοιχεία για μένα, προσωπική μου άποψη είναι να μην έχει γίνει αισθητική ισοπέδωση του δημόσιου χώρου, δηλαδή να υπάρχει μια ιστορική συνέχεια για την διατήρηση και αξιοποίηση των μνημείων που υπήρχαν αλλά και με την δημιουργία σύγχρονων έργων, που θα αναδεικνύουν σύγχρονους καλλιτέχνες. Εε, επίσης η χρήση εναλλακτικών μέσων μεταφοράς, η οποία δεν υπάρχει στην πόλη μας, οι χώροι παρκινγκ σίγουρα.. (Μια πιο βολική πόλη δηλαδή;) Ναι, μια πόλη που δίνει ανάσα στους πολίτες στην καθημερινότητά τους,

16) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Με βάση αυτά που αναλύσαμε.. Σίγουρα είναι μια βιώσιμη πόλη, δε παύει να είναι μια μικρογραφία της Αθήνας, βέβαια, αλλά είναι μια επαρχιακή πόλη κατά τη γνώμη μου, με ρυθμούς όχι τόσο έντονους.. Νομίζω ότι μπορεί να προσφέρει ένα αρκετά καλό επίπεδο ζωής, αν λάβουμε υπ' όψιν μας ως γνώμονα το επίπεδο ζωής στην Ελλάδα. Είναι ένα αρκετά καλό επίπεδο ζωής.

17) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Ναι.. Νομίζω πως στη συγκεκριμένη πόλη έρχεται σε αντιδιαστολή δηλαδή ενώ υπάρχει γενικά ένα καλό επίπεδο ζωής, αυτό δεν έχει καμία σχέση με την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στη Λάρισα. Δηλαδή, δεν λειτουργεί αμφίδρομα όπως θα έπρεπε.

18) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Πάρα πολύ, σίγουρα πάρα πολύ!

19) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Δεν είναι ικανοποιητικό, για μένα θέλει πάρα πολύ δουλειά ακόμα η πόλη σε αυτόν τον τομέα.

20) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Ναι, ναι.. Σίγουρα μπορούν να σχετιστούν, έχει σχέση και με κάποιες προηγούμενες ερωτήσεις που είπαμε.. Μπορούν να σχετιστούν ως χώροι έμπνευσης για δημιουργία και ως ανοιχτή χώροι εκθέσεων και κυρίως γλυπτικής. Επιμένω σε αυτό γιατί είναι προσωπική μου άποψη. (Είναι και άμεσα συνδεδεμένο με τους εξωτερικούς χώρους ίσως;) Σίγουρα, μπορούν να είναι και άλλα, και θεατρικά δρώμενα και άλλα, αλλά επειδή υπηρετώ αυτόν τον φορέα (της πινακοθήκης) προβάλλω κυρίως αυτά.

Γενικά πιστεύω πως μπορούν αυτά τα δυο να σχετιστούν σε πολύ μεγάλο βαθμό, τώρα στην πόλη προσπαθούμε να γίνονται τέτοια πράγματα και

Σχόλιο [A90]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

εμείς ως φορέας όπως ήδη είπα. (Προσπάθεια γίνεται πόσο ενισχύεται αυτή;) Ενισχύεται σίγουρα, πάντα με τις δυσκολίες τις οικονομικές, ας πούμε σε ένα μέτριο βαθμό, πάλι θεωρώ πως δεν είναι ικανοποιητική η προσπάθεια.

21) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης;

Πάρα πολύ σημαντική, σίγουρα.

22) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;

(Κάποια στιγμή αναφέρατε ότι δεν έχουμε αναπτυγμένα εναλλακτικά μέσα, το προσπαθεί ο Δήμος να το αλλάξει;) Το προσπαθεί, ναι έχουν γίνει κάποιες προσπάθειες προς αυτό. Και συγκεκριμένα για το ποδήλατο, αλλά πάλι δεν θεωρώ ικανοποιητική την προσπάθεια θέλει δουλειά.

23) Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσω μετακίνησης;

Πιο παλιά, από όσο γνωρίζω γιατί δεν είμαι από την Λάρισα, χρησιμοποιούνταν πάρα πολύ και η Λάρισα ήταν ιδανική πόλη για το ποδήλατο. Νομίζω ότι και σήμερα χρησιμοποιείτε σε ένα βαθμό αλλά σίγουρα μπορούμε να το αυξήσουμε.

24) Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;

Η μη χρήση του, να ξαναλέω ότι έχει γίνει μια μικρογραφία της Αθήνας, με το σχετικό μποτιλιάρισμα, σε μικρότερη βέβαια έκταση, την μόλυνση της ατμόσφαιρας σίγουρα.. (θα βοηθούσε, λοιπόν, η χρήση περισσότερη χρήση του ποδηλάτου να αλλάξουν αυτά;) Πάρα πολύ, τουλάχιστον στο κέντρο της πόλη.

25) Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name, μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;

Νομίζω πως όχι, θα μπορούσε να έχει, αλλά νομίζω πως όχι δεν νομίζω πως το έχει καταφέρει αυτό η πόλη.

26) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;

Σίγουρα είναι η Πινακοθήκη το δυνατό σημείο της πόλης, επειδή όμως δεν ξέρω πόσο εύληπτο είναι για κάποιον να το πάρει ως μήνυμα ότι αυτό είναι η ταυτότητα της πόλης, ίσως να ήταν πιο εύληπτο το κομμάτι του αρχαίου θεάτρου ας πούμε. (Πάντως μπορούμε να βασιστούμε στον πολιτισμό μας;) Σίγουρα στον πολιτισμός, η βάση μας είναι ο πολιτισμός.

27) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

Είναι βιώσιμη πόλη. Έχει σίγουρα δημιουργικές δυνάμεις, οι οποίες θεωρώ δεν αξιοποιούνται στον βαθμό που τους αξίζει. Τώρα πως γίνεται αυτό είναι μεγάλη συζήτηση.. (Πάντως υπάρχει ένα δημιουργικό δυναμικό στο οποίο μπορούμε να επενδύσουμε και στο μέλλον;) Υπάρχει σίγουρα, ναι, μπορούμε να στηριχθούμε

σε αυτό, γιατί τώρα με βάση και τις ανάγκες του μέσου πολίτη είμαστε σε ένα μέτριο επίπεδο.

28) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Η Λάρισα είναι μια ζωντανή πόλη με πολλές δυνατότητες.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης****Συνέντευξη με την Προϊσταμένη της διεύθυνσης προσόδων****1) Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητες σας ;**

Είμαι η προϊσταμένη της διεύθυνσης προσόδων που ασχολείται με τα (..), με βάση τα νέα δεδομένα τώρα και τον Καλλικράτη, θα έχει ένα τμήμα εμπορικών δραστηριοτήτων, όπου περιλαμβάνει ότι έχει σχέση με την λειτουργία λαϊκών αγορών, το λιανικό εμπόριο, το υπαίθριο που χωρίζεται σε πλανόδιο και σε στάσιμο. Με λειτουργία εκθέσεων, μετά είναι το τμήμα που ασχολείται με τις άδειες, μαγαζιών, περιπτέρων, διαφημίσεων, τα πιο βασικά είναι αυτά. Μετά είναι και το τμήμα εσόδων και αφορά τα έσοδα που εισπράττει από τέλη και δικαιώματα ο Δήμος, όπως για παράδειγμα από την χρήση των κοινόχρηστων χώρων που άπτονται με τραπεζοκαθήσματα, με οικοδομικά υλικά, με εμπορεύματα με τα περίπτερα που τοποθετούνται από εκεί και πέρα έχουμε το τμήμα κοιμητηρίων που ασχολείται με ταφές, εκταφές, με τέλη και δικαιώματα και έχουμε επίσης και ένα τμήμα που γίνεται για πρώτη φορά είναι το αγροτικής ανάπτυξης, τμήμα που ήρθε από την νομαρχία, πρώην νομαρχεία και νυν περιφέρεια, ένα νεοσύστατο τμήμα που δεν έχουμε ακόμα εικόνα το πώς ακριβώς θα λειτουργήσει. Ξέρω πως είναι για κάτι ζητήματα, που παλαιότερα είχε και το φυτώριο, ζητήματα ύδρευσης ή άρδευσης που τα αναλαμβάνει αυτό το τμήμα, διότι έχουν σχέση και με αγροτικά θέματα. Είναι δηλαδή πολύπλευρες οι αρμοδιότητες. (θα λέγαμε πάντως πως σχετίζονται οι αρμοδιότητες σας με τον δημόσιο χώρο και την διαμόρφωση του, έτσι;) Εντάξει, αν πάρουμε τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος όπως οι καφετέριες, εστιατόρια και άλλα, όπως και τα περίπτερα.. Γενικά, όλα σχετίζονται με την διαμόρφωση αλλά δε ξέρω αν συμβάλουν στη διαμόρφωση του πολιτισμού, ότι ασχολούνται με τον δημόσιο χώρο, σίγουρα ασχολούνται. (Όταν αναφέρομαι στην έννοια του πολιτισμού στην εργασία εννοώ την ευρεία έννοια του όρου, δηλαδή έχει να κάνει με την διαμόρφωση του, με την συμπεριφορά μας απέναντι του αλλά και με τη σχέση που αναπτύσσουμε με αυτόν)

2) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;

Ο Δήμος, εε, σαν οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης συμβάλλει. Βασικά πρέπει να συμβάλει, είτε με τα πολιτιστικά δρώμενα με την στενή έννοια, είτε με τις πολιτικές, θα έλεγα, που εφαρμόζουν γενικά διαμορφώνουν την πολιτιστική ανάπτυξη, για παράδειγμα για μια καθαρή πόλη δημιουργείς παιδεία, δημιουργείς πολιτισμό. Όπως επίσης το να

προσπαθείς να τηρείς, όσο είναι, βέβαια δυνατό, και τον νόμο όσον αφορά και θέματα όπως τα τραπεζοκαθήσματα, που πολύς ντόρος γίνεται και αν και πως θα τηρήσεις τον νόμο, με την όσο το δυνατόν καλύτερη εφαρμογή του νόμου δημιουργήσαμε και ανάλογη παιδεία στους δημότες, συμβάλλεις σαν φορέας στην ευνομία και καλή λειτουργία της πόλης. Ο Δήμος αυτή τη στιγμή, θεωρώ πως συνδέεται με τον πολιτισμό, με την στενή αλλά και την ευρεία έννοια, σε ικανοποιητικό βαθμό.

- 3) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;

Είναι αυτό που είπαμε, δηλαδή είναι αλληλένδετα, σίγουρα υπάρχει σύνδεση και πάντα κάποια πράγματα θα είναι αλληλένδετα, ακόμα και αν μεσολαβεί κάποιο οικονομικό αλισβερίσι του Δήμου με τους πολίτες, σίγουρα τελικός στόχος είναι και η ανάπτυξη του πολιτισμού, η ανάπτυξη της πόλης.

- 4) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;

Τώρα βέβαια δεν είμαι εγώ άμεσα αρμόδια για αυτά, η ανακύκλωση, για παράδειγμα είναι περισσότερο σχετική με την υπηρεσία καθαριότητας, αλλά θεωρώ ότι προσπαθεί. Αν και είναι λίγο δύσκολο γιατί γενικότερα η χώρα μας υστερεί σε τέτοια θέματα. Παρά ταύτα, πιστεύω πως ο Δήμος Λαρισαίων σε αυτόν τον τομέα έχει προχωρήσει, έχει προχωρήσει και με το ποδήλατο που κάνει έργο, με τους ποδηλατόδρομους που διαμορφώνει, προσπαθεί να περάσει κάποια παιδεία, χωρίς να είμαι σε αρμόδια θέση αλλά αυτήν είναι η εικόνα που έχω. (και με τους πράσινους χώρους;) Ναι και με τους πράσινους χώρους έχει γίνει μια σημαντική προσπάθεια, οι ανάγκες της πόλης βέβαια οι ανάγκες της πόλης είναι μεγάλες και ενώ η κατάσταση με το πράσινο έχει βελτιωθεί σε σχέση με το παρελθόν. Βέβαια η δύσκολη οικονομική κατάσταση είναι ένα θέμα γιατί χρειάζονται και πόροι για την επέκταση του πρασίνου, χρειάζονται και άνθρωποι να συντηρούν τους χώρους, ειδικά όταν μιλάμε για μεγάλη έκταση πρασίνου. Πάντως τον Δήμο τον απασχολούν αυτά τα θέματα σε αρκετά μεγάλο βαθμό, υπάρχει άλλωστε και σχετική οργάνωση, αλλά και τμήματα που απασχολούνται εξειδικευμένα με τέτοια θέματα όμως πχ. το πράσινο.

- 5) Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Ο δημόσιος χώρος είναι, περισσότερο (...) Σήμερα τον βλέπουμε σαν χώρο εξυπηρέτησης πιο πολύ, έρχεται κάποιος για να κάνει τις δοσοληψίες, τις δουλειές του και όλα αυτά, από εκεί και πέρα, δε γνωρίζω..Εντάξει, αν δούμε τον ανοιχτό δημόσιο χώρο, εκτός των γραφείων του δήμου που έρχεται ο κόσμος να εξυπηρετηθεί, και τον δούμε σαν πλατείες, πάρκα και δρόμους τότε είναι χώρος επικοινωνίας και συναναστροφής, που μέσα από την

Σχόλιο [A91]: •Ανακύκλωση (ύπαρξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
•Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π. χ. ποδήλατο)
•Χρήση μορφών ενέργειας φυλικών προς το περιβάλλον
•Πράσινη ανάπλαση των δημόσιων χώρων
•Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

συναναστροφή συμβάλει στην ανάπτυξη και της συνεργασίας των πολιτών, σημαντικό και για τον πολιτισμό αλλά και την λειτουργία της πόλης.

6) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Νομίζω πως το απάντησα και παραπάνω, είναι όλα αυτά που είπαμε..

7) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Θεωρώ πως είμαστε κάπου στο μέσο, δηλαδή, έχουν γίνει πράγματα, και η Λάρισα γενικά είναι μια πόλη που χρησιμοποιεί και τις πλατείες της και γενικά τους χώρους της. Αλλά εντάξει το άριστα δε το φτάνουμε ποτέ, πάντα μπορούμε να κάνουμε κάτι παραπάνω.

8) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Και εκδηλώσεις γίνονται, πολλές εκδηλώσεις γίνονται, και από την άποψη της ανάπλασης πράγματα γίνονται και γενικά, ο δημόσιος χώρος, συμβάλλει, συμμετέχει αρκετά στον πολιτισμό, από όλες τις απόψεις. Ναι γιατί για παράδειγμα κάνει τις πλατείες σου πιο πράσινες, που σημαίνει ανάπλαση ή κάνεις εκδηλώσεις που σχετίζονται με τον πολιτισμό, εκδηλώσεις ενόψει γιορτών, επετείων και όχι μόνο. Σε όλα αυτά σε κάθε πολιτιστική δραστηριότητα ο δημ. χώρος συμβάλει.

9) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Έχουν αξιοποιηθεί. Βέβαια το αρχ. θέατρο θέλει δουλειά πιστεύω, πιστεύω πως έπαιξε το ρόλο του, συνέβαλε και άλλαξε το τοπίο εκεί πέρα. Όπως και η πλατεία Λαού, που έχει αξιοποιηθεί ως ιστορικός χώρος και για αυτόν τον λόγο και δεν επιτρέπεται, δεν δίδετε άδεια σε κανένα μαγαζί ή οποιονδήποτε να βάλει τραπεζοκαθίσματα. Πιστεύω πως όλη η Λάρισα έχει, κρύβει τέτοια μνημεία, και κάποια τα γνωρίζουμε αλλά τίθεται θέμα αποζημιώσεων πολύ αδρών, οπότε αντικειμενικά δε μπορούμε να προχωρήσουμε το θέμα. Γενικά πάντως έχουν αξιοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό.

10) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Δεν το κατάλαβα αυτό. (βλ. Σχόλιο Α4) Κατά πόσο έχει ενσωματωθεί δηλαδή στην πόλη η ιστορία τους; (ναι, ως μνημεία, ως σύμβολα έχουν ενταχθεί στην καθημερινότητα, αν έχουν ένα συγκεκριμένο νόημα όταν περνάμε και τα βλέπουμε ή αν απλά προσπερνάμε) Σίγουρα κάτι σημαίνει. Τώρα σαν ιστορία δεν έχει ασχοληθεί τόσο πολύ ο κόσμος, αλλά για να έρχονται και να το βλέπουν γενικά, και από άποψη αισθητικής πιστεύω ότι τραβάει το θέατρο εκεί πέρα.

11) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Ναι, θεωρώ ότι υπάρχει πρόθεση και πάντα γίνονται προσπάθειες, αλλά εντάξει πέρα από τον Δήμο υπάρχουν και άλλα θέματα, στα αρχαία

Σχόλιο [A92]:

- Απλά περνάμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουμε μέσα σε αυτόν;
- Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
- Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
- Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοιας την επικοινωνίας και τις ανταλλαγές απόψεων);

Σχόλιο [A93]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buyer Hamam, γύρω στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχλλίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
- Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

Σχόλιο [A94]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, πόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλης; Νοσηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται απλά ή είναι ζωτικός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

μεσολαβεί πχ και η εφορεία Βυζαντινών αρχαιοτήτων, αλλά θεωρώ πως ο Δήμος έχει την πρόθεση να συνεχίσει σε μεγάλο βαθμό.

12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;

Ο Δήμος θεωρώ, βασικά τόσο εξειδικευμένα δε ξέρω, αλλά παλαιότερα το έκανε και νομίζω ότι το συνεχίζει. Έχει και αντιδήμαρχο καθημερινότητας με αυτήν την έννοια, και για να λύσει προβλήματα γενικότερα αλλά και σε τέτοιες προτάσεις, υπάρχουν φορείς όπως τα συνοικιακά, όπως οι δημοτικές κοινότητες τώρα που νομίζω τα ψάχνουμε τέτοια θέματα. Είναι ανοιχτός και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό.

13) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Όλα αυτά μαζί (βλ. Σχόλιο Α5) θεωρώ, τα πάντα. Και οι πολιτιστικές εκδηλώσεις και το πράσινο, όλα μαζί συντελούν, όλα όλα συντελούν και το νομίζω πως το ένα συμπληρώνει το άλλο, αλληλοσυμπληρώνονται.

14) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Ναι, ναι γιατί γίνονται πολλές εκδηλώσεις. Όπως είναι για παράδειγμα στον Πηνεϊό, και είναι εκδηλώσεις που παρακολουθούνται. Ε, εντάξει είναι και κάποιες εκδηλώσεις που εσείς μπορούμε να (...) αυτό που λέμε «κουλτούρα» που μπορεί να μην είναι μεγάλο ποσοστό που συμμετέχει, αλλά όταν έχουν έναν «λαϊκό» χαρακτήρα, όπως αυτή του Πηνεϊού ή της πρωτομαγιάς, έχει μεγάλη συμμετοχή, τις παρακολουθεί ο κόσμος.

15) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Καλό επίπεδο ζωής σε μια πόλη, σίγουρα είναι ανάλογο και με το σε ποιο σημείο ανάπτυξης είναι η πόλη, πόσο καθαρή είναι η πόλη, πως ακριβώς οι δημόσιοι χώροι έχουν μια ευπρεπή εμφάνιση και βέβαια εντάξει, να μην υπάρχει επαιτεία, να μην υπάρχει φτώχεια, να, όλα είναι. Βασικά το καλό επίπεδο σημαίνει ότι υπάρχει μια ανάπτυξη, γιατί όταν υπάρχει ανάπτυξη δεν υπάρχει και φτώχεια και επαιτεία και φυσικά και το πολιτιστικό επίπεδο είναι ανεβασμένο.

16) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Στο μέσον, γιατί είναι πλούσια πόλη η Λάρισα αλλά υπάρχει και η φτώχεια.

17) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Ναι, παίζει ρόλο. Βασικό, γιατί το αν έχει ένα καλό επίπεδο ζωής τότε σίγουρα έχεις ανεπτυγμένη και παιδεία και για να έχεις πολιτισμό πρέπει να έχεις και παιδεία. Θα έλεγα πως είναι πολύ σημαντικό.

Σχόλιο [A95]:

α) Πρόσνη ανάπλαση δημόσιων χώρων

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π. χ. ανάκύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφορά πιο φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

συναναστροφή συμβάλει στην ανάπτυξη και της συνεργασίας των πολιτών, σημαντικό και για τον πολιτισμό αλλά και την λειτουργία της πόλης.

6) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Νομίζω πως το απάντησα και παραπάνω, είναι όλα αυτά που είπαμε..

7) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Θεωρώ πως είμαστε κάπου στο μέσο, δηλαδή, έχουν γίνει πράγματα, και η Λάρισα γενικά είναι μια πόλη που χρησιμοποιεί και τις πλατείες της και γενικά τους χώρους της. Αλλά εντάξει το άριστα δε το φτάνουμε ποτέ, πάντα μπορούμε να κάνουμε κάτι παραπάνω.

8) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Και εκδηλώσεις γίνονται, πολλές εκδηλώσεις γίνονται, και από την άποψη της ανάπλασης πράγματα γίνονται και γενικά, ο δημόσιος χώρος, συμβάλλει, συμμετέχει αρκετά στον πολιτισμό, από όλες τις απόψεις. Ναι γιατί για παράδειγμα κάνει τις πλατείες σου πιο πράσινες, που σημαίνει ανάπλαση ή κάνεις εκδηλώσεις που σχετίζονται με τον πολιτισμό, εκδηλώσεις ενόψει γιορτών, επετείων και όχι μόνο. Σε όλα αυτά σε κάθε πολιτιστική δραστηριότητα ο δημ. χώρος συμβάλει.

9) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Έχουν αξιοποιηθεί. Βέβαια το αρχ. θέατρο θέλει δουλειά πιστεύω, πιστεύω πως έπαιξε το ρόλο του, συνέβαλε και άλλαξε το τοπίο εκεί πέρα. Όπως και η πλατεία Λαού, που έχει αξιοποιηθεί ως ιστορικός χώρος και για αυτόν τον λόγο και δεν επιτρέπετε, δεν δίδετε άδεια σε κανένα μαγαζί ή οποιονδήποτε να βάλει τραπεζοκαθήσματα. Πιστεύω πως όλη η Λάρισα έχει, κρύβει τέτοια μνημεία, και κάποια τα γνωρίζουμε αλλά τίθεται θέμα αποζημιώσεων πολύ αδρών, οπότε αντικειμενικά δε μπορούμε να προχωρήσουμε το θέμα. Γενικά πάντως έχουν αξιοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό.

10) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Δεν το κατάλαβα αυτό. (βλ. Σχόλιο A4) Κατά πόσο έχει ενσωματωθεί δηλαδή στην πόλη η ιστορία τους; (ναι, ως μνημεία, ως σύμβολα έχουν ενταχθεί στην καθημερινότητα, αν έχουν ένα συγκεκριμένο νόημα όταν περνάμε και τα βλέπουμε ή αν απλά προσπερνάμε) Σίγουρα κάτι σημαίνει. Τώρα σαν ιστορία δεν έχει ασχοληθεί τόσο πολύ ο κόσμος, αλλά για να έρχονται και να το βλέπουν γενικά, και από άποψη αισθητικής πιστεύω ότι τραβάει το θέατρο εκεί πέρα.

11) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Ναι, θεωρώ ότι υπάρχει πρόθεση και πάντα γίνονται προσπάθειες, αλλά εντάξει πέρα από τον Δήμο υπάρχουν και άλλα θέματα, στα αρχαία

Σχόλιο [A92]:

- Απλά περνούμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουμε μέσα σε αυτόν;
- Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
- Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
- Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης (με τη έννοιας την επικοινωνίας και τις ανταλλαγής απόψεων);

Σχόλιο [A93]:

- Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
- Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buyer Hamam, γύρο στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
- Μπαϊρακλί Τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχιλλίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
- Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
- Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

Σχόλιο [A94]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, πόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλης; Νοηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης. Παρίστανται απλά ή είναι ζωτικός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

μεσολαβεί πχ και η εφορεία Βυζαντινών αρχαιοτήτων, αλλά θεωρώ πως ο Δήμος έχει την πρόθεση να συνεχίσει σε μεγάλο βαθμό.

12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;
Ο Δήμος θεωρώ, βασικά τόσο εξειδικευμένα δε ξέρω, αλλά παλαιότερα το έκανε και νομίζω ότι το συνεχίζει. Έχει και αντιδήμαρχο καθημερινότητας με αυτήν την έννοια, και για να λύσει προβλήματα γενικότερα αλλά και σε τέτοιες προτάσεις, υπάρχουν φορείς όπως τα συννοικιακά, όπως οι δημοτικές κοινότητες τώρα που νομίζω τα ψάχνουμε τέτοια θέματα. Είναι ανοιχτός και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό.

13) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Όλα αυτά μαζί (βλ. Σχόλιο Α5) θεωρώ, τα πάντα. Και οι πολιτιστικές εκδηλώσεις και το πράσινο, όλα μαζί συντελούν, όλα. Όλα συντελούν και το νομίζω πως το ένα συμπληρώνει το άλλο, αλληλοσυμπληρώνονται.

14) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Ναι, ναι γιατί γίνονται πολλές εκδηλώσεις. Όπως είναι για παράδειγμα στον Πηνεϊό, και είναι εκδηλώσεις που παρακολουθούνται. Ε, εντάξει είναι και κάποιες εκδηλώσεις που ας πούμε μπορούμε να (...) αυτό που λέμε «κουλτούρα» που μπορεί να μην είναι μεγάλο ποσοστό που συμμετέχει, αλλά όταν έχουν έναν «λαϊκό» χαρακτήρα, όπως αυτή του Πηνεϊού ή της πρωτομαγιάς, έχει μεγάλη συμμετοχή, τις παρακολουθεί ο κόσμος.

15) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Καλό επίπεδο ζωής σε μια πόλη, σίγουρα είναι ανάλογο και με το σε ποιο σημείο ανάπτυξης είναι η πόλη, πόσο καθαρή είναι η πόλη, πως ακριβώς οι δημόσιοι χώροι έχουν μια ευπρεπή εμφάνιση και βέβαια εντάξει, να μην υπάρχει επαιτεία, να μην υπάρχει φτώχεια, να , όλα είναι. Βασικά το καλό επίπεδο σημαίνει ότι υπάρχει μια ανάπτυξη, γιατί όταν υπάρχει ανάπτυξη δεν υπάρχει και φτώχεια και επαιτεία και φυσικά και το πολιτιστικό επίπεδο είναι ανεβασμένο.

16) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Στο μέσον, γιατί είναι πλούσια πόλη η Λάρισα αλλά υπάρχει και η φτώχεια.

17) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Ναι, παίζει ρόλο. Βασικό, γιατί το αν έχει ένα καλό επίπεδο ζωής τότε σίγουρα έχεις ανεπτυγμένη και παιδεία και για να έχεις πολιτισμό πρέπει να έχεις και παιδεία. Θα έλεγα πως είναι πολύ σημαντικό.

Σχόλιο [A95]:

α) Πράσινη ανάπτυξη δημόσιων χώρων

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π. χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφορά πιο φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

18) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Βασικό, αρκετά, μη σου πω και πάρα πολύ. Γιατί, με δεδομένο ότι γενικά το πράσινο εξαφανίζεται αυτή τη στιγμή πρέπει να προσπαθούμε να κάνουμε ανάπλαση πρασίνου και όλα αυτά γιατί συμβάλει και στην υγεία συν τοις άλλοις

19) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Σε ένα μέσο ποσοστό, γιατί ακόμα είναι τιμμεντούπολη η Λάρισα έχει ανάγκη και από άλλους πράσινους χώρους, περιφερειακά μπορεί να έχει χώρους αλλά, στο κέντρο, το κέντρο της θέλει πιο πολύ πράσινο.

20) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Γίνετε σε μικρό βαθμό αλλά θα μπορούσε περισσότερο, ενδείκνυται.

21) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβασης;

Είναι βασικό, γιατί πιστεύω πως δεν είναι και μεγάλες οι αποστάσεις, εγώ προσωπικά κάθε μέρα έρχομαι στο κέντρο είτε με συγκοινωνία είτε με τα πόδια. Μα γιατί να πάρεις το αυτοκίνητο μέσα στην πόλη είναι μια πόλη που την φτάνεις. Εντάξει είναι και απομακρυσμένες συνοικίες αλλά και πάλι..

22) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;

Και με τους ποδηλατοδρόμους το στηρίζει αυτό, και με εκδηλώσεις όπως αυτή, «πόλη χωρίς αυτοκίνητο», το προσπαθεί προς αυτήν την κατεύθυνση.

23) Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσο μετακίνησης;

Όχι αρκετά, αλλά χρησιμοποιείτε.

24) Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;

Αν το χρησιμοποιούσαμε περισσότερο θα είχαμε μείωση καυσαερίων, καθαρή ατμόσφαιρα, λύση του κυκλοφοριακού, και για τους πολίτες, ότι θα είχαμε πιο γυμνασμένους και υγιείς πολίτες.

25) Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name, μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;

Σαν πόλη θα έλεγα, και αυτό προσπαθεί και ο δήμαρχος αυτή την στιγμή να κάνει είναι να κάνει την Λάρισα σαν πόλη ένα «κόμβο», ένα συνεδριακό κέντρο, γιατί είναι κάπου στην μέση Αθήνα - Θεσσαλονίκη, αυτό πιστεύω προσπαθεί να κάνει ο δήμαρχος. Γιατί εντάξει η Λάρισα δεν παύει να είναι μια τιμμεντούπολη έτσι όπως είναι διαμορφωμένη, έχει βέβαια την ιστορία της τον πολιτισμό της, αλλά πιστεύω πως αυτό θα της πήγαινε.

Σχόλιο [A96]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

26) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;

Αυτό που είπα παραπάνω, νομίζω πως το έχουμε πετύχει σε ένα σημείο.

27) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

Βιώσιμη είναι δηλαδή να μπορούμε να ζήσουμε καλά σε αυτή, γιατί δεν είναι από τις πολύ μεγάλες πόλεις έχει ανάπτυξη, έχει τα εμπορικά της καταστήματα και μπορεί ο άλλος να την φτάσει, να την πλησιάσει και οι συνθήκες της δεν είναι απάνθρωπες, δηλαδή δεν έχει καμία σχέση με την Αθήνα ή την Θεσσαλονίκη, τα μεγαθήρια. Εκτιμώ ότι είναι πως είναι μια πόλη που προσφέρεται, που προσελκύει κόσμο η Λάρισα. Θα έλεγα λοιπόν σε αρκετά μεγάλο βαθμό.

28) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Η Λάρισα, αυτό που λέει και ο δήμαρχός μας η πόλη του αύριο.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**ΤΜΗΜΑ: ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ****Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτιστικής Διαχείρισης**

Συνέντευξη με τον Δημοτικό Σύμβουλο με τον συνδυασμό Ι. Σάπκα Ντίνο Τσιαούση

1) *Πείτε μου ποιες είναι οι αρμοδιότητες σας ;*

Είμαι συνταξιούχος εκπαιδευτικός, είμαι στην σύνταξη αρκετά χρόνια και ασχολούμαι με τον Δήμο Λάρισας, ως πρόεδρος συνοικιακού συμβουλίου και για δεύτερη δημοτικός σύμβουλος στη Λάρισα.

2) *Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζεται ο δήμος με την πολιτιστική δραστηριότητα;*

Θα μιλήσω για τον Δήμο Λάρισας, στο Δήμο Λάρισας υπάρχουν πολιτιστικά κέντρα, κυρίως στο κέντρο της πόλη, είναι το Χατζηγιάννιο είναι και το κηποθέατρο στο Αλκαζάρ, αλλά υπάρχουν και στις συνοικίες. Ωστόσο το μεγάλο πρόβλημα που υπάρχει στην Λάρισα είναι το εξής, ότι δεν γίνεται αποκέντρωση των πολιτιστικών εκδηλώσεων. Δηλαδή οι περισσότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις γίνονται στο Χατζηγιάννιο, με ελάχιστη συμμετοχή των ανθρώπων, ενώ θα μπορούσαν να γίνονται κάλλιστα στις λέσχες πολιτισμού που υπάρχουν στις συνοικίες, και για να έρθει σε επαφή ο κόσμος των συνοικιών στις πόλεις και να μπορούν και οι δημιουργοί των συνοικιών να εκθέτουν τα έργα τους. Δηλαδή, ένας ποιητής, ένας ζωγράφος να έχουν έναν χώρο να εκφραστούν. Ο Δήμος, λοιπόν ασχολείται σε μεγάλο βαθμό αλλά δεν υπάρχει αποκέντρωση, να μεταφερθούν οι πολιτιστικές δραστηριότητες και στις 24, περίπου, συνοικίες.

3) *Σε τι βαθμό θεωρείτε πως σχετίζονται η ανάπτυξη και η εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου με την πολιτιστική ανάπτυξη;*

Για ξανά κάνε λίγο την ερώτηση. (αν οι ανοιχτοί δημ. χώροι, πχ πάρκα, πλατείες κλπ σχετίζονται, μπορούν να σχετιστούν με την πολιτιστική ανάπτυξη, αν αποτελούν πλευρά του πολιτισμού.) Όλοι οι δημόσιοι, οι δημόσιοι χώροι είναι χώροι συγκέντρωσης, συνάθροισης των ανθρώπων σχετίζεται με τον πολιτισμό, γιατί; Γιατί κάθε δημόσιος χώρος κάνει τον άνθρωπο συνάνθρωπο, τον πολίτη συμπολίτη και έναν άνθρωπο της κοινωνίας συνοικείτε, τον γνωρίζεις, γνωρίζεις τα προβλήματα του, την οικονομική του κατάσταση κλπ. Έτσι οι χώροι αυτοί οπωσδήποτε, όλοι οι δημόσιοι χώροι συνεισφέρουν στην πολιτιστική ανάπτυξη.

4) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως απασχολούν το Δήμο θέματα οικολογίας, που σχετίζονται με την καθημερινότητα της πόλης;

Ναι, στην πόλη της Λάρισας υπάρχει ευαισθησία όσον αφορά το περιβάλλον, και για παράδειγμα θα αναφέρω την παραγωγή βιοαερίου που γίνεται στη ΔΕΥΑΛ για ίδια χρήση εκμεταλλεόμενοι τον βιολογικό καθαρισμό της Λάρισας. Επίσης είναι και η προσπάθεια για πράσινη ανάπτυξη με στόχο ένα καθαρό περιβάλλον. Η Λάρισα είναι μια από τις πιο καθαρές πόλεις και έχει μια ευαισθησία όσον αφορά το περιβάλλον, θα έλεγα ότι και τον δήμο τον απασχολούν αρκετά τέτοια θέματα.

5) Ποιος πιστεύετε πως είναι ο ρόλος του δημόσιου χώρου στην καθημερινότητα της πόλης;

Ναι, αυτό που είπαμε πριν, η επικοινωνία των πολιτών.

6) Τι ρόλο θεωρείτε πως παίζει η έννοια του δημόσιου χώρου για τον Δήμο;

Αυτό το είπα και προηγουμένως, δεν υπάρχει ισότροπη ανάπτυξη στο κέντρο της πόλης με τις συνοικίες, δηλαδή, ως έρθουμε στην συνοικία που είμαστε, του Αγ. Κωνσταντίνου, υπάρχει ένας χώρος που να μπορούν να συναθροίζονται οι πολίτες και να ανταλλάσσουν απόψεις; Όχι, όπως και σε όλες τις συνοικίες της πόλης, δεν υπάρχουν χώροι να συναθροίζονται οι πολίτες και να συζητάν για τα θέματά τους.

7) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως έχει «αξιοποιηθεί» ο δημόσιος χώρος ως πολιτιστικό αγαθό;

Θα έλεγα σε ένα μέτριο επίπεδο, έχουν γίνει πράγματα αλλά όχι, δεν είναι αρκετά, μπορούμε καλύτερα.

8) Πως ορίζετε την «πολιτιστική αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Όλα όσα είπαμε. Με διάφορες εκδηλώσεις και φυσικά με τη συμμετοχή των πολιτών και με την αποκέντρωση των πολιτιστικών εκδηλώσεων.

9) Σε τι βαθμό πιστεύεται πως έχουν «αξιοποιηθεί» τα αρχαιολογικά ευρήματα στο κέντρο της πόλης;

Δηλαδή τι εννοούμε; (Αν έχουν αναδειχθεί και από εκεί και πέρα αν έχουν αξιοποιηθεί σαν ιστορικά μνημεία.) Φυσικά το αρχαίο θέατρο δεν έχει αξιοποιηθεί ακόμα, γίνονται βέβαια προσπάθειες για την ολοκλήρωση του αρχ. Θεάτρου, στο δεύτερο μόνο αρχ. θέατρο γίνονται κάποιες εκδηλώσεις, αλλά δεν είναι ο χώρος τέτοιος για να γίνονται τέτοιες εκδηλώσεις, υπάρχει μόνο μια κερκίδα και δε μπορεί να συγκεντρώσει και τον κόσμο. Το Α' αρχ. θέατρο που όλοι ξέρουν δεν έχουν γίνει οι απαλλοτριώσεις που χρειάζονται για να αποκαλυφθεί όλο το θέατρο, δηλαδή και η Βενιζέλου κα. Όλα αυτά θα πρέπει να γκρεμιστούν για να γίνει το αρχ. θέατρο, αντίθετα έχει πλακοστρωθεί η Βενιζέλου κλπ. Επίσης το Μπεζεστένι είχε μπει σε ένα πρόγραμμα για αξιοποίηση του «Οδυσσέα Β'» αλλά και αυτό είναι στάσιμο. Ή άλλο παράδειγμα η πλατεία Λαού που αν και βρέθηκαν αρχαία έγινε τελικά το παρκινγκ. Όπως και δίπλα στην εθνική τράπεζα βρήκαν αρχαία και τα σκέπασαν. Δεν αξιοποιείται η Λάρισα ούτε αναδεικνύει τον αρχαίο πολιτισμό.

Σχόλιο [A97]: •Ανακύκλωση (ύπαρξη κάδων, μαθητικά προγράμματα κ.α.)
•Εναλλακτικά μέσα μεταφοράς (π. χ. ποδήλατο)
•Χρήση μορφών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον
•Πράσινη ανάπτυξη των δημόσιων χώρων
•Αύξηση των ανοικτών και πράσινων χώρων της πόλης

Σχόλιο [A98]:
•Απλά περνούμε μέσα από αυτόν ή υπάρχουν μέσα σε αυτόν;
•Είναι χώρος ζωτικός για την πόλη;
•Είναι χώρος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης των πολιτών;
•Χώρος που ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς της πόλης με τη έννοιας την επικοινωνίας και τις ανταλλαγής απόψεων);

Σχόλιο [A99]:
•Α' αρχαίο θέατρο (3^{ος} αιώνας π. Χ.)
•Β' αρχαίο θέατρο (1^{ος} αιώνας π. Χ.)
•Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buyer Hamaş, γύρω στον 17^ο αιώνα μ. Χ.)
•Μπαϊρακλί τζαμί (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
•Γενί Τζαμί (19^{ος} αιώνας μ. Χ.)
•Μπεζεστένι (Οθωμανική σκεπαστή αγορά. Τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αιώνα μ. Χ.)
•Παλαιοχριστιανική Βασιλική του αγίου Αχιλλίου (6^{ος} αιώνας μ. Χ.)
•Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (6^{ος} αιώνας μ. Χ., πλατεία Λαμπρούλη)
•Βυζαντινός Ναός – Νεκροταφεία (11^{ος} – 12^{ος} αιώνας μ. Χ.)
•Παλαιοχριστιανικά Λουτρά (5^{ος} αιώνας μ. Χ.)

10) Πιστεύετε πως έχει επιτευχθεί η επιτυχής ένταξη των μνημείων αυτών στην καθημερινότητα της πόλης ως μέρος του ευρύτερου δημόσιου χώρου;

Όχι γιατί δεν έχουν αξιοποιηθεί ακόμα. Τα δύο θέατρα παλαιότερα επικοινωνούσαν, ενώ το δεύτερο είναι αυτό που χρησιμοποιούσαν οι Έλληνες στη ρωμαϊκή εποχή, αφού οι Ρωμαίοι χρησιμοποιούσαν το Α' που ήταν και το μεγαλύτερο. Δεν έχουν αναδειχθεί όλα τα μνημεία της πόλης. Και το αρχαιολογικό μουσείο δεν έχει μεταφερθεί ακόμα, στεγάζετε στο Τζαμί, ξέρεται, και τα περισσότερα ευρήματα είναι στον Βόλο ακόμα.

11) Θεωρείτε πως ο Δήμος προτίθεται να συνεχίσει την ανάδειξη και «αξιοποίηση» του δημόσιου χώρου;

Πρόθεση και θέληση υπάρχει, από όλους της Δημάρχους της πόλης, αλλά η οικονομική κατάσταση είναι τέτοια που δεν το επιτρέπει. Αλλά σαν στόχος υπάρχει.

12) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως είναι διατεθειμένος ο Δήμος να προχωρήσει σε συνεργασία με τους πολίτες όσον αφορά την ανάπτυξη του δημόσιου χώρου;

Όχι, είναι, ο Δήμος είναι (...) Κοιτάξετε να δείτε είναι ιστορία ολόκληρη αυτό το πράγμα. Υπήρχαν κάποτε συνοικιακά συμβούλια που είχαν αναλάβει την λειτουργία των Λεσχών, υπήρχαν οι εξωραϊστικοί σύλλογοι επί εποχής Λαμπρούλη που έκαναν πολύ καλή δουλειά, επί εποχής Καφέ υπήρχαν τα συνοικιακά συμβούλια που είπαμε, και είχαν συνδυαστεί με τους συλλόγους γονέων κλπ και είχαν μια πολύ καλή σειρά. Με τον καινούργιο δήμαρχο τον κύριο Τζανακούλη, καταργήθηκαν τα συνοικιακά συμβούλια, δεν υπάρχει επαφή του κόσμου με το τι γίνεται στον Δήμο Λάρισας κλπ. Υπήρχαν παλαιότερα οι Λαϊκές συνελεύσεις και τα προβλήματα έβγαιναν από συνελεύσεις του κόσμου, των πολιτών και υπήρχε συμμετοχή. Συμμετοχή στα προβλήματα της πόλης. Σήμερα είναι πολύ διαφορετικά, έχουν γίνει οι δημοτικές κοινοτικές, οι οποίες δεν κάνουν λαϊκές συγκεντρώσεις με τον κόσμο, ώστε να βγουν τα προβλήματα της πόλης μέσα από τον λαό και πιστεύω πως σήμερα όλες οι αποφάσεις βγαίνουν από το γραφείο του Δημάρχου και δεν υπάρχει λαϊκή συμμετοχή.

13) Πως πιστεύεται πως μπορούμε να πετύχουμε καλύτερη πολιτιστική εκμετάλλευση του δημόσιου χώρου;

Πιστεύω πως ο Δήμος πρέπει να ενεργοποιήσει τους πολίτες. Μέσα από αυτό θα γίνουν και εκδηλώσεις και τα πάντα, με ενεργοποίηση των πολιτών.

14) Θεωρείτε πως ανταποκρίνονται οι πολίτες στη πολιτιστική πολιτική του Δήμου σε σχέση με τον δημόσιο χώρο;

Οι άνθρωποι που ασχολούνται με τον πολιτισμό είναι άνθρωποι του κέντρου της πόλης και αυτοί οι ελάχιστοι άνθρωποι είναι που παρακολουθούν εκδηλώσεις είτε στο ωδείο είτε στο κηποθέατρο, είτε στο χατζηγιάννιο, ο

Σχόλιο [A100]: Ενώ είναι κομμάτια μιας άλλης κοινωνίας πλέον είναι ενταγμένα στο δημόσιο χώρο μιας σύγχρονης πόλης, πόσο αρμονικά δένουν με αυτή της πόλη;
Νοηματοδοτούν τον αστικό χώρο, αποτελώντας σημείο αναφοράς και στοιχείο διαμόρφωσης της συλλογικής μνήμης.
Παρίστανται απλά ή είναι ζωτικός χώρος για τους πολίτες και τον πολιτισμό της πόλης;

Σχόλιο [A101]:

α) Πράσινη ανάπτυξη δημόσιων χώρων

β) Ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης των πολιτών με δράσεις που αφορούν τον δημόσιο χώρο (π. χ. ανακύκλωση, χρήση των ΜΜΜ ή εναλλακτικών μέσων μεταφοράς πιο φιλικών στο περιβάλλον, κ. α.)

γ) Πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. εκθέσεις βιβλίου ή έργων τέχνης, θέατρο δρόμου κ. α.)

δ) Μουσικές εκδηλώσεις σε ανοικτούς δημόσιους χώρους (π. χ. συναυλίες, χορευτικά συγκροτήματα κ. α.)

υπόλοιπος λαός ο οποίος για να μετακινηθεί από τις συνοικίες προς το κέντρο είναι πολύ δύσκολο.

15) Τι θεωρείτε «καλό επίπεδο ζωής» σε μια πόλη;

Επίπεδο ζωής σε μια πόλη; Οικονομική καλή κατάσταση σε κάθε οικογένεια, ένα, η καθαριότητα, κοινωνική πολιτική, πολιτισμός το περιβάλλον, ανεργία, η καταπολέμηση της ανεργίας, το βασικότερο όλων, και το ενδιαφέρον που δείχνει μια πόλη για την νεολαία και τα προβλήματα της.

16) Πόσο καλό θεωρείτε το επίπεδο ζωής που προσφέρει η Λάρισα στους πολίτες της;

Ας πούμε ότι προσφέρει ένα μέσο επίπεδο ζωής. Εντάξει είναι μια πόλη καθαρή αλλά δεν έχουν γίνει όλα τα έργα αυτά που θα έπρεπε. Υπάρχουν πολλά προβλήματα ειδικά στις συνοικίες που μπορεί να μην τα βλέπεις στο κέντρο. Αλλά εγώ που μένω για παράδειγμα στον Αγ. Γεώργιο η είσοδος σε εκείνη την πλευρά της πόλης είναι είσοδος τριτοκοσμικής πόλης.

17) Πόσο σημαντικό θεωρείτε πως είναι το «καλό επίπεδο ζωής» μιας πόλης για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των τεχνών στην πόλη αυτή;

Το βασικό! Αν μια οικογένεια αντιμετωπίζει προβλήματα ανεργίας, προβλήματα μάθησης των παιδιών, προβλήματα εκπαίδευσης των παιδιών κλπ δεν μπορεί να ασχοληθεί με τον πολιτισμό. Ο πολιτισμός είναι κάτι ξεχωριστό. Όταν πάλευαν για το οχτάωρο, τότε στην Αμερική ακόμη, πρώτα εξασφάλισαν την εργασία και ύστερα.. Πρώτα οχτάωρο για την εργασία και ύστερα το οχτάωρο για την ανάπαυση και ύστερα για οτιδήποτε άλλο. Δηλαδή πρέπει μια οικογένεια να έχει όλα τα απαραίτητα για να ασχοληθεί και με οτιδήποτε άλλο

18) Πόσο σημαντική θεωρείτε την ύπαρξη πράσινων χώρων για το επίπεδο ζωής της πόλης;

Το πρόσωπο μας φέρνει σε επαφή με την φύση κατά πρώτον. Μια πόλη σαν την Λάρισα, η οποία είναι από τις πιο ακραίες πόλεις όσον αφορά την θερμοκρασία το καλοκαίρι, το πράσινο είναι το «κλιματιστικό». Ένα δένδρο μπορεί να προσφέρει τόση δροσιά.. Γι' αυτό βλέπουμε στα πάρκα το καλοκαίρι η θερμοκρασία να είναι 2 με 3 βαθμούς πιο χαμηλά στη συγκεκριμένη περιοχή. Το πράσινο είναι πολιτισμός, έληξε.

19) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείται ότι είναι το ποσοστό ύπαρξης τέτοιων χώρων στην πόλη της Λάρισας;

Στη Λάρισα υπάρχουν χώροι με πράσινο κλπ, αλλά στο άλσος του Αλκαζάρ για παράδειγμα, έχουν καταστραφεί δέντρα, χρειάζεται να γίνει δεντροφύτευση και στους δρόμους βέβαια και με δέντρα αντοχής και όλα αυτά. Θα σας φέρω και ένα βιβλίο για να τα δείτε όλα αυτά. Θα έλεγα μια μέση κατάσταση.

20) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι ανοιχτοί πράσινοι χώροι μπορούν να σχετιστούν με την τέχνη;

Εντάξει, γίνεται η γιορτή του Πηνειού και γίνονται και μερικές άλλες εκδηλώσεις με ζωγράφους, ποιητές κλπ σε τέτοιους χώρους. Αλλά δεν είναι αρκετές..

Σχόλιο [A102]:

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι φιλοξενίας έργων τέχνης;
- Να λειτουργήσουν ως χώροι έμπνευσης;
- Μπορούν να αποτελέσουν χώροι δημιουργίας τέχνης;

21) Πόσο σημαντική θεωρείτε την χρήση εναλλακτικών μέσων μεταβίβαση Βασική, γιατί υπάρχει και τεράστιο κυκλοφοριακό πρόβλημα στην πόλη. Η Λάρισα σαν μια επίπεδη πόλη θα μπορούσε να αξιοποιήσει κάλλιστα κάποιους ποδηλατοδρόμους, αλλά δυστυχώς δεν υπάρχουν αρκετοί ποδηλατόδρομοι στην πόλη. Επίσης η κίνηση είναι πάρα πολύ μεγάλη και είναι δύσκολο και για τους πεζούς. Είναι μια πόλη που χρησιμοποιεί μόνο κατά το 12% τα ΜΜΜ, τη στιγμή που η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη τα χρησιμοποιούν περίπου κατά 38%.

22) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως στηρίζει τη χρήση τους ο Δήμος;

Δε νομίζω καθόλου, γιατί με τους νέους δρόμους που γίνονται δεν υπάρχουν ποδηλατόδρομοι και όπως έχει δημιουργηθεί ο ιστός της πόλης με τις σιδηροδρομικές γραμμές και την παλιά εθνική, που βρίσκεται ακόμα μέσα στον ιστό, η κίνηση των ποδηλάτων είναι πάρα πολύ δύσκολη.

23) Θεωρείτε πως χρησιμοποιείτε το ποδήλατο αρκετά ως μέσω μετακίνησης;

Όχι, γιατί είναι δύσκολη η μετακίνηση των ποδηλατών. Υπάρχει μια χρήση αλλά δεν είναι αρκετή.

24) Τι σημαίνει πρακτικά αυτό για την πόλη;

Η περισσότερη χρήση τους θα σήμαινε κατά πρώτον, μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, το βασικότερο ελάττωση του φαινομένου του θερμοκηπίου, διοξείδιο του άνθρακος, διοξείδιο του άνθρακος και μονοξείδιο του αζώτου στοιχεία που συμβάλλουν στο φαινόμενο θα μπορούσε να ήταν λιγότερα.

25) Θεωρείτε πως η Λάρισα έχει brand name, μια χαρακτηριστική ταυτότητα που να προβάλλει προς τα έξω;

Το αρχαίο θέατρο, αλλά σήμερα δε το προβάλλουμε γιατί δεν έχει ολοκληρωθεί και δε γίνονται παραστάσεις για να γίνει γνωστό. Είναι το δεύτερο μετά το θέατρο της Επιδαύρου, το δεύτερο μεγαλύτερο και δεν έχει προβληθεί γιατί ακόμη δεν έχει ολοκληρωθεί.

26) Ποιο θεωρείτε πως είναι το δυνατό σημείο της πόλης που το οποίο και προβάλλει / θα μπορούσε να προβάλλει και προς τα έξω;

Το αρχαίο θέατρο, όπως είπα εφόσον ολοκληρωθεί η πολιτιστική του ανάπτυξη.

27) Σε τι βαθμό θεωρείτε πως η Λάρισα είναι βιώσιμη και δημιουργική πόλη;

Βιώσιμη πόλη είναι γιατί είναι και στο κέντρο της Ελλάδος, είναι μια πόλη που είναι το κέντρο των σιδηροδρομικών γραμμών, το κέντρο μετακίνησης των ανθρώπων, συνδέει την Αθήνα με την Θεσσαλονίκη, είναι το κέντρο της Θεσσαλίας κλπ και τι άλλο είπατε; (και αν είναι δημιουργική με την έννοια, του αν κάνει πράγματα ή αν έχει ένα δημιουργικό «κεφάλαιο» που να μπορεί να επενδύσει για το μέλλον δηλ. κάποιους ανθρώπους που να είναι δημιουργικοί να έχουν ενδιαφέροντα συλλόγους, δράσεις που να δείχνουν ότι στο μέλλον μπορεί να γίνει κάτι παραπάνω.) Δημιουργική όσον αφορά τι, δηλαδή τον πολιτισμό; (τον πολιτισμό και όλες τις δράσεις να έχουμε ενεργούς πολίτες και ανθρώπους που να μπορούν να ξεπερνάν τα προβλήματα με «δημιουργικούς» τρόπους ειδικά τώρα που έχουμε τόσα προβλήματα οικονομικά) Οι Λαρισαίοι είναι δημιουργικοί πολίτες, έχουν αρκετές οργανώσει εθελοντικές, και ένα μικρό παράδειγμα, όταν έγιναν οι ολυμπιακοί αγώνες 45 άτομα μεταξύ αυτών και εγώ ήμασταν εθελοντές. Υπάρχουν σύλλογοι αλλά αυτό που θα έλεγα εγώ είναι ότι θέλουν και κάποια παρακίνηση από την πολιτεία και κάποια βοήθεια όσον αφορά τον σκοπό αυτό. Δηλαδή για να δημιουργηθεί πολιτισμός στην πόλη θα πρέπει να δώσει το παράδειγμα πρώτα η κάθε δημοτική αρχή. Θα έλεγα λοιπόν πως σήμερα είμαστε σε ένα μέσο επίπεδο.

28) Πως θα περιγράφατε την Λάρισα με μια λέξη/φράση;

Με μια λέξη ή φράση; Αυτό που έχει κάνει γνωστή την πόλη μας πολύ είναι η ποδοσφαιρική μας ομάδα, η ΑΕΛ, το αρχ. Θέατρο βέβαια, και το κλίμα της είναι πολύ χαρακτηριστικό.

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας

Φωτογραφικό υλικό :

Δημοτική

Πινακοθήκη: Μουσείο Κατσιόγρα

Ο Μύλος του Παπά

Ο Πηνειός :

«Ο Πηνειός γεννιέται όπως όλα τα ποτάμια στα βουνά, όπου η μνήμη στηρίζεται στην παράδοση και ξεψυχάει στην θάλασσα, όπου συγκεντρώνεται η μνήμη όλου του κόσμου. Ο χρόνος πλανιέται πάνω του, ενώ αυτός συνεχίζει ακούραστος τον αιώνιο δρόμο του.»¹

---

¹ Περιφέρεια Θεσσαλίας : πρακτικά συνεδρίου «1^ο Διεθνές Συνέδριο Ιστορίας και Πολιτισμού της Θεσσαλίας», Β' τόμος, 9 -11 Νοεμβρίου 2006, σελ. 969

Το Δέλτα του Πηνειού, παρά την τεράστια οικολογική καταστροφή και τις συνεχιζόμενες σοβαρές αλλοιώσεις, αποτελεί μια από τις πιο αξιόλογες παράσιτες περιοχές της χώρας μας. Αυτό οφείλεται στο ότι η περιοχή γειτνιάζει με τους διασωμένους ορεινούς όγκους της Όρεης και του Ολύμπου και στη μεγάλη ποικιλία των βιοτόπων της: εκβολές ποταμών, πυκνά δάση παραπλάσιων, μικρές λίμνες, εποχιακά πλημμυρισμένες εκτάσεις, υγροτοπικά δάση, θαμνώδης βλάστηση σε υφάλμυρο υδάτινο περιβάλλον, εκτεταμένες αμμόδεις παραλίες και θίνες, παράσιτα θαλάσσια ζώα με αβαθή νερά πλούσια σε ιχθυοπανίδα.

Νεοφυτά

Τα υπολείμματα των υγροτοπικών δασών κατέχουν εξέχουσα θέση στο τοπίο του Δέλτα. Η βλάστηση περιλαμβάνει ένα εντυπωσιακά μεγάλο αριθμό δασικών (462 είδη) που ανήκουν σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες:

- Δάση από πλατάνι, σπλήθρο, φράξο, δρυ, λεύκη και άλλα.
- Θαμνώδες από παλιούρι (palustris)
- Θαμνώδες από αλιουρίκι (tatarix)
- Αλοφυτική, αμμόφιλη και άλλη βλάστηση (καλαμιώνες και άλλα)

Ορνιθοπανίδα

Το Δέλτα του Πηνειού παρουσιάζει ιδιαίτερο ορνιθολογικό ενδιαφέρον. Εμφανίζονται τουλάχιστον 225 είδη πουλιών από τα 407 που παρατηρούνται συνολικά στην Ελλάδα. Το πλούσιο σε φυτική και ζωική βιομάζα Δέλτα προσφέρει τροφή σε πολλά είδη πουλιών που ενδημούν σε αυτό ή στην άμεση περιφέρειά του, στα δάση και στους βράχους των ορεινών όγκων. Στην περιοχή του Δέλτα φωλιάζουν ή διαχειμάζουν πάρα πολλά μεταναστευτικά είδη.

Ιχθυοπανίδα

Η ιχθυοπανίδα της περιοχής ποικιλιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Στα εσωτερικά νερά απαντώνται 37 είδη ψαριών ενώ πιθανολογείται η παρουσία κι άλλων 11 ειδών. Η ιχθυοπανίδα της θαλάσσιας περιοχής είναι πιο πλούσια σε είδη λόγω της επίδρασης του Πηνειού και περιλαμβάνει 123 είδη ψαριών.

Το Γεφύρι της Λάρισας

Μαζί με τον ποταμό Πηνειό και την εκκλησία του Αγίου Αχιλλείου, το γεφύρι της Λάρισας αποτελούσε το σύμβολο της πόλης. Βρισκόταν στη θέση της σημερινής γέφυρας της παλιάς κώπης του ποταμού Πηνειού.

Κατά την παράδοση η παλιά εκκλησία του Αγίου Αχιλλείου, αποτελούσε μαζί με το γεφύρι, το "χριστιανικό δίδυμο" της πόλης - βυζαντινή γεφύρια - ορθόδοξη εκκλησία.

Όλοι σχεδόν οι περιηγητές και ταξιδιώτες που πέρασαν από την πόλη της Λάρισας, καθώς και χαράκτες που απεικόνισαν το γεφύρι, ανέφεραν διαφορετικό αριθμό τόξων, που κυμαίνονταν από 9 μέχρι και 24, ίσως επειδή τα κυρίως ανοίγματα που ήταν 9 με τα ανακουφιστικά ανοίγματα (ψευδοκαμάρες) που υπήρχαν πάνω από τους προβόλους των μεσοβάθρων.

Το συνολικό μήκος της γέφυρας ήταν 120 μ. περίπου.

Κατά τον Ληκ, το πλάτος του καταστρώματος ήταν τόσο, ώστε να μπορούν να διασταυρωθούν πάνω του δύο άμαξες, δηλαδή γύρω στα 4,5 μ. Επίσης ο ίδιος ανέφερε ότι το μεγαλύτερο άνοιγμα της γέφυρας είχε μήκος 35 πόδια, δηλαδή περίπου 10,50 μ.

Χαρακτηριστικά ήταν τα ανοίγματα του γεφυριού με την οξυγόνα θλάση του τόξου στη θέση της κλειδιάς (κλειδιά), αποκαλούμενα και οξυκόρυφο κλειδίωμα του τόξου (περσική ψαλίς).

Τα 8 μεσοβάθρα του γεφυριού, ανάντη και κατόντη προστατεύονταν από τριγωνικούς προβόλους, κλιμακωτής μορφής, μέχρι του ύψους της ποδιάς των ανακουφιστικών ανοιγμάτων, που είχαν επίσης οξυκόρυφο κλειδίωμα του τόξου τους.

Οι πέτρες κατασκευής των διαζυγμάτων των τόξων και των τυμπάνων, ήταν - μεγάλου μεγέθους, ορθογώνισμένες, πλήρως επεξεργασμένες, όπως και οι πέτρες κατασκευής των προβόλων.

Τα αρχικά πέτρινα στηθαία ήταν κατασκευασμένα από μονοκόμματα μεγάλες πέτρες.

Το γεφύρι αναφέρει η παράδοση, χτίστηκε από βυζαντινό τεχνικό, ταυτόχρονα, με τις γέφυρες του Ενιπέα Φαρσάλων και της Αλαμάνας του Σπερχειού, πριν από τον 13ο αιώνα.

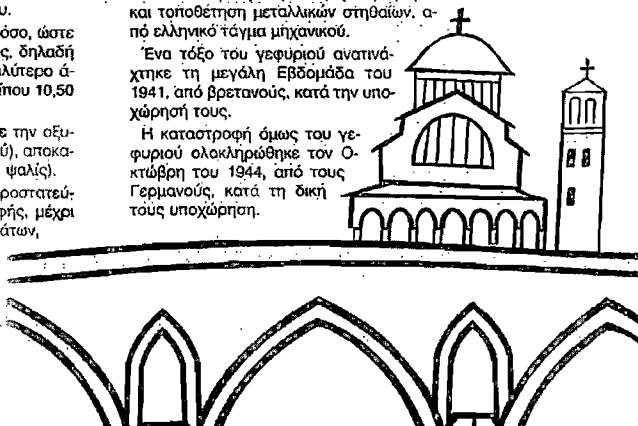
Πραγματικά, υπήρχαν ομοιότητες μεταξύ των γεφυριών Λάρισας και Αλαμάνας στη μορφή των τόξων, των προβόλων, της κορωνίδας και των αρμών. Με το γεφύρι του Ενιπέα δεν είναι δυνατό να γίνει σύγκριση, δεδομένου ότι το σημερινό τοξωτό γεφύρι είναι μεταγενέστερο (χτίστηκε στα τέλη του 18ου με αρχές του 19ου αιώνα).

Το γεφύρι ανακαίνιστηκε επί Χασάν Μπέη εγγονού του πορθητού της Λάρισας Τούρχαν Μπέη.

Μετά την ήττα της Θεσσαλίας στην Ελλάδα, το 1886, διαπλατύνθηκε, με προσθήκη πεζοδρομίου και τοποθέτηση μεταλλικών στηθαίων, από ελληνικό τάγμα μηχανικού.

Ένα τόξο του γεφυριού ανατινάχτηκε τη μεγάλη Εβδομάδα του 1941, από βρετανούς, κατά την υποχώρησή τους.

Η καταστροφή όμως του γεφυριού ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 1944, από τους Γερμανούς, κατά τη δική τους υποχώρηση.

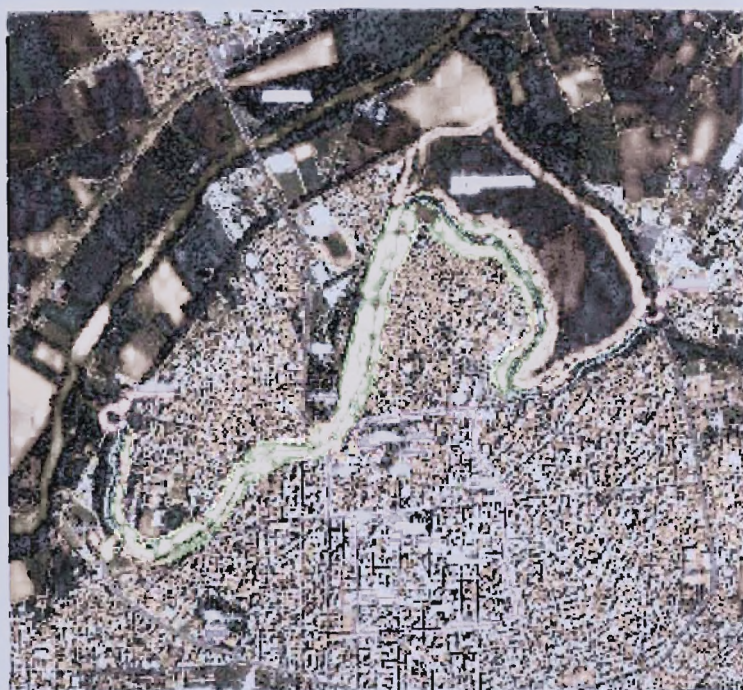

Έργα και Μελέτες του Δήμου

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2011

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΧΩΡΩΝ

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ : ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΥΠΑΙΘΡΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΜΥΛΟΥ ΠΑΠΠΑ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ:

925.948 €

ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΠΟΣΟ : €

ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ : ΕΣΠΑ

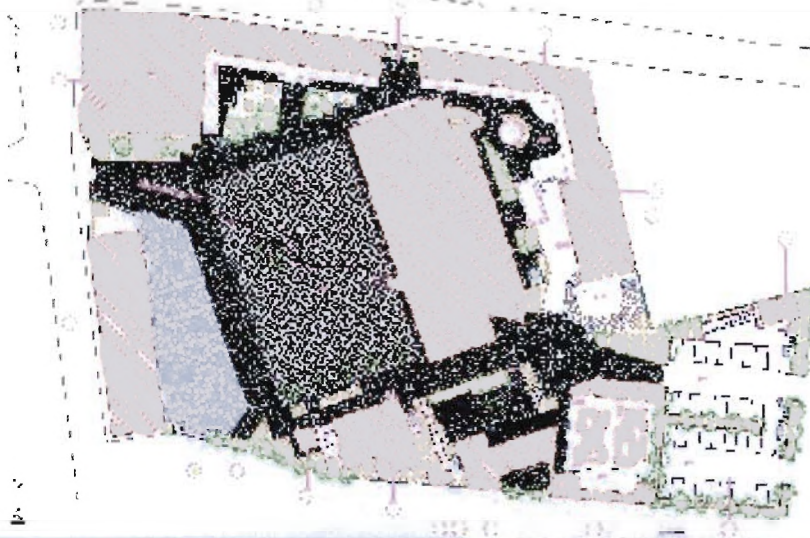
ΠΡΟΜΕΛΕΤΗ : ΛΑΓΟΣ Δ.

ΜΕΛΕΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ : ΓΙΟΥΡΗ Ε. – ΣΤΑΘΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Ε. - ΚΩΤΟΥΛΑ Μ.

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ : ΣΤΑΘΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Ε. - ΚΩΤΟΥΛΑ Μ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΟΥ :

Περιλαμβάνει τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου του συγκροτήματος του Μύλου Παππά. Η μελέτη προβλέπει τη δημιουργία μιας μεγάλης πλατείας που αναδεικνύει τα διατηρητέα κτίρια του συγκροτήματος, με δενδροστοιχίες και χώρους πρασίνου περιμετρικά καθώς και δίκτυα φωτισμού και άρδευσης. Έχει υποβληθεί φάκελος για την έγκριση χρηματοδότησης του έργου από το ΕΣΠΑ.

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ : ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΗΣ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ :

€

ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΠΟΣΟ : 555.537 €

ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ : ΣΜΤΑ

ΑΝΑΔΟΧΟΣ : « Κ/Ε ΞΗΡΟΜΕΡΙΤΗΣ Ν. – ΠΑΪΣΙΟΣ »

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ : ΔΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Α. – ΚΑΡΑΝΙΚΑ Κ.

ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ : ΠΡΙΜΙΚΥΡΗ Α. - ΔΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Α. – ΚΑΡΑΝΙΚΑ Κ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΟΥ :

Το έργο περιλαμβάνει την ανάπλαση της πλατείας Φιλιππούπολης εμβαδού 9072 μ² μετά την κατεδάφιση του παλαιού 9^{ου} Δημοτικού Σχολείου :

- αναδιαμόρφωση κεντρικού χώρου πλατείας
- κατασκευή νέας εξέδρας εκδηλώσεων
- κατασκευή υδάτινου στοιχείου
- κατασκευή μεγάλης παιδικής χαράς
- κατασκευή γηπέδων μπασκετ
- φυτεύσεις μεγάλων χώρων πρασίνου και δενδροστοιχιών
- νέα δίκτυα φωτισμού - άρδευσης

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ : ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΜΙΚΡΩΝ Κ.Χ.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ :	540.729 €
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΠΟΣΟ : 459.620 €	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ :

ΑΝΑΔΟΧΟΣ : « Κ/Ξ ΣΥΝΑΠΛΑΛΟΣ κ ΣΙΑ Ο.Ε. - ΑΡΧΟΝΤΗΣ »
ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ : ΔΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Α. - ΚΑΡΑΝΙΚΑ Κ. - ΤΣΟΛΙΑ ΧΡ.
ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ : ΔΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Α. - ΚΑΡΑΝΙΚΑ Κ. - ΣΥΝΑΠΛΑΛΟΥ Α.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΟΥ :

Το έργο αφορά τις διαμορφώσεις κοινοχρήστων χώρων σε διάφορες συνοικίες του Δήμου Λαρισαίων. Συγκεκριμένα πρόκειται για τους παρακάτω κοινόχρηστους χώρους:

Ο.Τ	ΘΕΣΗ	ΕΜΒΑΔΟΝ μ²
- Κ.Χ 661Γ	Καραολή & Κατσιγρα (Νεάπολη)	285,33
- « 951Γ	ανάχωμα Γρηγοροπούλου (Αμπελόκηποι)	536,97
- Ο.Τ 879	Κ.Χ οδού Νίκης (κέντρο)	363,13
- Κ.Χ 552	Θεοφράστου & Τζ.Καρέζη (Ν.Πολιτεία)	931,76
- Κ.Χ 581Β	Δρόση & Σικελιώτη (Ν.Πολιτεία)	388,59
- « 585Β	Δουβρουτσίου & Τάσου (Ν.Πολιτεία)	988,73
- « 642Γ	Καραολή & Πρ/φκη Τρικάλων(Νεάπολη)	1.968,73
- « 1851Α	Σαρίμβεη & Καρδίτσης (Νεράιδα)	237,74
- « 571	Θέμελη & Βουνιουκλάκη (Ν.Πολιτεία)	295,54
ΣΥΝΟΛΟ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ		5.996,52

Στους παραπάνω κοινόχρηστους χώρους, συνολικής έκτασης 5.996,52 τ.μ., προβλέπονται εργασίες πλακόστρωσης επιφάνειας περίπου 2.850,00 τ.μ., εργασίες επιστρώσεως με κυβόλιθους περίπου 285,00 τ.μ., δημιουργία χώρων πρασίνου και δημιουργία χώρων παιδικής χαράς.

Οι εργασίες που προβλέπονται περιλαμβάνουν εκκαφές, δημιουργία υπόβασης, επιστρωση σκυροδέματος, πλακοστρώσεις με πλάκες τσιμέντου, επιστρώσεις με κυβόλιθους, τοποθέτηση διακοσμητικών κρασπέδων για οριοθέτηση του χώρου πρασίνου, τοποθέτηση καθιστικών, επενδύσεις με διακοσμητικές εμφανείς δρομικές πλινθοδομές, επικαλύψεις με ξυλεία, τοποθέτηση οργάνων παιδικής χαράς και φύτευση.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 540.729,41 ευρώ (439.617,41 ευρώ + 101.112,00 ευρώ Φ.Π.Α. 23%).

Έχει κατασκευαστεί ο χώρος στις οδούς Δουβρουτσίου και Τάσου στη Νέα Πολιτεία.

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ : ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΒΑΣΕΩΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΛΟΦΟΥ ΦΡΟΥΡΙΟΥ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ :

2.500.000 €

ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΠΟΣΟ : €

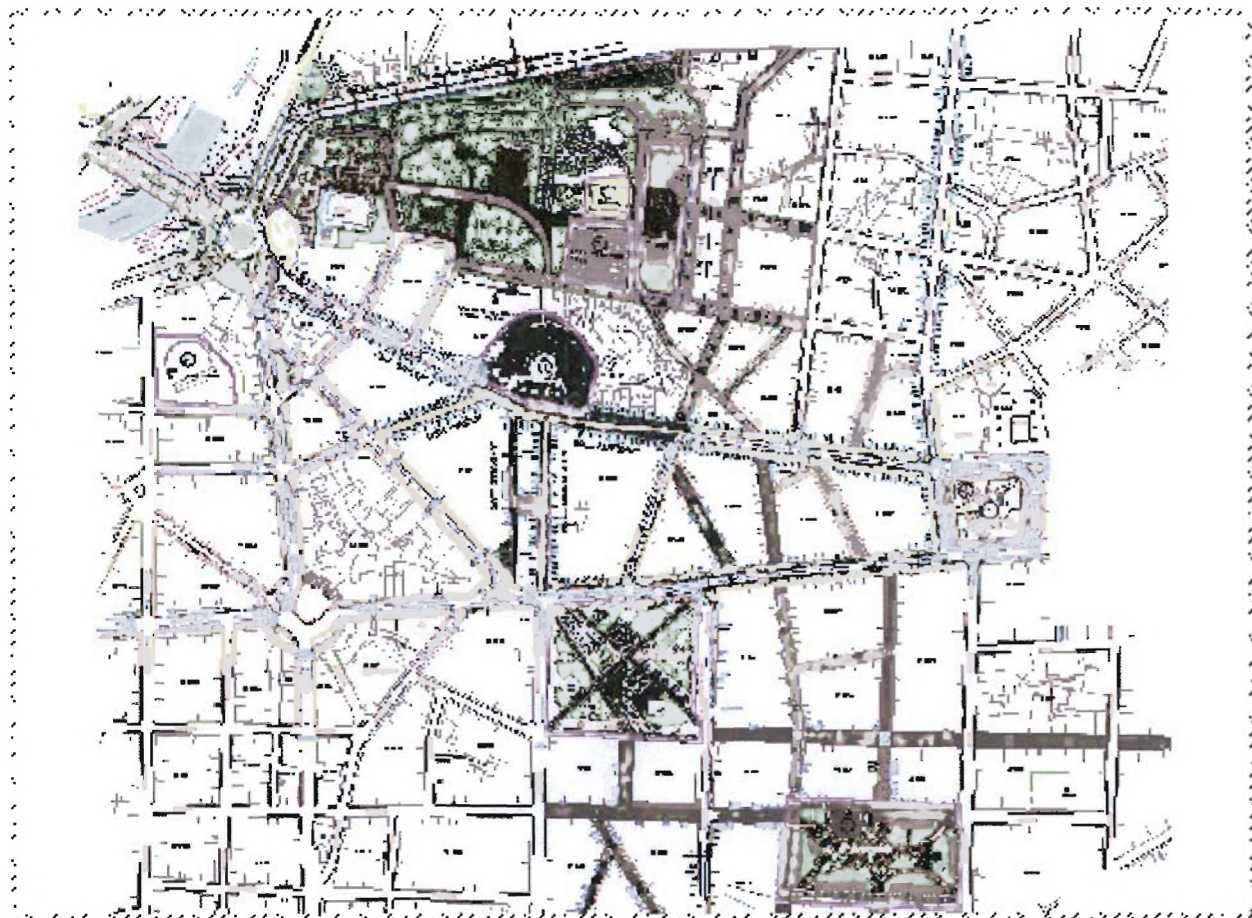
ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ :

ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ : ΜΑΓΚΟΥ Ε.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΟΥ :

Το έργο αποσκοπεί στην ολοκλήρωση (μορφολογικά και λειτουργικά) της ενοποίησης του πολεοδομικού ιστού του κέντρου της πόλης και τη σύνδεση του με τους αρχαιολογικούς χώρους, το αρχαίο Θέατρο, τις όχθες του Πηνειού και το πάρκο Αλκαζάρ.

Το έργο αφορά τη πεζοδρόμηση του υπόλοιπου τμήματος της οδού Βενιζέλου (1540 μ²) και των παραπλεύριων οδών αυτής Σκυλοσόφου και Πολυκάρπου (1660 μ²), καθώς και την ανάπλαση του υπόλοιπου δυτικού τμήματος του Φρουρίου γύρω από την εκκλησία του Αγίου Αχιλλείου (4000 μ²).

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ : ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΗΝΕΙΟ ΠΟΤΑΜΟ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ :

€

ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΠΟΣΟ : 1.225.584 €

ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ : ΕΣΠΑ

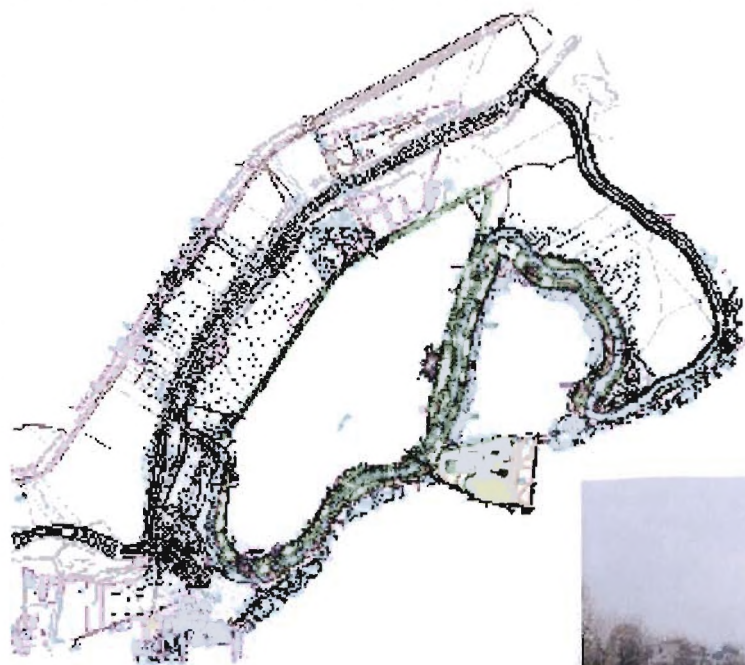
ΑΝΑΔΟΧΟΣ : «Κ/Ε ΧΑΥΔΑΣ – ΜΠΟΥΛΟΓΙΑΝΝΗΣ – ΜΠΟΧΟΡΗΣ»

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ : ΣΤΑΘΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Ε. – ΚΩΤΟΥΛΑ Μ. – ΜΗΤΣΟΣ Ν.

ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ : ΣΤΑΘΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Ε. – ΚΩΤΟΥΛΑ Μ. – ΜΗΤΣΟΣ Ν.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΟΥ :

Διαμόρφωση της όχθης του Πηνειού ποταμού με χωμάτινους πεζοδρόμους, διαμορφώσεις υπαίθριων αθλητικών χώρων, φύτευση, καθαρισμό και φτεύσεις σε μήκος 1700m στη συνοικία Ιπποκράτη μέχρι τη ΔΕΥΑΛ και 1500m στη συνοικία Αμπελοκήπων μέχρι την περιοχή έναντι των ΚΤΕΛ. Έχουν ξεκινήσει οι χωματουργικές εργασίες και ο καθαρισμός των όχθων. Το έργο θα ολοκληρωθεί το Φεβρουάριο 2012.

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ : ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΣ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ :	1.221.304,00€
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΠΟΣΟ : 589.447 €	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ : ΘΗΣΕΑΣ

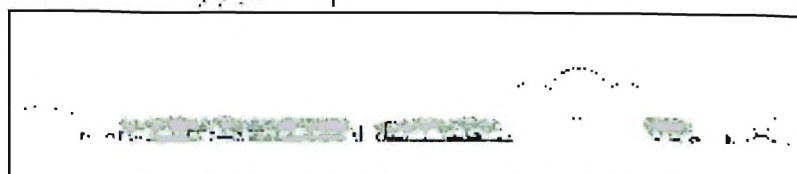
ΑΝΑΔΟΧΟΣ : «Κ/Ε ΔΙΟΛΟΣ Α.Τ.Ε. – ΡΙΖΟΣ Γ.»
ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ : ΔΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Α. – ΚΑΡΑΝΙΚΑ Κ. – ΠΙΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ Η. – ΜΗΤΣΟΣ Ν.
ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ : ΔΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Α. – ΚΑΡΑΝΙΚΑ Κ. – ΠΙΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ Η. – ΜΑΝΟΥΣΙΟΣ ΧΡ.

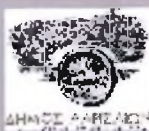
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΟΥ :

Ανάπλαση της πλατείας Εργατικής Πρωτομαγιάς συνολικού εμβαδού 17.700 μ² :

- καθαίρεση επιφανειών ασφάλτου
- διαμόρφωση χώρων τραπεζακαθισμάτων με χίμα και γκαζόν
- διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου εκκλησίας Προφήτη Ηλία
- ανάπλαση παιδικής χαράς με νέα όργανα
- αύξηση χώρων πρασίνου κατά 80% σε όλη τη πλατεία
- νέες επιστρώσεις
- κατασκευή ξύλινης πέργκολας
- νέα δίκτυα φωτισμού - άρδευσης
- φύτευση όλων των χώρων πρασίνου - νέες δενδροστοιχίες

Έχει ολοκληρωθεί ο περιβάλλον χώρος της εκκλησίας του Προφήτη Ηλία και έχει γίνει διακοπή εργασιών.

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ : ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΑΦΡΟΥ ΧΑΤΖΗΧΑΛΑΡ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ:

3.300.000,00€

ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΠΟΣΟ :

ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ : ΕΣΠΑ

ΑΝΑΔΟΧΟΣ :

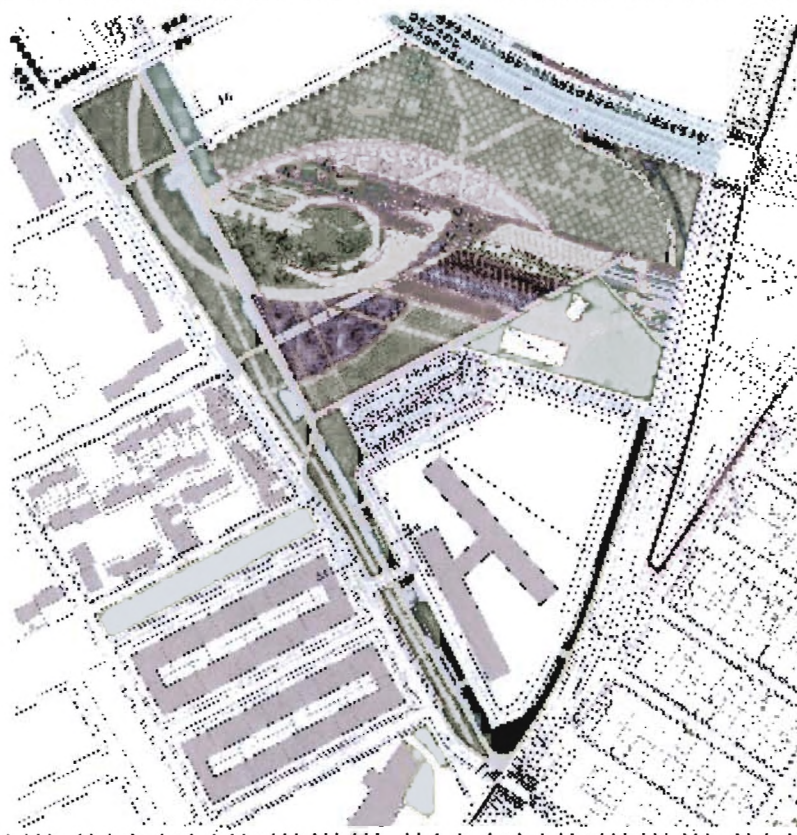
ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ : ΠΑΠΑΔΩΑΝΝΟΥ Α. - ΜΑΓΚΟΥ Ε. - ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ Η. - ΜΗΤΣΟΣ Ν.

ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ : ΘΩΜΑΪΔΟΥ Α. - ΚΑΡΑΝΙΚΑ Κ. - ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ Η. - ΜΗΤΣΟΣ Ν.

ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ ΤΕΕ : ΑΓΟΡΑΣΤΙΔΟΥ Β. - ΚΑΝΕΛΙΟΣ Ν. - ΠΑΥΛΙΔΟΥ Δ..

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΟΥ :

Διαμόρφωση πάρκου 68 στρεμμάτων στην περιοχή της τάφρου Χατζηχαλάρ, ανάμεσα στις οδούς Εχεκρατίδα, Σαρίμβη, Γιάγκου και Πατέρα. Η διαμόρφωση και η φύτευση του μεγάλου αυτού πάρκου θα δώσει έναν πνεύμονα πρασίνου στην περιοχή, ο οποίος, με την ολοκλήρωση του γραμμικού πάρκου κατά μήκος της οδού Εχεκρατίδα, θα συμβάλει στην ενοποίηση του δικτύου ελεύθερων χώρων της πόλης. Η μελέτη ολοκληρώθηκε και υποβλήθηκε ως πρόταση στο ΕΣΠΑ.

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ : ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΝΕΟΥ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΥ

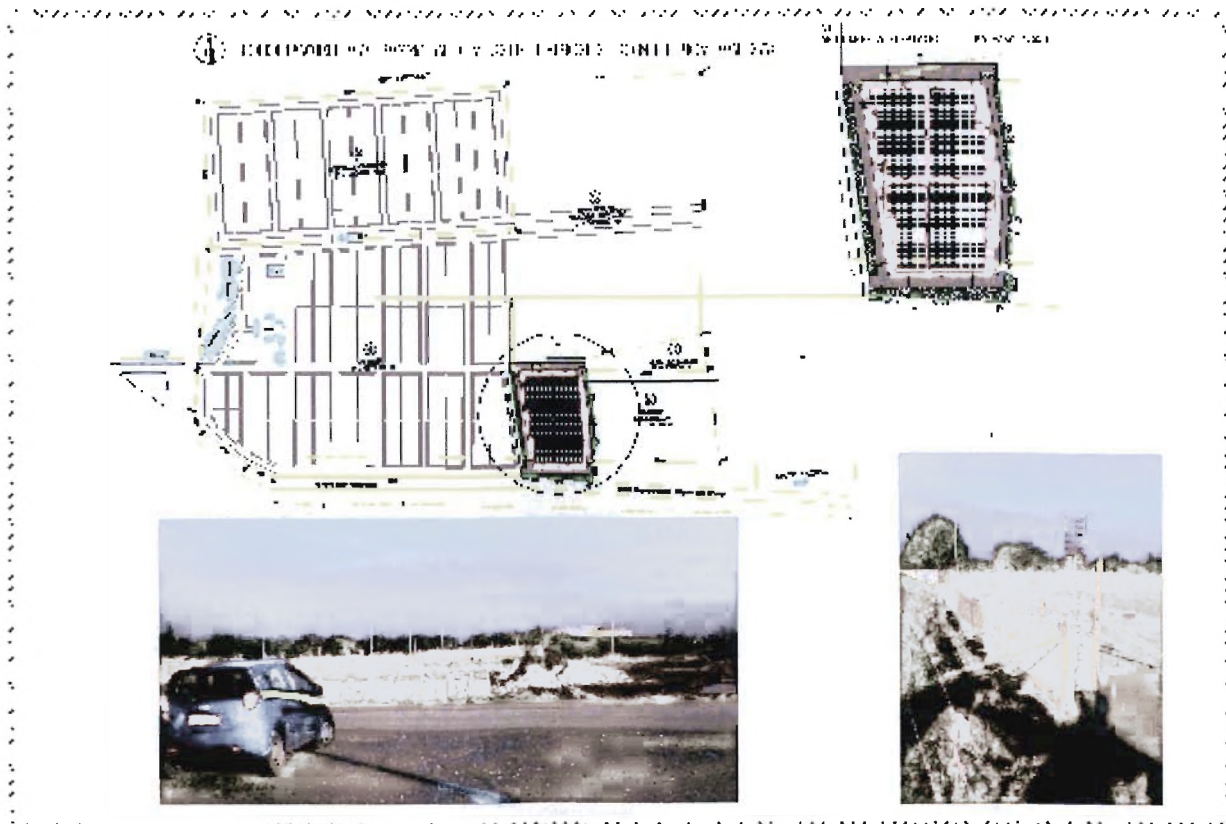
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ :	€497.450 €
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΠΟΣΟ : 430.585 €	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ :

ΑΝΑΔΟΧΟΣ : « Κ/Ξ ΚΑΡΤΣΑΝΑΣ Χ. – ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ν. »
ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ : ΜΑΓΚΟΥ Ε. – ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ Η. – ΜΗΤΣΟΣ Ν.
ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ : ΜΑΓΚΟΥ Ε. – ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ Η. – ΜΗΤΣΟΣ Ν.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΟΥ :

Το εμβαδό της επέκτασης είναι 5850 μ² και το σύνολο των νέων θέσεων ταφής είναι 437 μ². το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή περίφραξης , γενικές εκκαυφές και πλήρωση των χώρων ταφής με χώμα ειδικής σύνθεσης, δίκτυο διάτρητων τσιμεντοσωλήνων και φρεατίων, πεζοδρόμια, κρασπεδρεία, δίκτυα ομβρίων, ύδρευσης, φωτισμού και άρδευση καθώς και φύτευση δενδροστοιχιών.

Έχουν ολοκληρωθεί οι χωματουργικές εργασίες, η υποδομή του δικτύου φωτισμού και άρδευσης , έχουν κατασκευαστεί τα κρασπεδα και τμήματα της περίφραξης. Έχει γίνει διακοπή εργασιών.

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2011

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΜΕΛΕΤΕΣ

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ : ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΜΠΕΖΕΣΤΕΝΙ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ :

€

ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΠΟΣΟ : 200.741,10 €

ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ : ΘΗΣΕΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ : ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΜΑΓΚΟΥ Ε.-ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ Α.

7^Η ΕΦΟΡΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΣΑΡΩΛΙΑ ΣΤ. – ΒΛΑΧΟΣΤΕΡΓΙΟΣ Ι.

ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ : ΣΥΝΘΕΣΗ & ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΕ Γ. ΑΛΜΠΑΝΗΣ – Ν. ΦΩΝΤΙΚΑΚΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ

ΛΙΟΝΤΟΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΕΠΕ

ΖΟΜΠΟΛΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΠΑΪΣΙΑΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΟΥ :

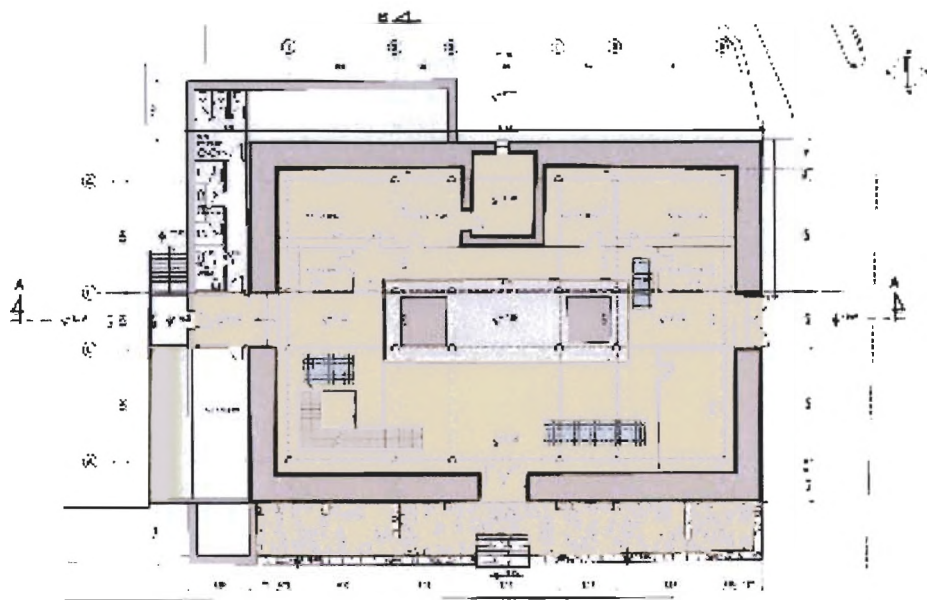
Αφορά τη συντήρηση, ανασύλωση του μνημείου (εμβαδού 600m²) και την επαναλειτουργία του, με εμπορικές και πολιτιστικές χρήσεις. Εκπονείται η μελέτη.

Το Μπεζεστένι Λάρισας είναι η παλιά Τουρκική Αγορά που κτίστηκε το διάστημα 1484-1506 μ.Χ., και λειτούργησε κυρίως ως αγορά υφασμάτων (η λέξη προέρχεται από τη περσική «bez» που σημαίνει ύφασμα). Είναι ένα ορθογώνιο κτίσμα διαστάσεων 30,15x20,20 του οποίου η στέγαση περιλαμβάνει έξι θόλους που στηρίζονταν με διπλά τόξα σε δύο μεγάλους κτιστούς πεσσούς.

Η βιοκλιματική μελέτη του κτιρίου περιλαμβάνει την επανακατασκευή των έξι θόλων με ελαφριά διαφανή κατασκευή με ανοίγματα για την κυκλοφορία του αέρα, την συντήρηση και ανασύλωση των πέτρινων τοίχων, την κατασκευή εσωτερικού φέροντα οργανισμού με μεταλλική κατασκευή και όλων των Η-Μ εργασιών που απαιτούνται. Η επανάχρηση του Μνημείου θα περιλαμβάνει εμπορικές αλλά και πολιτιστικές και ψυχαγωγικές λειτουργίες.

Η προμελέτη έχει εγκριθεί από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και έχει υποβληθεί προς έγκριση στο Υπουργείο Πολιτισμού η μελέτη εφαρμογής.

Plan

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ : ΜΕΛΕΤΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ :

€

ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΠΟΣΟ : 849.786 €

ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ : ΘΗΣΕΑΣ

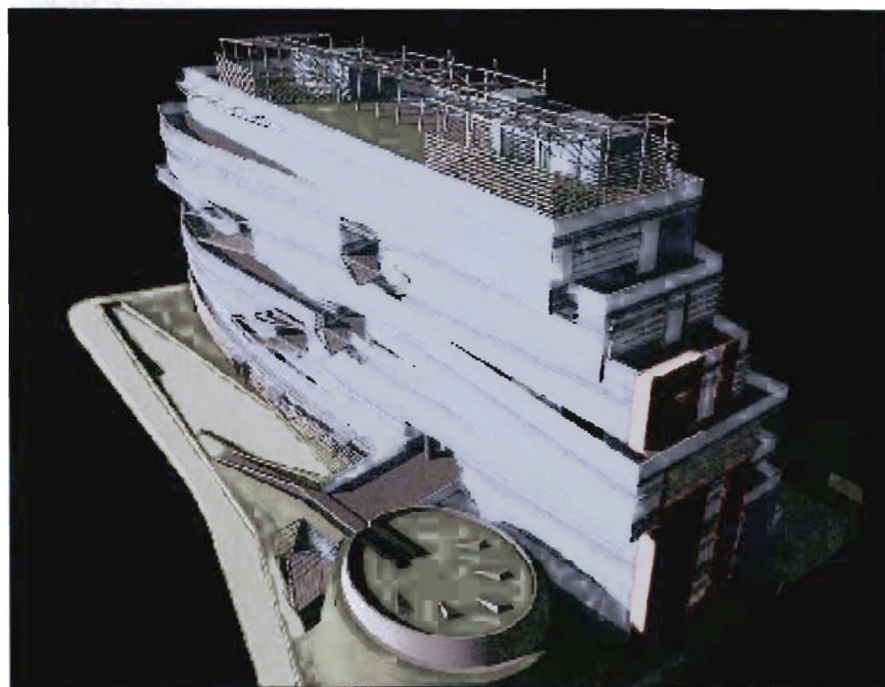
ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ : ΜΑΙΚΟΥ Ε. - ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ Α. - ΤΣΙΛΡΑΣ Μ. - ΤΖΙΛΑΚΑΣ Α. - ΣΥΝΑΓΙΑΛΟΥ Α.

**ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ : ΣΥΝΘΕΣΗ & ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΕ Γ. ΑΛΜΠΑΝΗΣ - Ν. ΦΩΝΤΙΚΑΚΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ
ΛΙΟΝΤΟΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΕΠΕ**

ΤΕΑΜ Μ-Η ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΕΠΕ

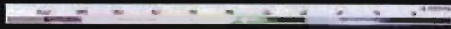
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΟΥ :

Η μελέτη του νέου κτιρίου Δημοτικών Υπηρεσιών αφορά την κατασκευή κτιρίου 7 ορόφων συνολικής δόμησης 5.197 μ² και 3 υπόγειους ορόφους με χώρους στάθμευσης και Η-Μ εγκαταστάσεων. Τα γραφεία τοποθετούνται στη βόρεια όψη του κτιρίου για θέα προς το ποτάμι και σταθερό φυσικό φωτισμό και αερισμό ενώ οι βοηθητικά, οι χώροι κυκλοφορίας και ο βιοκλιματικός χώρος πρασίνου τοποθετούνται στη νότια πλευρά. Ο βιοκλιματικός σχεδιασμός του κτιρίου θα προσφέρει σημαντική εξοικονόμηση ενέργειας με το ενσωματωμένο στο κτίριο θερμοκήπιο, την ενισχυμένη θερμομόνωση, την ενεργή και παθητική αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας, το φυτεμένο δώμα, το φυσικό φωτισμό και αερισμό και τη χρήση της γεωθερμίας.

Group Study - 6 Spaces

Section through the building showing the curved roof and interior spaces.

Section through the building showing the curved roof and interior spaces, including a circular area on the right.

Section through the building showing the curved roof and interior spaces, similar to the previous one but with different internal details.

→ The building is designed to be a multi-use space, with a variety of functions and activities taking place within its walls.

→ The building is designed to be a multi-use space, with a variety of functions and activities taking place within its walls.

→ The building is designed to be a multi-use space, with a variety of functions and activities taking place within its walls.

→ The building is designed to be a multi-use space, with a variety of functions and activities taking place within its walls.

Interior

